

Losontzi István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium

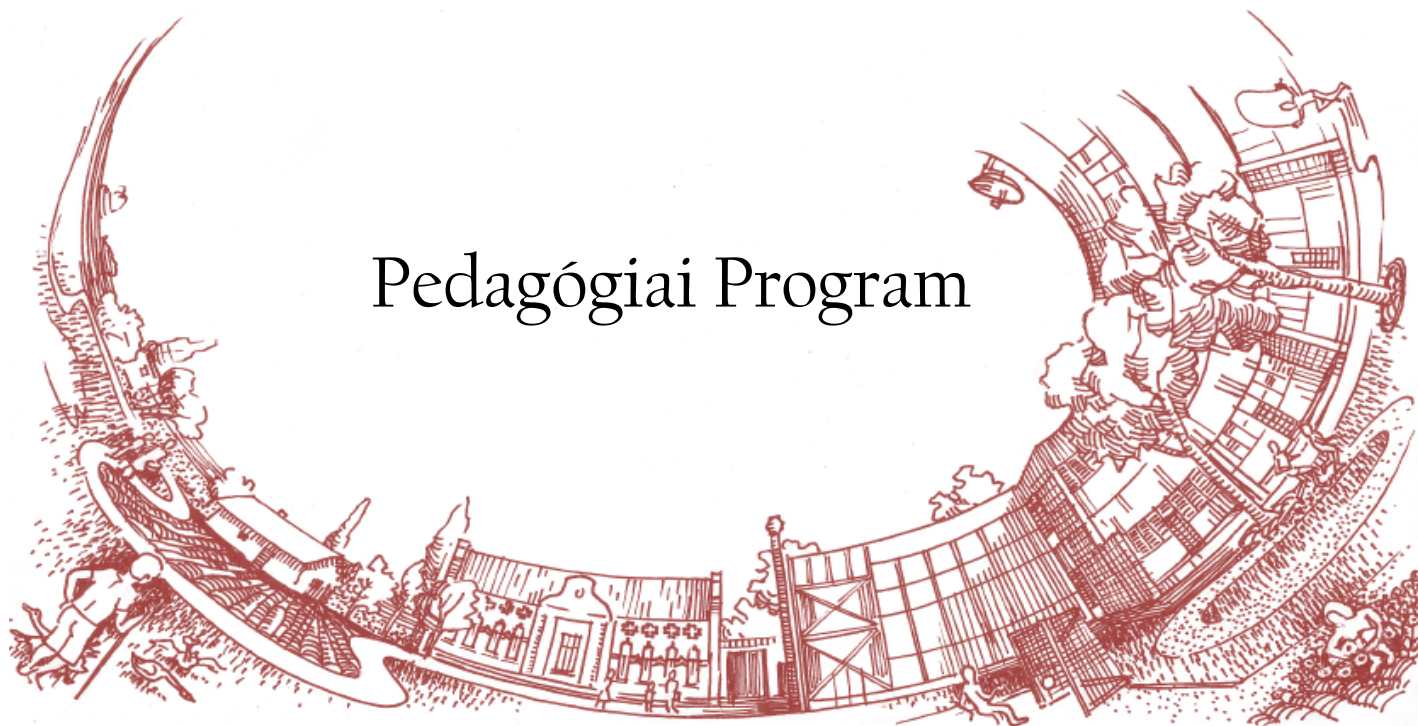
OM: 038539

Címe: 2700 Cegléd Buzogány u. 23.

Tel: 53/310-141 Fax: 53/311-905

e-mail: losi10@t-online.hu

Pedagógiai Program

Losontzi István EGYMI és Kollégium

2015/2016-os tanév

TARTALOMJEGYZÉK

1. AZ INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA	7
1.1 A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI	7
1.1.1. Célmeghatározás	7
1.1.2. Az intézményi munka során érvényesülő értékek és alapelvek	8
1.1.3. Eszközök, eljárások.....	9
1.1.4. Mérés, értékelés.....	9
1.1.5. Tanulói értékelés	11
1.1.6. Fejlesztő program.....	11
1.2 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	12
1.3 AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	13
1.3.1 Az egészségfejlesztés iskolai feladatai.....	13
1.3.2 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása.....	14
1.4 A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	16
1.4.1 A tanítási órákon megvalósítható közösségfejlesztő feladatok.....	17
1.4.2 Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai.....	17
1.4.3 A diákönkormányzat közösségfejlesztési feladatai.....	17
1.4.4 A pedagógus közösségfejlesztő feladatai a szabadidős tevékenység során.....	18
1.4.5 A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai.....	18
1.5 A PEDAGÓGUSOK HELYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	19
1.5.1 Az osztályfőnök feladatai és hatásköre.....	20
1.6 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	21
1.6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	21
1.6.2 Fejlesztő program a tanulási kudarcnak kitett, illetve lemorzsolódott tanulók felzárkóztatására.....	21
1.6.3 Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása.....	22
1.6.3.1 Intézményünk feladatai.....	22
1.6.3.2 A gyermekvédelmi felelős kapcsolatai.....	23
1.6.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	24
1.6.4.1. Integrált Pedagógiai Rendszer (IPR) működtetése, jelentősége.....	24
1.7 AZ INTÉZMÉNY DÖNTÉSI FOLYAMATÁBAN VALÓ TANULÓI RÉSZVÉTEL RENDJE	25
1.7.1 A diákönkormányzat döntési jogköre.....	25
1.7.2 A diákönkormányzat joga, hogy döntsön.....	25
1.7.3. A diákönkormányzat vélemény-nyilvánítási jogköre.....	25
1.7.4. A diákönkormányzat javaslattevési jogköre.....	26
1.8 KAPCSOLATTARTÁS A SZÜLŐKKEL, TANULÓKKAL, AZ ISKOLA PARTNEREIVEL	27
1.8.1 A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák.....	27
1.8.2 A szülők közösségét érintő együttműködési formák.....	27
1.9 A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA VIZSGASZABÁLYZATA	28
1.9.1. A vizsgaszabályzat hatálya, célja.....	28
1.9.2 Az értékelés rendje.....	29
1.9.3 A vizsgatárgyak részei és követelményei.....	29
1.10 AZ ISKOLAVÁLTÁS, VALAMINT A TANULÓ ÁTVÉTELÉNEK SZABÁLYAI	30
1.11 A FELVÉTELI ELJÁRÁS KÜLÖNÖS SZABÁLYAI	30

Losontzi István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium
Pedagógiai Program
Szakmai Alapdokumentum
2015/2016

2. AZ INTÉZMÉNY HELYI TANTERVE	31
2.1 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV MEGNEVEZÉSE	31
2.1.1. Kerettanterv a tanulásban akadályozott tanulók számára (1-8. évfolyam).....	31
2.1.2. Kerettanterv az értelmileg akadályozott tanulók számára (1-8. évfolyam).....	33
2.1.3. Speciális Szakiskola kerettanterve.....	34
2.1.3.1 A tanulásban akadályozott tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve.....	34
2.1.3.2. A tanulásban akadályozott tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterv óraszámai.....	35
2.1.3.3. Képzés szerkezete OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához.....	36
2.1.4. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola kerettanterve.....	37
2.2 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV FELETTI ÓRASZÁM	39
2.2.1 Óraterv a helyi tantervekhez – 1–4. évfolyam.....	39
2.2.2 Óraterv a helyi tantervekhez – 5–8. évfolyam.....	40
2.2.3 Helyi tanterv az értelmileg akadályozott tanulók számára (1-8. évfolyam).....	41
2.2.4 Autizmussal élők általános iskolája.....	42
2.2.4.1 Helyi tanterv óraszámai az autizmussal élők (tanulásban akadályozott tanulók) számára.....	42
2.2.4.2 Helyi tanterv óraszámai az autizmussal élők (értelmileg akadályozott tanulók) számára.....	43
2.2.5 Helyi tanterv óraszámai a speciális szakiskolák számára.....	44
2.2.5.1. Az tanulásban akadályozott tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának helyi tanterv óraszámai.....	44
2.2.5. 2. A tanulásban akadályozott tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti helyi tanterv óraszámai.....	45
2.2.5.3. Képzés szerkezete OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához.....	46
2.3 AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI	47
2.4 A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA	48
2.4.1 Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	48
2.4.2 A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	48
2.4.3 Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	49
2.4.4 A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	49
2.4.5. Szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasz pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	49
2.5 MINDENNAPOS TESTNEVELÉS	50
2.6 A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK ÉS A PEDAGÓGUS VÁLASZTÁS SZABÁLYAI	50
2.7 PROJEKTOKTATÁS	51
2.8 A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	51
2.9 AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI, TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI	57
2.9.1. Írásbeli, szóbeli feladatok értékelése.....	57
2.9.2. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei.....	57
2.10 AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA	58
2.11 A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSI ELVEI	59
2.12 A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK, EDZETTSÉGÉNEK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK	60
2.13 AZ ISKOLA EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEI	62
2.13.1 Az iskola egészségnevelési elvei.....	62

Losontzi István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium
Pedagógiai Program
Szakmai Alapdokumentum
2015/2016

2.13.2. Az iskola környezeti nevelési elvei	62
2.14 A TANULÓK JUTALMAZÁSÁNAK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSI ELVEI	63
2.14.1. A magatartás értékelésének elvei	63
2.14.2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei	63
2.14.3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei	64
3. A TÖBBCÉLÚ KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNY ÓRASZÁMAINAK TÁBLÁZATAI	65
3.1. A foglalkozások heti rendszeressége az óvodai csoportokban	65
3.2. Általános Iskola Tanulásban akadályozott tanulók 1-8. évfolyama	66
3.3. Általános Iskola Tanulásban akadályozott tanulók 1-8 évfolyama	67
3.4. Általános Iskola Tanulásban akadályozott tanulók 1-8 évfolyama	68
3.5. Általános Iskola Tanulásban akadályozott tanulók 1-8 évfolyama	69
3.6. Általános Iskola Értelmileg akadályozott tanulók 1-8 évfolyama	70
3.7. Általános Iskola Értelmileg akadályozott tanulók 1-8 évfolyama	71
3.8. Általános Iskola Értelmileg akadályozott tanulók 1-8 évfolyama	72
3.9. Általános Iskola Értelmileg akadályozott tanulók 1-8 évfolyama	73
3.10. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (Tanulásban akadályozott) 1-8. évfolyama	74
3.11. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (Tanulásban akadályozott) 1-8. évfolyama	75
3.12. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (Értelmileg akadályozott) 1-8. évfolyama	76
3.13. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (Értelmileg akadályozott) 1-8. évfolyama	77
3.14. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (Tanulásban és értelmileg akadályozott) 1-8. évfolyama	78
3.15. Általános Iskola Autizmussal élők (Tanulásban és értelmileg akadályozottak) 1-8. évfolyam	79
3.16. Speciális Szakiskola 9/E évfolyam	80
3.17. Speciális Szakiskola 9/E évfolyam	81
3.18. Speciális Szakiskola 9-10. évfolyam	82
3.19. Speciális Szakiskola 9-10 évfolyam	83
3.20. Speciális Szakiskola 9/E.- 9.- 10. évfolyam	84
3.21. Speciális Szakiskola 9/E.- 9.- 10. évfolyam	85
3.22. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola	86
3.23. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola	88
3.24. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola	89
3.25. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola	90
3.26. Tanórán kívüli egyéb tevékenységben szervezett (napközi) foglalkozások 1-9E.	91
3.27. Kollégium	92
3.28. Kollégium	93
4. ALKALMAZHATÓSÁGI ZÁRADÉK	94
4.1. Tantervi dichotómia (A régi kötelező óraszámok kivezetése)	94
4.2. Tantervi dichotómia (Tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott tanulók 1-12. évfolyam régi rehabilitációs óraszámok kivezetése)	95
4.3. Tantervi dichotómia (a régi rehabilitációs óraszámok kivezetése)	95
5. MELLÉKLET	96

*„Kezedbe teszem a könyvet, hogy vezessen a sűrű ködben.
Kezedbe teszem az átlátszó kristályt, hogy lásd a szépet, keresd a tisztát!
Kezedbe teszem a gyertyalángot, világíts annak, aki bántott!
Kezedbe teszem a szőtt takarót, takard be az árván fázót!
Kezedbe teszem a fénylő kulcsot, hogy meleg legyen és várjon otthon,
Indulj hát, s hívd magaddal a gyerekeket, hogy kezükbe tehesd a szeretetet!”*
(Tóth Mária)

BEVEZETŐ

A Losontzi István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ által fenntartott intézmény, mely megyei és ceglédi feladatokat lát el.

Az intézmény többcélú, hiszen sokféle sajátos nevelési igényű gyermekkel foglalkozik. Az óvodai ellátástól kezdődően a speciális szakiskoláig tanítunk, nevelünk.

Munkánk eredménye hosszú időn keresztül nyomon követhető, hiszen az egykori óvodásokból iskolások, szakiskolások, felnőtt, dolgozó emberek lesznek. Sikereiket, kudarcaikat nagymértékben befolyásolja az a tényező, hogy milyen alapokat kapnak életük kezdeti szakaszában a családban, az óvodai és az iskolai nevelés során. Helyzetüket nagymértékben a veszélyeztetett környezet és a családok státusza határozza meg.

Elsődleges cél

A tanulásban és értelmileg akadályozott tanulók speciális megsegítése, amely lehetővé teszi a személyiségük és képességük fejlesztését, ezáltal a családi és társadalmi környezetbe való beilleszkedésük elősegítését.

Munkánk kapcsán lehetőség nyílik arra, hogy a szülőkkel beszélgessünk, így kapva reális képet miként látják ők, gyermekeik jövőjét. A sajátos nevelési igényű gyermekek intézményi fejlesztésének folyamatát vizsgálva kaphatjuk meg a választ, hogy megfelelő pedagógiai eszközöket használunk-e ennek a felkészítő munkának a folyamatában.

Pontosan látható számunkra, hogy a családok nehéz helyzete milyen új nevelési feladatokat eredményezhet.

Fontos, hogy ne legyen csellengő gyermek, hogy idejét hasznosan és tartalmasan legyen képes eltölteni az intézmény lehetőségeit kihasználva, küzdjön a gyermekszegénység ellen.

A ma fiataljait, akik a számítógép, az internet világában nőnek fel, nem lehet a korábbi módszerekkel tanítani, nevelni. Meg kell újítani módszereinket, szakmai ismereteinket.

Mindegy, melyik korosztály vezetését vállaljuk, a munkánkhoz mélységes szeretetre, bizalomra és tehetségre van szükségünk ahhoz, hogy minden nap és minden helyzetben igazán meg tudjunk felelni annak a feladatnak, amit úgy hívunk: pedagógushivatás.

1. AZ INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA

1.1 A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

1.1.1. Célmeghatározás

Célunk, a gyógypedagógia eszközrendszerével, a sajátos nevelési szükséglethez igazított, egyéni megsegítéssel tanulóink személyiség- és képességfejlesztése, mely az eredményes családi (mikro) és társadalmi (makro) környezetbe való beilleszkedést szolgálja.

Ezekhez kapcsolódva feladataink között fontos szerepet kap

- a kommunikációs képességek sokoldalú fejlesztése
- alapozó készség és képességfejlesztés az anyanyelvi nevelés és a matematika területén
- a sérült gyermekek személyiségfejlesztésével a másodlagos sérülések megelőzése
- az egyéni szükségletekhez igazított differenciált képességfejlesztés, terápiás szemlélet érvényesülése
- gyakorlati ismeretekhez kapcsolt tevékenységek biztosítása, életvezetési technikák kialakítása
- a sérült képességek kompenzáló nevelése, a viszonylag épen maradt képességek maximális fejlesztése
- az általános emberi értékek, normák közvetítése, elsajátítása és alkalmazása
- a pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs foglalkozások által biztosított lehetőségek maximális kihasználása

A tanulási folyamatban, iskolatípusunkban kiemelten fontosnak tartjuk a képességfejlesztést, ahol jelen kell lennie a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységi formának.

Ez a dokumentum részletesen tartalmazza tevékenységünk részletes leírását, tanterveinket tanórán kívüli tevékenységünket. Elgondolásunk az volt, hogy olyan intézménnyé formáljuk iskolánkat és intézményegységeinket, ahol valóban tolerálni tudjuk a másságot, a fogyatékos, nem csak szavakban, hanem tetteinkben, órarendünkben, tanulóink oktatásában és nevelésében. Az esélyek növelése, a szeretet adja azt a vezérfonalat, melyre tevékenységünket építettük, abból a célból, hogy kis növendékeinket felkészíthessük a mindennapi életre, a kihívásokra. Ehhez használva feltételeinket, szaktudásunkat.

1.1.2. Az intézményi munka során érvényesülő értékek és alapelvek

Értékek	Alapelvek
Az iskolánk nevelési-oktatási folyamatát, a tanulási motívumokat, kognitív képességek fejlesztését a gyermekközpontú szemlélet hatja át.	A gyermek saját adottságaihoz, képességeihez igazodó, egyéni fejlődési tempóját figyelembe vevő személyiség-fejlesztő munka, differenciált foglalkozás.
Fogyatékoság mértékének megfelelő támogatás mellett az önállóságra törekvő életvitel.	Az önkiszolgálási képesség kialakítása, a mindennapi tevékenységrendszer dinamikus sztereotípiákká válásával. Az önállósulási és öntevékenységi vágy felkeltése, segítése, támogatása.
A szocializáltság, mint érték jelenti számunkra a társadalmi értékrendek megismerését, elfogadását és az e szerinti viselkedés, magatartás elsajátítását.	A pedagógiai folyamat során a társadalmi értékrendek, képességek kialakítása, fejlesztése. Pedagógiai alapelvünk az átlagos nevelésen túllépve, tanulóink szociális kompetenciája, működésének hangsúlyozása.
Valljuk, hogy a kommunikáció gazdag eszközkészletének megismerése segíti a szocializáció folyamatát.	A pedagógusok személyisége, attitűdjei olyan légkört teremtenek, amelyek megalapozzák és aktivizálják a kommunikációs képességeket. Ebben a szocializációs közegben a gyermek elsajátított kommunikációs képességei segítik az őt körülvevő társadalomban való eligazodását.
Fontosnak tartjuk a munkára nevelést a társadalmi hasznosság érdekében.	A munkatevékenység során előtérbe kerül a kitartó munkavégzés képességének kialakítása. A mindennapi tevékenységek, szokásrendszerének megalapozása, praktikus ismeretek nyújtása segítik az elemi munkaszokások elsajátítását.

Az egészséges és kulturált életmódra nevelésen belül hangsúlyozzuk a személyes kompetenciák és motívumok kialakítását.	A személyiségfejlődés érdekében az előnyös motívumok kialakításának és a hátrányos motívumok előnyössé válásának segítése. Az egészséges és kulturált életmód, viselkedési minták, szokásrendszerek gyakorlása.
--	---

1.1.3. Eszközök, eljárások

Nevelő-oktató munkánk eljárásainak, eszközeinek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez, a pedagógusok személyiségéhez, felkészültségéhez.

Az eljárások, eszközök alkalmazásának egyetlen törvénye van: a módszerek, eljárások kombinációja.

Napjaink pedagógiai gyakorlata, tapasztalata, valamint a nevelés kiemelt szerepe a nevelő-oktató munka során megkívánja, hogy a módszereket a nevelés folyamatában betöltött szerepük alapján csoportosítsuk.

Ennek alapján az alábbi csoportosítás végezhető el

- a meggyőzés módszerei
- a tevékenység megszervezésének módszerei
- a magatartásra ható, ösztönző módszerek
- a jutalmazás
- a nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célzó módszerek (felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, elmarasztalás, tilalom).

1.1.4. Mérés, értékelés

Intézményegységeinkben más és más mérési módszereket, eszközöket használunk.

A **méréseket** az iskolavezetés, a munkaközösség-vezetők és az intézményvezető által megbízott pedagógusok végzik.

Az **értékelést** az iskolavezetés, a munkaközösség-vezetők és az intézményvezető által felkért személyek végzik.

A mérések leggyakoribb formái

- kérdőívek
- feladatlapok
- fizikai teljesítmények
- dolgozatok
- szóbeli feleletek, beszélgetés
- modulzáró-vizsgák
- komplex gyógypedagógiai vizsgálat (fejlesztési területenként)
- gyakorlati munkák

A mérés, értékelés során figyelembe vesszük

- az életkori sajátosságokat
- sérülés specifikumokat
- egyéni sajátosságokat

Az alábbi eljárásokat használjuk

- P-A-C I. és II.
- Strassmeier Skála
- Differ Diagnosztikus Fejlődés Vizsgálati Rendszer
- Bender A, Bender B Vizuomotoros Teszt
- Goodenough Emberalak Ábrázolás
- Snoozelen Módszer
- Alapozó Terápia (mozgásfejlődési szint)

Az ellenőrzési és értékelési rendszer felépítése

1. **Bemeneti mérés:** minden tanév szeptemberének első felében az 1., 5. és 9. évfolyamra felvett tanulók ismereteinek, képességeinek és szociális környezetének a felmérése (képesség hálók)

2. Folyamat mérés: a felsorolt évfolyamok végén az elemi készségek, képesség hálók (kognitív funkciók, írás-, olvasás- és beszédértés, számolás) vizsgálata.

- A továbbhaladáshoz szükséges minimális feltételek meglétének a megállapítása.
- Eszköz jellegű alapkészségek megállapítása.
- A folyamatmérések eredményei nem lehetnek a tanulók minősítésének eszközei.

3. Kimeneti mérés: évvégén a 8. évfolyamon szintfelmérés, a 10., illetve a 12. évfolyamon a Szakiskola végét lezáró szakmai vizsga a mindenkor érvényes vizsgaszabályzat alapján.

1.1.5. Tanulói értékelés

A pedagógiai munka szerves része a tanulók teljesítményének minősítése.

A tanulói értékelés jellemzői

- folyamatos, rendszeres, aktuális és tervszerű
- kiszámítható
- módszertanilag változatos, a tanulók egyéni fejlettségi fokának megfelelően
- objektív, méltányos
- átfogó, komplex

Az értékelés során figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat, a tantárgy/foglalkozás jellegét és a tanuló önmagához viszonyított fejlődését.

1.1.6. Fejlesztő program

Komplex gyógypedagógiai megsegítés a szakértői véleményben megfogalmazott fejlesztési területek alapján, egyénre szabottan, amely a fejlesztési terv szerint évente értékelésre kerül.

1.2 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Célkitűzéseink alapján az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket:

Az értelmi nevelés területén elvégzendő feladatok

- az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése
- a megismerés képességének fejlesztése
- az önismeret, a céltudatosság kialakítása

A tanulók etikai nevelése területén elvégzendő feladatok

- az alapvető etikai értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása
- a tanulók közösségére és önmagukra irányuló helyes cselekvésre és aktivitásra készítető érzelmek kialakítása
- pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink továbbá

- a helyi tantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása, valamint az ezekre épülő differenciálás

Kialakítandó személyiségjegyek

- a helyes önértékelés
- az értékek felismerése, megbecsülése és kiállítás mellettük
- felelősség maguk és mások iránt

1.3 AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

1.3.1 Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

- Segítse a tanulókat a testi és a lelki egészség harmóniájának megteremtésében, az egészséges életmód kialakításában és megtartásában.
- Fejlessze az életvezetési képességeket.
- Fejlessze a tanulók felelősségérzetét egészségük megőrzéséért.
- Készítse fel a tanulókat a stressz-hatások feldolgozására.
- Segítse elő a környezeti- és egészség-tudatosság erősödését.
- Valósítsa meg a mindennapi testedzést a tanulók számára.
- Terjedjen ki a mentálhigiénés nevelésre is.

Feladatok koordinálása és értékelése

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok (szűrővizsgálatok, védőoltások, egészségnevelési órák és foglalkozások) koordinálása az éves munkatervben jelenik meg.

A hatékonyság mérésében kérdőívek használata (foglalkozások előtt és után) nyújt segítséget.

A szűrővizsgálatok során észlelt elváltozások feldolgozása, a tanév végén az iskola-egészségügyi jelentésben történik meg.

Az egészségfejlesztés eredményessége nagymértékben függ a szülők mobilizálhatósága, a pedagógusok és az iskola-egészségügyi szolgálat aktív részvételétől.

Területei

Egészségmegőrzés a helyes életmód kialakításával:

- mozgás, rendszeres testedzés, játéklehetőség
- táplálkozási szokások kialakítása egészségünk érdekében
- öltözködés
- higiénia, tisztálkodás
- egészségkárosító szenvedélyek (drog, alkohol, cigaretta) megelőzése a tanórai és a tanórán kívüli nevelésben
- ésszerű napirend kialakítása
- szűrővizsgálatok: pl: gerinc, szemészet, fogászat, stb.

1.3.2 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az egészséget, magunkért és másokért őrizni, mindig szép és felelősségteljes feladat, de néha a legnagyobb elővigyázatosság ellenére is baj történik (baleset vagy hirtelen rosszullet). Ilyen esetben elsősegélyt nyújtani mindnyájunk kötelessége. Jóllehet a tőle elvárható segítség nyújtására törvény kötelez mindenkit.

A felnőtt személyek elsősegélynyújtó motiváltsága magas, de tudásszintje alacsony, teljesítőképessége esetleges.

Az elsősegélynyújtás gyermekkorban történő oktatása a későbbi elfogadható tudás alapja lehet.

Az elsősegélynyújtás fogalma

Az elsősegélynyújtás az az egészségügyi beavatkozás, amelyet bárki a végleges szakellátás megkezdése előtt végez, baleset vagy hirtelen egészségkárosodás közvetlen következményeinek elhárítása és az állapot további romlásának feltartóztatása érdekében.

Ehhez szükségesek:

- alapvető ismeretek
- határozottság
- kellő önfegyelem, hogy az adott helyszínen elkerüljük a kapkodást és az idegeskedést

Ez megfelelő tanulási folyamattal és gyakorlással elsajátítható.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását már az első osztályban is el lehet kezdeni.

A 6-10 év közötti tanulóknál célkitűzés

A vészhelyzetbe került emberek megsegítése és a számukra nyújtott elsősegélyt magától értetődővé tenni.

A 6-10 év közötti tanulók részére a következők elsajátítása fontos:

- telefonon történő segítségkérés és a vészhelyzettel kapcsolatos kérdések megválaszolása
- stabil oldalfekvés jelentősége és kivitelezése
- kisebb sebek ellátása, kötözése
- veszélyes gyógyszerek és mérgező növények ismerete
- közlekedésbiztonság
 - gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete
 - közlekedésbiztonsági eszközök megfelelő használata

A felső tagozat és speciális szakiskola tanulójánál célkitűzés

A tanulóink részére olyan elemi és alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek átadása és gyakoroltatása, mellyel képessé válnak bajba jutott embertársaiknak az adott szituációban, a tőlük elvárható módon elsősegélyt nyújtani.

Program tartalma, módszerei

Elmélet:

1. Az elsősegély-nyújtás szabályai.
Baleseti helyszín, időfaktor, mentőhívás.
2. Az eszméletlenség tünetei, okai, következményei. Klinikai és biológiai halál fogalma.
Eszméletlen sérüléssel kapcsolatos teendők.
3. Újraélesztés, befúvásos lélegeztetés és a mellkas kompresszió szabályai. Hibák és szövődmények az újraélesztés során. Mi az a félautomata defibrillátor?
4. Sérülések, sebek fajtái, sebellátás, sebfedés. Kimentés, betegmozgatás, fektetési módok.
5. Vérzések fajtái, csillapításuk módja. Idegen test szemben, fülben, légútban.
6. Törések, rándulás, ficam. Égés, fagyás tünetei, ellátása.
7. Leggyakoribb mérgezések, teendő. (marószerek, CO, CO₂, gyógyszer, alkohol...)
8. Gyakoribb rosszulletek. (ájulás, diabetes, epilepszia, lázgörcs) áramütés, villámcsapás.

Gyakorlat:

Szorosan illeszkedik az elméleti témakörökhöz. Bemutató és a tanulókkal való gyakoroltatás.

1. Sérült vizsgálata. Eszmélet, légzés, keringés vizsgálata.
2. Befúvásos lélegeztetés és mellkas kompressziók bemutatása, újraélesztés gyakorlása az intézmény számára hozzáférhető, korszerűambu babán.
3. Stabil oldalfektetés bemutatása, megtanítása.
4. Véréztípusok, sebek, törések ellátása, kötözések, nyomáspontok.
5. Rautek és Heimlich féle műfogás. Eschmark féle műfogás.

Az **elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása** tanítási órákon belül (osztályfőnöki, természeti ismeretek és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

1.4 A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Az intézményünk nagy hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások – empátia, tolerancia, konfliktuskezelés – fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel az etnikai, kisebbségi sajátosságokra.

Az újonnan intézményünkbe került gyerekek beilleszkedését segíti elő a Házi- és Napirend megismerése, tájékoztatás a helyi szokásokról, a városi séták. A beilleszkedés segítése minden nevelő kiemelt feladata, hiszen az első napok, hetek benyomásai meghatározóak.

A közösségbe való beilleszkedéshez tartozik, hogy meg kell ismerni és elfogadni azokat a szabályokat, melyek elengedhetetlenül szükségesek a közösség működéséhez.

Nagyon sok időt áldozunk a viselkedéskultúrában rejlő hiányosságok csökkentésére. A pedagógusok meggyőző ereje mellett a hasznos elfoglaltságok biztosítása lehetőséget ad az energiák levezetésére, az unalom legyőzésére.

1.4.1 A tanítási órákon megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

- a tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással
- a tanulók kezdeményezéseinek, a közvetlen tapasztalatszerzésnek támogatása.
- a közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése
- a tanulók önállóságának, öntevékenységének fejlesztése.
- különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, differenciált, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése
- olyan pedagógus közösség kialakítása, amely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja

1.4.2 Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

- nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére
- átgondolt játéktervvel és a tevékenység pedagógiai irányításával biztosítsák, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését
- a sokoldalú és változatos foglalkozások járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez
- a séták, a kirándulások mélyítsék el a természetszeretetet és a környezet iránti felelősséget

1.4.3 A diákönkormányzat közösségfejlesztési feladatai

- jelöljön ki olyan közös értékeken és érdekeken alapuló közös és konkrét célokat, amellyel nem sérti az egyéni érdekeket
- fejlessze a meglévő közösségi munkálatokat, közösségépítő tevékenységeket
- törekedjen a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére

1.4.4 A pedagógus közösségfejlesztő feladatai a szabadidős tevékenység során

- építsen ki jó kapcsolatot az adott korosztállyal, szüleikkel, plébániával, egyházi személyiségekkel, külső szakemberekkel
- fejlessze a csoportokban végzett közös munka során az önismeretet, az önfegyelmet, az együttműködést
- segítse olyan csoportok kialakítását, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítésével hatnak az egész személyiség fejlesztésére

1.4.5 A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

- napirend szervezése
- csoportszabályok kialakítása, betartatása
- csoportszokások, hagyományok kialakítása
- a közösség iránti felelősség kialakítása
- a kulturált kommunikáció elvárása és folyamatos fejlesztése
- együttműködésre képes, egymásra figyelő, egymásnak segítséget nyújtó, a mássággal szemben toleráns csoport kialakítása
- a közösséghez tartozás élményének kialakítása

1.5 A PEDAGÓGUSOK HELYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra való felkészülés
- a tanulók dolgozatainak javítása
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése
- vizsgák lebonyolítása
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés
- szertárrendezés és szaktantermek rendben tartása
- osztályterem rendben tartása és dekorációjának kialakítása

A pedagógust – az intézményegység vezetőjével konzultálva – az igazgató bízza meg, az osztályfőnöki feladatokkal, minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

1.5.1 Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire
- együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását
- segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével
- figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét
- minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti
- szülői értekezletet tart
- ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása
- segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát
- kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével
- tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében
- javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére

1.6 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

1.6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Minden pedagógus, de elsősorban a szaktanár és osztályfőnök feladata, hogy felhívja a figyelmet tehetséges tanítványainkra, hogy megfelelően gondoskodhassunk fejlesztésükről. E tevékenység kiterjed a tanórai és tanórán kívüli területekre egyaránt. Ez a legszorosabb együttműködést tételezi fel a családdal és a tehetségek fejlesztésével foglalkozó intézményekkel és szakemberekkel.

A tehetségfejlesztés lehetőségei iskolánkban

- differenciált tanórai munka
- tehetséggondozó szakkörök
- felkészítés versenyekre, pályázatokon való részvételre
- felkészítés középiskolai tanulmányokra
- személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése
- kiugró tehetségek szakemberhez való irányítása, aki gondoskodik megfelelő fejlesztésükről

1.6.2 Fejlesztő program a tanulási kudarcnak kitett, illetve lemorzsolódott tanulók felzárkoztatására

- egészségügyi- és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció csoportos formában egyéni képességhálo alapján a fogyatékoság típusához és fokához igazodva, fejlesztő program készítése
- differenciálás a tanórákon és a délutáni foglalkozásokon
- kiscsoport képzés osztálybontással
- gyógytestnevelés foglalkozásai
- logopédiai foglalkozások
- egyéni bánásmód alkalmazása tanórán, délutáni foglalkozásokon, kollégiumban
- halmozottan fellépő fogyatékoság miatti speciális foglalkoztatás

1.6.3 Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

A gyermekvédelem magában kell, hogy foglalja mindazokat a területeket, amelyek a gyermek és a család jólétét, védelmét szolgálják, a megelőzés, beavatkozás kezelés és utógondozás tekintetében.

A gyermek- és ifjúságvédelem olyan tevékenység, amely tiszteletben tartja a családok életmódját, életstratégiáját, szokásrendszerét, tradícióit. A szükséges ismeretek, minták elsajátításához biztosítja a feltételeket, ugyanakkor megteremti a szükséges és elégséges beavatkozás lehetőségét a gyermek érdekének védelmében. Az intézménybe járó gyermekek nagy része alacsony státuszú, nehéz körülmények között élő családból származik.

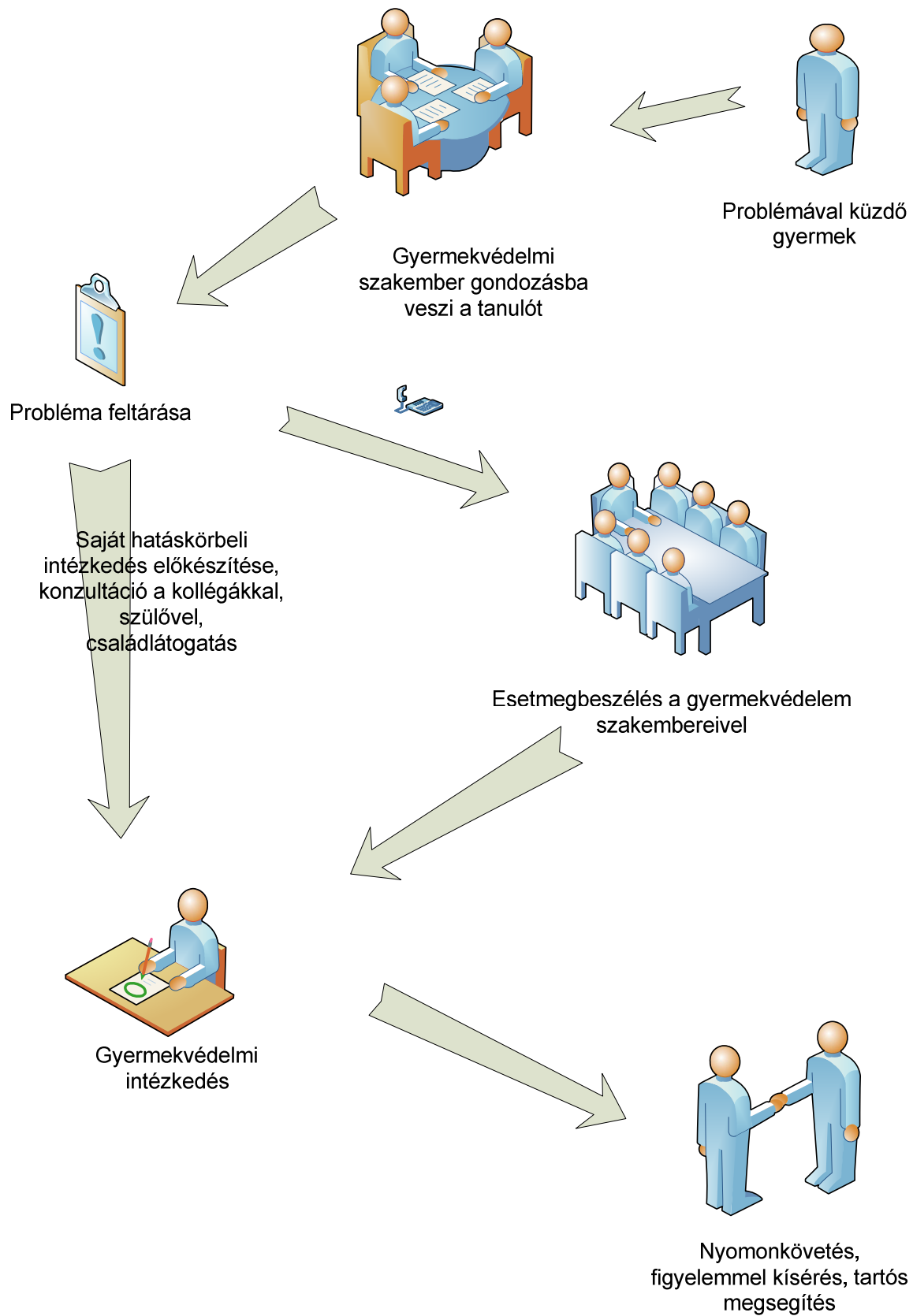
Az alapvető gyermeki jogok közül a legfontosabb, hogy a gyermek védelmét ellátó szervezetnek és személynek a gyermek mindenek felett álló érdekeit kell figyelembe venni.

A legfontosabbnak tartjuk, hogy a gyermek problémáit minél korábban felismerjük, és minél hatékonyabban tudjuk kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat, krízishelyzetek kialakulását. Napi kapcsolatot alakítottunk ki a gyermekvédelemben dolgozó intézményekkel, szakemberekkel.

1.6.3.1 Intézményünk feladatai

- gyermeki jogok érvényesítése
- preventív intézkedések megtétele
- egészségnevelési program
- a problémák felismerése
- az okok megkeresése
- segítség nyújtása
- esetmegbeszélések
- jelzés az illetékes szakembereknek

1.6.3.2 A gyermekvédelmi felelős kapcsolatai

1.6.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

- napközis, tanulószobai ellátás biztosítása
- szülők, családok életvezetési gondjainak segítése
- tankönyvtámogatás
- hozzájárulás tanulmányi kirándulásokhoz, táborozásokhoz
- drog- és bűnmegelőzési program alkalmazása
- felvilágosító munka, a szociális hátrányok enyhítését segítő pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon

1.6.4.1. Integrált Pedagógiai Rendszer (IPR) működtetése, jelentősége

Az integrált pedagógiai rendszer működtetésével a hátrányos helyzetű gyermekek nevelésének elősegítése a feladatunk az esélykülönbségek csökkentése érdekében. Ezáltal segíthetjük elő a tanulók társadalmi integrációját. A hatékonyság érdekében új pedagógiai szerepet követel a tanári személyiségektől másfajta kommunikációt kíván a diákokkal, a szülőkkel és iskolahasználókkal. Legfontosabb feladatunk a nyitottság, az integráció jelentősége, tanulói megkülönböztetés és kirekesztés nélkül.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik az érintett családdal, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Családsegítő Szolgálattal, a gyermekorvossal, az iskola pszichológussal és a védőnővel.

1.7 AZ INTÉZMÉNY DÖNTÉSI FOLYAMATÁBAN VALÓ TANULÓI RÉSZVÉTEL RENDJE

1.7.1 A diákönkormányzat döntési jogköre

A diákönkormányzat döntési jogkörét csak a nevelőtestület véleményének kikérésével gyakorolhatja a saját közösségi életének tervezésében, szervezésében.

A nevelőtestület véleményét - a döntést igénylő ügyben - a diákönkormányzati ülés előtt legalább 15 nappal ki kell kérni.

A nevelőtestület véleményezési jogával a diákönkormányzati ülés megkezdéséig, illetve magán az ülésen élhet. (A nevelőtestület véleménye a diákönkormányzat döntésére nézve nem kötelező.)

1.7.2 A diákönkormányzat joga, hogy döntsön

- a működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról, a diákönkormányzati tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről
- munkatervének elfogadásáról
- tisztségviselőinek megválasztásáról
- a DÖK munkáját a nevelőtestület segíti, vezetője gyógypedagógus, akit az intézmény igazgatója a DÖK javaslatára bíz meg 5 év időtartamra

1.7.3. A diákönkormányzat vélemény-nyilvánítási jogköre

A véleményezési jogkörben adott vélemény a döntéshozóra nézve nem kötelező, de jogsértést követ el akkor, ha a véleményeztetést elmulasztja.

A diákönkormányzat vélemény-nyilvánítási jogköre kiterjed az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésre.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni

- a tanulók többségét érintő kérdések meghozatalánál
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámoló elkészítéséhez, elfogadásához

- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez
- az iskolai DSE működési rendjének megállapításához
- külön jogszabályban meghatározott ügyekben

1.7.4. A diákönkormányzat javaslattételi jogköre

A diákönkormányzat javaslattételi jogköre kiterjed azokra a területekre, melyekre vonatkozóan vélemény-nyilvánítási jogkörrel rendelkezik.

1.8 KAPCSOLATTARTÁS A SZÜLŐKKEL, TANULÓKKAL, AZ ISKOLA PARTNEREIVEL

1.8.1 A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

- a tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, ill. az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, intézményegység vezetője, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják
- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén, a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és faliújságon keresztül, az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon tájékoztatják a diákokat
- a tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, ill. választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel
- a tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztályfőnök és a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják

1.8.2 A szülők közösségét érintő együttműködési formák

- családlátogatás
- szülői értekezlet
- fogadó óra
- nyílt tanítási nap
- írásbeli tájékoztató
- szakkörök indítása
- előadások szervezése
- pályaválasztási tanácsadás
- részvétel az iskola hagyományos ünnepein

1.9 A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA VIZSGASZABÁLYZATA

1.9.1. A vizsgaszabályzat hatálya, célja

Célja annak elősegítése, hogy a félévi vagy év végi eredmények által a tanulók számára a sikeres továbbhaladás biztosított legyen.

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz

- az osztályozó vizsgákra
- a pótló vizsgákra
- a javítóvizsgákra vonatkozik

A speciális szakiskola esetében a szakmai vizsgáztatás a hatályos jogszabályok alapján történik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA

Az intézmény osztályozó vizsgáját a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni. Osztályozó vizsgát kell tennie teljesítményének értékelése céljából a tanulónak, ha a tanítási év során jogszabályban meghatározott mértékű igazolt és igazolatlan hiányzást gyűjtött össze, s emiatt félévi vagy év végi osztályzatát nem tudta a szaktanár megállapítani. Az osztályozó vizsgához vezető hiányzás mértéke 250 óra, illetve egy adott tantárgyból a tanítási órák több mint 30 % - a.

Az intézmény osztályozó vizsgáját a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni. Osztályozó vizsgát kell tennie teljesítményének értékelése céljából a tanulónak, ha tankötelezettségét a tanév folyamán magántanulóként teljesíti.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben, ha engedélyt kapott arra, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget.

JAVÍTÓVIZSGA

Ha a tanuló tanév végén - legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kap -, javítóvizsgát tehet.

Javítóvizsga augusztus 15. és augusztus 31. között

A javítóvizsga bizottságban a kérdező tanár lehetőség szerint ne a tanulót javítóvizsgára utasító kolléga legyen.

A tanulót a vizsga eredményéről tájékoztatni kell.

PÓTLÓ VIZSGA

Abban az esetben, ha a tanuló önhibáján kívül nem tudja teljesíteni az osztályozó/pótló/vizsga követelményeit, a teljes vizsga anyagából, vagy a nem teljesített vizsgarészből - kérelmére - pótló vizsgát tehet. Időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

A vizsgaszabályzat hatálya kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

1.9.2 Az értékelés rendje

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott iskolatípus adott tantárgyának követelményrendszerével. A követelmények az egyes intézményegységek pedagógiai programjában, illetve a helyi tantervben található.

1.9.3 A vizsgatárgyak részei és követelményei

Intézményünk – gyógypedagógiai intézmény- más és más speciális pedagógiai szükségletet elégít ki, így vizsgatárgyai és követelményei ebből adódóan eltérnek egymástól. Minden vizsgázó tanuló esetén a vizsgabizottság tagjai döntenek el, hogy a vizsgán megjelent tanuló – sajátos nevelési igényéből adódóan – szóban, írásban, vagy mindkét módon vizsgázik.

1.10 AZ ISKOLAVÁLTÁS, VALAMINT A TANULÓ ÁTVÉTELÉNEK SZABÁLYAI

Az iskolaváltás szakértői vélemény alapján, Kormányhivatali határozattal, gyermekvédelmi intézkedés eredményeképpen, illetve lakóhely-és lakcímváltoztatás alapján történik. Az intézmény igazgatója ezek figyelembe vételével hozza meg a döntését. Az átvétel esetén a küldő intézmény számára „értesítés iskola beiratkozásról” igazolást kell kitölteni, melyet az Érkezések-távozások naplóban rögzítjük, majd az átvétellel máshonnan bekerült tanulóknak türelmi időt és egyéni segítségnyújtást biztosítunk.

1.11 A FELVÉTELI ELJÁRÁS KÜLÖNÖS SZABÁLYAI

Az intézményben ellátott gyermekek a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleménye alapján kerülnek hozzánk. A szakértői bizottság intézményjegyzék alapján tájékoztatja a szülőt azokról a lehetőségekről, amelyek alapján sajátos nevelési igényű gyermeke a korai fejlesztésben és gondozásban, az óvodai nevelésben, a fejlesztő nevelésben részt vehet, tankötelezettségének eleget tehet. A köznevelési intézményt a szülő választja ki a szakértői bizottság által javasolt intézmények közül.

2. AZ INTÉZMÉNY HELYI TANTERVE

2.1 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV MEGNEVEZÉSE

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról szóló 23/2013. (III. 29.) EMMI rendelet melléklete:

4. melléklet [11. melléklet az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelethez]

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára.

2.1.1. Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

A választott kerettanterv tantárgyait és kötelező minimális óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 5-8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

2.1.2. Kerettanterv az értelmileg akadályozott tanulók számára (1-8. évfolyam)

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlat			2	2	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás- alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

2.1.3. Speciális Szakiskola kerettanterve

2.1.3.1 A tanulásban akadályozott tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Angol nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Ember és társadalom	Etika	1	36
	Állampolgári ismeretek	1	36
Ember a természetben	Természetismeret	2,5	90
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	2	72
Informatika	Informatika	2	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	180
	Osztályfőnöki óra	1	36
Összesen		31,5	1134
Szabadon tervezhető		3,5	126
Mindösszesen		35	1260

*2.1.3.2. A tanulásban akadályozott tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola
 OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti
 kerettanterv óraszámai*

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	71
Matematika	Matematika	2	142
Ember és társadalom	Etika	1	71
Informatika	Informatika	1	71
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	355
	Osztályfőnöki óra	1	71
Közismeret összesen		11	864
További szabad közismereti időkeret		1,5	108
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

2.1.3.3. Képzés szerkezete OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához

	előkészítő 9/E évfolyam heti óraszám (36 hét)	9. évfolyam heti óraszám (36 hét)	Összefüggő (nyári) gyakorlat (2 hét)	10. évfolyam heti óraszám (35 hét)
Közismeret				
Kötött órák	31,5	10,5	-	11,5
Szabadon felhasználható órakeret	3,5	1,5	-	1,5
Összesen	35	12	-	13
Szakmai elmélet és gyakorlat				
Kötött órák	-	21	70	21
Szabadon felhasználható órakeret	-	2	-	2
Összesen	-	23	70	23
Mindösszesen	<i>heti: 35</i>	<i>heti: 35</i>	-	<i>heti: 36</i>

2.1.4. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola kerettanterve

Készségfejlesztő speciális szakiskolai óraterv			
		Megszilárdító szakasz	
Fejlesztési terület	Tantárgy	9. évfolyam	10. évfolyam
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4
Társadalmi környezet	Számolás - mérés	3	3
	Társadalmi ismeretek és gyakorlatok	3	3
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	3	3
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel és gondozási ismeretek	4	4
Informatika	Információs eszközök használata	2	2
Művészetek	Ábrázolás-alkítás	2+1	2+1
	Ének-zene	1	1
	Tánc-dráma	1	1
Testi nevelés	Testnevelés	5	5
Szakmai tantárgy	Szakmai előkészítő ismeretek	2	2
Szabadon felhasználható órakeret		4	4
Kompetenciák	Rehabilitáció	2	2
Szakmai tantárgy	Szövött tárgy szakmára felkészítő	2	2
Összes óraszám		35	36

Habilitációs órakeretből szabadon átcsoportosítható

Készségfejlesztő Speciális Szakiskola óraterv			
Fejlesztési terület	Tantárgy	11. évfolyam	12. évfolyam
Szakmai gyakorlati program	Szakmai elmélet	5	5
	Szakmai gyakorlat	16	16
Anyanyelv és kommunikáció	Anyanyelv	1	1
Információs eszközök használata	Informatika	1	1
Társadalmi környezet	Számolás	1	1
	Társadalmi ismeretek	1	1
	Osztályfőnöki	1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel	1	1
Rehabilitáció- Művészet	Ábrázolás	1	1
	Ének- Zene	1	1
	Tánc és dráma	1	1
	Kommunikáció	1	1
Testnevelés és sport	Testnevelés	2 (5)	2 (5)
Kötelező óraszám összesen:		33 (36)	33 (36)

2.2 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV FELETTI ÓRASZÁM

A választott kerettantervek óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére a következő évfolyamokon és tantárgyakban emeljük meg az alábbi óraszámokkal.

2.2.1 Óraterv a helyi tantervekhez – 1–4. évfolyam

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7+1
Matematika	4	4	3+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1+1	1+1	1	1+1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

2.2.2 Óratervezés a helyi tantervekhez – 5–8. évfolyam

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4+1	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1+1	1+1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1+1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

2.2.3 Helyi tanterv az értelmileg akadályozott tanulók számára (1-8. évfolyam)

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4+1	4+1	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3+1	3+1	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2+1	2+1	3+1	3+1	3+1	3+1
	Játékra nevelés	2+1	2+1	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2+1	2+1
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlat			2	2+1	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezetismeret					1+2	1+2	2+1	2+1
Művészetek	Ének-zene	2	2	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1
	Ábrázolás- alakítás	3+1	3+1	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

2.2.4 Autizmussal élők általános iskolája

2.2.4.1 Helyi tanterv óraszámjai az autizmussal élők (tanulásban akadályozott) számára

TANTÁRGYAK	AZ ÉVFOLYAMOK ÓRASZÁMAI							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7	4	4	4	4
Matematika	4	4	3	4	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret	2+1	2+1	2+1	2+1	-	-	-	-
Természetismeret	-	-	-	-	2+1	2+1	4	4
Ének-zene	2	1	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	1	2	2	2	2	2	1	1
Informatika	-	-	1	1	1	1	1+1	1+1
Technika, életvitel és gyakorlat	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	2+1	1+1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	-	-	-	-	2	2	2	2
Földrajz	-	-	-	-	-	1	1	2
Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27	28	28	31	31

2.2.4.2 Helyi tanterv óraszámai az autizmussal élők (értelmileg akadályozott) számára

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2+2	2+2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2+1	2+1	2+1	2+1				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2+1	2+1						
	Életvitel és gyakorlat			2+1	2+1	2+1	2+1	3+1	3+1
Természeti környezet	Környezetismeret					1+1	1+1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás- alakítás	3	3	2	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

2.2.5 Helyi tanterv óraszámai a speciális szakiskolák számára

2.2.5.1. Az tanulásban akadályozott tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának helyi tanterv óraszámai

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Angol nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Ember és társadalom	Etika	1	36
	Állampolgári ismeretek	1	36
Ember a természetben	Természetismeret	2,5+1,5	90
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	2+1	72
Informatika	Informatika	2	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	1+1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	180
	Osztályfőnöki óra	1	36
Összesen		31,5	1134
Szabadon tervezhető		3,5	126
Mindösszesen		35	1260

2.2.5. 2. A tanulásban akadályozott tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti helyi tanterv óraszámai

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1+1	142
Matematika	Matematika	2	142
Ember és társadalom	Etika	1	71
Informatika	Informatika	1+0,5	108
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	355
	Osztályfőnöki óra	1	71
Közismeret összesen		11	864
További szabad közismereti időkeret		1,5	108
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

2.2.5.3. *Képzés szerkezete OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához*

	előkészítő 9/E évfolyam heti óraszám (36 hét)	9. évfolyam heti óraszám (36 hét)	Összefüggő (nyári) gyakorlat (2 hét)	10. évfolyam heti óraszám (35 hét)
Közismeret				
Kötött órák	31,5	10,5	-	11,5
Szabadon felhasználható órakeret	3,5	1,5	-	1,5
Összesen	35	12	-	13
Szakmai elmélet és gyakorlat				
Kötött órák	-	21	70	21
Szabadon felhasználható órakeret	-	2	-	2
Összesen	-	23	70	23
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	heti:35	heti:35	-	heti:36

2.3 AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

- A tankönyvrendelésnél az iskolába belépő új osztályok várható megbecsült létszámait figyelembe véve oly módon kell készíteni, hogy az iskola minden tanulója részére biztosítva legyen a tankönyvhöz való hozzájutás lehetősége. (Tankönyvtámogatás, tankönyv kölcsönzés, a tankönyv tanórán kívüli elhelyezése).
- Elsődleges szempont a tartós tankönyvek vásárlása, hogy azt a tanulók a könyvtári kölcsönzés szabályai szerint használhassák. A rendelés végleges elkészítése előtt lehetővé kell tenni, hogy a szülők megismerhessék azt.
- A szülői szervezetnek véleményezési joga van, különös tekintettel a tankönyvek grammban kifejezett tömegére.
- A szülő nyilatkozhat arról, hogy meg kívánja-e vásárolni gyermeke számára a tankönyvet, vagy használt tankönyvet kölcsönöz számára.
- Sajátos nevelési igényű tanulók számára olyan tankönyveket, feladatlapokat és egyéb szemléltető eszközöket kell választani, mely illeszkedik a tanulók értelmi és érzelmi sajátosságaihoz.
- Az intézményben közzé kell tenni azoknak a könyveknek a jegyzékét, amelyet a tanulók kikölcsönözhetnek.
- Az iskola csak olyan tankönyvet rendelhet, amelyeknek tankönyvvé nyilvánítása kerettantervi rendelet kihirdetését követően történt, továbbá szerepel a hivatalos tankönyvjegyzékben.

2.4 A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA

2.4.1 Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- tanulóink sajátos nevelési igényeihez igazodva az 1-4. évfolyamokon a Meixner-módszert alkalmazzuk
- fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe
- fontos a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallási figyelem fejlesztése
- a mentális képességek célirányos fejlesztése

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

A tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések kompenzálására differenciált eljárásokat, tartalmakat és oktatásszervezési megoldásokat, terápiákat alkalmazunk. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek (Képességháló alkalmazása). Az alsó tagozat első évfolyamán – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanév helyett kettő tanév időtartamot tervezünk. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására.

2.4.2 A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján. Kiemelt feladat a mentális képességek célirányos fejlesztése.

2.4.3 Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Feladatunk a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

A tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik a mentális képességek célirányos fejlesztése.

2.4.4 A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni
- mentálhigiénés nevelés

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése. Fontos a verbális szint megfelelő fejlesztése.

Nagy hangsúlyt fektetünk a pályaválasztásra, pályaeorientációra. Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz. Építünk a tanulók egyéni tanulási módszereire és szokásaira.

2.4.5. Szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasz pedagógiai feladatainak megvalósítása

- a szakképzési évfolyamokon is kiemelt szerepet kap a tanulók adottságaihoz igazodó készség- és képességfejlesztése, a komplex személyiségfejlesztés
- a nevelés során – a még meglévő tudásbeli és szociális hátrányok felszámolásának elősegítése
- a tanuláshoz, szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése, erősítése
- a szakmai vizsgára való felkészítés
- munkavégzésre való szocializálás, munkavállalói magatartás kialakítása,
- a tanulók élettervezésének elősegítése, önálló, vagy részben önálló életvezetés megalapozása

- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulószervezési módokat

2.5 MINDENNAPOS TESTNEVELÉS

A gyógytestnevelés a testnevelés tantárgy része. A testnevelés órák heti időkeretének a terhére szervezzük meg a gyógytestnevelési órákat azon gyermekek, tanulók számára, akiket az iskolaorvos gyógytestnevelési kategóriába sorol az adott tanévben. A gyógytestnevelés szükséges heti óraszámáról az iskolaorvos tesz javaslatot. Amennyiben erről nem rendelkezik, a gyógytestnevelés heti órászáma normál testnevelés óra alól felmentett tanulók esetében megegyezik a tantervben rögzített testnevelés órák számával (heti öt), testnevelés órán is résztvevő tanulók esetében pedig heti három az óraszám. A gyógytestnevelési órák megszervezhetők csoportbontással a testnevelés órákkal párhuzamosan, illetve délutáni foglalkozások keretében a diagnózisnak megfelelően, törekedve a homogenitás elvének megvalósulására.

2.6 A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK ÉS A PEDAGÓGUS VÁLASZTÁS SZABÁLYAI

Közoktatási intézményünkben az Etika/ Hit-és etika tantárgyak vonatkozásában és a nem kötelező, szabadon választható foglalkozások tekintetében érvényesül a választás lehetősége. Ennek szabályai a következők:

- a két tantárgy közül az egyiket kötelezően ki kell választani
- a foglalkozások megválasztását követően a választás egész tanév időtartamára érvényes
- erre vonatkozó szülői/tanulói igényt a beíratkozás alkalmával nyilatkozat formájában teszi meg

2.7 PROJEKTOKTATÁS

Közoktatási intézményünkben a fejlesztő nevelés-oktatás területén a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatása, a sajátos nevelési igényük miatt projektoktatással működik. A helyi tanterve a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program.

2.8 A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal, és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni.

A törvény célja a fogyatékos személyekhez való viszonyban új szemlélet kialakítása, a pozitív változások rögzítése, felerősítése. Ennek lényege, hogy a fogyatékos személy ne passzív alanya legyen az állam által számára nyújtott ellátásoknak, hanem aktív, önellátásra, társadalmi beilleszkedésre ösztönözze az ellátás.

Helyzetelemzés

A Losontzi István EGYMI, Kollégium és Gyermekotthon a KLIK által fenntartott intézmény, amely ceglédi és megyei feladatokat lát el.

Többcélú intézmény, melyet egy 110 férőhelyes kollégium egészít ki, ahol óvodás gyermekek és iskolás tanulók kapnak helyet. A kollégium évek óta teljes létszámmal üzemel.

Az iskola és kollégium mellett családi házakban működő lakásotthonokban él 16 gyermek, különleges gyermekotthoni feltételek között. Az autizmussal élők iskolájában 10 gyermek tanul, ahol a képzés speciális, magas szakmai színvonalon folyik.

A fejlesztő iskola súlyosan-halmozottan sérült, tanköteles korú gyermekeknek nyújt fejlesztési lehetőséget. A pedagógiai szakszolgálathoz tartozik a gyógytestnevelés, logopédia, konduktori ellátás, valamint a korai és fejlesztő felkészítés.

Az elmúlt évek alatt iskolánk a város szerves részévé vált: a kollégium kihasználtsága igen jó a nyári időszakban. Különbféle találkozóknak biztosít szállást (zenészek, művészek, sportolók)

tornatermét használják a város lakói. Helyet ad jóga, küzdősport, futball és tollaslabdaedzéseknek, hosszú évek óta rendeznek itt megyei, illetve országos szintű tanulmányi és sport versenyeket, amelyeken tanulóink jó eredménnyel szerepelnek.

Az intézmények működésének törvényességi ellenőrzése, a pedagógiai-szakmai munka eredményességének ellenőrzése, értékelése során vizsgálja az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség követelményének érvényesülését. Vizsgálja, hogy a közoktatási intézmények döntéseik, intézkedéseik, gyakorlatuk során nem sértik-e meg az egyenlő bánásmód követelményét, illetve intézkedéseik, gyakorlatuk során elősegítik-e az esélyegyenlőség érvényesülését.

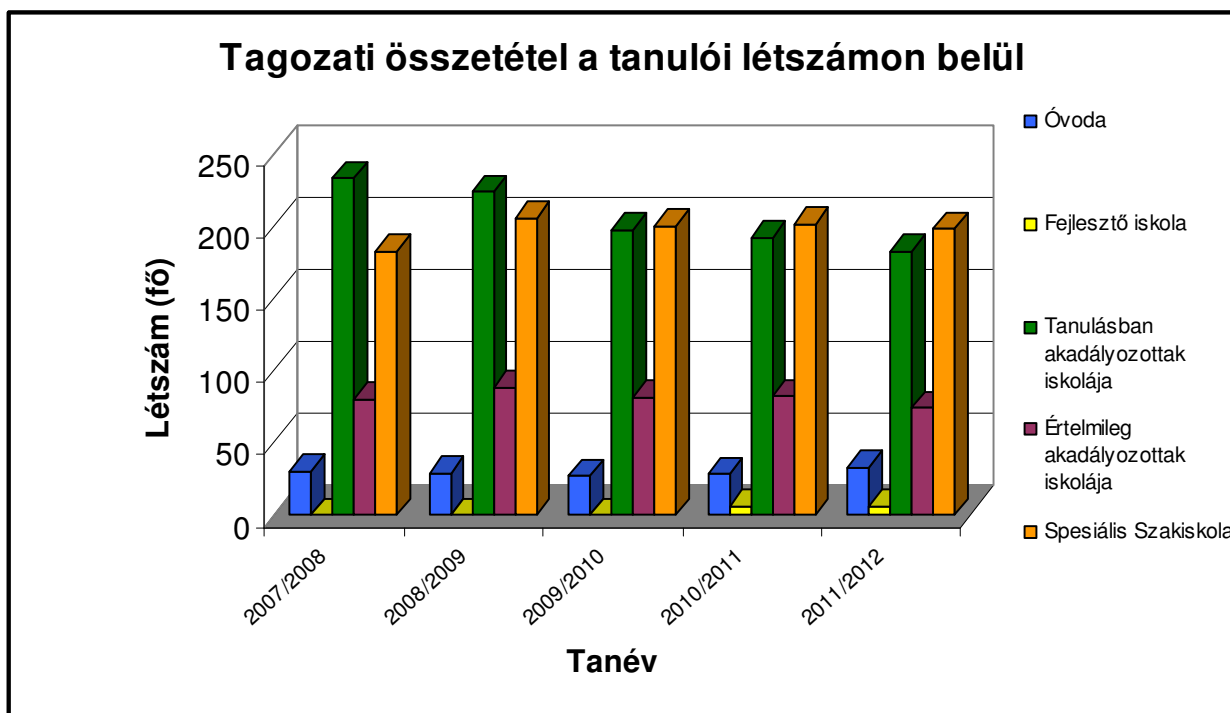
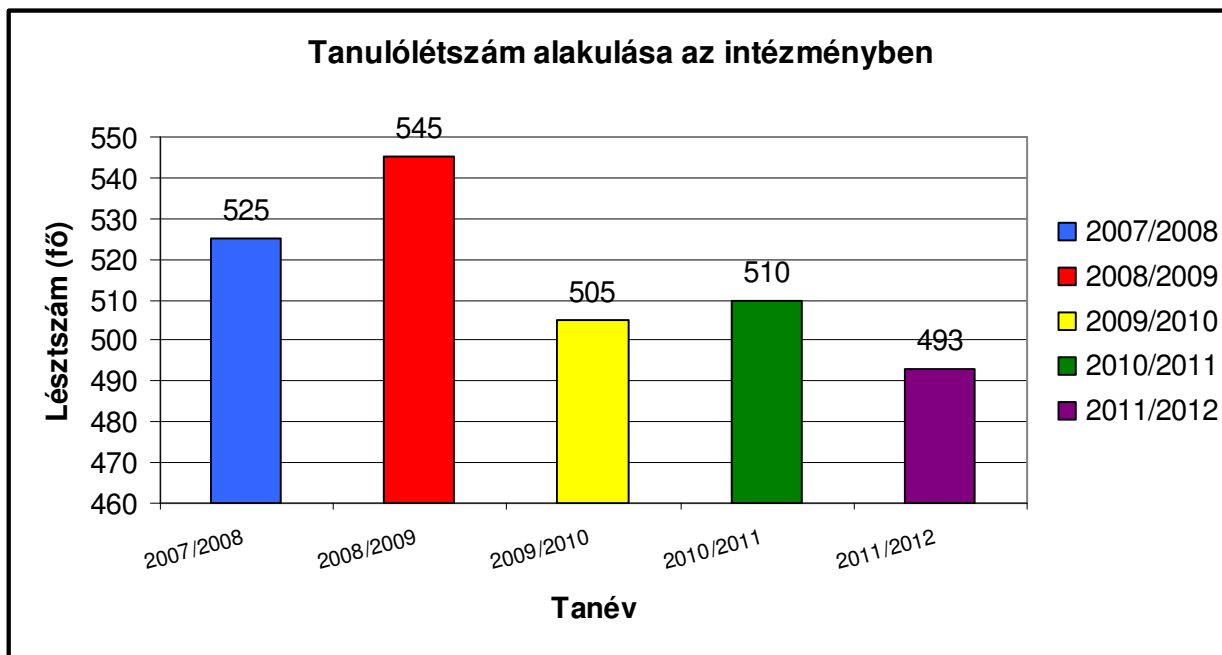
A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai, iskolai ellátását biztosítja, és a szakértői bizottság vizsgálata után segíti a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fejlődésének, állapotának megfelelő intézményi elhelyezést, a különleges gondozás megvalósulását, elősegítve a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségének érvényesülését.

Iskolánkban 1986 óta működik a Speciális Szakiskola. Ebben az oktatási formában azonnal megjelennek a változó társadalmi igények, melyek folyamatos változást, változtatást kívánnak tőlünk. Alkalmazkodnunk kell a gyakorlóléhelyek igényeihez, ötvözve tananyagukkal azt. Csak együttműködve lehetséges a segítségadás a szakmatanuláshoz, és a társadalomba való beilleszkedéshez.

Fontosnak tartom az elkövetkező időszakban a településen lévő vállalatok vagy intézmények munkaerőigényéről vagy az országos munkaerőpiac kihívásairól szóló információk megismerését, esetleges új szakmák bevezetését az igényekhez mérten.

Az iskolavezetés nem hagyhatja figyelmen kívül az iskola használóinak (tanárainak, oktatást segítő dolgozóinak, tanulóknak) nézeteit, képességeit, vágyait és törekvéseit.

Statisztikai adatok

A program célja

Azokon az egyiskolás településeken, ahol a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók koncentrációját (szegregációját) a település demográfiai jellemzői okozzák, vagyis a szegregációmentesség biztosítása rövidtávon nem lehet reális elvárás, a halmozottan

hátrányos helyzetű tanulók minőségi oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása, oktatási eredményességük előmozdítása érdekében szükséges az esélyegyenlőségi programot megtervezni. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl, olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

Az iskola esélyegyenlőségi programjának célja, hogy biztosítsa az intézményen belül az *egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését, figyelembe véve a szülők igényeit és a törvényi előírásokat.*

A program közvetlen célcsoportja

A sajátos nevelési igényű gyermekek és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és pedagógusai, valamint a befogadó (többségi) intézményi tanulók és az iskola pedagógusai.

A program közvetett célcsoportja

Az iskola valamennyi tanulója és pedagógusa, az iskolával együttműködő szakmai szolgáltatók, a témában érintett civil szervezetek képviselői, valamint döntéshozók, ill. a sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában érintett nem pedagógus szakemberek, és természetesen a szülők.

A támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálását és az esélyegyenlőség előmozdítását az iskola minden tevékenysége során figyelembe veszi és alkalmazza:

- a beiratkozásnál
- tanítás során, oktatói tevékenység közben
- a gyerekek egyéni fejlesztésében, kiscsoportos foglalkozások során
- az értékelés gyakorlatában
- tanulói előmenetelben
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- a továbbtanulásban, pályaaorientációban

- a humán erőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülővel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel

Kötelezettségek és felelősség

Az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők és a társadalmi partnerek számára elérhető az iskolai esélyegyenlőségi program, ismerik és követik a benne foglaltakat.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő eseteket megszüntetjük.

Az esélyegyenlőségi terv felelősei:

- igazgató
- általa megbízott személy
- nevelőtestület tagjai

Az iskola esélyegyenlőségi programjának megvalósítása az intézmény minden nevelőjének feladata.

A tervezett tevékenységek koordinálása, a program végrehajtása, az iskola mindennapi feladata. A tantestület minden tagjának kötelessége betartani az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítani a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkör kialakítását.

A tantestület tagjának ismernie kell az iskola esélyegyenlőségi programjában foglaltakat, és aktívan közre kell működniük annak megvalósításában. Az esélyegyenlőség sérülése esetén a tantestület minden tagjának kötelessége jeleznie azt az iskola igazgatójának.

Az iskolával minden szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél ismerje az intézményi esélyegyenlőségi programot és magára nézve is kötelezően kövesse azt.

Intézményünk sajátos nevelési igényű gyermekeket ellátva mindennap megküzd az esélyegyenlőség megteremtésével, biztosításával és fenntartásával.

Tanulóink többsége rossz szociális körülmények között élve naponta megküzd a diszkrimináció okozta negatívumokkal.

Intézményünk alapelvei

- diszkriminációmentesség
- szegregációmentesség természetes lehetőségeinket szem előtt tartva
- és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása

Célkitűzések

Rövid távú célok:

- aktív részvétel a helyi, megyei és országos iskolai programokon, rendezvényeken, versenyeken iskolatípusnak, profilnak megfelelően (lehetőség szerint)
- integrált versenyeken, programokon, pályázatokon való részvétel (lehetőség szerint)
- tanulók eredményeinek, munkáinak publikálása (iskolai honlap, városi média)

Középtávú célok:

- az esélyegyenlőségi terv folyamatos felülvizsgálata, kiegészítése
- folyamatos partnerség kialakítása helyi iskolákkal
- integrált programok szervezése városi szinten
- folyamatos szülői kapcsolattartás, szülői klubok, fórumok
- témaorientált megbeszélések szervezése

Hosszú távú célok:

- erőforrás hiányában a rövid és hosszú távú célok átszervezése

Monitoring és nyilvánosság

Az iskola az éves szakmai beszámolók alkalmával évente tekinti át az esélyegyenlőségi programban meghatározottak teljesítését. A tanévvégi értékeléseknek tartalmaznia kell az elért eredményeket, végrehajtott feladatokat. A megvalósítás során felmerült problémákat megoldjuk, keressük a prevenció lehetőségét.

Az iskola az elért eredményeket az iskola honlapján nyilvánossá teszi. Az elért eredmények ismertetése a közvetlen és közvetett partnerekkel az iskola alapvető feladata, ezáltal is ösztönözve a tanulókat és szüleit a folyamatos ismeretszerzésre.

A tanévben szervezett nagyobb megmozdulásokra, rendezvényekre (szülői találkozók, családokkal közösen szervezett programok, szakmai tanácskozások) a helyi médiát (tv, rádió, újság) meg kell hívni, illetve értesíteni. Az iskola pedagógiai munkájának széleskörű ismertetése a közvetlen és közvetett partnerekkel.

A nyilvánosság biztosításával és az elért eredmények ismertetésével tájékoztatást kell adni a fenntartónak, a szülőknek és az iskolával együttműködő szervezeteknek.

2.9 AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI, TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

2.9.1. Írásbeli, szóbeli feladatok értékelése

Intézményünk többcélúságából adódóan iskolatípusonként más és más szempontok alapján történik a mérés az írásbeli és a szóbeli értékelés. A beszámoltatás, az ismeretek számonkérése más, sajátos kereteken belül történik az óvodai pedagógiai programban, a helyi tantervben, a speciális szakiskola szakmai programjában és a kollégiumi pedagógiai programban, mely a mellékletekben található.

2.9.2. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

Az általános iskola intézményegységének helyi tantervében, a speciális szakiskola és készségfejlesztő speciális szakiskola programjában megjelenő minimum követelmények. Az egyéni fejlettségi szint és egyéni sajátosságok figyelembevétele alapján gyógypedagógus segítségnyújtásával, illetve segédeszközök használatával megvalósuló követelmények elérése a továbbhaladás feltétele.

2.10 AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- a házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (képesség- és készségfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása
- az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot
- az ötödik-nyolcadik évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot
- az egyik óráról a másikra feladott házi feladatok elvégzése nem haladhatja meg a 30 perc időtartamot
- az elvégzett házi feladatot a legtöbb esetben csak szóban értékeli a szaktanár
- amennyiben érdemjeggyel kíván házi feladatot értékelni a pedagógus, azt jeles jeggyel teheti (természetesen csak az osztályozott tárgyaknál)
- a házi feladat hiányára írásban hívjuk fel a szülő figyelmét, amennyiben ezt szükségesnek tartjuk
- A pedagógusok a kötelező házi feladatokon kívül adhatnak nem kötelező (szorgalmi) feladatokat, melyeknek célja a differenciálás és nem vonatkoznak rájuk a kötelező házi feladatokra megállapított megkötések

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

Az otthoni, napközis, tanulószobai feladatoknál figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű tanulók adottságait, terhelhetőségét, biztosítani kell a tanulást segítő speciális segédeszközök használatát. A tanulási időt a tanulók fogyatékosági típusához, az egyéni terhelhetőség és szükségletek figyelembevételével kell meghatározni. A felkészülésben érvényesülni kell a differenciálásnak.

2.11 A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSI ELVEI

Intézményünkben csoportbontásban tanítjuk

- a testnevelés tantárgyat
- a speciális szakiskola előkészítő és szakmai alapozó tantárgyakat
- valamint szakképző évfolyamainkon a szakmai tárgyak
- az autizmussal élők általános iskolájában a csoportbontás a tantárgyfelosztásban jelenik meg, különös hangsúllyal a fő tantárgyakban és a rehabilitációs órákon

Intézményünkben kötelező foglalkozásként jelenik meg százalékos arányban

- egészségügyi és pedagógiai célú habitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások

A speciális szakiskolás tanulók különböző szakmacsoportokban tanulnak, ezeknek a tantárgyai eltérnek egymástól.

Testnevelés órákon a nemek szerinti csoportbontás érvényesül a felsőbb évfolyamokban.

Az autizmussal élők általános iskolájában a csoportbontást a specifikus állapot határozza meg.

2.12 A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK, EDZETTSÉGÉNEK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

Az iskola meghatározott mérési időszakban és mérési módszerrel tanévenként valamennyi iskola típusra és évfolyamra kiterjedően szervezi meg a tanulók fizikai állapotfelmérését. A vizsgálatot az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusai vagy gyógypedagógusai végzik. A vizsgálat eredményeit osztályonként rögzítik, melyet a testnevelők együtt értékelnek ki, majd meghatározzák a tanulók fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.

Az autizmussal élő tanulóknál a következőket vesszük figyelembe: mielőtt a felméréseket felvennénk, a feladatokat kellőképpen és alaposan az autizmus specialitásaihoz igazodóan, rajzos-képes folyamatábrák és bemutatások segítségével megtanítjuk a tanulóknak. A gyermekeknek minden feladathoz megadjuk az egyénre szabott segítséget. Olyan segítséget nyújtunk csak, amivel nem befolyásoljuk a felmérés viszonylagos objektivitását (pl. együttmozgás, folyamatos bemutatás, belső motiváció híján egyéb jutalom kilátásba helyezése).

Minden tanévben január – májusában felmérjük a tanulókat a NETFIT alapján

A tanulók fizikai állapotfelmérése a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszttel (NETFIT) történik intézményegységeinkben is. A NETFIT program az egészségtudatos, jövőorientált életvezetési kompetencia kialakítását célozza meg a komplex személyiségfejlesztés és a minőségi testnevelés keretében. A NETFIT program az egészségközpontú fittség összetevőit méri. Célja: a rendszeres testmozgás egészségfejlesztő hatásának és egyben az egészségügyi rizikófaktorok csökkentésében betöltött szerepének népszerűsítése, tudatosítása. A NETFIT fittségi tesztrendszer alkalmazásának segítségével képet kaphatunk diákjaink motoros képességeinek szintjéről, azok előző teljesítményértékhez, illetve az egészségkritériumokhoz viszonyított helyzetéről, ennek ismeretében pedig kijelölhetjük a fejlesztési kiindulópontokat, illetve célokat.

1. Testösszetétel mérése
2. Motoros tesztek
 - a) helyből távolugrás teszt
 - b) ütemezett fekvőtámasz teszt
 - c) ütemezett hasizom teszt
 - d) kézi szorítóerő teszt
 - e) törzsemelés teszt
 - f) hajlékonysági teszt
 - g) állóképességi ingafutás teszt

A NETFIT eredményei nem képezik a szummatív értékelés és a tanulók összehasonlításának alapját, kezelésük bizalmas. A NETFIT értékelési rendszere nem normatív, hanem kritériumorientált. Legfontosabb célja a fejlesztés szükségességének diagnosztizálása.

2.13 AZ ISKOLA EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEI

2.13.1 Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészségnevelés olyan tevékenységek összessége, amely az élet minőségét, az ember testi-lelki és társadalmi egészségét komplex módon kívánja javítani. Nem csak arra tanít, mi hasznos és káros, hanem készségeket fejleszt ahhoz, hogy az ember az egészségét képes legyen megőrizni, illetve tisztában legyen állapotával és lehetőségeivel.

- az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi-lelki-szociális fejlődését
- szokásrendszer kialakítása
- prevenció
- empátikus magatartás, tolerancia szint fejlesztése
- káros szenvedélyek, deviáns magatartásformák kialakulásának megelőzése
- krízishelyzetek kialakulásának elkerülése
- iskolaorvos, védőnő bevonásával felvilágosító órák megtartása
- felkészítés a családi szerepekre

2.13.2. Az iskola környezeti nevelési elvei

Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, mely során a gyermeket felkészítjük a környezet megismerésére, tapasztalatait feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet értékeit is figyelembe vevő cselekvésre.

- a természet szépségének és környezetünknek a megóvása
- aktív részvétel környezetvédelmi tevékenységben
- ismerjék meg a természetvédelem alapvető céljait, természeti értékeinket
- szelektív hulladékgyűjtésre nevelés
- energiatakarékos életmódra való felkészítés
- közvetlen környezetünk, az intézmény tisztaságának és állagának megóvása
- környezettudatosságra nevelés elősegítése

2.14 A TANULÓK JUTALMAZÁSÁNAK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSI ELVEI

Intézményünk többcélúságából adódóan iskolatípusonként más és más szempontok hangsúlyozásával történik a magatartás és szorgalom értékelése, valamint a jutalmazás. Iskolánkban a magatartás és a szorgalom értékelése és minősítése egymástól függetlenül, külön szempontok alapján történik.

2.14.1. A magatartás értékelésének elvei

- a tanuló iskolai viselkedése, a viselkedési normák és az együttélés szabályainak betartása
- tanáraihoz, az iskola dolgozóihoz, társaihoz való kapcsolatában, kommunikációjának módja
- az osztályközösség kialakításában, összetartásában, értékrendjének formálásában betöltött szerepe
- a házirend rendelkezéseinek betartása
- jelenléti fegyelme, a mulasztások igazolása
- a hetesi feladatok elvégzése
- az önként vállalt feladatok teljesítése
- a sport- és a kulturális versenyeken való részvétele
- közösségi, diákönkormányzati munkája, amely a példás magatartásnak nem feltétele, de pozitív irányban befolyásolhatja a minősítést

2.14.2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei

- a tanuló teljesítménye, tanulmányi eredményei a képességeihez mérten a jobb eredményért tett erőfeszítései
- a tanuláshoz való viszonya, motivációja
- szakkörökön való részvétele
- az órai munkában való részvétele, aktivitása
- házi feladatok, felszerelés, füzetvezetés
- a kötelező tananyagon felüli, külön feladatok vállalása

- a tanulmányi versenyeken való részvétele, teljesítménye

2.14.3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

A jutalmazás területei

- a gyerek etikai magatartása
- szellemi tevékenysége
- ügyességi tevékenysége

A jutalomnak és a büntetésnek a motiváló hatása mellett informáló, jelző értéke is van. Így a jutalom tekintetében megkülönböztethető az ösztönző, az értékelő-minősítő és a kontrollként alkalmazott jutalom.

3. A TÖBBCÉLÚ KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNY ÓRASZÁMAINAK TÁBLÁZATAI

3.1. A foglalkozások heti rendszeressége az óvodai csoportokban

A foglalkozások heti rendszeressége az autista gyermekek óvodájában

Foglalkozás neve	Heti előfordulás	Foglalkozás formája
Anyanyelv, kommunikáció	5	egyéni
Mozgásfejlesztés	5	csoportos, egyéni
Zenei nevelés	2	csoportos
Vizuális nevelés	3	egyéni
Játék	3	csoportos, egyéni
Rehabilitáció	4	egyéni
Egyéni fejlesztés	2	egyéni

A foglalkozások heti rendszeressége a gyógypedagógiai óvodában

Foglalkozás neve	Heti előfordulás	Foglalkozás formája
Anyanyelv és Kommunikáció	5	csoportos
Mozgásfejlesztés	5	csoportos
Önkiszolgálás	Folyamatos	egyéni, csoportos
Vizuomotoros képességfejlesztés	3	csoportos
Játékra nevelés	3	csoportos
Zenei nevelés alapjai	2	csoportos
Egyéni fejlesztés	10-12	egyéni

Az egyéni fejlesztés foglalkozás a gyermek szükségleteinek megfelelően magába foglalja az összes fejlesztési területet.

A foglalkozások heti rendszeressége a délutáni összevont csoportokban

Foglalkozás neve	Heti előfordulás	Foglalkozás formája
Mese, vers, ének	4	egyéni, csoportos
Játék, sport	5	egyéni, csoportos
Mozgásnevelés	4	csoportos

3.2. Általános Iskola Tanulásban akadályozott tanulók 1-8. évfolyama

Kötelező óraszámok

TANTÁRGYAK	AZ ÉVFOLYAMOK ÓRASZÁMAI							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	7	8	5	5	5	5
Matematika	4	4	4	4	5	4	4	4
Etika / Hit- és etika	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2	-	-	-	-
Természetismeret	-	-	-	-	2	2	4	4
Ének-zene	2	1	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	1	2	2	2	2	2	1	2
Informatika	-	-	1	1	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	2	2	1	2	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	-	-	-	-	2	2	2	2
Földrajz	-	-	-	-	-	2	2	2
Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27	28	28	31	31

3.3. Általános Iskola Tanulásban akadályozott tanulók 1-8 évfolyama

Szabadon tervezhető órakeret

Évfolyam	Tantárgy	Kötött óraszám	Szabadon tervezhető óraszám	Szabadon tervezhetővel emelt óraszám
1	Magyar nyelv és irodalom	7	1	8
	Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2
2	Magyar nyelv és irodalom	7	1	8
	Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2
3	Magyar nyelv és irodalom	6	1	7
	Matematika	3	1	4
4	Magyar nyelv és irodalom	7	1	8
	Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2
5	Magyar nyelv és irodalom	4	1	5
	Matematika	4	1	5
6	Magyar nyelv és irodalom	4	1	5
	Földrajz	1	1	2
7	Magyar nyelv és irodalom	4	1	5
	Földrajz	1	1	2
8	Magyar nyelv és irodalom	4	1	5
	Vizuális kultúra	1	1	2

3.4. Általános Iskola Tanulásban akadályozott tanulók 1-8 évfolyama

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozások
Felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások

Foglalkozások	Heti óraszám	Évfolyamok							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Kognitív képességek, figyelem, emlékezet fejlesztése	1/2	x	x	x	x			x	
Kommunikációs és szociális képességek fejlesztése	1/2	x	x	x					x
Diszlexia, diszgráfia prevenció	1/2	x	x	x					
Grafomotoros készség és mozgásfejlesztés	1/2	x	x	x	x				
Tér és időészlelési képesség zavarai	1/2	x	x	x	x				
Számolási készség zavarai	1/2	x	x	x	x	x			
Olvasás-helyesírás zavarai	1					x	x	x	x
Személyiségfejlesztési terápiák	1				x	x	x	x	x
Matematika felzárkóztatás	1						x		
Magyar nyelvi felzárkóztatás	1/2					x		x	x
Tehetséggondozó (komplex művészeti)	1							x	x
Összes óraszám		3	3	3	3	3	3	4	4

3.5. Általános Iskola Tanulásban akadályozott tanulók 1-8 évfolyama

Nem kötelező, választható foglalkozások

Nem kötelező foglalkozás	Heti óraszám	Éves óraszám
Csoportbontásra felhasznált óraszámok:		
Testnevelés	22	792
Énekkar	2	72
Zenei készségfejlesztés	2	72
Komplex művészeti fejlesztés	2	72
Kézművesség	2	72
Tánc-néptánc	2	72
Alapozó mozgásfejlesztés	2	72
Tanulmányi, kulturális versenyre felkészítés	5	180
Versenyekre felkészítés sportcsoportonként:		
Küzdősport	2	72
Tollaslabda	4	144
Floorball	2	72
Kosárlabda	2	72
Lovaglás	2	72
Tenisz	4	144
Labdarúgás	4	144
Asztalitenisz	2	72
Atlétika	4	144
Kommunikációs készségfejlesztés, megsegítés	3	108
Finommotorika fejlesztés	4	144
Összes óraszám	72	2592

3.6. Általános Iskola Középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók 1-8 évfolyama Kötelező óraszámok

A nevelés- oktatás fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf	2. évf	3. évf	4. évf	5. évf	6. évf	7. évf	8. évf
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	5	5	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	4	4	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	3	3	4	4	4	4
	Játékra nevelés	3	3	2	2	-	-	-	-
	Társadalmi ismeretek	-	-	-	-	1	1	3	3
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	3	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezet ismeret	-	-	-	-	3	3	3	3
Művészetek	Ének-zene	2	2	3	3	3	3	3	3
	Ábrázolás- alakítás	4	4	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

3.7. Általános Iskola Értelmileg akadályozott tanulók 1-8 évfolyama

Szabadon tervezhető órakeret

3.8. Általános Iskola Értelmileg akadályozott tanulók 1-8 évfolyama

Évfolyam	Tantárgy	Kötött óraszám	Szabadon tervezhető óraszám	Szabadon tervezhetővel emelt óraszám
1	Kommunikáció	4	1	5
	Játékra nevelés	2	1	3
	Ábrázolás alakítás	3	1	4
2	Kommunikáció	4	1	5
	Játékra nevelés	2	1	3
	Ábrázolás-alakítás	3	1	4
3	Olvasás-írás	3	1	4
	Számolás-mérés	2	1	3
	Ének-zene	2	1	3
4	Olvasás-írás	3	1	4
	Számolás-mérés	2	1	3
	Életvitel és gyakorlat	2	1	3
	Ének-zene	2	1	3
5	Számolás-mérés	3	1	4
	Környezetismeret	1	2	3
	Ének-zene	2	1	3
6	Számolás-mérés	3	1	4
	Környezetismeret	1	2	3
	Ének-zene	2	1	3
7	Számolás-mérés	3	1	4
	Társadalmi ismeretek	2	1	3
	Környezetismeret	2	1	3
	Ének-zene	2	1	3
8	Számolás-mérés	3	1	4
	Társadalmi ismeretek	2	1	3
	Környezetismeret	2	1	3
	Ének-zene	2	1	3

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozások
Felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások

Foglalkozás	Évfolyamok heti óraszámjai							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Egyéni korrekció (pl. érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, időbeli-térbeli tájékozódás)	1	1	1	1	1	1	1	1
Személyiségfejlesztő és terápiás foglalkozások (bazális fejlesztés, művészet, zene, logopédia)	1	1	1	1	1	1	2	2
Mozgásállapot javítása (gyógytorna, speciális sportok)	1	1	1	1	1	1	1	2
Összes óraszám	3	3	3	3	3	3	4	4

3.9. Általános Iskola Értelmileg akadályozott tanulók 1-8 évfolyama

Nem kötelező választható foglalkozások

Nem kötelező foglalkozás	Heti óraszám	Éves óraszám
Játék tevékenység fejlesztése	6	216
Lovas terápia	2	72
Versenyekre felkészítés sportcsoportonként:		
• Tollaslabda	2	72
• Váltóversenyre való felkészülés	2	72
• Mozgásélmény	2	72
• Zsinórlabda	2	72
• Atlétika	2	72
Környezetvédelem, kirándulás	2	72
Kézműves-szövés	2	72
Szociális készségek fejlesztése	4	144
Ének-zene, ritmusfejlesztés	4	144
Kommunikációs készségfejlesztés, megsegítés	4	144
Összes óraszám	34	1224

3.10. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (tanulásban akadályozott) 1-8. évfolyama

TANTÁRGYAK	AZ ÉVFOLYAMOK ÓRASZÁMAI							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7	4	4	4	4
Matematika	4	4	3	4	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2	-	-	-	-
Természetismeret	-	-	-	-	2	2	4	4
Ének-zene	2	1	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	1	2	2	2	2	2	1	1
Informatika	-	-	1	1	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	-	-	-	-	2	2	2	2
Földrajz	-	-	-	-	-	1	1	2
Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	23	23	23	25	26	26	30	29

3.11. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (tanulásban akadályozott) 1-8. évfolyama

Szabadon tervezhető órakeret

TANTÁRGYAK	AZ ÉVFOLYAMOK ÓRASZÁMAI							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Környezetismeret	1	1	1	1	-	-	-	-
Természetismeret	-	-	-	-	1	1	-	-
Informatika	-	-	-	-	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2

3.12. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (értelmileg akadályozott) 1-8. évfolyama

Kötelező óraszámok

A nevelés- oktatás fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf	2. évf	3. évf	4. évf	5. évf	6. évf	7. évf	8. évf
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	5	5	5	5	5	5	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	4	4
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	3	3	3	3	-	-	-	-
	Társadalmi ismeretek	-	-	-	-	1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	3	3	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	3	3	3	3	4	4
Természeti környezet	Környezet ismeret	-	-	-	-	2	2	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás- alakítás	3	3	2	3	3	3	3	3
Informatika	Információs eszközök használata	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

3.13. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (értelmileg akadályozott) 1-8. évfolyama

Szabadon tervezhető órakeret

Évfolyam	Tantárgy	Kötött óraszám	Szabadon tervezhető óraszám	Szabadon tervezhetővel emelt óraszám
1	Kommunikáció	4	1	5
	Játékra nevelés	2	1	3
	Önkiszolgálás	2	1	3
2	Kommunikáció	4	1	5
	Játékra nevelés	2	1	3
	Önkiszolgálás	2	1	3
3	Kommunikáció	4	1	5
	Játékra nevelés	2	1	3
	Életvitel és gyakorlat	2	1	3
4	Kommunikáció	4	1	5
	Játékra nevelés	2	1	3
	Életvitel és gyakorlat	2	1	3
	Ábrázolás-alkatás	2	1	3
5	Kommunikáció	4	1	5
	Életvitel és gyakorlat	2	1	3
	Környezetismeret	1	1	2
	Ábrázolás-alkatás	2	1	3
6	Kommunikáció	4	1	5
	Életvitel és gyakorlat	2	1	3
	Környezetismeret	1	1	2
	Ábrázolás-alkatás	2	1	3
7	Olvasás-írás	2	2	4
	Életvitel és gyakorlat	3	1	4
	Ábrázolás-alkatás	2	1	3
8	Olvasás-írás	2	2	4
	Életvitel és gyakorlat	3	1	4
	Ábrázolás-alkatás	2	1	3

**3.14. Általános Iskola Autizmussal élő tanulók (Tanulásban és értelmileg akadályozott)
 1-8. évfolyama**

**Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozások
 Felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások**

Foglalkozások	Évfolyamok							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Tér-idő szervezés	7	7	4	4	4	3	3	3
Társas viselkedés fejlesztése	3	3	4	4	4	4	4	4
„ Babzsák,,	-	-	2	3	3	4	4	4
Tehetséggondozó	-	-	-	-	-	-	1	1
Összes óraszám	10	10	10	11	11	11	12	12

3.15. Általános Iskola Autizmussal élők (tanulásban és értelmileg akadályozottak) 1-8. évfolyam

Nem kötelező választható foglalkozások

Nem kötelező foglalkozás	Heti óraszám	Éves óraszám
Gyógylovglás	1	36
Informatika	1	36
Alapozó terápia	1	36
Zeneterápia	1	36
Összes óraszám		

3.16. Speciális Szakiskola 9/E évfolyam

Kötelező óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Angol nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Ember és társadalom	Etika / Hit- és etika	1	36
	Állampolgári ismeretek	1	36
Ember a természetben	Természetismeret	4	90
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	3	72
Informatika	Informatika	2	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	2	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	180
Osztályfőnöki óra	Osztályfőnöki óra	1	36
Mindösszesen		35	1260

3.17. Speciális Szakiskola 9/E évfolyam

Szabadon tervezhető órakeret

Műveltségterület	Tantárgy	Kötött óraszám	Szabadon tervezhető óraszám	Szabadon tervezhetővel emelt óraszám
Ember a természetben	Természetismeret	2,5	1,5	4
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	2	1	3
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	1	1	2

3.18. Speciális Szakiskola 9-10. évfolyam

Kötelező óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	9-10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	2	142
Matematika	Matematika	2	142
Ember és társadalom	Etika / Hit- és etika	1	71
Informatika	Informatika	1,5	108
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	355
Osztályfőnöki óra	Osztályfőnöki óra	1	71
Közismeret összesen		11	864
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

3.19. Speciális Szakiskola 9-10 évfolyam

Szabadon tervezhető órakeret

Évfolyam	Tantárgy	Kötött óraszám	Szabadon tervezhető óraszám	Szabadon tervezhetővel emelt óraszám
9.	Magyar nyelv és irodalom	1	1	2
	Informatika	1	0,5	1,5
További szabad szakmai időkeret		21	2	23
10.	Magyar nyelv és irodalom	1	1	2
	Informatika	1	0,5	1,5
További szabad szakmai időkeret		21	2	23

3.20. Speciális Szakiskola 9/E.- 9.- 10. évfolyam

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozások
Felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások

Foglalkozások	Heti óraszám	Évfolyamok		
		9/E	9.	10.
Kognitív képességek, figyelem, emlékezet fejlesztése	1		x	
Kommunikációs és szociális képességek fejlesztése	1	x		x
Olvasás-helyesírás zavarai	1	x		
Személyiségfejlesztési terápia	1	x	x	x
Matematika felzárkóztatás	1		x	x
Tehetséggondozó (komplex művészeti)	1	x	x	x
Összes óraszám		4	4	4

3.21. Speciális Szakiskola 9/E.- 9.- 10. évfolyam

Nem kötelező választható foglalkozások

Nem kötelező foglalkozás	Heti óraszám	Éves óraszám
Csoportbontásra felhasznált óraszám	14	504
Versenyekre felkészítés sportcsoportonként:		
• Aerobic	2	72
• Atlétika	2	72
• Tollaslabda	2	72
• Úszás	2	72
• Tenisz	2	72
• Labdarúgás	4	144
• Asztalitenisz	2	72
Informatika	2	72
Környezetvédelem, egészségnevelés	2	72
Tánc-társastánc	3	108
Összes óraszám	37	1332

3.22. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola

Készségfejlesztő speciális szakiskolai óraterv			
		Megszilárdító szakasz	
Fejlesztési terület	Tantárgy	9. évfolyam	10. évfolyam
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4
Társadalmi környezet	Számolás - mérés	3	3
	Társadalmi ismeretek és gyakorlatok	3	3
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	3	3
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel és gondozási ismeretek	4	4
Informatika	Információs eszközök használata	2	2
Művészetek	Ábrázolás-alakítás	2+1	2+1
	Ének-zene	1	1
	Tánc-dráma	1	1
Testi nevelés	Testnevelés	5	5
Szakmai tantárgy	Szakmai előkészítő ismeretek	2	2
Szabadon felhasználható órakeret		4	4
Kompetenciák	Rehabilitáció	2	2
Szakmai tantárgy	Szövött tárgy szakmára felkészítő	2	2
Összes óraszám		35	36

Készségfejlesztő Speciális Szakiskola óraterv			
Fejlesztési terület	Tantárgy	11.	12.
Szakmai gyakorlati program	Szakmai elmélet	5	5
	Szakmai gyakorlat	16	16
Anyanyelv és kommunikáció	Anyanyelv	1	1
Információs eszközök használata	Informatika	1	1
Társadalmi környezet	Számolás	1	1
	Társadalmi ismeretek	1	1
	Osztályfőnöki	1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel	1	1
Rehabilitáció- Művészet	Ábrázolás	1	1
	Ének- Zene	1	1
	Tánc és dráma	1	1
	Kommunikáció	1	1
Testnevelés és sport	Testnevelés	2 (5)	2 (5)
Kötelező óraszám összesen:		33 (36)	33 (36)

3.23. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola

Szabadon tervezhető órakeret

Készségfejlesztő speciális szakiskolai óraterv			
		Megszilárdító szakasz	
Fejlesztési terület	Tantárgy	9. évfolyam	10. évfolyam
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4
Társadalmi környezet	Számolás - mérés	3	3
	Társadalmi ismeretek és gyakorlatok	3	3
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	3	3
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel és gondozási ismeretek	4	4
Informatika	Információs eszközök használata	2	2
Művészetek	Ábrázolás-alakítás	2+1	2+1
	Ének-zene	1	1
	Tánc-dráma	1	1
Testi nevelés	Testnevelés	5	5
Szakmai tantárgy	Szakmai előkészítő ismeretek	2	2
Szabadon felhasználható órakeret		4	4
Kompetenciák	Rehabilitáció	2	2
Szakmai tantárgy	Szövött tárgy szakmára felkészítő	2	2
Összes óraszám		35	35

Habilitációs órakeretből szabadon átcsoportosítható

3.24. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola

**Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozások
Felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások**

Fejlesztési terület	Tantárgy	9.	10.
Kompetenciák	Rehabilitáció	2	2

Fejlesztési terület	Tantárgy	11.	12.
Rehabilitáció- Művészet	Ábrázolás	1	1
	Ének- Zene	1	1
	Tánc és dráma	1	1
	Kommunikáció	1	1

Rehabilitációs óraszám be van építve a kötelező óratervbe és szabadon átcsoportosítható a 4 óra terhére.

3.25. Készségfejlesztő Speciális Szakiskola

Nem kötelező választható foglalkozások

Nem kötelező foglalkozás	Heti óraszám	Éves óraszám
Versenyekre felkészítés sportcsoportonként:		
• atlétika	2	72
• labdarúgás	2	72
• zsinórlabda	2	72
• tollaslabda	4	144
• kerékpározás	2	72
• asztalitenisz	1	36
• lovaglás	1	36
Háztartási ismeretek	2	72
Környezetvédelem, kirándulás	2	72
Kézműves tevékenységek	7	252
Összes óraszám	25	900

**3.26. Tanórán kívüli egyéb tevékenységben szervezett (napközi)
 foglalkozások 1-9E.**

Foglalkozások	Heti óraszám	Évfolyamok								
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9/E
Játék	4	x	x	x						
	2				x	x	x			
Mozgásra nevelés	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tanulási képesség fejlesztése, differenciált foglalkozás	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egyéni korrekció (kommunikáció fejlesztés)	2	x	x	x						
	1				x	x	x	x	x	
Tehetséggondozó szakkörök	2				x	x	x	x	x	x
Kultúr foglalkozás (irodalom, báb, dráma, tánc) Manuális tevékenység	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	2				x	x		x	x	x
Ebéd-pihenés-séta	5	x	x	x						
	4				x	x	x	x	x	x
Szabadon felhasználható hagyományőrző fogl	1						x	x	x	
	2	x	x	x	x	x				
Összes óraszám		21	21	21	21	21	18	18	18	18

3.27. Kollégium

Kötelezően választható foglalkozások

Foglalkozás	Óvoda	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9/E	9.	10.
Játék	5	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Mozgástevékenység		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Munka foglalkozás		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Szakkörök (kultúra, zene, sport, háztartás, technika-kézműves, könyvtár-videó)		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Tanulás		2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Tehetséggondozó, felzárkóztató		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kultúr foglalkozás	2											
Vizuális nevelés	2											
Séta, mozgás	4											
Heti óraszám	13	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15

3.28. Kollégium

Szabadon választható foglalkozások

Foglalkozás	Óvoda	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9/E	9.	10.
Önkiszolgálás (étkezés, rendrakás, testi higiéné)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Séta-levegőzés	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon felhasználható órakeret (közlekedés-kerékpározás; kommunikációs készségfejlesztés, megsegítés)	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Heti óraszám	11	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
A kötelezően választható és a szabadon választható foglalkozás összes óraszama	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24

4. ALKALMAZHATÓSÁGI ZÁRADÉK

4.1. Tantervi dichotómia (A régi kötelező óraszámok kivezetése)

Évfolyam	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1.	25	25	25	25
2.	22	25	25	25
3.	20	22	25	25
4.	22,5	22,5	24	27
5.	28	28	28	28
6.	25	28	28	28
7.	25	27	31	31
8.	25	25	27	31
9/E	35	35	35	35
9.	-	35,5	35,5	35,5
10.	30,5	-	35,5	35,5
11.	35	39	39	-
12.	35	35	39	-

4.2. Tantervi dichotómia (tanulásban és értelmileg akadályozott tanulók 1-12. évfolyam régi rehabilitációs óraszámok kivezetése)

Évfolyam	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1.	3	3	3	3
2.	3	3	3	3
3.	3	3	3	3
4.	3	3	3	3
5.	3	3	3	3
6.	2	3	3	3
7.	2	2	4	4
8.	2	2	2	4
9/E	4	4	4	4
9.	-	4	4	4
10.	1	-	4	4
11.	1	1	1	-
12.	1	1	1	-

4.3. Tantervi dichotómia (a régi rehabilitációs óraszámok kivezetése)

Autizmussal élők 1-12. évfolyam

Évfolyam	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1.	10	10	10	10
2.	8	10	10	10
3.	10	10	10	10
4.	10	10	10	11
5.	11	11	11	11
6.	11	11	11	11
7.	12	12	12	12
8.	12	12	12	12
9/E	4	4	4	4
9.	-	4	4	4
10.	1	-	4	4
11.	1	1	1	-
12.	1	1	1	-

5. MELLÉKLET

1. számú melléklet Óvodai Pedagógiai Program
2. számú melléklet Általános Iskola (tanulásban akadályozott tanulók 1-8 évf.)
Pedagógiai Program, Helyi tanterv
3. számú melléklet Általános Iskola (értelmileg akadályozott tanulók
1-8. évfolyam)
Pedagógiai Program, Helyi tanterv
4. számú melléklet Általános Iskola (autizmussal élők 1-8. évfolyam)
Pedagógiai Program, Helyi tanterv
5. számú melléklet Általános Iskola (fejlesztő-nevelő oktatás súlyos és
halmozottan fogyatékos tanulók)
Pedagógiai Program, Helyi tanterv
6. számú melléklet Szakiskola /Speciális Szakiskola/ (tanulásban akadályozott
tanulók évfolyamai)
Pedagógiai Program, Helyi tanterv
7. számú melléklet Szakiskola /Készségfejlesztő Speciális Szakiskola/
(értelmileg akadályozott tanulók évfolyamai)
Pedagógiai Program, Helyi tanterv
8. számú melléklet Utazó Gyógypedagógusi Hálózat Pedagógiai Program
9. számú melléklet Kollégium Pedagógiai Program
10. számú melléklet Egészség és Környezeti Nevelési Program
11. számú melléklet Református Egyház Hit- és Etika Tanterve

12. számú melléklet Mérés - értékelés
13. számú melléklet Gyermekotthon Szakmai Program 1., Szakmai Program 2
14. számú melléklet Helyi tantervek CD-n mellékelve

Cegléd 2015. november 20.

Jóváhagyta:

Nevelőtestület

Farkas Edit
intézményvezető

1. számú melléklet

Bicebóca Panka Óvoda Pedagógiai Programja

2015.

1. BEVEZETÉS

Az óvoda a gyermekek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézményegység. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. A gyógypedagógiai óvodában folyó munka a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység, differenciált fejlesztés, saját fejlettségéhez igazodó egyéni fejlesztés.

A program törvényi és jogszabályi háttere

A Pedagógiai programot meghatározza az a tény, hogy az értelmi fogyatékos gyermekek nevelésénél figyelembe kell venni a 2011.évi CXCV. köznevelési törvényen túl, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját 363/2012.(XII.17.), 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet, illetve a gyermekek speciális nevelési szükségleteit. Mindezek a helyi adottságoknak megfelelően valósulnak meg.

Óvodai Programunk a budapesti Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Óvodája által készített minősített óvodai program adaptálása. Az adaptálásban az intézményegység nevelőtestülete vett részt. Az adaptálás mértéke az 5%-ot nem haladja meg.

A program adaptálásának elvei

Választásunknál szem előtt tartottuk az alábbi elveket.

A program legyen

- adottságainknak, lehetőségeinknek megfelelő,
- körülményeink között is megvalósítható,
- sérülés specifikus,
- differenciálásra, egyéni fejlesztésre lehetőséget adó,
- az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának irányelveivel összhangban lévő.

2. A MI ÓVODÁNK

Intézményünkben az első gyógypedagógiai óvodai csoport az 1986/87-es tanévben indult. Egy óvodai csoportban, 7 kisgyermek foglalkoztatása kezdődött el. Ők valamennyien kollégiumi elhelyezést is kaptak, közülük 4 gyermek állami nevelt volt. Dél-Pest megyében ez volt az első ilyen jellegű óvodai csoport.

Ekkor készült el az első Óvodai Pedagógiai Programunk, melyet, a mindenkor életbe lévő Köznevelési Törvénynek megfelelően módosítottunk.

A következő tanévben már 15 gyermeket foglalkoztattunk két óvodai csoportban, akik közül 12 kollégiumi elhelyezést is igényeltek. Az évek folyamán a korai fejlesztés beindításával egyre nagyobb igény mutatkozott a sajátos nevelési igényű gyermekek minél előbbi közösségbe kerülésére. Az 1996/97-es tanévben történt újabb két csoport kialakítása.

Az autizmussal élő gyermekek nagy létszámú emelkedésével a 2012/2013-as tanévben külön autista csoportot indítottunk el. Az Ő nevelésük, oktatásuk autizmus specifikus módszerekkel és eszközökkel történik. Számukra külön speciális óvodai program készült, amely e program szerves része.

Alapító Okiratunknak megfelelően jelenleg 38 kisgyermek óvodai nevelését tudjuk biztosítani. Közülük 15 gyermek kollégiumi elhelyezésére is lehetőség van. Dél-Pest megyében a mi intézményünkben található ilyen speciális óvoda, ez indokolja, hogy kollégiumi férőhelyünket is bővíteni kellett az évek során. Jelenleg 5 csoporttal működik óvodánk, kis-, közép-, nagy-, illetve autizmussal élők csoportja.

Az óvoda a kollégium épületében, elkülönített folyosószárnyon található. Öt csoportszoba, három hálóterem, két mosdóhelyiség van kialakítva az itt foglalkoztatott kisgyermek számára. A mozgáshoz korlátozott számban tudjuk használni az iskola gyógytornatermét és egy fejlesztő szobát, ahol a gyógytestnevelés egyéni foglalkozásai történnek. Az egyéni fejlesztések kognitív fejlesztéseire egy külön kialakított fejlesztő szobában van lehetőség.

A csoportokban 8 óvodapedagógus, 1 gyógypedagógus, az ő munkájukat segítő 3 gyógypedagógiai asszisztens, és 2 dajka végzi, illetve segíti a nevelő és oktató munkát. A csoportos foglalkozások mellett minden gyermek részt vesz egyéni fejlesztésben. Az egyéni fejlesztéseket gyógy testnevelő, konduktor, logopédus, fejlesztőpedagógus, augmentatív kommunikációban jártas szakember látja el.

1. Felvétel az óvodába, óvodai jogviszony

Az a gyermek kerülhet a gyógypedagógiai óvodába, aki rendelkezik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményével, s megfelel a következő minimum követelményeknek a nyolc hét próbaidő végére.

- **Mozgás terén:** helyzet és helyváltoztató alapmozgásokra képes, sima talajon önállóan jár.
- **Gondozás terén:** öltözésnél együttműködő, étkezésnél kanállal képes enni, pohárból kevés folyadékot inni.
- **Szobatisztaság terén:** amennyiben még nem kialakult nem kizáró ok.
- **Kommunikáció terén:** figyel a beszélőre, minimális kontaktus kialakítható vele.
- **Szociális fejlettség terén:** csoportban nevelhető, önmagára és társaira nem jelent veszélyt. Az itt felsoroltakon felül egyedi esetek elbírálására lehetőséget adunk.

2. Továbbhaladás

Az óvodai csoport tanulói kontrollvizsgálat után folytatják tanulmányukat, a szakértői bizottság véleménye alapján a következő iskola típusokban:

- tanulásban akadályozottak iskolai tagozatán első osztályban, vagy két tanév folyamán első osztályban,
- értelmileg akadályozottak iskolai tagozatán első csoportban,
- a többségi általános iskola első osztályában,
- fejlesztőiskolában

3. A csoportok megoszlásának alakulása

Az Alapító Okirat intézményünk óvodájában 38 fő gyermek felvételét teszi lehetővé. A csoport megoszlás évente változó. Az igényeknek megfelelően a szakértői vizsgálatok alapján alakítjuk azokat.

A csoportok életkor és állapot szerint is vegyesek, ez adódik a fogyatékoság súlyosságától, az iskolaérettség kitolódásától. Az idei tanévben a következő csoportok működnek.

A csoportmegoszlás alakulása délelőtt

Fogyatékoság súlyossága szerint	Kiscsoport	Középső csoport	Nagy csoport	Autista csoport	Autista csoport
Tanulásban akadályozott /vegyes/			1		
Értelmileg akadályozott /vegyes/	1	1		1	1

A csoportmegoszlás alakulása délután

Fogyatékoság súlyossága szerint	Összevont (Kis és Középső) csoport	Összevont (Nagy és Autista) csoport
Tanulásban és Értelmileg akadályozott	1	1

3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Tevékenységrendszerünk, tárgyi környezetünk biztosítja a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, hátrányok csökkentését, életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Az Európai Unió a XXI. század nevelésével - oktatásával foglalkozva a képesség, készség kifejezés helyett inkább a kompetencia fogalmát használja. A kompetencia nem más, „mint az adott helyzetben megfelelő tudás, készségek és hozzáállás ötvöze”. Mi is alapvető feladatnak tekintjük a gyermekek képességének, készségének fejlesztését, figyelembe véve a fogyatékoság súlyosságát, a differenciálás lehetőségét.

1. A gyógypedagógiai óvodai nevelés indokoltsága

A gyógypedagógiai óvodai nevelés személyiség és gyermekközpontú. Biztosítja minden gyermek számára, hogy szeretetteljes nevelést kapjon, mentes az előítéletektől. A köznevelési törvény biztosítja, hogy minden sérült, akadályozott fejlődésű gyermek születése pillanatától, illetve a szülők igényeihez alkalmazkodva támogató segítséget kapjon. Olyan segítséget, amely hatékonyan mozdítja elő a szervezet érését, integratív funkcióinak, belső erőtartálékainak kibontakozását. Ahhoz, hogy a speciális nevelési szükségletű gyermek eredményesen illeszkedjen be a többségi közösségbe, hogy saját képességeinek megfelelően fejlődjön, orvosi – gyógypedagógiai - pszichológiai segítségre van szüksége. A tárgyi és személyi környezet biztosítja a gyermek nevelésének és fejlődésének megfelelő feltételeit. Az életkori és egyéni sajátosságok az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével a differenciálás meghatározó és kiemelt figyelmet kap. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A családközpontú gondoskodásnak a gyermek és a környezet szükségleteit figyelembe véve a szülőben a kilátástalanság helyett a fejlesztő beállítódást kell kialakítani.

Az együttműködés akkor lehet hatékony

- ha a segítséget nem erőszakolja rá a családra, de ha kéri, azonnal segít a szakember,
- ha a komplex gyógypedagógiai – pszichológiai - orvosi diagnózis korrekt, de nem csupán deficitleltár, hanem esélydiagnózis,

- ha a szakember ismeri a szülők igényeit, a család életkörülményeit, lehetőségeit,
- ha partnerként és nem páciensként kezeli a szülőt,
- ha azt igyekszik segíteni, hogy az anya helyesen és hatékonyan értelmezze gyermeke viselkedését, reálisan ismerje gyermeke állapotát, fejlesztésének lehetőségeit, korlátait,
- ha figyelembe veszi, hogy a gyermek spontán tanulásra is sérült, ezért tudatosan törekszik a tanulási helyzetek kiépítésére,
- ha olyan fejlesztő programot állít össze, amely nem funkciótréning, hanem szociális tanulás.

Ezért a programnak gyermekre lebontottnak kell lennie, a kis lépések elvét, az állandóságot, a folytonosságot kell szolgálnia

2. Az óvoda célja

Egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az iskolában történő beválás érdekében.

A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl törekszik:

- az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására,
- speciális módszerek alkalmazásával segíti az egyre pontosabb észlelést, fejleszti a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegíti a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását,
- a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapoz,
- a program a gyógypedagógiai hagyományokra, a legújabb szakirodalomra, a gazdag tapasztalatokra támaszkodik, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési ütemhez igazodik,
- differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgálja a képességfejlesztést, törekszik a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen.

A fejlesztés legfontosabb területei

- alapmozgások, nagymozgások kialakítása, korrigálása,
- az egyensúlyérzék fejlesztése,
- a manuális készség, a finommotorika fejlesztése,
- a beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítása, a beszédértés kialakítása, a kommunikáció fejlesztése,
- a játéktevékenység fejlesztése,
- a speciális zenei nevelés alapjainak lerakása.

A percepciófejlesztés, a kognitív funkciók, a mozgás, stb. fejlesztésén túl különös hangsúlyt kap az önkiszolgálás fejlesztése, az alapvető szokásformák kialakítása, az iskolai életmódra való felkészítést egyéni – csoportos formában, játékosan, sok tapasztalatszerzést biztosítva. Szem előtt tartva a módszeres, következetes apró lépésekben történő fejlesztés elvét.

Törekszik a program a családközpontú, a gyermek - és személyiség központú gondoskodás megvalósítására. A meleg családi légkör őszinte, a gyermek ügyét szolgáló együttműködést biztosít minden gyermek és felnőtt számára.

Fejlesztési célok

Az akadályozott óvodáskorú gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek. Közös vonásuk azonban, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltéréseken túl, minőségi eltérés tapasztalható. Az alacsony pszichés aktivációs szint miatt minden területen nehezebben induló, lassabb fejlődést mutatnak. Gyakran motiváció szegények.

Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletes tempóban, nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, addig az akadályozott gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megmászásával, kis lépésekkel, sok-sok gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát. Szorosan együttműködve a családdal célzottan igyekszik a pedagógus kihasználni azokat az időpontokat, amikor bizonyos funkciók érése „szenzibilis fázisban” van. Az optimális fejlesztés a transzferhatás következtében az egész személyiségre hat, a gyermek

pszichomotoros fejlesztését szolgálja. Így nem egymástól elkülönült funkció tréning zajlik, hanem egyidejűleg több funkció fejlődését segíti a komplex környezet.

A szociális tanulás támogatása közben figyelembe veszi a program a különböző funkciók egymásra épülését, hogy sikerélményt biztosítson a gyermekeknek, s hogy a tanítási technikák könnyen érthetőek, elsajátíthatóak legyenek.

A „tanulás” akkor hatékony, ha a gyermek érzi a biztonságot, ha tudja, hogy a környezete őt elfogadja, megéri.

Három „alapelv”- nek kell érvényesülni: „Ölelj át!”, „Tegyél le!”, „Hagyjál békén!”

Ez jelenti egyrészt az életkor – specifikus, illetve fejlettség szerinti önállósulási folyamatok állomásait, másrészt azt, hogy a gyermeknek elsősorban szüksége van bizalomra, szeretetre, elfogadásra, de a túlzott óvó-védő szeretet gátja lehet az önállósulásnak.

Így meg kell tanulni elengedni, „letenni” a gyereket, örülni az első önálló kísérleteknek, s ezt elő kell segíteni, illetve szükségleteit oly módon figyelembe venni, hogy a napirendben legyenek a pihenést, a nyugalmat biztosító idők, fázisok, ahol azt csinál, amit akar- természetesen a felnőtt felügyelete mellett. Miután a spontán tanulás is sérült, gyakran hiányzik a természetes kíváncsiság belőlük, tudatosan kell kiépíteni a tanulási helyzeteket. Meg kell tanulniuk az összes érzékszerv bevonásával a helyes érzékelést, észlelést, mint a magasabb mentális folyamatok kialakulásának első lépcsőfokát.

Az észleléssel igen szoros kapcsolatban van a megismerés folyamatában az emlékezet és figyelem, hisz csak azt tudják felidézni, amire emlékeznek, az emlékezet pedig függ a figyelemtől.

A nagy mozgásigényre, a tevékenység érzelem vezéreltségére, a viszonylag jó utánzókézségre, a felnőtt központúságra támaszkodva lehet eredményt elérni.

A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából a legfontosabb tevékenységformára, a játékra épülhet a pedagógiai munka, bármilyen képességfejlesztés legyen a mozgás, pszichomotoros vagy nyelvi-kommunikációs fejlesztés.

A játék nincs ellentétben a tanulással.

Játék közben a gyermek tanulja

- a szociális szerepeket, érzelmeket, motívumokat, beállítódásokat,
- a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

Az óvodai élet tudatos szervezésével, a mindennapos szakszerű csoportos és egyéni képességfejlesztő munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével, a gyermekek tevékenység szükségletének kielégítésével, a sokoldalú tapasztalatszerzést, a szociális tanulás feltételeit biztosítva kell elérni, hogy az óvodások:

- érezzék magukat biztonságban a szeretetteljes légkörű közösségben,
- testi, szociális, értelmi képességeik egyaránt fejlődjenek,
- tudjanak utánozni,
- tudjanak egymás mellett és egymással tevékenykedni, a felnőtt irányítást elfogadni,
- használják adekvátan a játékeszközöket, játékban legyenek kitartóak, vigyázzanak játékuikra, ismerjék azok helyét,
- értsék az egyszerű-alkalmanként gesztussal kísért verbális utasításokat, azokat hajtsák végre,
- fejlettségi szintjüknek megfelelően tudjanak kommunikálni,
- kívánságukat, kérésüket, szükségleteiket tudják közölni, használjanak nonverbális jelzéseket is,
- sokrétű tapasztalatokat szerezzenek közvetlen környezetükről, tudjanak abban tájékozódni. Ismerjék meg a környezet tárgyait, azok tulajdonságait,
- tudjanak rövid ideig feladathelyzetben maradni, figyelmüket egy adott tevékenységre irányítani,
- alakuljon ki önállóságuk az elemi tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, WC használat terén, ha kell, fogadjanak el és kérjenek segítséget,
- mozgásuk legyen viszonylag összerendezett, harmonikus, igényeljék a rendszeres mozgást, tevékenyen vegyenek részt mozgásos játékokban,
- tudjanak különböző anyagokkal ügyesen manipulálni, alakuljon ki az ábrázolás igénye bennük,
- szívesen hallgassanak rövid mesét, verset, tudjanak életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő dalokat, verseket, mondókákat,
- ismerjék az alapvető viselkedési szokásokat, tudjanak köszönni, kérni, kívánni, stb.,
- tudjanak elemi szabályokhoz alkalmazkodni, elemi munkát végezni.
- Gondozás terén: öltözésnél együttműködő, étkezésnél kanállal képes enni, pohárból kevés folyadékot inni.
- Szobatisztaság terén: amennyiben még nem kialakult nem kizáró ok.
- Kommunikáció terén: figyel a beszélőre, minimális kontaktus kialakítható vele.
- Szociális fejlettség terén: csoportban nevelhető, önmagára és társaira nem jelent veszélyt.

4. A PROGRAM MEGVALÓSULÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

1. Személyi feltételek

A szakmai feladatokat ellátó pedagógusok és a nevelőmunkát segítő technikai személyzet létszáma		A pedagógusok és a technikai dolgozó végzettség szerinti kimutatása
Óvodapedagógus:	9 fő	Óvodapedagógus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus
Dajka:	1 fő	Óvodai dajka
Pedagógiai asszisztens:	2 fő	Pedagógiai asszisztens
Gyermekfelügyelő:	2 fő	Gyermek- és ifjúság-felügyelő
Összesen:	14 fő	

A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák

Sor-szám	Pedagógus szakképesítése	Tanúsítványok
1.	Óvodapedagógus	Konfliktuskezelés képesség fejlesztő tevékenység
2.	Óvodapedagógus	Autizmus specifikus komplex korai intervenció- elméleti és gyakorlati alapismeretek (60 órás tanúsítvány)
3.	Óvodapedagógus	Autizmus specifikus komplex korai intervenció- elméleti és gyakorlati alapismeretek (60 órás tanúsítvány)
4.	Óvodapedagógus	Fogyatékosok egyéni és csoportos fejlesztése (tanúsítvány)
5.	Óvodapedagógus	Fejlesztőpedagógia (120 órás tanúsítvány)

6.	Óvodapedagógus	Gyógypedagógus nevelő, nevelőszülők részére felkészítő program (60 órás tanúsítvány)
7.	Óvodapedagógus	Egyéni szenzomotoros fejlesztés a TSMT módszer alkalmazásával 0-3 éves kor között (120 órás tanúsítvány)
8.	Óvodapedagógus	Egyéb nincs
9.	Gyógypedagógiai tanár, óvónő	Intézményegység-vezető Szakvizsgázott: differenciáló fejlesztőpedagógiai ismeretek

2013. decemberben minden óvodapedagógus sikeresen elvégezte a 360 órás gyógypedagógiai óvodapedagógus tanfolyamot, melyről tanúsítvánnyal rendelkeznek. Jelenleg két óvodapedagógus végzi a gyógypedagógiai főiskolát.

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

- családpedagógiai mentor
- játékmentor
- autizmusképzés
- óvoda-iskola átmenet megkönnyítése
- DIFER képzés
- drámapedagógiai eszközök alkalmazása
- figyelemzavar és hiperaktivitás kezelése
- környezettudatosságra nevelés
- TSMT - mozgásterápia

2. Tárgyi feltételek

Megnevezés	Mennyiség	Megjegyzés
<i>Csoportszobák</i>		
Óvodai fektető	18 db	
Gyermekszék	75 db	
Gyermekasztal	10 db	
Fényvédő függöny	15 db	
Szőnyeg	6 db	
Játéktartó szekrény vagy polc	24 db	
Hőmérő	4 db	
Óvodapedagógusi asztal	5 db	
Felnőtt szék	12 db	
Eszköz-előkészítő asztal	5 db	
Szeméttartó	5 db	
<i>Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba</i>		
Tükör	1 db	
Asztal	3 db	
Szék	7 db	
Szőnyeg	1 db	Padlószőnyeg
<i>Óvodai Udvar</i>		
Udvari homokozó	1 db	
Takaróháló	1 db	

Megnevezés	Mennyiség	Megjegyzés
<i>Óvodai Udvar</i>		
Babaház	1 db	
Hintaágy	1 db	
Trambulin	1 db	
Mobil focikapu	1db	
<i>Játékok, játzóeszközök</i>		
Különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építőkonstruáló játékok, stb.)	46 db	
Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök		Iskolai gyógytestnevelés teremben
Ének, zene, énekes játékok eszközei	3 db	
Értelmi képességeket és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	4 db	
<i>A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök</i>		
Hangszer (pedagógusoknak)	2 db	
Hangszer (gyermekeknek)	32 db	

5. ÉLET A GYÓGYPEDAGÓGIAI ÓVODÁBAN

Szokások kialakítása

Minden ember életében a rítusok, szokások jelen vannak. Lényegesen befolyásolják a személyiségfejlődést. Gazdaságossá teszik a cselekvést, tudatmentesítő szereppel is bírnak. A szokásos cselekményeknél nincs szükség akarati erő kifejtésre, erős figyelemkoncentrációra. Jól begyakorolt sztereotípiákat kell kialakítani úgy, hogy a már kialakult jó szokásokat megerősítik-, illetve a helyes szokásokat alakítják ki,- egyben kiküszöbölik a rossz beidegződéseket kioltással.

A szokás valamilyen művelet többszöri ismétlésének eredménye egy adott helyzetben. Ennek kialakulásához meghatározott számú gyakorlásra, ismétlésre van szükség, hogy a cselekvés vagy viselkedésforma szokássá váljon.

A gyermek sérülésének, életkorának megfelelő élethelyzeteket kell teremteni, a kialakult feltételes reflexeket meg kell erősíteni. Szükséges, hogy a már kialakult szokásokat mindig, minden körülmények között azonos módon várják el a gyermektől. A szokások keletkezésekor a tudatosságnak, a szükségesség belátásának a cselekvés akarásának is lényeges szerepe van, megkönnyíti, meggyorsítja a szokásfejlődés folyamatát.

Az értelmi fogyatékos óvoda még nem látja be helyes vagy helytelen viselkedésének következményét, itt az utánzásnak, modellkövetésnek van nagy jelentősége. A cselekvés hasznosságát kell hangsúlyozni elsősorban. A helyes viselkedést kell megerősíteni. A következetes elvárás mellett szükséges az állandó ellenőrzés. Figyelni kell a fokozatosságra, egymásutániságra, fontossági sorrendre. Igyekeznek kiküszöbölni azokat a cselekvési alkalmakat, amelyből a rossz szokások származhatnak.

A szokások kialakításának alapvető feltétele tehát a pozitív példa. A preferált személy viselkedése utánzásra készíti a gyermeket. Ezért csak olyan szabályokat állítson fel a pedagógus- a gyermek számára érthetően-, amely betartása nem jelent túl nagy feladatot. A meggyőzés a gyermek szenzoros problémái értelmi állapota miatt csak óvatosan alkalmazható. A jól megválasztott napirend, a határozott, de szeretetteljes követelés, az értelmes rend segíti a szokások kialakítását. A nevelés során egyre nagyobb szerepet kap az önállóságra nevelés, amely azonban soha nem nélkülözheti az ellenőrzést, az ehhez kapcsolódó jutalmazást, büntetést.

A gyermekek a pedagógusban, illetve a velük kapcsolatban levő felnőttekben érzelmi támaszt keresnek. Szavaikat, azok tartalmát, egész magatartásukat, annak minden összetevőjét úgy kell szabályozni, hogy érzelmeiken alapuló, bensőséges személyes kapcsolat alakulhasson ki. Az óvodások családban élnek. Vannak, akik meleg, szeretetteljes milióból érkeznek, és vannak, akik nevelőszülők gyermekeként jönnek óvodánkba. A családok nevelés attitűdjét gyakran meghatározza a túlzott féltés. Többségüket teljesen kiszolgálják, etetik, pelenkázzák, ölben cipelik. Többnyire autón utaznak - a nagy távolságok ezt indokolják- nem ismerik a tömegközlekedési eszközöket, néhány lépés után elfáradnak, rövid ideig tudnak csak sétálni. Egyedül nem tudják elfoglalni magukat. Már a 3-4 éves értelmi fogyatékos gyermek is képes „manipulálni” környezetét, ha a család ezt hagyja.

Mindezek figyelembevételével kell a gyermek helyes szokásrendszerét kiépíteni, hatva a családra, azonos követelményeket állítva. A szoktatási idő (gyermekenként változó) arra szolgál, hogy fokozatos legyen az átmenet, de feltétlenül örömszerző a gyermek számára. A családban addig csak felnőttek között élő a vele való permanens anyai foglalkozást igénylő gyermek fokozatosan szokja meg az új miliót.

Fontos, hogy ne változtassanak meg radikálisan mindent a gyermek életében. Türelmes, de határozott követeléssel, speciális tréningekkel (pl: játék elrakás, csap kinyitása, stb.) érik el, hogy szívesen alkalmazkodjon az elvárásokhoz minden gyermek.

A szokások kialakításának területei

Az egészséges életmódra nevelés: Az óvodai élet során törekedni kell arra, hogy a gyermekek egészsége, későbbi igényei megalapozása érdekében kapja meg szükségleteinek megfelelő gondozást, s egyre inkább legyen számára természetes igény az egészséges életmód.

Testápolás: célja a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság: tudják a csapot kinyitni, elzárni, saját törölközőt felismerni, kis segítséggel kezet törölni. WC használat után, étkezés előtt kezet mosni, segítséggel fogat mosni, túrni a fészülést, kérjenek zsebkendőt, tudjanak orrot fújni, üljenek helyes testtartással.

Étkezés: esztétikus környezetben fokozatosan alakulnak az étkezési szokások az etetéstől az önálló kanalazáson át megtanulják a villa használatát, a szalvéta használatát, a pohárból ivást, a rágást. Ügyesebb gyermekek segítenek teríteni, az asztalt leszedni, letörölni, szemetet kivinni, kancsóból tölteni, stb. Fontos az étkezésnél a helyes mérték, a tempó megtanulása is.

Öltözés-vetkőzés: a célszerű, könnyen le-felvehető kényelmes ruhadarabok segítik az önállóságra nevelést. Fontos, hogy igényelje a gyermek a tiszta, ápolt külsőt, a rendet. A fokozatosság elvét betartva tanulja meg az egyes ruhadarabok levételét, majd kis segítséggel az öltözködés fázisait, a saját ruhadarabok felismerését.

WC használat, szobatisztaságra nevelés: a pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal „szárazon maradjon” állapottól el kell jutni a szükséglet jelzéséig. A bilitől a WC használatig, a WC-papír használatában segítséget igényelnek többnyire az óvodások.

Testedzés: a teremben vagy a szabad levegőn való tornázás, kirándulás, sok-sok mozgás legyen igénye minden gyermeknek.

A gyógypedagógiai óvodai napirendje

- **8:00- 8:30 Játék**
- **8:30- 8:50 1. foglalkozás**
- **8:50- 9:00 Teremrendezés (önkiszolgálás)**
- **9:00- 9:20 2. foglalkozás**
- **9:20-10:00 Önkiszolgálás, tízórai**
- **10:00-10:20 3. foglalkozás**
- **10:20-10:40 4. foglalkozás**
- **10:40-11:00 Öltözködés (önkiszolgálás)**
- **11:00-11:40 Levegőzés**
- **11:40-12:00 Öltözködés (önkiszolgálás)**
- **12:00-13:00 Ebéd**
- **13:00-14:30 Délutáni pihenő**
- **14:30-15:00 Öltözködés**
- **15:00-15:15 Uzsonna**
- **15:15-17:00 Szabad játék, foglalkozás**

A napirend csupán egy keret. Rugalmasan változik az adott igényeknek megfelelően.

6. FOGLALKOZÁSI FORMÁK A GYÓGYPEDAGÓGIAI ÓVODÁBAN

Önkiszolgálásra nevelés: feladatai: a tisztálkodás, öltöztetés-vetkőzés, étkezés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni az óvodás gyermeket.

Mozgásfejlesztés: az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.

Anyanyelvi nevelés: kettős feladata: a beszéd megértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése. Egyszerű mesék, versek, mondókák megtanítása.

A vizuomotoros készség fejlesztése: a vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése a szem-kéz koordináció, alakállandóság, alak-háttér felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.

Játékra nevelés: az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése. Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása énekes-verses népi játékok játszása.

Zenei nevelés alapjai: egyszerű ritmusú versek, mondókák segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése.

Egyéni fejlesztés: az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti.

Kiegészítő terápiák

Logopédiai kezelés: egyéni igényeknek megfelelően

Gyógytestnevelés: egyéni igényeknek megfelelően, csoportbontásban, a szakorvos javaslata alapján, meghatározott óraszámban a délelőtti -és délutáni mozgásfejlesztés keretében.

Kommunikációs fejlesztés: egyéni fejlesztés keretében

Augmentatív kommunikáció

A foglalkozások heti rendszeressége a gyógypedagógiai óvodában

Foglalkozás neve	Heti előfordulás	Foglalkozás formája
Anyanyelv és kommunikáció	5	csoportos
Mozgásfejlesztés	5	csoportos
Önkiszolgálás	Folyamatos	egyéni, csoportos
Vizuomotoros készség fejlesztése	3	csoportos
Játékra nevelés	3	csoportos
Zenei nevelés alapjai	2	csoportos
Egyéni fejlesztés	10-12	egyéni

Az egyéni fejlesztés foglalkozás a gyermek szükségleteinek megfelelően magába foglalja az összes fejlesztési területet.

Egyéni fejlesztés

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képesség-struktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülés specifikus fejlesztés.

Formája: egyéni, individuális képességfejlesztés

Ideje: naponta

Időtartama: 10-20 perc a gyermek állapotától, az adott tevékenységtől függően

Célja

- hatásfokozó, erősítő, támogató, kiegyenlítő- esetleg tehetséggondozó tevékenység a tanulási munkatevékenység, illetve a közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében,
- esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése,
- taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást, fejleszteni a modális, intermodális, szerális észlelést,

- a figyelem, az emlékezet fejlesztése a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítása,
- a formaészlelés, alak - háttér differenciáló képesség, a látási - hallási diszkriminációs készség fejlesztése,
- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése,
- a megfigyelőkészség fokozása,
- a kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint), analógiák, a rész-egész viszony észrevétele. Az analizáló-szintetizáló készség a szerialitás fejlesztése.

Az egyéni fejlesztés területei

A mozgásfejlesztésre irányuló gyakorlatok:

- a testkép, testfogalom, testséma fejlesztése,
- a vesztibuláris rendszer fejlesztése, statikus illetve dinamikus-egyensúlyt fejlesztő gyakorlatok (kitámasztás erősítése),
- a két testfél mozgásának összerendezése, utánzás, téri tájékozódás fejlesztése,
- a mozgás- és beszéd (ritmus) összekapcsolása,
- bizalomerősítés.

A beszédindítást segítő gyakorlatok:

- a beszédre való figyelés fejlesztése,
- a beszédszervek ügyesítése,
- aktív szókincs bővítése,
- a verbális és nonverbális jelzések megtanítása,
- a grammatikai rendszer kiépítése,
- a szerialitás gyakorlása, analógiák alkalmazása,
- beszédmegértés segítése,
- színek egyeztetése, megnevezése, osztályozása, válogatás, csoportosítás, főfogalom alá rendezés, jelzők megismertetése,
- ritmikus sorok kialakítása.

A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló gyakorlatok:

- az érzékelést, észlelést fejlesztő gyakorlatok (modális, intermodális, szeriális észlelés fejlesztése),
- a figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése, a figyelem tartósságának fokozása, a lényeges-lényegtelen dolgok megkülönböztetése, késleltetett figyelem kialakítása,
- az emlékezet fejlesztése, a felidézés segítségével az azonosság-különbség felismerése, összehasonlítás,
- a rész-egész viszony érzékeltetése,
- hiány felismerése, változás észrevétele,
- analízáló-szintetizáló készség fejlesztése,
- fő fogalom alá rendelés,
- analógiás gondolkodás fejlesztése,
- a szerialitás fejlesztése.

A vizuomotoros koordináció fejlesztését szolgáló gyakorlatok:

- ujjak ügyesítése,
- kézügyességet fejlesztő gyakorlatok,
- fixációs gyakorlatok,
- a szem-kéz koordináció fejlesztése,
- a szenzomotoros koordináció fejlesztése,
- az ábrázoló készség fejlesztése, helyes ceruzafogás, kellő nyomaték kialakítása, a rajzkészség fejlesztése,
- a téri orientáció, alak - háttér differenciáló készség fejlesztése.

A foglalkozások heti rendszeressége a délutáni összevont csoportokban

Foglalkozás neve	Heti előfordulás	Foglalkozás formája
Mese, vers, ének	4	egyéni, csoportos
Játék, sport	5	egyéni, csoportos
Mozgásnevelés	4	csoportos

7. A PROGRAM NEVELÉSI FELADATRENDSZERE

1. Az egészség és környezeti nevelés alapelvei

A fenti célt az óvodában úgy valósítjuk meg, hogy az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét.

Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, az később természetes módon védi is ezeket az értékeket. Óvodáskor végére kialakulnak a gyermek alapvető személyiség jegyei, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a napi életet átható, tudatos természetszeretetre-nevelés. A gyermek érzelmi alapon válogat a család és az óvoda által nyújtott hatásokból. Ezért törekedjünk arra, hogy a gyermeket olyan hatások érijék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzi őket. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ rejtelmeiben, s minden érzékével megtapasztalhatta azt.

A környezeti és egészség nevelési feladatok óvodánkban az egész nap folyamán jelen vannak. Alapvető szempont az óvodai élet megszervezésénél, hogy a környezeti és egészségügyi szokások kialakítását az alapoktól kell kezdeni. Óvodáskor végére kialakulnak a gyermek alapvető személyiség jegyei, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a napi életet átható, tudatos természetszeretetre-nevelés. A gyermek érzelmi alapon válogat a család és az óvoda által nyújtott hatásokból. Ezért törekedjünk arra, hogy a gyermeket olyan hatások érijék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzi őket. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ rejtelmeiben, s minden érzékével megtapasztalhatta azt.

Ha a környezet védelem nevelésünk részévé válik, gondolata beépül a mindennapjainkba, a gyermekek megtanulnak, ügyelni a tiszta környezetre, kifejlődik bennük a természet iránti érzékenység, akkor nemcsak a növény-és állatvilág, hanem az emberek iránt is megértőbbek lesznek.

Feladatok

- higiénés szokások kialakítása (testápolás, öltözködés, táplálkozás, mozgás, testedzés, pihenés – alvás),
- igény kialakítása a mindennapos mozgásra,

- a gyermekek érdeklődésének felkeltése a szűkebb környezet élővilága és tárgyai iránt,
- helyes viselkedési szokások kialakítása,
- a gyermekek figyelmének felhívása személyes példamutatással az energiatakarékosságra,
- a gyermekek megismertetése a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségeivel, séták, kirándulások alkalmával a természeti környezet megóvása.

2. Az egészséges életmód alakítása, benne a mozgástevékenység

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata: a gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése. A teremben vagy a szabadlevegőn történő rendszeres testmozgás, séta, a gyermekek egészségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését szolgálja.

Az egészséges életmódra nevelés a szokások kialakításával kezdődik óvodás korban. A testápolási, az étkezési, az öltözködési, a pihenési szokások kialakítása, a betegség megelőzést és az egészség megőrzést alapozza meg.

A testi nevelés átfogó tevékenység, és feladat rendszerét elsősorban a gondozás, a mozgás, a testgyakorlatok által valósítjuk meg. E két tevékenység az egész óvodai életet átszövi.

A gondozás elsősorban az óvodapedagógus feladata. Folyamatos odafigyelés biztosítja a gyermekek komfort érzetét. A gyermek jó közérzete alapot adhat az összes óvodai tevékenységhez. A gyermek legalapvetőbb, természetes megnyilvánulási formája a mozgás is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, örömmel végzi.

A testi nevelés fő feladatai:

- Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermek komfort érzetének biztosítása.
- A gyermek ilyen irányú igényeinek felkeltése, jó szokások kialakítása.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése.
- Rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása.
- Testi képességek, fizika erőnlét, edzettség fejlesztése

Mozgásfejlesztés foglalkozás

Ez a foglalkozás a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgáló foglalkozási forma.

Formája: csoportos vagy egyéni

Idéje: naponta

Időtartama: 15-20 perc

Mozgásfejlesztés célja

- a motoros tanulás elősegítése,
- az alapmozgások kialakítása,
- az értelmes, célirányos mozgás kialakítása,
- a biztos egyensúly kialakítása,
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése,
- a teljesítőképesség növelése,
- a mozgás gátlás oldása,
- az utánozó készség fejlesztése,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészségesebb életmód erősítése, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve,
- a figyelem, beszéd, emlékezet, mozgás összekapcsolása,
- a szenzomotoros ismeretszerzés, lehetőségeinek javítása,
- a mozgáskoordináció fejlesztése,
- a téri tájékozódás fejlesztése.

A mozgásfejlesztés feladata

Az óvodáskorú gyermekekre a cselekvésbe ágyazott gondolkodás jellemző, tehát a mozgásos tanulásnak- melyhez az érés is természetesen hozzájárul- óriási a jelentősége. Mivel gyermekeink fogékonyak a szenzoros-motoros közlésre, tanulásuk alapja a szemléltetés, cselekvéses tanulás, ehhez állandó vezetésre, megerősítésre van szükség a sok-sok gyakorláson túl. Az óvodai mozgásnevelés feladata, hogy fejlessze az erőt, ügyességet, gyorsaságot, állóképességet, a biztos egyensúly kialakítását, növelje a teljesítőképességet,

tovább javítsa a hibás összerendezetlen mozgásokat. Meg kell tanítani a gyermekeket a különböző helyzetekben való értelmes cselekvésre, célirányos mozgásra. Az utánzókézség fejlesztését a nagymozgások utánzásával lehet jobban fejleszteni. Első lépés a passzív mozgásindítás (passzív tornáztatás). Eleinte sok ringató, gurítós játékot játszanak, amely a feszültség oldását segíti és az érzelmi nevelés szempontjából is nagy jelentőségű. Ezután a gyermeki mozgásfejlődés állomásainak megfelelő alapmozgások kialakítására, gyakorlására térnek át, majd az alapmozgásokból állítanak össze mozgássorokat. Ezekkel párhuzamosan sok gesztussal kísért mondókat tanulnak.

Az alapmozgások kialakítása, korrigálása

Feladatai: a pontos mozgás-kivitelezés segítése, a hibás, összerendezetlen mozgások javítása, a mozgásos gátlások oldása, a mozgásigény kiélésének segítése, az erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság, teljesítőképesség, ellenálló képesség növelése, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, beszéd fejlesztése. A foglalkozások fő részét ezek a gyakorlatok töltik ki. A csoportos együttlét alatt megtanulnak, a gyermekek egymásra figyelni, egymást megvárni, segíteni a másikon. Megtanulnak egyszerű verbális utasításokat végrehajtani. Viselkedésük fegyelmezett lesz. A foglalkozás e része alatt hely- és helyzetváltoztató mozgásokat végeznek. A különböző minőségű talajon, szőnyegen, szabadban végzett, sokoldalúan begyakorolt mozgások hatására gazdagodnak ismereteik önmagukról. A páros gyakorlatok a kapcsolatteremtést is segítik. A foglalkozások e részének tervezésekor különös figyelmet kell fordítani a gyermek biológiai állapotára az esetleges társuló fogyatékoságára (pl.vitium).

Ajánlott gyakorlatok

Kartartások:

- nyújtott
- hajlított
- vegyes
- karkörzések

Állások:

- alapállás
- lábujjon
- sarkok
- talpélen
- guggoló állás
- terpeszállás

Ülés:

- nyújtott
- terpesz
- török

Fekvés:

- hanyatt
- hason
- oldalt

Függés:

- függőállás
- függeszkedés

Járás:

- kis és nagy lépéssel előre, oldalra
- gyors, lassú
- különböző minőségű talajon
- vonal között
- vonalon
- tárgyak kikerülésével
- tárgyak átlépésével

- hullámvonalon
- irányváltatással
- különböző eszközökkel
- lépcsőn járás

Futás:

- gyors, lassú tempóban
- tempóváltással
- különböző irányba
- irányváltással
- különböző szélességű vonalak között
- futás közben akadály átlépése, megkerülése
- futkározás
- célba futás
- futás eszközzel a kézben

Ugrás:

- szökdelés
- átugrás
- leugrás
- ki-be ugrás

Dobás:

- fogás
- elkapás
- eldobás
- célba dobás

Támaszgyakorlatok:

- csúszás
- kúszás
- mászás
- gurulás

Egyensúlyérzékelt fejlesztő gyakorlatok:

- lábujjhegyen állás nyitott, majd csukott szemmel
- fél lábon megállás

- statikai egyensúlyhelyzetből való kibillentés
- egyensúlyozás gerendán, vonalon
- járás közben tárgy egyensúlyozása
- állatmozgások utánzása
- egyensúlyozás Bobáth labdán, hengeren, AYERS eszközökön
- forgások, hintázás
- gördeszkán húzás, tolás
- postúra utánzás, stb.

Mozgásos játékok

Feladata: a tanult mozgásformák játékos gyakorlása, egyszerű szabályok megismerése, a versenyszellem előhívása, a foglalkozás játékos lezárása. Ezek a játékok azokból az elemekből épülnek fel, amelyek a foglalkozásokon megjelentek. Játék formájában szolgálják a rögzítést, gyakorlást.

Alkalmat kínálnak versenyzésre, páros gyakorlatra, együttes játéokra. Siker, kudarc átélését reprezentálják. Megtanulják a gyerekek ezek elfogadását, ezzel alkalmazkodóképességük is fejlődik az ügyességük, erőnlétük mellett. A foglalkozások része a légző gyakorlat is.

Célja: a hasi légzés kialakítása, a helytelen ritmusú légzés korrigálása és a túlnyomóan szájon át történő ki-be légzés helyett az orron át történő belégzést megtanítani.

3. Érzelmi és erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítása

Az óvodás korú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az érzelmi nevelés és szocializáció az óvodai élet egészét átszövi. Életük minden pillanatában szert tesznek a gyermekek ilyen jellegű tapasztalatra.

Szocializációjuk szempontjából fontos, hogy az óvodai nevelés:

- tegye vonzóvá az óvodai közösséget

- biztosítsa a gyermekek akaratának fejlődését (önállóság, önfegyelem, feladattudat, feladattartás, szabálytudat),
- járuljon hozzá erkölcsi tulajdonságuk fejlődéséhez (segítőkézség, figyelmesség, barátkozás)

Az érzelmi nevelés és szocializáció az óvodai élet egészét átszövi. Életük minden pillanatában szert tesznek a gyermekek ilyen jellegű tapasztalatra. Az óvodás korú gyermek, jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodánkban érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül.

A közösségi élet szokásainak megalapozása

A családból érkező gyermekek először kerülnek olyan helyzetbe, amikor a vágy a cselekvés, szándék és végrehajtás közé akadályok ékelődnek. Nehezíti a helyzetet, hogy a kommunikáció hiányában nem tudják kívánságaikat, szükségleteiket jelezni, kódjai nem egyértelműek az új környezet számára. A szülő és pedagógus türelmes kivárása, egyszerű gesztussal megerősített beszéde segíthet az első időben. Ha a gyermek tapasztalja, hogy nem örökre szakították ki a megszokott környezetből, és számára élményhordozó az első óvodai nap, könnyebben beilleszkedik. Megtanul, alkalmazkodni, vágyait késleltetni, a szituáció ismétlődésével lassan tájékozódni az új helyzetben, megtanulja „elviselni” társait, majd fokozatosan közelít a számára szimpatikusabbak felé, mindig érezve, hogy a szeretett, biztonságot adó felnőtt közelében van. A napirend, a foglalkozások változatos ismétlődése, a pihenés, szabad játék számtalan lehetőséget ad az egymásra figyelésre, az együttes örömszerzésre, a másság elfogadásának segítésére. Megtanulják az elemi illemszabályokat, pl. köszönés, lábtörlés, kopogás, a csendes- és hangos helyzetek váltakozását. Az óvodai élet alkalmat nyújt a közlekedési eszközökön való utazásra, az egyre nagyobb séták megtevésére, közös vásárlásra, lépcsőzésre, stb. Mindezek számtalan lehetőséget nyújtanak a szociális tanulásra, a derűs légkör, a jó munkaszervezés, sok-sok együttes élmény alapján.

4. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az értelmi nevelés megvalósítása szempontjából kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése. Mivel a gyermekek különböző szinten állnak, ezért kiemelt feladat a differenciált fejlesztés.

Fontos, hogy

- keltse fel a gyermekek beszéd iránti érdeklődését,
- fejlessze a gyermekek beszéd megértését,
- alakítson ki ösztönző légkört a beszéd megindításához,
- alakítsa ki a szóbeli közlés igényét,
- fejlessze a gyerekek hallását illetve a hallási megkülönböztető képességét,
- alakítsa a gyermekek aktív és passzív szókincsét,
- készítse elő a mondat alkotást,
- biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységet melyen keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről,
- fejlessze a gyermekek érzékelésének emlékezetének, figyelmének, képzeletének gondolkodásának kialakítását,

Az értelmileg akadályozott gyermekek speciális beszéd fejlesztését az teszi szükségessé, hogy beszédük minőségileg és mennyiségileg is eltér ép társaikétól. Később indul, lassabb ütemben fejlődik, a szókincs, a mondatalkotás, illetve az artikuláció területén egyaránt sajátosságokkal bír. A beszéd-rendellenesség együtt járója az értelmi sérülésének és egyben súlyosbítja is azt. A gyermek nehezen sajátítja el a beszédet és éppen a sérüléséből adódóan nehezebben tudja „asszimilálni a beszéd differenciált rendszerét.”

A kommunikáció fejlesztésénél figyelembe kell venni mindazokat a nonverbális ismerethordozókat, amelyek az emberi kapcsolatrendszerben szerepet játszanak.

Ilyen vizuális elemek pl. a mimika, tekintetváltás, gesztusok; taktilis elemek pl. érintés, simogatás; auditív elemek pl. a hang intenzitása, ritmusa, hanglejtés. Az értelmileg akadályozott gyermekek, nem csak azért maradnak el a fejlődésben, mert a központi idegrendszer sérült, hanem azért is, mert beszéd útján lényegesen kevesebb tanulási, fejlődési impulzushoz jutnak, mint ép társaik.

Minél kevésbé beszél a gyermek, annál kevesebb impulzus éri az emberek és dolgok felől. Nem tudja feldolgozni a környezet jelzéseit, elsivárosodik, nincs, ami motiválja a kommunikáció fejlődését.

Az értelmileg akadályozott gyermekek beszédfejlődési sajátosságai

Az értelmi fejlődési zavar egyik fő társuló tünete a különböző mértékű beszédfejlődésben való elmaradás. A tünetek formái, jellemző jegyei összefüggnek a sérülés súlyosságával. Befolyásolhatja az idegrendszert ért károsodások formája, specifikus idegrendszeri sérülés is. Nemcsak a beszédfejlődés egyes fokozatai késnek, hanem a nyelvi differenciáltság is tökéletlen marad. Gyakran évekig megrekedhetnek a preverbális kommunikáció szintjén, súlyos esetben nem vagy alig lépik ezt túl. Jellemző, hogy a beszéd felfogásához és létrehozásához szükséges érzékszervi apparátus működik, külső ingereket érzékelnek, de a tudati tartalom szűk korlátok között fejlődik, gondolkodási képességük (fogalomalkotás, absztrakció, elvonatkoztatás, stb.) sérülése olyan fokú, hogy szavaik nélkülözik az általánosított jelentéstartalmat.

A sérült gyermeket jellemzi, hogy kognitív, emocionális és szociális területen oly mértékben gátoltak, hogy nehéz őket motiválni. Nyelvük tartalmilag szegényes, tényleges szókincsük lassan bővül, az utánzott szavakat nem képesek adekvátan használni.

Az óvodába kerülő gyermekek beszédfejlődése

Az óvodába kerülő gyermekek heterogén képet mutatnak a beszédállapot területén.

Sajátosságai:

- a beszédmegértés alacsony szintje, a beszéd és a gesztusok használatának beszűkülése, amely a közvetlen környezet konkrét körére korlátozódik

- többnyire csak szótöredékeket, esetleg egy-egy szót használnak. A beszédhangok, hangcsoportok önálló kiejtésének, utánzásának képessége zavart, mivel az auditív figyelem bizonytalan és a beszédszervek finom mozgásának képessége is sérült.
- viszonylag jó a beszédkészletük és verbális figyelmük
- indítékszegények, gyakran a beszédre való odafigyelés képessége is hiányzik náluk, közömbösek az akusztikus ingerekre
- az aktív beszéd területén is nagyobb mérvű elmaradás mutatkozik
- a figyelem és a koncentráció zavara is hátráltató tényezőként jelenik meg
- auditív figyelmük bizonytalan, a beszédszervek finom mozgása is sérült
- nagy motoros ügyetlenségük miatt nehezen utánozzák az artikulációs mozgásokat
- beszédfejlődésükre a kellő tartalom kifejezésének zavara jellemző, benne a nyelv jelrendszere és a közlési vágy sérült.

5. Anyanyelv foglalkozás

Az anyanyelv a kommunikációs készségfejlesztését, a közvetlen környezet megismerését segítő foglalkozási forma.

Formája: csoportos

Ideje: 15-20 perc

Célja:

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, az utánzóképeség fejlesztése, kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése,
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása,
- a beszédszervek ügyesítése,
- a beszéd indítása, a passzív illetve aktív szókincs bővítése,
- a hallási figyelem, a hallási diszkriminációs képesség fejlesztése,
- a grammatikai rendszer kiépítése, a közvetlen környezet tárgyairól, élővilágáról, cselekvéseiről, történéseiről, tapasztalatok, ismeretek szerzése, a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

Az anyanyelv (a beszédfejlesztés, környezetismeret, mese és vers) foglalkozás feladata

A beszédfejlesztés jelen van a gyermek egésznapos tevékenységében, tehát nem tekinthető egyetlen foglalkozás megvalósítandó feladatának. A beszéd fejlesztése szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és játék fejlesztéséhez, mintegy összefonódik ezekkel.

A megkésett mozgásfejlődés hátráltatja a beszéd fejlődését. Megzavarja azt a folyamatot, amelyben a gyermek közvetlen közlelől ismerkedni meg a környezettel, gátolja a képzelet kialakulását és érzeti hatását az artikulációban, amely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igényli.

A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatában. Ezért az értelmi fejlődésükben középúlyos fokban sérült gyermekeket nevelő óvodákban szorosan összekapcsolódva, egymást kiegészítve, egy foglalkozáson belül szerepel a beszédfejlesztés és környezetismeret, vagyis az anyanyelvi fejlesztés.

A környezet megismerésének feladata, hogy a gyermekek képességeihez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek (bekapcsolva a mozgást és a különböző érzékszerveket) az őket körülölelő természeti és társadalmi környezetből. Ehhez inspiráló, segítő, megértő, befogadó környezet kell.

A gyermekek tapasztalataira, élményeire, a már meglévő ismereteire kell támaszkodni ahhoz, hogy új ismereteket tudjanak elsajátítani, illetve a meglévőket bővítsék. Ehhez egy sokat beszélő, megértő környezet megteremtése szükséges, amely a gyermek minden rezdülésére, közölni akarására azonnal reagál és megfogalmazza azt.

Fontos a pedagógus - mint modellértékű személy - érdeklődése, empátiás készsége, színes egyénisége, hiszen ez biztosítja a gyermekkel való jó érzelmi kapcsolat kialakulását, a családdal való együttnevelés olyan pozitív élményeket nyújt, ami biztosítja a környezetben való biztos eligazodást is. A környezetismeret témakörei szoros kapcsolatban vannak a többi nevelési területtel, pl. a „testünk” témakör kiemelten szerepel a mozgásfoglalkozáson és minden nap jelen van az önkiszolgálásban is.

A környezet megismerésére szolgáló témakörök lehetőséget nyújtanak a pedagógusnak arra, hogy a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelő tartalommal töltsen meg.

Az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolóok, versek. A mese-képi és konkrét formában- tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legtöbb érzelmi viszonyatairól és a megfelelő viselkedésformákról. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát. A gyermek mesealkotása bábozással és dramatizálással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Speciális feladatok:

- az érdeklődés felkeltése,
- a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása,
- nonverbális elemek támogató alkalmazása,
- a beszédmegértés fejlesztése,
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás,
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása,
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelés,
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

Témakörök a környezet megismerésére

Óvodások lettiük:

- nevek, jelek, felnőttek neve
- tájékozódás az óvoda helyiségeiben

Testük:

- saját név, jel tudatosítása
- saját test részei
- testrészek másokon

A család:

- a család tagjainak felismerése, megnevezése
- a szülők, testvérek munkája

- a család otthoni tevékenysége

Az ősz:

- az őszi természet megfigyelése
- gyűjtés
- őszi időjárás
- őszi gyümölcsök (befőzés)
- őszi zöldségek
- őszi öltözködés, testséma fejlesztése

A tél:

- a téli természet megfigyelése, téli örömök
- a téli időjárás
- a téli öltözködés, testséma fejlesztése
- a téli ünnepek (Mikulás, Karácsony, Farsang)
- sütés

A tavasz:

- a tavaszi természet megfigyelés (növényültetés)
- a tavaszi időjárás
- a tavaszi virágok, gyümölcsök, zöldségek
- a tavaszi öltözködés, testséma fejlesztése
- a tavaszi ünnep: Húsvét, Anyák Napja

Az óvoda:

- csoportszoba
- öltöző
- fürdőszoba
- konyha
- udvar

Otthoni tevékenységek:

- mosás

- takarítás
- főzés
- terítés
- mosogatás
- ágyazás

A közlekedés:

- a járművek felismerése
- közlekedés a járműveken
- helyes viselkedés a járműveken
- elemi közlekedési szabályok elsajátítása

Az állatok:

- a ház körül élő állatok
- állatkertben élő állatok

Az utca:

- üzletek
- vásárlás
- járművek, járókelők

Foglalkozások:

- fodrász
- orvos
- boltos

Játékok:

- szobai játékok
- játékok a játszótéren

A mesék és versek jellegük szerint lehetnek:

- állatmesék
- láncmesék

- tanmesék
- népmesék
- kortársmesék
- mondókák
- évszakhoz kapcsolódó versek
- ünnepek, ünnepélyekhez kapcsolódó versek
- állatokról szóló versek
- ringatók, lovagoltatók, altatók.

6. A beszédfunkciók fejlesztése és korrekciója

A beszédfejlesztés egyéni és csoportos formában zajlik. Természetesen egy-egy gyermek sérülésének súlyossága, milyensége nagymértékben meghatározhatja a vele való foglalkozás formáját. A beszédfejlesztés bizonyos elemeit csak egyéni foglalkozás keretében lehet jól begyakorolni. Ebben a munkában elengedhetetlen a logopédus aktív közreműködése. Fontos tudni, hogy az aktív beszéd elsajátításának alapja a nonverbális kommunikáció elemeinek egymásra épülése, ezek tudatos fejlesztése, a kommunikációs igény felkeltése. Vannak olyan gyerekek, akik egyáltalán nem figyelnek a beszédre, nehezen értelmezik a közléseket, nemegyszer saját nevükre sem figyelnek fel.

Mindezért a beszédfejlesztése, amit a következők segítenek

- a gyermek aktivizálása, motiválása ritmus, dal segítségével
- állathangok, állatmozgások utánzása
- az akusztikus figyelem felkeltése: hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése
- a beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal (a beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok)
- a beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése.

A foglalkozások időtartama az év folyamán változik, hiszen ahogy növekszik a gyermekek figyelme, koncentrációkészsége, egyre hosszabb ideig lehet velük együtt dolgozni. Kezdetben 5-10, később 15-20 percesek lehetnek ezek.

8. A JÁTÉK, A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS, ÉS A MUNKA HELYE PROGRAMUNKBAN

1. A játék értelmezése

A személyiség fejlődésében meghatározó szerepe van a játéknak. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan, benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő élményt adó tevékenységgé, amely a gyermeki fejlődés velejárója. Játéktevékenységében tükröződik a gyermeket körülvevő környezet, cselekedeteiben ismert szituációkat utánoz. Kellemes élményei újra és újra megjelennek a játékban, de sérelmei is feloldást nyerhetnek. A viselkedési szabályok, a társaikkal, felnőttekkel való kapcsolat csiszolására, alakítására is tág teret nyújt a játék. Az óvoda a percepció és a gondolkodás összeszerveződésének szenzitív időszaka. A játék alkalmas arra, hogy egygyé szervezze az értelmi, érzelmi, szociális fejlődést tehát a játék nem csupán szabadidős tevékenységet jelent, hanem jelen van minden célzott foglalkozáson tevékenységben is. A játék ismeretszerző funkcióval bír, nélkülözhetetlen a beszédfejlesztésnél, a mozgásnevelésnél, a finommotorika fejlesztésénél. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában és a felnőtt- szülő és az óvodapedagógus, gyógypedagógus. Az óvodapedagógus, gyógypedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus, gyógypedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. A játékra nevelés együttjátszást, együttes cselekedtetést jelent, ahol a pedagógus szerepe fokozatosan csökken, helyét a játékezdeményezés, majd az egyre önállóbb játék veszi át. A foglalkozás akkor tölti be szerepét, ha a gyermek játéktevékenységében egyre több lesz az olyan elem, amely önálló elgondolkodásból, a tanult formák alkalmazásából születik. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőséget biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű elmélyült, gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenység mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Játék közben lehetőség nyílik a gyermek mozgásigényének kiélésére éppúgy, mint a különböző eszközök, anyagok megismerésére. Észrevétlenül szerez tapasztalatot a gyermek a távolságról - közelségről, magasságról - mélységről, megismeri, hogy a tárgyaknak van kiterjedése, nagysága, formája, súlya, puhasága - keménysége, esetleg hangja. Alkalmat ad arra is, hogy a veszélyérzettel nem mindig rendelkező gyermek megtanulja, hogy vannak balesetveszélyes helyzetek, megismerje lehetősége korlátait, ugyanakkor saját magáról is ismeretek birtokába jusson.

Az értelmileg akadályozott gyermek játékának jellemzői

Az értelmi fogyatékos gyermek játékát nem az életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. Tükrözi az adott gyermek sérülés okozta elmaradását, értelmi állapotát. Játéka nem csupán alacsonyabb szintű, mint a többségi óvodába járó gyermeké, hanem minőségileg is más. Sokszor hiányzik belőle a természetes kíváncsiság, a kreativitás, az alkotás vágya, a fantázia.

Gyakran sztereotípen rakosgat, megreked egy adott tevékenységnél. Ugyanazokat a játéktárgyakat választja mindig a szabadon választhatók közül.

Gyakran a társánál lévő játék megszerzése szolgál örömforrásul. Előfordulhat, hogy a játék számára nem bír felhívó jelleggel „Nem játszik”. Tevékenységéhez nem mindig társul öröm. Nem a játék okozta kellemes tapasztalat motiválja, hanem tevékenysége többnyire betanult, begyakorolt helyzetekre épül. Egy-egy játékfolyamatot képes kitartóan monoton módon ismételtetni. Gyakran hiányzik a kezdeményezés, igényli a felnőtt irányítását, jelenlétét.

Az óvodáskorú gyermekre jellemző, hogy elsősorban a mozgásos játékokat (futkározás, ugrálás, mászás, stb.) preferálja. Uralkodó játékforma a magányos játék. A fejlesztés hatására megjelenik a párhuzamos játék, amikor a pedagógus irányítása mellett utánozza a felnőttet (pl. együtt konstruálnak). Majd önállóan is próbál játszani, végül az egymás mellett tevékenykedő gyermekek rövid ideig megpróbálnak együtt játszani.

A játék helye az értelmileg akadályozott óvodások nevelésében

Az értelmi fogyatékos gyermek egész napos tevékenységének legfontosabb eleme a játék, az értelmes, örömszerző játékos tevékenység. Mind erre alkalom nyílik a reggeli gyülekezés idején, a játék, illetve a délutáni irányított vagy szabad játék, vagy udvari játék idején. Szervesen kapcsolódik az óvodai foglalkozásokhoz, amikor a tanult játékos tevékenységet,

játékszituációkat felhasználva segíti az egyéb foglalkozások eredményességét. Miközben játszik, megismeri a környező világot és az emberi viszonylatokat. Egyben az ismeretek rögzítésének eszköze. Játék közben átismétli a látott, hallott dolgokat. Az értelmi fogyatékos gyermek játéka is fejlődésen megy át az óvodáztatás alatt, egy lassúbb, alacsonyabb szintű változáson. Kezdetben kizárólag a mozgásos játékok jellemzőek.

Mozgássorozatokot próbálgat, ismételget a gyermek. Ez segít saját teste, a téri viszonyok megismerésében, segíti az alapmozgások összerendezését. A tárgyakkal való ismerkedés során a játékokat igyekeznek egymással kapcsolatba hozni (ki-be pakol, egymásba rak, épít, stb.). Az adott mozgásformák begyakorlását végzi kezdetben cél nélkül, csak a játék örömeért, amelyet a cselekvés vált ki. Később ehhez társul az alkotás öröme is, mint motiváló tényező. A siker újabb próbálkozásra, ismétlésre serkenti, megjelenik a szándékosság, pl. házat, kerítést épít. Már nem csupán a tárgy határozza meg a cselekvést, hanem a cselekvéshez keres játékot.

Az utánzás, a pontosabb megfigyelés tökéletesedése, a szeretett személy mintája lassan előhívja az elemi szerepjátékot, ahol a látott, hallott dolgokat próbálja megismételni. Tevékenységét hangadással, majd beszéddel, gyakran „hottentotta” beszéddel kíséri. Lassan játékában a különböző tárgyak alkalmanként más-más szerepet kapnak, pl. a karika hol kormánykerék, hol tányér.

A körjátékok, népi játékok segítik a beszédfejlesztésen, a ritmusnevelésen túl az elemi szabályok elsajátítását. E folyamat kezdete figyelhető meg csupán az óvodai életben. Pl. megtanulják azt, mikor kell a másik kezét megfogni, elengedni, körbe menni, kifordulni, de azt, hogy a fogónak kell megfogni a menekülőt még nem értik.

2. Játékra nevelés, foglalkozás

Adekvát játékhasználatot tanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő foglalkozás.

Formája: csoportos

Idéje: heti 3 alkalommal

Időtartama: 10-20 perc

Célja:

- a játékkedv felkeltése,
- az adekvát játékhasználat megtanítása,
- az egymás melletti tevékenység támogatása,

- az együttes játék örömeinek felfedezése,
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása,
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése,
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól,
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása,
- az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése,
- a mintakövetés, a modellkövetés, az interakció támogatása.

Megtanulandó játékok

Finommotorikát fejlesztő játékok:

- ki-be pakolás
- válogatás, csoportosítás
- építés vízszintesen
- építés függőlegesen
- építés különböző formájú, anyagú, nagyságú elemekből
- építés minta után
- illesztés
- fűzés
- ujjak ügyesítése mondókákkal, mesékkel

A megismerő tevékenységet fejlesztő játékok:

- képes lottó
- szétvágott képek összeillesztése
- hasonlóság, különbség észrevételét segítő játékok
- memori
- képtörténet kirakása
- sorozatok
- hallási differenciálást fejlesztő játékok
- tájékozódás a hang alapján
- tárgyak felismerése tapintás útján

Mozgásos játékok:

- köralakítás
- körbejárás
- párválasztás
- körjátékok
- páros játékok
- menetelés, vonatozás, sétálás
- egyensúlyozó játékok
- célba futás
- egyszerű táncelemek

Játék a szabadban:

- homokozás
- hintázás
- csúszdázás
- mászókézés
- pancsolás
- labdarúgás, eldobás, elkapás
- futkározás
- ugrálás
- körjáték a szabadban
- hógolyózás, szánkózás, csúszkálás
- húzás, tolás
- kerékpározás, rollerezés
- építés

Szerepjáték elemei:

- babaringatás, etetés, altatás, sétáltatás, öltöztetés
- autótologatás, szállítás, garázsépítés, közlekedési szőnyegen közlekedés
- utazás
- orvos, beteg
- fodrász

- főzés
- boltos
- takarítás
- mese dramatizálása

Barkácsolás:

- felnőttekkel közösen
- ismerkedés a bábokkal

A játékra nevelés foglalkozáson a gyermek adott tevékenységéből kiindulva folyik az indirekt tanítás, illetve a pedagógus indirekt kezdeményezésébe igyekszik bevonni a gyermekeket. Az ilyen foglalkozásokon megtanult játékokat hasznosítjuk a többi foglalkozáson is.

A játékeszközök kiválasztásának szempontjai:

- a gyermek fejlettségi szintje,
- az adott feladat,
- az esztétikum,
- tartósság, könnyen tisztíthatóság,
- ne veszélyeztesse a gyermek testi épségét,
- legyen választási lehetőség,
- legyen a játék a gyermek számára könnyen elérhető,
- legyen a játéknak állandó helye,
- lehetőleg fejlesztő jellegű legyen,
- megfelelő számban álljon a csoport rendelkezésére.

3. Az óvodai munka, mint a szervezett tanulás előfutára

Önkiszolgálásra nevelés

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társulós fogyatékoság (pl. mozgáskoordinációs zavar). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermeknek, s amit már önmaga el tud végezni, azt nem szabad helyette megtenni még akkor sem, ha sürget az idő, s a felnőtt

gyorsabban, komfortosabban végezné el a feladatot. Az a gyermek vagy fiatal felnőtt lesz a társadalom számára elfogadható - azzal lehet elmenni nyaralni, barátokhoz, színházba stb.- aki birtokában van a társadalom által elvárt viselkedési formáknak. Ez az önállóság, helyes viselkedés az elfogadás szempontjából talán fontosabb, mint hogy ismerje a színeket, vagy tud e számolni. Az a gyermek, aki korai életszakasztól kellő alkalmat és segítséget kap, hagyják és elismerik próbálkozásait, felnőttként is természetesen tesz azért,

hogy önmaga és környezete élete jobb legyen. Az óvodának tehát alapozó szerepe van e téren. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek életkorától függenek, hanem fiziológiai érettségétől (pl. szobatisztaság), mozgásos ügyességétől (pl. öltözés), s nem utolsósorban értelmi állapotától. A túl bonyolult, a gyermek pillanatnyi képességeit meghaladó feladat sikertelenséghez, elbizonytalanodáshoz vezet. Elbátortalanítja a gyermeket. Ezért fontos, hogy a gyermekek apró lépésekben, rövid gesztussal kísért utasításokat, illetve utánzás alapján tanuljanak.

Mindennapos tevékenységi forma, nem külön órarendszerű foglalkozás. Fontos, hogy kellő időt adjunk a gyakorlásra, fokozatosan, kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat.

Heti előfordulása: folyamatos

Ideje: értelemszerűen a WC használat, tisztálkodás, étkezés, öltözés, teremrendezéssel kapcsolatosan naponta.

Célja

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás
- nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése
- verbális utasítások a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése
- a testséma fejlesztése, tájékozódás a saját testen, a testrészek-ruhadarabok viszonyának felismerése
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése
- helyes viselkedési formák elsajátítása

- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének segítése
- a téri tájékozódás elősegítése.

Feladatok

Étkezési szokások terén:

- kanalazás megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés)
- a poharazás. a pohár felemelése, kortyolás, nyelés, a pohár letétele
- a szalvéta használata
- a villával való ismerkedés (felszúrás vagy merítés)
- kérés, megköszönés
- ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés
- a rágás megtanítása
- a helyes tempó elsajátíttatása
- kenyér vagy kifli fogása, leharapás a kenyér és a rajta levő együttes elfogyasztása
- a terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése). Az étel és a hozzávaló eszközök felismerése.
- étkezés utáni teremrendezésben közreműködés.

Tisztálkodás terén:

- a vízcsap kinyitása, elzárása
- szappan használat, utána kézöblítés
- a saját törülköző felismerése
- a kéz, arc szárazra törlése segítséggel
- önálló kéz- és arcmosás
- fogmosásnál együttműködés (száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása)- önálló fogmosás
- „baleset” vagy kirándulás esetén a zuhanyozáskor együttműködés (kéz, láb felismerése, stb.)
- a fésülés tűrése, önálló próbálkozás
- igény a tiszta, ápoltság külsőre

- étkezés előtti, utáni, bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése
- orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétkébe dobása.

Szobatisztaságra nevelés terén:

- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése
- kérdésre jelezze szükségletét
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, míg a WC-re ér
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása
- fiúk állva pisiltetésének megtanítása
- WC papír használata segítségével
- „baleset” jelzése
- a WC használatához szükséges ruhadarabok le-, felhúzása
- ajtó nyitás-csukás megtanítása.

Öltözés, vetkőzés terén:

- együttműködés az öltözéskor, vetközéskor
- sapka, sál levétele
- zipzár lehúzása
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág, stb.)
- vetközéskor kis segítségnyújtás (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása, stb.)
- egyszerű ruhadarabok felvétele, pl. sapka, bugyi, stb.
- kis segítséggel öltözés (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítség, befűzés, gombolás, stb.)
- bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele

Önálló munkafeladatok:

- saját hely felismerése (öltözőben, étkezésnél, alvásnál, stb.)
- székek helyre rakása
- játékok közös elrakása

- szőnyeg feltekerése (pl. mozgásfoglalkozáshoz)
- közös teremrendezés
- eszközök bevitele, kiosztása
- egyszerű tárgyak kivitele (pl. konyhába)
- egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül
- társak segítése
- asztal letörlése
- szemét összeszedése
- székek felrakása
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, elrakása

Értelemszerűen minden fejlesztést az adott gyermek fejlettségi szintjéhez mérjük, s arra építünk, amit már tud. Fontos, hogy az ügyetlen próbálkozást is értékeljük, jutalmazzuk.

Gyakran maga a feladat elvégzése is jutalomértékű a gyermek számára.

Munka jellegű tevékenységek

Az értelmileg akadályozott óvodások szívesen tevékenykednek, „segítenek”. Sajnos a túl, féltő környezet gyakran letöri a kezdeti próbálkozásokat. Ha a gyermek érzi munkája fontosságát- bármilyen kicsi is az - szívesen hajt végre egyszerű feladatokat önmaga ellátására, társai javára. Az egyszerű „add ide!”, „hozd vissza!”, „rakjuk le!” jellegű feladatokról, fokozatosan jutnak el a gyermeket az elemi „naposi” feladatokig. A felnőtten utánozva egymásnak is szívesen segítenek,- gyakran elvégezve egymás helyett a feladatot,- segítenek az eszközök kikészítésében, elrakásában, terem átrendezésében, stb.

Fontos, hogy a szülők is igényeljék az otthoni feladatvégzést, s a későbbi önálló életvezetés érdekében bízzák meg őket egyszerű feladatokkal.

A nagycsoport végére elérendő követelményszint a naposi munka területén

- szívesen vegyen részt a munkában, örömmel segítsen,
- a másokért végzett jó tett tudatosuljon,
- ismerje és használja a naposi munka megkülönböztető kellékeit, eszközeit (kötény, seprű, lapát, törlőruha)
- legyen képes segítséggel eszközök szétosztására, étel tányérról történő kínálására.

9. TEVÉKENYSÉGFORMÁK

1. Verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki, érzelmi élményeket adnak. A gyermekre a mondóka, mint zenei egység is hat. A kisgyermek és a felnőtt kapcsolata a mesehallgatás és a játék során alakulhat ki legjobban a képzelet és az érzés összehangolódásával. A mese az anyanyelv zenéje. A mese, nevelő hatása: a ráismerés, az előrelátás, a képalkotás az illúzió feszültségének állapota. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait és egyben feloldást és megoldást kínál. Az egymásra figyelés, a kapcsolatteremtés, a kifejezés és megértés gyakorlását jelenti. Összetett képességfejlesztési terület. Szükséglet és létforma a kicsinyeknek. Magukba foglalják mindazokat az ismereteket, amelyek az óvodás korú gyermekek számára kívánatosak. A mese- vers kezdeményezésének anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, de ismerkedjenek meg külföldi és magyar szerzők műveivel is. Az irodalmi anyag kiválasztásánál az aktualitást is tartsuk szem előtt. Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló néhány mondatos szövegmondásához. Ehhez szolgáljon mindenkor példaként az óvodapedagógus érthető, esztétikus előadás módja. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások. Ezt a gyermeki tulajdonságot mindenkor tartsuk szem előtt. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő a különböző eszközök, anyagok barkácsolási lehetőségek biztosításával. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A gyógypedagógiai óvodában az anyanyelv és kommunikáció foglalkozások keretében jelenik meg. Részletesen kifejtve ott található.

2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei nevelés

Az értelmi és tanulásban akadályozott gyermek életét végigkíséri a zene. A zene megnyugtató, elringató, figyelemfelkeltő, motiváló szereppel bír. Az a gyermek, aki a születése pillanatától élvezzi az édesanya megnyugtató beszédét, halk énekét, aki megtapasztalja a csend jelentőségét- és nem állandóan szól a rádió, TV háttérzaja mellett él-

igényli a zenét, illetve később maga is szívesen énekel. Ezért fontos, hogy tudatosan építése ki a felnőtt közösség azt a légkört, ahol a zenénk is szerepe van.

Már a zörejek fontos szerepet játszanak a gyermek ismeretszerző folyamatában. A többször ismétlődő zörejhangokból mozgásokra, eseményekre tud következtetni (megérkezet valaki, ebédelünk, stb.). Maguk is keltenek zörejeket játékok során. A felnőtt felhívja a figyelmet a környezetben keletkezett váratlan zörejekre (mentő, autó, útfűrés, telefoncsöngés, stb.). A beszéd és a zene szoros kapcsolatban van. A beszéd tempója, a ritmus, a hanglejtés, a hanghordozás, a hangmagasság más-más jelzéssel bír a gyermek számára. Érzelmi hatása különös jelentőséggel bír.

A kisgyermeket zenei hangok tömege veszi körül, ebből az értelmi fogyatékos óvodás életében az ének játszik óriási szerepet.

A hangszer is szerepet kaphat, mert élményt jelent a gyermeknek a felnőtt furulyázása, gitározása, sőt ő maga is megismerkedik a különböző hangszerekkel, azonban az énekhang közvetlen személye kapcsolatot teremtő játékot, mozgást kísérő szerepe nagyobb. Az egyszerű mondókák, dalok a magyar beszéd hanglejtését, ritmusát pontosan követik. A dalokat elsősorban a magyar népdal-kincsből válogatják.

A dalok szolgálhatják a hangulatkeltést, zenehallgatásként énekelhetnek. Ilyenkor a szöveg is érdekes lehet, míg máskor a szöveg jelentéktelen.

Az óvodában alkalmazott mondókák, énekek hangsúlya, lüktetése, ritmusa, szövege, hanglejtése, dallama, mozgásossága egyaránt jelentőséggel bír. A dalokat először a felnőtt éneklí, a gyerek figyelí, vele örül, újra és újra kéri. Tehát egy-egy mondóka vagy dal önmagában is öröm, de igazi örömet a sokszori ismétlés ad. Fokozza a gyermek érdeklődését, a szép, tiszta felnőtt éneklés, a tempóváltoztatás, a halkabb, hangosabb előadásmód. A pedagógus mimikája, gesztusai esetleg bábok alkalmazása fokozhatja a hatást.

A zenei nevelés helye a gyógypedagógiai óvodában

A felnőtt minden olyan alkalommal énekelhet, amikor a gyermekek jó közérzettel tevékenykednek, szabadon játszanak. Tehát nem csupán a kötött foglalkozáson. Használhatja motiválásként a gyermek megnyugtatóására, akár jutalmazhat is vele. Az éneklés a felnőtt és gyermek közötti személyes kapcsolatot elmélyíti, közös örömszerzés forrása. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok, a népi játékok, a hagyományok megismerése.

Az értelmi fogyatékos óvodások életében a hőcölő, lovagoltató énekek, mondókák fordulnak elő gyakran. Ezeknél a dal, a mondóka lüktetését mindig mozgás kíséri. A gyermekek nem értik a dalok mondanivalóját, de érzik ritmusát, élvezik dallamát, tempóját, a keletkező feszültséget. A gyakorlások, ismétlések során várják a „csattanót”. Ezeknél a játékos együttléteknél a testi kapcsolat is fontos. A gyermek képzelete fejlődésével ő is utánozza a felnőttet, eljátssza babával, társaival az ismert dalt. A mindennapok során számtalan mód nyílik az éneklésre. A motiváción túl meséskönyv nézegetéskor körjáték játszásánál, altatásnál énekelhet a pedagógus. Ilyenkor csak egy-két ismétlést alkalmaz, addig énekel, míg a gyermekek figyelik az énekszót. Az élő zene az énekhangon túl hangszerek is szerepelnek az óvodában. A felnőtt hangszeres játékának hallgatásán túl maguk is megszólaltatnak hangszereket, a közös éneklést egyenletes lüktetéssel kíséri, tapsolnak, dobolnak, körbe járnak a dalra.

A gyermekek a kedvenc énekeket, mondókákat megpróbálják énekelni, dúdolni, imitálni. Sokszor csak a dallam foszlányai ismerhetők fel és a dalt kísérő mozdulat mutatásával jelzi a gyermek, mit szeretne hallani. Bár hangsúlyoztuk, hogy a Kodály-módszernek megfelelő egyszerű, kis hangterjedelmű dalokat alkalmazzák elsősorban, azonban a speciális nevelési szükségletű gyermekeknél, ha az utánzásra készítés a cél, alkalmazhatóak a jól mutogatható, bonyolultabb dalok is. Itt a cél nem a pontos intonáció, hanem a mozgás utánzása. A sérült gyermekek beszédfejlesztésénél is fontosak a mondókák, énekek. Sokszor ezek kulcsszavai jelentik a gyermekek első önálló szavait is. A ritmusfejlesztés során az egyenletes lüktetésen túl érzékeltetik a gyors és lassú ritmust, a magas és mély hangokat. Az óvodások szívesen énekelnek, sok mondókát ismernek, képesek a dallam alapján felismerni kedvenc dalaikat, szívesen vesznek részt mozgásos, énekes játékokban. Feltétlenül indokolt a zenei nevelésre nagyobb hangsúlyt fektetni harmonikus személyiségfejlődésük, életünk teljesebbé tétele érdekében. A zenehallgatási anyag megválasztásánál a gyermekek hovatartozását figyelembe vesszük.

Zenei nevelés, foglalkozás

Ez a foglalkozás lehetőséget nyújt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozása.

Formája: csoportos

Ideje: heti 2 alkalommal

Időtartama: a gyermek igényének megfelelően 15-20 perc

Célja

- a zenei érdeklődés felkeltése
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása
- utánzásra késztetés
- a ritmusérzék fejlesztése
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása
- a zenei hallás fejlesztése
- hangulatkeltés, motiválás
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése
- a zenehallgatás megszerettetése
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése.

3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás építés, képalakítás, a kézimunka, mint ábrázolás különböző fajtái, a műalkotással, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésnek. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket a különböző anyagokkal és technikák alapelemeivel és eljárásaival, az eszközök használatával, valamint együttes tevékenységgel alkalmassá tenni őket arra, hogy örömeiket, élményeiket rajzzal, festéssel, mintázással is ki tudják fejezni. Olyan tanulási helyzetet kell létrehozni, ahol az ingerek sokoldalú felvétele, szelekciója biztosított. Fejlesztőjátékok, eszközök kiválasztásával törekedni kell a pontos megfigyelésre, megtanítani a tárgyak fixálást. Fontos, hogy a gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre többfajta anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően alkothat és dolgozhat. A csoportban célszerű egy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, anyagokat tárolhatjuk. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a mozgásszerveződés különböző zavarai gyakran társulnak az észlelés különböző tartományainak zavarával.

A vizuális észlelés képessége erősen befolyásolja a gyermek érzelmi stabilitását. A szem-kéz koordináció fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szem fixáló mozgásának kialakítása, az alak-háttér felfogóképesség, a téri irányok, térbeli viszonyok fejlesztése. A célirányos mozgás-kivitelezés érdekében számtalan tanulási helyzetet kell létrehozni, valamint fontos

terület a sérülés specifikus fejlesztés. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettségekhez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, térbeli tájékozódó-és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását.

4. A vizuomotoros fejlesztő foglalkozás

A finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerekek ábrázoló készségét fejlesztő foglalkozás.

Formája: csoportos

Ideje: heti 3 foglalkozás

Időtartama: 15-20 perc

Célja

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása,
- a kéz izomerejének szabályozása,
- a célirányos kézmozgások kialakítása,
- az ujjak tapintásérzetének fokozása,
- a csukló, az ujjak laza mozgatása,
- a látás- tapintás- mozgásérzet együttes szabályozása,
- a dominancia kialakításának segítése,
- a testséma fejlesztése,
- az ábrázoló kedv felkeltése az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése,
- a helyes ceruzafogás kialakítása,
- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése,
- a téri tájékozódás fejlesztése,
- az analízáló, szintetizáló készség kialakítása,
- a beszédképesség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

Feladatai

E foglalkozás kettős feladatot lát el: alkalmassá teszi a gyermeket egyre pontosabb célzott manipulálásra- az érzékelés- észlelés-tapintás az ujjak ügyesítésével, másrészt az ábrázoló kedvet igyekszik felkelteni, támogatja a gyermek önkifejezését.

Feladatok: olyan tanulási helyzetet kell létrehozni, ahol az ingerek sokoldalú felvétele, szelekciója biztosított. Fejlesztő játékok, eszközök kiválasztásával törekedni kell a pontos megfigyelésre, megtanítani a tárgyak fixálását. Megismerni a különböző eszközök fogását, elengedését, osztályozását színek, formák, nagyság, súly alapján. Megtanulják a tárgyakat megkülönböztetni tapintással. Ismerkednek a pontos illesztéssel. Azonos tárgyakat csoportosítanak, különbségeket vesznek észre. Párosítanak, ritmikus sort alkotnak. Megismerik a soralkotást, felismerik a hiányt, megtanulnak pontosan célozni. Az alakállandóság fejlesztését segítik a tapintásos gyakorlatok, az azonos tárgyak válogatása, illetve az egyszerű mértani formák osztályozása, puzzle játékok, mozaik elemeinek összeillesztése. Fejlesztik a vizuális megfigyelő képességét, a lényeges jegyek felismerésének képességét. Ujjtornával ügyesítik a kéz ujjait és az önkiszolgálási feladatok végrehajtása, az egyszerű munkatevékenységek is alkalmat adnak a gyakorlásra.

Mindezek a tevékenységek, játékok, a játékra nevelés foglalkozáson az egyéni fejlesztésnél, természetesen más formában, megjelennek. A szem-kéz koordináció, az alak - háttér differenciáló képesség, az alakkonstancia, a testséma fejlesztése, az ujjak és kéz ügyesítése mellett a gyermek ábrázoló képességét is fejlesztik. Különböző anyagok, technikák megismertetésével, együttes tevékenységgel teszik őket alkalmassá arra, hogy örömeiket, élményeiket rajzzal, festéssel, mintázással is ki tudják fejezni.

Alkalmazott technikák

Mintázás:

- homok: formázás, építés, formakitöltés
- víz: töltögetés, pancsolás
- gyurma: lapítás, sodrás, gömbölyítés, formálás
- anyag: formálás

Festés:

- kézzel: tenyérrel, öt ujjal, ököllel, egy ujjal
- eszközökkel: „csumával”, szivacsos flakonnal, szivacs-ecsettel, vastag ecsettel

Nyomdázás:

- szivaccsal
- dugóval
- terményekkel
- játéknymdával

Papírmunkák:

- gyűrés
- tépés
- sodrás
- ragasztás
- nyírás

Rajzolás:

- vastag zsírkrétával
- vastag színessel
- grafit ceruzával

Vegyés technikák

A felsorolt technikákkal és eszközökkel dolgozhatnak különböző nagyságú, minőségű, térbeli elhelyezésű anyagokon (papír, üveg, tükör, fólia, paraván, tábla, fa, textil, stb.). A munka során fontos, hogy ügyeljenek a helyes irányra és a gyermekekkel is igyekezzenek megtanítani a balról-jobbra és fentről-lefelé haladást.

5. A külső világ tevékeny megismerése

A természeti-, emberi-, tárgyi környezet felfedezése és megismerése alkalmával fontos, hogy életkorának és értelmi szintjének megfelelő tapasztalatok birtokába jusson a gyermek,

amelyek szükségesek a környezetében való eligazodáshoz és tájékozódáshoz. A kisgyermeknek segítséget kell nyújtanunk ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse. A gyermeket körülvevő világ megismeréséhez közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre van szükség. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja azok védelmét, valamint az értékek megőrzését. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történjen és hívjuk fel figyelmét annak értékeire és szépségeire, valamint azok megóvására. Ez képezi majd alapját a később kialakuló természetszeretnek, környezetvédelemnek.

A fák, virágok, az apróbb kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, a kirándulások tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. A környezet megismerésére nevelés és az irodalmi művek összehangolása az érzelmi nevelés színtere lehet. A környezetben találkoznak a hangok, illatok, színek, formák, mennyiségek, az élővilág mozgásával és állandóságával, amelyek komplex módon adnak ismeretet az őket körülvevő világról. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre. Alakítsa ki a biztonságos életvitel szokásait. Helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásforma megalapozására. Felelőssége, hogy megismertesse a gyermekeket a helyi hagyományokkal és néphagyományokkal is, amely megalapozza az otthonához való kötődést.

6. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

A gyógypedagógiai óvodában a gyermekek életkori sajátosságainak és fogyatékoságának figyelembe vételével valósul meg a matematika elemi szintű tanulása.

Formái:

- gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek,
- utánzás, modellkövetés,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- óvodapedagógus által irányított, megfigyelésre épülő

- tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek.

Feladatai:

- mennyiség iránti kíváncsiság felkeltése, számlálás,
- sorba rendezés, válogatás, összehasonlítás, csoportosítás,
- alaki, nagyságbeli, téri viszonyok felismerése,
- A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetéssel természetes környezetben matematikai tapasztalatok szerzése.

A játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak, matematikai tartalmak közvetítésére. Ehhez az óvodapedagógusnak képesnek kell lennie az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan eszközök, és tevékenységek, helyzetek biztosítása, amik felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve szükséges megvalósítani.
- Változatosan alkalmazza a módszertani ismereteket, tartalmakat és eszközöket.

7. Környezet megismertetése

Feladata megismertetni a gyermeket az Őt körülvevő világgal szűkebb és tágabb környezetével közvetlen megfigyelés és tapasztalatszerzés útján.

Felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire, megóvására. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek, környezetvédelemnek. Már jelenleg is nagy hangsúlyt fektetünk pl. a szelektív hulladékgyűjtésre. A fák, a virágok, az apróbb kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, a kirándulások az óvoda udvarán végzett tevékenységek tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermekeknek. A környezet megismerésére remek lehetőséget kínálnak az irodalmi művek. Különböző játékok,

megfigyelések, kísérletek alkalmasak arra, hogy a gyermeket megismertethessük a talaj, a víz, a levegő fontosságával, védelmével. A környezetben találkoznak a hangok, illatok, színek, formák, mennyiségek, az élővilág mozgásával, állandóságával, amik komplex módon épülnek be az óvoda mindennapjaiba. Ismerkedjenek meg testükkel, annak működésével és annak megóvásával. A közlekedés eszközeivel, elemi szabályaival.

Az óvodapedagógus feladatai

- Olyan feltételek megteremtése, amelyek lehetővé teszik minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekedjünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- Biztosítsunk minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- A tevékenységeket lehetőség szerint a szabad természetben szervezzék meg.

10. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI

Hagyományok kialakítása

A hagyományok minden közösség életében nagy jelentőségűek. A készülődés, az ünnepi hangulat, majd a rá való emlékezés, fényképek, filmek nézése sok közös élmény forrása lehet. Erősíti az összetartozást, segíti az egymásra figyelmet, az egymásnak segítést. Fokozza önmaguk megismerését, önbizalmukat. A hagyományok egy-egy közösség sajátjai, csak rájuk jellemző apró mozzanatokkal, intimitásokkal bírnak. Hagyomány lehet pl. a csoport életéhez kapcsolódva az alvás előtti rövid mese, a reggeli közös éneklés, névsorolvasás, a közösen megünnepelt születésnapok, névnapok, a kirándulások. Az ünnepek is a hagyományépítést szolgálják, melyeket az óvodai csoportok együtt ünnepelnek meg.

A legjelentősebbek:

- Mikulás ünnepség, ahol az óvodapedagógusok bábelőadással készülnek a gyerekeknek.
- Karácsonyi ünnepség, ahol az óvodások a többi intézményegységek gyermekeivel közösen vesznek részt.
- Farsang, amin a gyerekek, a szülők és a pedagógusok által készített jelmezben felvonulnak, majd közös tánccal, megvendégléssel zárul az ünnepség.
- Húsvéti ünnepség, ahol a gyerekek locsolkodnak és az óvodai udvaron játékos tojáskeresésen vesznek részt.
- Anyák napja alkalmából az óvodapedagógus irányításával az édesanyáknak ajándékot, gyermekmunkát készítenek a gyerekek.
- Gyermeknapon játékos, kézműves foglalkozásokat szervezünk, énekes - játékkal, gyermektánccal színesítjük a napot.
- Év végi tanévzáró rendezvény, ahol a középsős csoportos gyerekek elbúcsúztatják a ballagó óvodásokat, majd közös megvendégléssel zárul a nap.
- Tanévenként kétszer „családi – nap” amikor a gyerekek a szüleikkel és testvéreikkel együtt sportolnak, kézműveskednek.

11. INKLUZÍV PEDAGÓGIA – A GYERMEKEK ESÉLY- EGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Inkluzív pedagógia nem más, mint integráció, szemléleti befogadás és elfogadás.

Feladata:

- megteremtse minden gyermek egymással való sokoldalú nevelési oktatási lehetőségét,
- biztosítsa a tudáselsajátítás, jártasságok, készségek, képességek, kompetenciák megszerzésének, fejlesztésének konstruktív ösztönzési folyamatát.

Módszere:

Aa tanulást segítő, a felfedezést, a kreativitást, kooperációt előtérbe helyező oktatási stratégia. A mi óvodánk sajátosságából adódóan ez a szemlélet másképpen van jelen, mint a többségi óvodákban.

Szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Feladataink:

- a gyermek és körülményeinek megismerése, regisztrálása, folyamatos követése,
- meghatározni a lemaradás mértékét és minőségét,
- a gyermek és szülő érdeklődésének, képességének megfelelő közös út keresése, amely a gyermeket segíti és épülését szolgálja,
- családlátogatás, szülői konzultáció fejlesztőpedagógussal, gyermekvédelmi felelőssel,
- szülőknek tartott előadások,
- az óvodások szociális helyzetének diszkrét figyelemmel kísérése.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Kiemelt feladatunknak tekintjük az esélyegyenlőséggel, ezen belül pedig a célcsoportjainkkal kapcsolatos társadalmi szemléletformálást. Óvodánk, kizárólag sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozik, ezért mindenki számára kiemelt feladat az esélyegyenlőség biztosítása.

Célunk: az egyenlő bánásmód érvényesítése, esélyteremtés, olyan programok kidolgozása, amelyek elősegítik a hátrányok leküzdését, kompenzálását.

Kiemelt cél az esélyegyenlőség előmozdítása.

- diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- nevelési és társadalmi integráció támogatása, lehetőség megteremtése.

Várható eredmények:

- Hatékonyabb együttműködés a szülőkkel és a családvédelmi szervekkel.
- A projekt megvalósításának keretében a gyermekek életminőségének javítása.
- Családokkal való kapcsolatfelvétel.
- Szemléletformálás a családok életében.
- Társadalmi szemléletformálás, másság elfogadása.

Óvodai integráció

Óvodai integrációs program jellemzői: meghatározza a nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a fejlődés elősegítésében.

- gyermekközpontú és családorientált szemlélet,
- együttműködések ösztönzése azokkal a szolgálatokkal, amelyek a szülőket támogatják, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítani.

Az integrációs program keretein belül megrendezzük a „családi napot” szülők, gyerekek együttes részvételével. A pedagógusok számára is sok érdekességet, tapasztalatot jelentenek ezek a találkozók. Más szituációkba nyerhetnek betekintést a családok életébe, amelyek segítik őket a mindennapok során. A résztvevő testvérek megtapasztalják, hogy mások is élnek hasonló helyzetben, hasonló problémákkal, nehézségekkel, örömeikkel.

12. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Az óvodapedagógus gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai

- elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését,
- a problémákat, a hátrányos helyzetet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges szakember segítségét kérni,
- rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni,
- rendszeres családlátogatások végzése,
- a családok szociális és anyagi helyzetének figyelembevételével, a különböző támogatásokhoz való hozzájutást, javaslatával elősegíteni,
- az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelős együttműködik a Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó, feladatot ellátó más személyekkel, intézménnyel és hatóságokkal,
- a Gyermekjóléti Szolgálati esetszolgálaton való részvétel,
- fontos feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását,
- ha a gyermek veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felvenni a kapcsolatot az illetékes szervekkel,
- intézkedést kér azokról a szakemberektől (gyermekjóléti szolgálat, védőnő, orvos, jegyző), akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában. Tanév elején a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek adatainak összegyűjtése, nyilvántartásba vétele, jelzés az intézmény gyermekvédelmi felelőse felé,
- szülők tájékoztatása a gyermekekkel kapcsolatos ügyek intézéséről,
- az igazolatlanul hiányzó tanulók jelzése az illetékes önkormányzatoknál, további intézkedések az illetékes jegyzők és a Kormányhivatal felé,
- rendszeres tájékozódás a problémás családok helyzetéről,
- szükség esetén családlátogatások szervezése, környezettanulmányok készítése,
- kapcsolattartás a gyermek és ifjúságvédelmi munkával foglalkozó intézményekkel,
- jogszabály változások figyelemmel kísérése,
- gyermek és ifjúságvédelmi fogadóóra szülők számára, előre meghirdetett időpontokban,

- az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését.

Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az intézmény szokásos kapcsolattartásán kívül azonnal felveszi a kapcsolatot, ha:

- a gyermek veszélyeztetettségét tapasztalja,
- a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megoldani,
- esetmegbeszélésre tart igényt,
- a szolgálat beavatkozását szükségesnek ítéli.

Az intézményi faliújságon ki kell függeszteni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát. A nevelési évet nyitó szülői értekezleten az óvodapedagógus tájékoztatja a szülőket az óvodai intézmény gyermekvédelmi feladatairól.

A kapcsolattartás formái:

- Szülői értekezletek (október, május)
- Fogadó óra (november, április)
- Nyílt nap (május)
- Egyéni beszélgetések
- Kölcsönös támogatás
- Koordinált pedagógiai tevékenység

Ennek feltétele a kölcsönös bizalom, őszinteség, korrekt magatartás. Óvodánkban a kis létszámra való tekintettel az etnikai és kisebbségi kultúrából adódó esetleges problémákat helyi körülmények között tudjuk kezelni.

13. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

1. A család és óvoda kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda pedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A családdal való együttműködés az alapja a gyermek iránt érzett közös felelősségnek. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A kapcsolattartás formái

- Nyílt hét az új gyerekeknek
- Szülői értekezletek (szeptember, május)
- Szülői munkaközösség évenkénti újra szerveződése igény szerint
- Fogadóórák - igény szerinti rendszerességgel: csoportonként 2-3 alkalommal
- Nyílt nap (május)
- Egyéni beszélgetések, rendszeres konzultáció a gyermek fejlődéséről
- Kölcsönös támogatás
- Koordinált pedagógiai tevékenység
- Hagyományőrző ünnepeink: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap, Ballagás- évzáró
- Családi nap bevezetése - évi 2 alkalommal december, április
- Szülőklub szervezése, beindítása
- Az óvodai fali újságokon információk biztosítása
- Óvodai tájékoztató anyagok rendszeres eljuttatása a szülőkhöz
- Papírgyűjtés a környezetünkért - ősszel és tavasszal
- Nyári óvoda

2. A pedagógiai program megvalósítását szolgáló egyéb kapcsolatok

Az óvoda nevelési programjában foglaltak megvalósulását segítő tevékenységek, programok szervezése, lebonyolítása, különös tekintettel rendezvényekre, foglalkozásokra. Óvodánkba kerülő gyermekeink nagy része hátrányos helyzetű, rossz szociális környezetben él, ehhez társul még az otthoni negatív hatású érzelmi légkör. A foglalkozásokon kívüli programokkal, olyan új élményekkel gazdagodnak, amelyeket a szülők nem tudnak biztosítani.

Az óvoda nevelési programjában foglaltak megvalósulását segítő tevékenységek:

- Programok szervezése, lebonyolítása
- Ünnepek, ünnepélyek

A több intézmény egységet felölelő intézmény előnye, hogy sok lehetőséget és tág teret biztosít a szocializációban való fejlődésre, az óvodáskor kezdetétől az iskola befejezéséig, hiszen sok közös ünnepségen és rendezvényen találkoznak egymással intézményünk gyermekei és tanulói, valamint megkönnyítik az óvoda- iskola közötti átmenetet. A hagyományok minden közösség életében nagy jelentőségűek. Erősíti az összetartozást, segíti egymás figyelését, fokozza az önismeretet és az önbizalmat.

Legszorosabb kapcsolatot saját intézményünk tanulásban és értelmileg akadályozott általános iskolai tagozatával, valamint az autizmussal élők általános iskolájával tartjuk. Gyermekeink többsége már a korai fejlesztést is ebben az intézményben kapja meg. Az általános iskola befejezése után lehetőség van az intézmény Speciális és Készségfejlesztő Speciális Szakiskolai tagozatán tovább tanulni.

Kapcsolattartási formák:

A korai fejlesztésben részesülő gyermekek óvodába való látogatása.

Az óvoda-iskola átmenetet megkönnyítő programok:

- Iskolai előadások látogatása nagycsoportos óvodásokkal
- Iskolások előadása az óvodában
- Ajándékkészítés az iskolásoknak
- Iskolalátogatás a nagycsoportosokkal

Közös ünnepségek, rendezvények:

- „Tök-jó” napok
- Karácsony
- Húsvét
- Közös bábműsor
- Anyák napja

Az iskolai könyvtár - óvoda kapcsolata:

- Nagycsoportos óvodásokkal könyvtárlátogatás
- Könyvtár kiállításokon való részvétel
- Meséskönyvek, szakkönyvek, CD-k kölcsönzése

Az iskolai pályázatíró team - óvoda kapcsolata:

Óvodai pályázatok letöltése elkészítése az óvodai élet minőségi javítása érdekében.

3. A nevelési- oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és azok ápolása

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Óvodába lépés előtti kapcsolatok:

- Pedagógiai szakszolgálat: korai fejlesztés, fejlesztő felkészítés
- Egészségügyi: lakóhely szerinti illetékes védőnői hálózat

Óvodai élet során:

- Pedagógiai Szakszolgálat: konduktor, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő, augmentatív kommunikációban jártas szakember,
- Gyermekjóléti szolgálatok: iskolai gyermekvédelmi felelős, lakóhely szerinti illetékes gyermekjóléti szolgálatok, gyámhivatalok, családsegítő központok

- Gyermekotthonok, családi házak: intézményünk Harmat utcai és Kishíd utcai családi háza
- Egészségügyi: iskolaorvos, ápolónők, iskolai védőnő (segítségükkel és közreműködésükkel a lakóhely szerinti illetékes gyermekorvosok, védőnők, szakorvosok)

Óvodai élet után: intézményünk általános iskolai tagozatai a város többségi általános iskolái

További kapcsolatok:

- Megyei és Járási Intézmény Fenntartó Központ – KLIK Ceglédi Tankerület
- Járási Kormány Hivatal
- Városi Önkormányzat
- Várkonyi István Ált. Isk. és Óvoda, Cegléd
- Nyársapáti óvoda
- Molnár Mária Református Fogytékos Ápoló - Gondozó Otthon
- Emberkéek Alapítvány
- Szimba Alapítvány
- Autizmussal élők és Segítőik Egyesülete
- Töredék Világ Alapítvány
- Vöröskereszt
- Család Segítő
- Gyámhivatal
- Médiák: Cegléd Tv és Rádió, Ceglédi Panoráma, Kék újság, Ceglédi Mozaik

14. A GYERMEKEK FEJLETTSÉGÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE – A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI

1. A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése

Az óvodapedagógus és az egyéni fejlesztést végző pedagógus és/vagy gyógypedagógus a tanév elején (október) pedagógiai megfigyeléseit írásban rögzíti (fejlődési lap+pedagógiai jellemzés). Mindezek, és a gyermek gyógypedagógiai – pszichológiai – orvosi vizsgálati lelete alapján készíti el a gyermek egyéni terápiás tervét, s tervezi a csoport munkáját.

Lehetséges mérések

- **P-A-C1:** középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek mérésére alkalmas. A tesztben megadott teljesítmény szintek, minden olyan gyermekre alkalmazhatók, akik a normál iskolai rendszerből kiszorultak, de képezhetőek. A P-A-C1 felmérő rendszert megfelelőnek találtuk, de szükségét érezzük újszerű nevelési eljárások, fejlesztések, modern pedagógiai módszerek bevezetésének és alkalmazásának.
- **STRASSMEIER** fejlődési skála: életkori szempontból megfelel az óvodai csoportjainknak, de legfőképpen az értelmileg akadályozott gyermekeknek. Segítségével könnyebben meg tudjuk határozni a fejlődés irányvonalát, optikailag, grafikusan jól látható a gyógypedagógiai fejlesztő munkánk eredménye, így magunk is kapunk visszacsatolást a fejlesztőmunka hatásáról. A különböző fejlődési pályák elemzése lehetővé teszi, hogy megismerjük az értelmileg akadályozott óvodások fejlődési sajátosságait. A szülők számára is demonstrálni tudjuk gyermekük fejlettségi fokát.
- **DIFER:** diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer rövid változata, használható óvodás korú gyermekeknél (4-8 éves kor). Ezzel a méréssel jelentős mértékben csökkenthető a hátrányos helyzetből adódó elmaradás, megteremthetők a sikeres iskolakezdés feltételei, ezáltal javulhatnak a hátrányos társadalmi rétegek beilleszkedésének esélyei.

A pedagógus munkájára jellemző a folyamatos ellenőrzés

A munkaközösség rendszeres esetbeszélésein keresik a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek esetében. A tanköteles gyermekek a Tanulási képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság iskolaérettségi vizsgálatán vesznek részt. A Bizottság véleménye, a gyermekkel foglalkozó pedagógus pedagógiai jellemzése és a szülő beleegyezése alapján kezdi meg a gyermek tanulmányait a számára kijelölt oktatási intézményben. Többségük a középsúlyos értelmi fogyatékosokat nevelő általános iskolába, néhány jól fejlődő gyermek az enyhe értelmi fogyatékosokat nevelő általános iskolába kerül vagy a többségi általános iskolába, illetve van, aki felmentettként további gyógypedagógiai óvodai ellátást kap, de akad olyan kisgyermek is, aki intézményünk fejlesztő iskolájában folytatja tanulmányait. A szülők a napi beszélgetéseket, a szülői értekezletek (szeptember és május), a gyermek kiállított munkái, a fogadóórák (október és május), illetve az évi 1 alkalommal megrendezett „nyílt nap” (május) során- és az azt követő konzultáción győződhetnek meg gyermekük fejlődéséről.

A programellenőrzés és értékelés rendszere

Az ellenőrzési formák: folyamatos megfigyelés, feljegyzések készítése, munkaközösségi megbeszélések, a gyermekek cselekedeteinek, viselkedésének elemzése, fejlődési tesztek végzése, felmérések, nyomon követések.

Az ellenőrzésben résztvevők: munkaközösség-vezető, óvodavezető. Az ellenőrzés részben folyamatos, részben ciklusonkénti, pl. bizonyos célzott ellenőrzés: szokások elsajátítása, erőfeszítés, munkában való részvétel, vagy egyes fejlesztési terület eredményei.

Másrészt évenkénti: a magatartás, a viselkedés változása, a képességek fejlődése, a továbbhaladás lehetőségei stb.

2. A tovább haladás feltételei

Elvárások az óvodáskor végén:

A mozgás területén

- alakuljon ki a természetes mozgásigény,
- örömmel, szívesen mozogjanak,
- tudjanak mozgást utánozni,
- alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez,

- értsék az egyszerű verbális utasítást,
- az alapmozgásokban szerezzenek jártasságot,
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek,
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon,
- tudjanak rövid ideig figyelni a felnőttekre és társaikra,
- elemi szabályokat ismerjenek, tartsanak be.

A beszéd területén

Általános követelményként nem lehet meghatározni, hiszen a gyermekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit. Egy részük az óvodai évek végére megtanítható szavakban, egyszerű mondatokban beszélni.

Közlésük azonban a különféle artikulációs hibák miatt nehezen érthető. Vannak, akiknél később indul a beszédfejlődés, szavakban, szótöredékekben beszélnek.

Egy kis részük pedig ugyan eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötötten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat.

Játék területén

- ismerjék az alapvető játékokat,
- legyenek képesek rövid ideig adekvátan játszani,
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre,
- tanulják meg elkérni a játékot, tudjanak várni,
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni,
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékaikban,
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be a körjátékokba,
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani,
- ismerjék a játszótéri játékokat, használják azokat rendeltetésszerűen,
- ha kell, játékaikat kísérik beszéddel,
- a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni.

Vizuomotoros területen

- tudjon rövid ideig helyhez kötötten tevékenykedni,
- alakuljon ki kétujjas fogása,

- tudjon pontosan illeszteni,
- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása,
- tartsa be a papírhatárt,
- szívesen ábrázoljon,
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás,
- használja az ábrázolás-foglalkozáson megismert eszközöket,
- rajzában alakuljon ki a helyes nyomaték,
- tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni,
- munkájában balról-jobbra haladjon,
- alakuljon ki kezessége, testsémája.

Zenei területen

- ismerjék fel a tanult énekeket,
- szívesen vegyenek részt dalos játékokban,
- szívesen énekeljenek,
- tudjanak egyenletes lüktetéssel kíséni egyszerű dobbal,
- ismerjék a hangszereket.

3. A pedagógiai munka dokumentációi

- Óvodai nevelési alapprogram
- Szakértői vélemény, amely tartalmazza a sajátos nevelési igény meglétét és az egyéni fejlesztési területeket.
- Beírási napló
- Óvodai csoportnapló
- Délutáni foglalkozási terv
- Kollégiumi foglalkozási terv
- Egyéni fejlesztési terv
- P-A-C1 felmérő lapok
- Egyéni fejlesztési naplók (gyerekenként)
- Óvodai törzskönyv
- Óvodai felvételi előjegyzési napló

15. ZÁRÓ GONDOLATOK

Óvodánk nevelési programja az értelmileg akadályozott óvodások nevelését hivatott segíteni. Bár gyermekeink elsősorban gyermekek, óvodások, akik speciális nevelési szükséglettel bírnak, óvodai programunk jelentősen eltér a többségi óvodák programjától.

Ez az eltérés elsősorban azzal magyarázható, hogy a gyermekek spontán tanulása sérült, idegrendszeri sérülésük miatt meg kell tanítani őket mindazokra – sokszor direkt módon – amelyeket a gyerekek a többségi óvodában az egész napos játék, illetve a foglalkozásokon, indirekt módon sajátítanak el.

Természetes kíváncsiságuk alacsonyabb szintje illetve hiánya miatt nem várható, hogy önként kapcsolódjanak be egy foglalkozásba, ezért a részvételük egy-egy foglalkozáson kötelező. Ugyanakkor a program legfontosabb tulajdonsága a rugalmasság. Az óvodapedagógus dönti el a gyermekcsoport, illetve az adott gyermek alapos ismerete birtokában, hogy melyik foglalkozásformát választja, hogy egy-egy foglalkozás mennyi ideig tart, az ismeretnyújtásban-szerzésben milyen mélységig jutnak el.

Mindehhez nagyon jól képzett szakemberre, a gyermek feltétlen elfogadására van szükség, hogy óvodásaink szocializációjának érdekében mindent megtegyünk, bennük az összetartozást, a problémamegoldó készséget, az önértékelést, a humort is fejleszthessük a kognitív funkciók fejlesztésén túl úgy, hogy az alapvető gyermeki tevékenység, a játék szerepe megmaradjon.

A foglalkozások egymással igen szoros kapcsolatban vannak. A foglalkozásokon szereplő témakörök elkülönítve is feldolgozhatók, de komplex módon is, amikor egy adott témához rendeljük a képességfejlesztést, s a foglalkozások nem különülnek el.

Az fontos, hogy bármilyen feldolgozási módot választunk, a gyermek és speciális nevelési szükséglete a meghatározó.

16. MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Autista Óvoda Pedagógiai Programja

2. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTT TAGOZAT
ÁLTALÁNOS ISKOLA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2015.

BEVEZETÉS

A pedagógiai szakaszok és a tanítási folyamat összefüggő rendszerben alkotják szakmai munkánkat.

Tanulásban akadályozott tanulók általános iskolája

1-4. évfolyam

5-8. évfolyam

Végzettség: Alapfokú iskolai végzettség

Első pedagógiai szakasz

1-4. évfolyamig tart.

Szolgálja a tanuláshoz szükséges alapvető képességek kialakítását. Lehetőség szerint biztosítja a sérült elemi funkciók részleges helyreállítását. Elősegíti a kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítását, a súlyos tanulási nehézségekkel küzdő tanulók felzárkóztatását.

Második pedagógiai szakasz

5-8. évfolyamig tart.

Biztosítja az ismeretbővítés, rendszerezés, az egyes tanulmányterületek felé történő kitekintést, az önálló életvezetés is előtérbe kerül. Az önálló tanulási képességek intenzív fejlesztése, a megközelítőleg azonos tudásszint elérése is cél.

Egyéni megsegítéssel önálló tananyag-feldolgozás megkezdése. Nagyobb elméleti egységek önálló elsajátítása. Gyakorlat és elmélet összehasonlítása, párhuzamba helyezése. Tanulási képesség további fejlesztése. Törekedni kell a tantárgyak tanításakor a szakképzés követelményeihez való alkalmazkodásra.

1. AZ ISKOLA ALAPFELADATAI, CÉLJAI

1.1. Feladatok

Önismerethez segítség

Minden gyermeknek segítsen az iskola feltárni saját adottságait. Ahhoz, hogy minden gyermek el tudjon jutni képességeinek legfelső határáig. Az önismerethez segítségnek az a célja, hogy minden gyermeknek önbizalmat adjon, hitet önmagában és akaratot az iskolai feladatok megoldásához.

1.2. Célok

- Minden gyermek örömét lelje az iskolai munkában.
- Az iskolához való pozitív beállítottság megalapozása.
- Egyéni sikerek színterévé kell tenni a gyermekek számára az iskolát.
- A kudarc beismerését, elviselését, majd elemezni tudását kell számukra megtanítani. Az iskola védelmet, védettséget nyújtson a gyermekeknek, olyan hely legyen, ahol a gyermeki jogok tisztelete hatja át a tevékenységet az emberi érintkezés minden szintjén, és formájában.
- A kommunikációs képességek megalapozása.

1.3. Képzési specialitások, irányok

Az első évfolyam követelményének teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb időt biztosítunk. A képesség-struktúrának megfelelően differenciáltan is lehetőséget nyújtunk a tanulásban akadályozott tanulók iskolai tagozatán, első évfolyam követelményeinek 2 év alatt való teljesítésére. Az első pedagógiai szakasz meghosszabbításának célja az iskolai munkához szükséges pszichés, kognitív, szociális funkciók fejlesztése. Lehetőség nyílik a pszichoszociális érés elősegítésére, az iskolai élethez szükséges képességek elsajátítására, begyakorlására.

2. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

- A nevelési folyamatban a személyiség különböző strukturális elemeinek fejlesztése történik.
- A tanulás megszerettetésére, az ismeretszerzéssel kapcsolatos pozitív viszonyulás kialakítása.
- A kerettantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása.
- Segítő életmódra nevelés.

3. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

- Az egészséges életmód iránti igény kialakítása.
- Környezettudatosság kialakítása.
- A rendszeres mozgás igényének kialakítása.
 - A mindennapos testnevelés megvalósítása.
- A szabadidő megtervezését, hasznos eltöltésének módja.
- Egészséges étkezési szokások kialakítása.
- Egészségkárosító szerek élettani hatásainak tudatosítása.
- Bántalmazás, iskolai erőszak megelőzése.
- Baleset megelőzés, elsősegélynyújtás.
- Személyi higiénia igényének kialakítása.
- A testnevelés órák heti időkeretének a terhére szervezzük meg a gyógytestnevelési foglalkozásokat azon tanulók számára, akiket az iskolaorvos gyógytestnevelési kategóriába sorol az adott tanévben. A gyógytestnevelési órák megszervezhetőek csoportbontással a testnevelés órákkal párhuzamosan, illetve délutáni foglalkozások keretében.

4. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

- társadalomba való szocializáció
- közösségi normák elfogadtatása
- osztályközösség építése
- tolerancia

4.1. Erkölcsi nevelés

- a tanórai, tanórán kívüli magatartás normáinak megismertetése, elsajátíttatása, betartatása
- feladatunk kialakítani a tanulók megfelelő én-tudatát. Meg kell találni helyüket a családban, az iskolai közösségekben. Ehhez folyamatosan igényeljük a szülői ház segítségét
- nevelőmunkánkban fontos feladatunk, hogy a gyermek megismerje az alapvető emberi értékeket, azokat magáévá tegye, azok szerint éljen.

5. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK

5.1. Rehabilitáció

- szociális érés elősegítése
- művészeti terápiák alkalmazása –önkifejezés, az örömszerzés megteremtése
- folyamatos logopédiai ellátás a súlyos beszédhibák, a beszédállapot javítására
- részképesség-gyengeségek, hiányok (diszkalkulia, diszlexia, diszgráfia) terápiája
- a tanulási képességek területén mutatkozó nagyfokú egyéni eltérések csökkentése
- a mozgásállapot, a mozgáskészültség alakítása
- a tudatos pihenési tevékenységek módjainak, frusztrációs helyzetek megoldásának megtanulása

5.2. Tehetséggondozás

- komplex művészeti tevékenységek
- sporttevékenységek

5.3. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- adományok gyűjtése, jótékonyági rendezvények szervezése, szponzorok keresése
- családsegítő központtal, Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolattartás

6. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA SZABÁLYAI

- Osztályozó vizsga
- Javító vizsga
- Pótló vizsga

A vizsga tantárgyai

1-4. évfolyamon:

- Magyar nyelv és irodalom
- Matematika
- Környezetismeret

5-8. évfolyamon:

- Magyar nyelv
- Irodalom
- Matematika
- Történelem
- Természetismeret
- Földrajz
- Informatika
- Idegen nyelv

A vizsgának írásbeli és szóbeli része van, azonban a tanuló egyéni sajátosságait figyelembe véve, a szaktanár javaslatára eltérhet a vizsgabizottság.

7. VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKO-ZÁSOK SZABÁLYAI

- írásbeli szülői nyilatkozat
- a választás egy tanévre kötelezi a tanulót
- a foglalkozásokon való részvétel kötelező
- nem megfelelő magatartás felfüggesztést vagy kizárást vonhat maga után

8. BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMON-KÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

8.1. A tanulók ellenőrzése

- Szóbeli feleltetés
- Írásbeli számonkérés
- Témazáró dolgozat
- Év eleji, év végi felmérés

8.2. Teljesítménymérések az alapkészségek, képességek területén

- tantárgyi feladatlapok
- differenciált szóbeli számonkérés
- munkafolyamatokban való részvétel
- elkészített munkadarabok

Az alkalmazott értékelési formák:

1-4. évfolyamon:

- Szóbeli értékelés
- Szimbólumok alkalmazása
- Írásbeli szöveges értékelés, minősítés
- 4. évfolyam végén numerikus értékelés

5-8. évfolyamon:

- Szóbeli értékelés
- Szimbólumok alkalmazása
- Numerikus értékelés

Szöveges minősítés

Az első évfolyamon félévkor és év végén , a második évfolyamon félévkor szöveges értékeléssel és minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló:

- Kiválóan megfelelt
- Jól megfelelt
- Megfelelt
- Felzárkóztatásra szorul

Második évfolyam végén és a magasabb évfolyamokon évfolyamokon félévkor és évvégén numerikusan történik:

Numerikusértékelés, minősítés

- jeles
- jó
- közepes
- elégséges
- elégtelen

Évközi numerikus érdemjegyek havonta legalább egynek kell szerepelni a naplóban minden osztályfokon. Második évfolyam végétől nyolcadik évfolyam végéig az érdemjegyek alapján kell meghatározni.

9. CSOPORTBONTÁSOK, ÉS EGYÉB FOGLALKOZÁSOK

A délutáni foglalkozások csoportbontásban történnek korosztály és tanulói igény alapján.

10. JUTALMAZÁS MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM ÉRÉKELÉSE A HELYI SAJÁTOSSÁGOK ALAPJÁN

Jutalmazás:

- oklevél
- könyvjutalom
- dicsőség fal
- kirándulás
- kulturális programokon való részvétel
- szóbeli és írásbeli dicséret

Magatartás értékelése:

- példás
- jó
- változó
- rossz

Szorgalom értékelése:

- példás
- jó
- változó
- hanyag

11. LOVASTERÁPIA

11.1. Lovasterápia, konkrét célok, feladatok

- Megelőzés, gyógyítás, képességfejlesztés
- Motoros funkciók fejlesztése, nagymozgás, finommozgás
- Kommunikációs készségek fejlesztése
- Testtudat és térérzékelés fejlesztése
- Tér- és időbeli tájékozódás
- A szocializáció elősegítése
- Önállóságra nevelés
- Az állattal, társakkal, a környezettel való kapcsolatteremtés képességének fejlesztése
- Figyelem, kitartás, bátorság, sikerélmények elérése
- Új ismeretek szerzése a lóról, annak környezetéről és életmódjáról
- Személyiségfejlesztés
- A szabadidő kellemes és hasznos eltöltése

Alternatív képességfejlesztő lovas foglalkozás felépítése

- Egyéni
- Csoportos (max. 4 fő)

Időtartam

- Egyéni: 15 vagy 30 perc
- Csoportos: 60 vagy 90 perc

Használt jármódok

- Lépés
- Ügetés

A gyógylovaglás megvalósulhat

- Lépésben haladva a gyermek mellett, vezetett lóval
- Futószáron lépésben, ügetésben

11.2. Egyéni foglalkozás felépítése

1. Kapcsolatfelvétel a lóval
2. A ló ápolása, a lóápolási eszközök megismerése, azok szakszerű használata
3. Bemelegítése, célzott feladatok
4. Lóra szállás lehetséges módjai
5. A helyes ülés kialakítása
 - a. hasi légzés megéreztetése, a hasi légzés megtanítása
 - b. a megfelelő fej-, törzstartás kialakítása
 - c. mélyülés és a lábak helyes pozíciójának kialakítása
6. Nagymozgásos feladatok
7. Finommozgásos feladatok
8. Célzott fejlesztés
9. Játékok
10. Levezető gyakorlatok, relaxáció
11. Leszállás a lóról
12. A ló leszerelése, ápolása, etetése
13. Az óra értékelése

11.3. Csoportos foglalkozás felépítése

1. Kapcsolatfelvétel a lóval
2. Lóápolás úgy, hogy mindenkinek legyen feladata
3. Felszerszámozás
4. Bemelegítés
5. Gyakorlatok bemutatása
6. Nagymozgásos feladatok
7. Finommozgásos feladatok
8. Célzott fejlesztés
9. Játékok
10. A ló leszerelése, ápolása, etetése
11. Az óra értékelése

11.4. Képességfejlesztő feladatok, játékok a ló hátán

Területek

- Mozgáskoordináció
- Nagymozgás
- Finommozgás
- Látási-, hallási-, tapintási- és szeriális észlelés
- Testkép, testfogalom, testséma
- Téri tájékozódás, tér észlelés
- Vizuo-motoros koordináció
- Egyensúlyérzékelés
- Beszéd, nyelvi képességek
- Figyelem
- Emlékezet
- Gondolkodás

Nagymozgás

- Gyakorlatok a testtájak szerint
- Fejmozgás
- Felső végtagok gyakorlatai
 - Váll gyakorlatok
 - Kar gyakorlatok
 - Kéz gyakorlatok
- Alsó végtagok gyakorlatai
 - Csípő gyakorlatok
 - Térd gyakorlatok
 - Boka gyakorlatok
- Törzs gyakorlatok
- Gyakorlatok pozíció szerint
 - ülés (oldalülés, háttal ülés)
 - fekvés (hason, háton, keresztben, hosszában)

Finommotorika

- Csomókötés, - kioldás
- Labdanyomkodás egy kézzel (a labda lehet puha, kemény, sima, tüskés)
- Csipeszek erősítése a ló sörényére
- A ló sörényének befonása
- Fűzés (nagy méretű gombba, facipőbe)
- Közepes méretű labda vezetése, körbe gurítása a deréktájékon, mindkét irányba
- Gombolás

Látási-, hallási- és tapintási észlelés

- A ló sörényének tapintása
- Csukott szemmel a lovon elrejtett csipeszek megkeresése
- Csukott szemmel lóápolási eszközök, vagy tárgy azonosítása
- Ha két lovas egymás mögött ül a lovon, a hátsó egy számot vagy geometriai formát, vagy betűt rajzol az előtte ülő hátára, az elől, ülő lovasnak ki kell találnia, hogy mit rajzolt a hátára

Látás:

- Tárgyak színének megnevezése
- Távcsőbe nézés
- Párosítás (két vödörben ugyanazok a játékok)
- Szem fixálása egy meghatározott tárgyra, miközben a ló mozog

Hallás:

- Mondókák, dalok
- Különböző zajok felismerése csukott szemmel
- Állathangok utánzása
- Suttogójáték
- Kisebb köveket dobok a vödörbe, a gyermeknek csukott szemmel számolnia kell
- A terapeuta egy történetet mesél, egy előre meghatározott szót hallva a lovasnak tapsolnia kell

Szeriális észlelés, sorrendiség

- A lóápolás lépéseinek megtanulása
- Lóra szállás, lóról leszállás mozzanatainak sorrendje
- Szerszámozás sorrendje
- A terapeuta által bemutatott mozgássor végrehajtása
- Ujjak egymáshoz érintése a meghatározott sorrendben
- Minden színhez és számhoz tartozik egy feladat
- A terapeuta különböző csipeszeket tesz a lóra és a lovasnak meghatározott sorrendben kell azokat leszedni

Testkép, testfogalom, testséma

Testkép:

- „A hóember megfagy, elolvad”
- „Gumiembert felfűjjük, leeresztjük”
- Nyújtózkodás karral a magasba
- Madárijesztő játék (amelyik testrészre rászáll a madár, az mozdul meg)

Testfogalom:

- Egyes testrészek megtanítása, melyeket versek is segítenek (pl.: Ez a szemem..., Két lábamon megállok..., Kicsi orr, kicsi száj...)

Testséma:

- Utánzó mozgások, gesztus játékok
- Tevékenység jellemző mozdulatainak utánzása (versikével pl.: Borsót főztem..., Mérleg vagyok, billegek..., Lassan forog a kerék...)

Téri tájékozódás, térészlelés

- A jobb/bal kéz megmutatása
- A ló jobb vagy bal oldalának megsimogatása
- A gyermek sorolja fel a tőle jobbra, illetve balra lévő tárgyakat
- A lovardában lévő tárgyak egymáshoz viszonyított térbeni helyzetének meghatározása

Lateralitás

- Babok gyűjtése egyik vödörből a másikba egy kézzel
- Tárgyak elvétele

Vizuo-motoros koordináció

- Csipeszelés
- Karika tartása karon, lábon, majd azok lerázása
- Hullahopp karikán labdát átdobni
- Bólyára karikát dobni
- Labda vödörbe dobása

Vizuális észlelés, figyelemfejlesztés

- Színek felismerése, azok differenciálása
- Tárgyak színének megnevezése
- Mondjon a gyermek egy olyan gyümölcsöt, ami sárga... piros...
- Egy szín meghatározott gyakorlatot jelöl

Alakállandóság fejlesztése

- Alapvető mértani formák differenciálása (kör, háromszög, négyzet megnevezése, felismerése)
- Tárgyak csoportosítása alak szerint
- Kinyújtott karral mértani formák rajzolása a levegőbe mutatott ábra alapján

Beszéd, nyelvi képességek fejlesztése

- Mondókák, dalok versek
- Szógyűjtés valamely szempont alapján
- Artikuláció

Szókincsbővítés

- Szójáték, megadott szót kell a gyermeknek saját szavaival definiálni (5 perc alatt minél több szót mond a terapeuta egy meghatározott betűvel)

Beszéd és gondolkodás

- Papagáj játék
- Kakukktojás
- Mondd egy szóval (a terapeuta által mondott szavakat egy gyűjtőfogalommal kell kifejezni. pl.: autó, motor, autóbusz → közlekedési eszköz)

- Föld, víz, levegő játék (föld →szárazföldön élő állatot mondjon)
- A terapeuta dobja a labdát, miközben kérdezi a lovast, hogy mi kék? mi savanyú? mi...?
- A terapeuta mond egy szót, és a gyermek csak a magánhangzókat mondja vissza
- Párok keresése logikai vagy funkcionális összefüggés alapján (cérna-gyűszű, ceruzaradír, kulcs-lakat)

Emlékezet

- Emlékezetből kell gyakorlatot végrehajtania
- Ikek keresése
- Auditív emlékezet fejlesztése (pl.: Én elmentem a vásárba...)

Figyelem

- Vizuális figyelem: csipeszelés, fűzés
- Auditív figyelem: csukott szemmel átmegy a lóval egy rúdon (koppant-e a ló lába?)

Szocializáció elősegítése

A lovaglás elképzelhetetlen a másik fél figyelembevétel nélkül, legyen szó akár a lóról, akár a többi társról, vagy a környezet egyéb szereplőiről. A lovaglási környezet sok olyan elemet tartalmaz követelményeiben, melyek a szocializálódást spontán vagy szervezett módon segítik elő. A foglalkozások során a gyermekek megtanulnak együttműködni egymással, segíteni a társaknak. A lovardai környezet gazdag ingerforrást nyújt a gyermekeknek, élményszerzési lehetőséget biztosít a számukra.

Érzelmi állapot, akarati, cselekvési képességek befolyásolása

A ló a legjobb terapeuta, mert empátikus, őszinte és azonnal reagál. A foglalkozás során a résztvevőknek sok lehetőségük vagy különféle érzelmek kinyilvánítására. Egy-egy feladat végrehajtása a gyermeket örömmel tölti el. A lovaglás során számos dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Mindez fokozza az önbizalmukat, fokozza a pozitív önértékelést és a személyiség fejlődését. A lóval való foglalkozás lehetővé teszi a feszültségek, szorongások oldását. A gyermekeknek meg kell tanulniuk a különböző helyzetekhez alkalmazkodni, a körülményeknek megfelelően viselkedni. Ezáltal fokozható a kitartásuk, feladat- és szabálytudatuk.

11.5. Biztonság a lovak körül

11.5.1. Az istállóban tartózkodás és felszerszámozás szabályai

1. Az istállóban csendnek és nyugalomnak kell lenni, tilos a hangos beszéd!
2. A használaton kívüli eszközöket és szerszámokat a tároló helyen kell tartani!
3. Rúgós, harapós lovakra figyelmeztető táblával hívják fel a figyelmet!
4. A lóhoz az állásba vagy a boxba csak a ló figyelmének a felkeltése után szabad belépni!
5. Mindig a ló testéhez közel és oldalt álljunk!
6. Minden lóval kapcsolatos tevékenység a ló nyakának, törzsének végigsimításával kezdődjön!
7. Rúgós, harapós lovak ápolását csak biztonságos megkötés után szabad csak végezni!
8. Nem szabad lovat szabadon eresztve kiereszteni, vagy behajtani az istállóba! A lovat mindig kötőféken vagy felkantározva vezessük ki az állásból, vagy vissza az állásba!
9. Az istállóba bevitt lószerszámokat ideiglenesen az erre a célra felszerelt szerszámtartón vagy kihelyezett bakon helyezzük el!
10. Csak ép és hibátlan szerszámokat használjunk!
11. Felszerszámozott lovat csak kikötve szabad magára hagyni!
12. A lovakat egyenként kell kivezetni az istállóból. Kivezetéskor a folyosó közepén kell haladni!

11.5.2. Lovak a szabadban

1. A szabadon lévő lovat mindig a baloldaltól, féloldalt-előlről közelítsük meg!
2. A ló mellett mindig vállmagasságban tartózkodjunk!
3. A lovat nem szabad hátulról követni vagy elébe állva megállásra kényszeríteni!
4. Nem szabad megengedni, hogy a lovak a karámban vagy a legelőn teljesen körülvegyék az ott tartózkodó személyeket!

11.5.3. A ló vezetés szabályai

1. A lovat csak kötőfékkal vagy felkantározva vezessük!
2. A ló vezetésekor a vezetőszárat, illetve a kantárszárat a ló álla alatt kb. 20 cm-re kell megfogni!
3. A lovat vezető személy mindig a ló lapockájának magasságában legyen!
4. Az egymás után vezetett lovak között minimum 3 méter távolság legyen!

11.6. A lóra ülés és lóról szállás szabályai

1. A felszállás mindig földes vagy füves talajon történjen.
2. Több lovas esetén rendezett sorban, egyszerre történjen a fel, illetve leszállás is!
3. Az istállóban tilos lóra ülni!
4. A felüléskor és leszálláskor megfelelő távolságba legyenek a lovasok egymástól!
5. Kezdő lovasok mindig segítséggel, zárt helyen üljenek lóra!
6. A lóról szállás mindig a kijáratnak, vagy az istállóajtónak háttal történjen!
7. Alkalmi lovagoltatáskor a legszigorúbb felügyeletet kell biztosítani!

3. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK
ÁLTALÁNOS ISKOLÁJA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2015.

1. ELVEK, CÉLOK, FELADOK, ESZKÖZÖK, ELJÁRÁSOK

1.1. Alapelvek

- A képzés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva kell elsajátíttatni minden olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak
- Az ismeretszerzés feldolgozása és alkalmazása során segítségre, folyamatos irányításra van szükség
- Az értelmileg akadályozott tanulók oktatásának és nevelésének legalapvetőbb célja a minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása
- Az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség
- A tanulók fogékonyabbak a szenzorikus és mozgásos közlések befogadására, ezért a fejlesztés eredményesebb szemléletes képi rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel
- Az ismeretszerzés tervezésénél számolni kell a tanulók rövid idejű odafordulásával és tevékenységi kedvével, a figyelemkoncentráció zavarával, a verbális tanulás nehezítettségével, az alacsony motiváltsággal
- A tanulási tempó, a bevézés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a fokozott mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlást
- A fejlesztés, nevelés során folyamatosan szem előtt kell tartani a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem hiánya, a kommunikációs zavarok, a kritikátlanosság) korrekcióját
- A fejlesztést nehezítő külső tényezők (hospitalizáció, nem elfogadó szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar stb.) esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre
- Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia, autisztikus magatartás) befolyásolják az egész személyiség fejlődését
- A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoportok összetétele rendkívül heterogén lehet. Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többlétszolgáltatások (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások,

gyógytorna, gyógytestnevelés, logopédia, különféle terápiák) biztosítását teszi szükségessé. A pedagógiai folyamat során tág teret kap a hátrányok leküzdése, az egyéni bánásmód

1.2. Célok, feladatok

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

Alapfokú nevelés – oktatás

- a) alsó tagozat 1–4. évfolyam
- b) felső tagozat 5–8. évfolyam

Értelmileg akadályozott tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség. A testi és a lelki fejlődés közötti ütembeli eltérés az iskoláskort elért gyermeknél szükségessé teszi a korai fejlesztés és óvodai nevelés során alkalmazott fejlesztő eljárások folytatását. A tanulók eredményes fejlesztése – együttműködve a szülői házzal – folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenységet igényel. Nevelésünk középpontjában a kommunikációs és szocializációs képességek, a pszichés funkciók fejlesztése és a mozgásállapot javítása áll. A sikeres tanítás-tanulás feltétele a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet, a kis lépésekben történő haladás, a gyakori ismétlés. Fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosítja és arra törekszünk, hogy a tanulók képességeik maximumát érhék el. Nevelésünk támaszkodik a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaikra és érzelmi kötődéseik gazdagságára.

Anyanyelv és kommunikáció

A műveltségi terület célja, hogy megalapozza és befolyásolja valamennyi fejlesztési terület tartalmainak megismerését, elsajátítását, ugyanakkor az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztése valamennyi fejlesztési terület feladata. Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés során fejlődik a kapcsolatteremtő, a közlő és informáló képesség,

lehetővé válik a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása. Hozzájárul a tiszta és helyes hangképzéshez, a beszédképesség fejlesztéséhez, a beszéd általi további ismeretszerzés képességének kialakulásához és megszilárdulásához. A szóbeli kommunikációban súlyosabban akadályozott tanulók számára a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek alkalmazásával járul hozzá az önkifejezéshez és az ismeretszerzéshez.

A műveltségi terület feladatai

- Az olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek kialakítása és fejlesztése.
- A csoportba való harmonikus beilleszkedés elősegítése.
- Az egyénre szabott minél nagyobb fokú önállóság kialakítása az olvasás és írás területén.
- Önálló eligazodás írásos, képes anyagokban.
- A kulturált kommunikáció minden formájának gyakorlása különböző élethelyzetekben.
- Saját élményekből, tapasztalatokból kiindulva a környezet tárgyainak megnevezése, folyamatainak, ok-okozati összefüggéseinek felismerése.
- Alapkészségek kialakítása és fejlesztése: vizuális, akusztikus, mozgásos és szeriális érzékelés és észlelés területén.

Társadalmi környezet

Célja a környezet iránti érdeklődés felkeltése és fenntartása.

A műveltségi terület feladatai

- a tér- és időbeli tájékozódás kialakítása és gyakorlása
- mérések különböző mértékegységekkel
- pénzzel kapcsolatos ismeretek nyújtása, gyakorlati életben történő alkalmazása
- logikai összefüggések felismertetése
- társadalmi környezet megismerése
- szociális készségek elsajátítása

- feladattudat, felelősségérzet fejlődése
- különbségek, változások érzékelése, mennyiségfogalom kialakítás
- a beszédfejlesztés tantárgy keretében megtanult ismeretek alkalmazása
- a tanuló segítése önmaga és társai mind teljesebb megismeréséhez, tágabb környezete felfedezéséhez
- a gondolkodás fejlesztésének segítése az ismeretek rendszerezésével

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Célja, hogy a tevékenységeken keresztül a tanulók önkiszolgálási foka érje el a teljes vagy részleges önállóságot.

A műveltségi terület feladatai

- az egészséges életmód szokásainak kialakítása
- a rendszeretet megalapozása
- az alapvető szociális képességek kialakítása, fejlesztése és gyakorlása
- az alapvető munkavégző képesség kialakítása
- az öltözködés, ruházat, környezet iránti igényesség kialakítása
- a szocializált, kulturált életvitelre való képesség kialakítása
- a mindennapi tevékenységek fokozódó önállósággal történő elvégzése
- a nagymozgások, a megfigyelőképesség, a szem-kézkoordináció, a motoros képességek, a lateralitás fejlesztése, gyakorlása
- a gazdaságosságra való törekvés kialakítása a vásárlás során, a választások mérlegelésének gyakorlása

Természeti környezet

Célja, hogy a tanulóknál alakuljon ki az igény a természet- és környezetvédelemre, a környezettudatos magatartásra.

A műveltségi terület feladatai

- alapvető egészségügyi ismeretek kialakítása élő és élettelen környezetünkről
- a test megismerése, ápolása, az egészség védelme
- az egészséges életmód szokásainak és a tiszta környezet iránti igény kialakítása
- a helyes táplálkozási szokások kialakítása
- az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerése
- alakítsa ki és gyakoroltassa a tanulókkal a környezetkímélő és természetvédő szemléletet és magatartást
- fejlődjön a tiszta és rendezett környezet iránti igény
- az egészség és egészségvédelem mindennapi életben szükséges és hasznosítható összefüggéseinek megismerése

Művészetek

Célja, hogy hozzájáruljon a harmonikus személyiség fejlesztéséhez, a féltékenység, a szorongás, a gátlás leküzdéséhez.

A műveltségi terület feladatai

- a tanulók esztétikai érzékének fejlesztése, érzelmek gazdagítása,
- az alkotásvágy kialakítása, a manuális képességek fejlesztése
- az önkifejező képesség, képzetek, a pozitív énkép kialakulása, az önismeret fejlődése
- a művészeti befogadóképesség fejlesztése
- ritmikus gyakorlatok végzése a tempó, a dinamika figyelembevételével
- kapcsolatteremtő képesség ön- és társismeret fejlesztése a dramatikus játékokra építve

Informatika

Célja megismertetni a személyi számítógép gyakorlati alkalmazhatóságát a munkavégzéskor és a hétköznapi életben (tanulásban, a játékban és a szabadidő eltöltésében).

A műveltségi terület feladatai

- a használt eszközök működésének alapszintű megismertetése, a velük kapcsolatos feladatok megértése és teljesítése
- a megismert eszközök használatának szakszerű és biztonságos gyakoroltatásával fokozódó önállóság elérése az alkalmazáshoz
- csökkenő segítségnyújtással az internet használata ismeretszerzésre, kommunikációra

Testi nevelés

Célja a rendszeres fizikai aktivitással segített motorikus képességfejlesztés, a mozgásos cselekvési biztonság megszerzése.

A műveltségi terület feladatai

- a gyermek személyiségének kibontakoztatása, alkalmazkodóképességének fejlesztése
- a mozgásvágy megalapozása
- mozdulatok utánzása, reprodukálása
- a mozgáskedv iránti igény felkeltése
- az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai és szociális képességek kialakítása
- térbeli irányok, viszonyfogalmak megerősítése
- mozgásos emlékezet, állóképesség fejlesztése
- a testi fejlődés zavarainak korrekciója terápiák alkalmazásával
- ügyesség, gyorsaság, edzettség, akarat, kitartás, bátorság fejlesztése
- alapmozgások fejlesztése
- szabályok betartása
- a gyermek olyan pozitív személyiségjegyeinek alakítása, mint a türelem, a kitartás, a segítőkészség, egymás megbecsülése
- önálló kezdeményezési készség kialakítása
- esztétikai érzék fejlesztése
- mozgás-összerendezettség javítása, mozgásos sikerélmények szerzése, a tanulók önbizalmának, önismeretének fejlesztése

- pozitív személyiségjegyek – pl. akarat, kitartás, gyorsaság, állóképesség, ügyesség megerősítése
- testtartási rendellenességek kialakulásának megelőzése, a testi fejlődés zavarainak korrekciója
- a sportok iránti érdeklődés felkeltése, a rendszeres mozgás igényének kialakítása

2. SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Tagozatunk fontos alapelve a fejlesztés területén, hogy tanulóink személyisége harmonikusan fejlődjön. Célunk, hogy hozzájáruljunk tanulóink harmonikus személyiségfejlesztéséhez, a féltékenység, a szorongás, a gátlás leküzdéséhez. Feladatunk, hogy a gyermeknél olyan pozitív személyiségjegyek alakuljanak ki, mint a türelem, kitartás, segítőkészség és egymás megbecsülése. A tanuló személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

3. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatainkat az intézmény Pedagógiai Programja és az Egészségfejlesztés Programja, továbbá a helyi tantervünk erre vonatkozó fejezete tartalmazza.

4. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOK FELADATOK

Tanulóink sérültségéből következően számolnunk kell kommunikációs zavarainkkal, illetve azzal, hogy társas kapcsolataikat nehezebben, és csak felszínesebben képesek kialakítani.

A már kialakult közösségekben segítő erő az elfogadás, egymás meghallgatása, figyelem a társ iránt, közös beszélgetések. A csoportra jellemző a “mi élmény”, a saját nyelv, a közösségi élmény, a bizalom.

Célunk tehát az csoporton belüli kiscsoportok csoportközösséggé válásának segítése, és a csoportközösségek iskolai közösséggé való fejlesztése.

Csoportszinten a következők a feladataink

- beilleszkedési problémák kezelése, segítése
- tehetséget, képességet kibontakoztató tevékenységek tanórán kívüli és, tanórai képességfejlesztő feladatokkal
- gyermek- és ifjúságvédelem
- tanulóink önismeretének segítése, a jó tulajdonságaik kiemelésével
- a természetes csoportok közös jellemzőinek kialakítása
- kiscsoportok szerveződésének figyelemmel kísérése, a pozitívumok megerősítése
- közösségi normák kialakítása
- egyének helye a közösségben

5. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK

5.1. A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékoságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést. Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapja a pedagógiai diagnózis szakértői vélemény javaslatai.

A rehabilitációs célú foglalkozások célja – a meg lévő képességelőnyökre építve – az eredményes személyiségfejlesztés, a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

Kiemelten:

- az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros ügyesség, tájékozódás, gondolkodás
- vizuomotoros koordináció fejlesztése
- a szociális és kommunikációs tevékenységek segítése
- a művészeti foglalkozások során a dráma, a zene, a tánc, az ábrázolás személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése
- a mozgásállapot javítása, sporttevékenység

Tehetséggondozás lehetőségei

A tehetséggondozás területén legfőbb feladatunk, hogy a tanulóknak keressük azokat az adottságokat, amelyek alapján a legkönnyebben fejleszthetők, melyek fejlesztése a legtöbb sikerélményhez juttatja őket.

A tehetség felismerése, fejlesztése lehetővé teszi az értelmi akadályozottság kompenzálását, valamint a tanulók életterének tágítását.

6. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA SZABÁLYAI

Az ismertetett szemlélet és értékelési gyakorlat következménye a bukások teljes elkerülése. Tapasztalatunk szerint a megszokott osztályközösség erejében rejlő pozitív beállítódás előmozdítja a fejlődést. Évisméltésre a szülő kérésére kerül sor, és ha hosszú betegség, illetve hiányzás esetén a gyermek érdeke ezt kívánja.

Az értelmileg akadályozott gyermekek iskolatípusában alapelveként fogalmazzuk meg az automatikus továbbhaladást. Ettől – egyedi elbírálás alapján -, az osztályfőnök javaslatára, nevelőtestületi döntéssel kívánunk csak eltérni (pl.: hosszantartó súlyos betegség miatti hiányzás).

Amennyiben a tanuló a kultúrtechnikai foglalkozásokon a csoport nagy többségével nem tud együtt haladni, egyéni, vagy kiscsoportos formában, vagy csoportos, differenciált foglalkoztatás keretében kapja meg a szükséges fejlesztést, de ez a magasabb évfolyamba lépését nem befolyásolja.

7. VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK SZABÁLYAI

A tanulók nagy része egész napos nevelésben részesül. Minden csoporttal nevelőtanár foglalkozik gyermekfelügyelő segítségével.

Szakkörök

A gyermekek érdeklődésének és képességeinek megfelelő szakkörök szerveződnek.

Működik:

- sport (sor- váltóverseny, ügyességi játékok)
- báb, játéktevékenység
- kézműves
- zenei készségfejlesztés
- szociális készségek fejlesztése
- felkészítés a versenysportokra
- tollaslabda
- zsinórlabda
- atlétika

Ezek a következők:

- Megyei, területi, országos sportversenyek
- Házi KI MIT TUD?
- Felfénylő szavak szavaló verseny
- Adventi sport nap
- Kapkodd a lábad sportverseny
- Nyári alkotótábor
- Mozi, színház, bábszínház
- Kiállítások látogatása
- Múzeum látogatása
- Városi gyermekkönyvtár megismerése
- Kirándulások (osztály és tanulmányi)
- Kiállítóként részvétel a városi rendezvényeken, vásárokon
- Környezetvédelem és kirándulás
- „Tökös napok”

8. BESZÁMOLTATÁS SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI

Értelmileg akadályozott gyermekek különböző fejlődési útjai miatt a tanulók képesség szerinti differenciált foglalkoztatása válik az egyéni képességek fejlesztésének egyik legfontosabb eszközévé.

A harmonikus személyiségfejlődés érdekében a különböző képességek és eredményesség mellett is fontos a közel azonos életkori csoportok megtartása. A tanulók értékelését, minősítését, az egyes évfolyamoknál való továbbhaladás feltételeit a pedagógiai program és az intézmény helyi tanterve szabályozza.

A tanuló fejlődésének mérése (Heidelbergi Kompetencia Inventár)

Az értelmileg akadályozottaknál az oktatás tartalma nem egyszerűen mennyiségi eltérést jelent a többi SNI-s csoporthoz képest. A kulcskompetenciák nem minden esetben értelmezhetőek a többi csoporttal azonos formában, a szociális készségek, az érzelmi intelligencia, a kommunikáció fejlesztésének viszont kiemelt szerepe van. A Heidelbergi

Kompetencia Inventár egy szociális készségeket mérő eszköz kognitív zavarok esetén. Három központi területet vizsgál: praktikus, kognitív és szociális kompetencia. A 19 alterület 8-8 tételből áll, amelyek egy alterületen belül nehézségi sorrendben követik egymást.

A mérést 1-8. évfolyamokon minden tanév elején felvesszük.

Az év végi szöveges értékelés szempontjai részletesen

<p><u>Szociális viselkedés, együttműködés a felnőttekkel, a gyerekekkel, a közösséggel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – A közösségben elfoglalt hely – Kapcsolat a társakkal – Kapcsolat a tanárokkal és az iskola dolgozóival – A konfliktuskezelés módja – Személyiségének jellemző vonásai 	<p><u>Szorgalom, feladattudat, feladatvégzés</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Viszonyulás a tanuláshoz – Az egyéni képességek viszonya a teljesítményhez – Idő- és munkaszervezés – Tanórai aktivitás – Többletek (önként vállalt feladatok) – A feladatvégzés minősége – Figyelmi terjedelme
<p><u>Kommunikáció</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kommunikációs motiváció, a mások mondanivalójához való viszonyulás – A kommunikációban való részvétel – Beszédmegértés; hallási figyelem; reakció mások beszédére – Beszédérthetőség: hibásan ejtett hangok; hangerő; hangszín; beszédtempó – A szókincs és nyelvi szerkezet jellemzői • Szókincs: aktív-passzív • Mondatalkotás (analóg, önálló) • Kérdés megfogalmazása 	<p><u>Olvasás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangfelismerés; összeolvasás; kiejtés; hangerő – Szöveghűség; olvasási hibák – Szövegértés (hangosan olvasott; némán olvasott; lényegkiemelés) – Szövegértés (események sorrendbe állítása) <p><u>Írás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Írásképe (betűalakítása; másolása nyomtatotról, írottról; emlékezetből írás) – Önellenzés
<p><u>Matematika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Számkörben való tájékozottság (viszonyítás; számok bontása) – Műveletek (fejben, eszköz segítségével, írásban) – Számjegyek írása; sorba rendezése – Térirányok felismerése – Mérések; mértékegységek – Az óra ismerete; a pénz ismerete 	<p><u>Környezetismeret – társadalomismeret</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – A megfigyelések végzésének szintje – A tanult fogalmak alkalmazásának és az összefüggések felismerésének szintje – Térben és síkban való tájékozottsága – Gyűjtőmunkában való részvétel – Órai aktivitás – A tanultakról való beszámolás szintje
<p><u>Készségfejlesztő foglalkozások (ének-zene, ábrázolás, munkatevékenység)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tantárgyi ismeretek – Eszközhasználata, anyaghasználata – Ritmusérzéke – A tárgyhoz való viszonyulása – Munkadarabjainak minősége – Képi, plasztikai kifejezőképessége – Színhasználata, kreativitása – Kritikai érzéke 	<p><u>Mozgásnevelés, testnevelés</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgásigénye – Mozgásállapota; összerendezettség – Erőnléte, állóképessége – Járás, futás, ugrás, egyensúly – Labdaérzéke – Kitartása, kudarctűrő képessége – Utasítások és baleset-megelőzési szabályok betartása – Egészséges életmódra törekvése

9. CSOPORTBONTÁS ÉS EGYÉB FOGLALKOZÁSOK

A gyógytestnevelés órákat csoportbontással szervezzük meg a testnevelés órákkal párhuzamosan, illetve délutáni foglalkozások keretében.

A testnevelés a mindennapos testmozgás megvalósítása azokon a napokon történik, amikor a közismereti oktatás folyik. A testnevelési órák mellett a gyógytestnevelést a Pedagógiai Szakszolgálat intézményegységén belül működő gyógytestnevelő látja el. A gyógytestnevelés és a testnevelés órák számának arányát a szakorvosi javaslat alapján valósítjuk meg.

10. JUTALMAZÁS, MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM ÉRTÉKELÉSE A HELYI SAJÁTOSSÁGOK ALAPJÁN

Az alkalmazott értékelési formák

- szóbeli értékelés
- szimbólumok alkalmazása
- írásbeli szöveges értékelés, minősítés

Szóbeli értékelés

Ezt az értékelési formát a teljes képzési időben, minden tantárgynál folyamatosan alkalmazzuk. (Ilyen például: a helyeslés, a dicséret, a figyelmeztetés.)

Szimbólumok alkalmazása

Az értelmileg akadályozottak iskolatípusába használjuk. A szóbeli értékelést is kiegészítheti. (Ilyen például: a pontozás, a csillag, dicsérő kártyák, a szimbolikus képek, jelek matricák.)

Írásbeli értékelés, minősítés

Szöveges értékelés: A gyermek egész személyiségéről, illetve egyes tantárgyakból egyénre szabott rövid szöveges tájékoztató a szülők és a pedagógusok felé.

11. EGYEBEK

Szülő, tanuló, pedagógus kapcsolattartásának rendje

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek közül legfontosabb feladat a szülővel való kapcsolattartás.

Ennek formái

1. Az osztályfőnök kapcsolattartása az iskolai gyermekvédelmi felelőssel.
2. A családlátogatás, környezettanulmány, a személyes kapcsolat kialakítása, nevelési tanácsadás.
3. Csoportszinten: a szülői értekezlet és fogadóóra keretében nevelési tanácsadás, a gyermek képességeinek ismertetése. A tanulók pozitívumainak erősítése a szülőknél, elfogadásuk segítése.
4. Tagozat szintjén: szülői klub keretében folyamatos tanácsadás, aktuális lehetőségek ismertetése (új jogszabályok, segély lehetőségek...). Meghívott szakemberek (orvos, pszichológus, logopédus...) által előadások szervezése, speciális problémák megvitatása, segítségnyújtás a szülőknél.

Hit- és etika oktatás

Az értelmileg akadályozott tanulók kerettantervében nem szerepel a hit-és etika oktatás. A nem kötelező, illetve délutáni foglalkozások keretében a szülők és a tanulók kérésére tanítványaink ezen foglalkozásokon részt vehettek.

Tanítási órákon a kommunikáció, környezetismeret és társadalmi ismeretek tantárgyban jelennek meg az ezzel kapcsolatos témakörök.

4. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**AUTIZMUSSEL ÉLŐK ÁLTALÁNOS
ISKOLAI TAGOZAT
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2015.

BEVEZETÉS

2003. szeptemberétől működik ez a tagozat, általános iskola 1 -8 évfolyammal. Az épület a Losontzi iskola központi épületétől külön telephelyen van, és 10 tanuló befogadására ad lehetőséget. A 11 tanulót két csoportban, ill. magántanulóként foglalkoztatjuk.

A csoportokba kerülés feltétele autizmus/pervazív fejlődési zavar diagnózis szakértői bizottság által kiadott szakértői véleményen.

1. AUTIZMUSAL ÉLŐ GYERMEKEK JELLEMZÉSE

1.1. Az autizmus fogalma

Az autizmussal élő gyermek problémájának lényege a szociális-kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének zavara, amely a személyiség fejlődésének egészét áthatja (pervazív), és általában fogyatékos állapothoz vezet.

Az autizmussal élő gyermekek csoportjába soroljuk mindazokat az autisztikus állapotban lévő, vagy korszerű kifejezéssel az autisztikus spektrum zavarba (autism spectrum disorder, ASD) tartozó gyermekeket, akikről közös szükségleteik alapján, az ellátás szempontjából, így pedagógiai szempontból is egységesen kell gondolkoznunk, mert általános értelmi képességeiktől függetlenül azonos jellegű, speciális szükségleteiket kielégítő, sajátos nevelési megközelítésre van szükségük.

Az autizmus szociális, kommunikációs kognitív készségek minőségi fejlődési zavara, amely az egész életen át tartó fogyatékos állapotot eredményezhet. Ez lehet igen súlyos, járulékos fogyatékoságokkal halmozott sérülés, illetve többé-kevésbé kompenzált (ritkán jól kompenzált) állapot. A súlyosan érintettek egész életen át teljes ellátásra, a jó képességűek egyénileg változó támogatásra szorulnak. Különböző formáit egységes kórképként, 'autisztikus spektrumzavarként', illetve 'pervazív fejlődési zavarok' csoportjaként definiálja a modern szakirodalom.

1.2. Jellemzőik

- A társas kapcsolatokban: pl. társaktól való elkülönülés vagy szokatlan közeledés, egyoldalú interakció.
- A kommunikációban (beszéd, gesztus, mimika): pl. a beszéd hiánya, a beszéd szintjéhez képest gyenge beszédhasználat, kommunikáció, vagy a nyelv szó szerinti értelmezése, furcsa tartalma, szokatlan hanghordozása.
- Az érdeklődés, aktivitás és játék területén: pl. szokatlan, sztereotip, repetitív tevékenységek, hobbik.
- A gondolkodásban, a tanulásban és a mindennapi alkalmazkodásban pl: ragaszkodás az állandósághoz, a megszokotthoz.
- A mozgás területén: pl. repkedő kézmozgás, lábujjhegyen járás.
- Az érzékelés-észlelés területén. pl. csökkent fájdalomérzés.

2. PEDAGÓGIAI ALAPELVEK

- **A nyitottságának elve:** alapján lehetővé tesszük, hogy mind a szülők, mind a többségi iskolák tanulói, pedagógusai betekintést nyerhessenek iskolánk életébe. Az ellátott gyermekek számára a többségi intézmények tanulóival való találkozási alkalmak megteremtésével biztosítjuk a szűkebb és tágabb környezet megismerését, a világban való eligazodás megkönnyítését, a mindennapi érintkezéshez szükséges, a gyermekek adottságaihoz mért megfelelően fejlett kommunikációs képességek és viselkedéskultúra gyakorlásának lehetőségét.
- **A bizalom elve** - Bizalom, megértés, tisztelet a tanuló személyisége iránt, törekvés a személyes kapcsolatok kialakítására.
- **Az egyéni bánásmód elve:** - az esélyegyenlőség biztosítása érdekében az oktatási szolgáltatásokhoz való azonos hozzáférés, a tanulók és szülők egyéni és közösségi jogainak érvényesítése. Nemcsak esélynyújtást jelent a hátrányok leküzdésére hatékony felzárkóztató munka alkalmazásával, hanem a tehetség kibontakoztatását is szolgálja a művészetek, a sport és a munkavégzés területén.

- **Egyenrangúság elve:** szerint a nevelés-oktatás két alapvető tényezője a pedagógus és a gyermek egyenrangú félként vesz részt a folyamatban. A tanuló a nevelés - oktatásnak nem tárgya, hanem alanya. A pedagógiai munka középpontjában a gyermek harmonikus személyiségfejlődése, testi-lelki egészségének biztosítása áll
- **Tapasztalatszerzés elve:** értelmében a pedagógiai színtereken lehetőséget teremtünk a tanulók számára a tevékenykedésen keresztül a nevelés-oktatás folyamatában saját tapasztalatok megszerzésére, rendszerezésére, és általánosítására.
- **Külső hatások elve** a tanítási-tanulási folyamatban mindazon tapasztalatokra, információkra, ismeretekre történő támaszkodás, amelyeket a tanulók az iskolán kívül, a mindennapi életükben szereznek be.
- **Következetesség elve:** igényesség, határozott követelmények támasztása a tanulókkal szemben, egyúttal lehetőség nyújtása a tanuló önállóságának, kezdeményező készségének, kreativitásának kibontakoztatására.
- **Motiváció elve:** a tanulók érdeklődésének felkeltése és folyamatos fenntartása ösztönözheti a tanulókat a konkrét cselekvések szintjén történő egész életen át tartó tanulásra
- **Szemléletesség elve:** a befogadást, az elsajátítást előtérbe helyező korszerű tanulásszervezési és módszertani eljárások alkalmazása, mint kooperatív technikák, szabad tanulás stb.
- **Aktivizálás elve:** a tanulók aktív tevékenykedtetése, manipuláltatása és a tanulás módszertani eljárások alkalmazása segítségével kialakíthatóvá válik a tevékenységekhez, munkához való pozitív beállítódás.
- **Visszajelzés elve:** a folyamatos visszajelzés a tanulói teljesítményekről a tanulónak és gondviselőjének, ezek változásáról, javításuk lehetőségéről. ez által önértékelésük, öntudatuk fejlődése.

- **Koncentráció elve:** egy adott műveltségi terület tanítása során törekedni kell arra, hogy a korábban elsajátított tapasztalati tudás elemei erősítsék egymást, elősegítve az alapkészségek megszilárdulását.
- **Komplexitás elve:** - a nevelés- oktatás során figyelembe kell venni, hogy biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi törvényszerűségek folyamatosan és együttesen hatnak, s ezeket a hatásokat össze kell hangolni
- **Kommunikáció és interakció elve:** lehetővé teszi a szociális kapcsolatokat, a kommunikatív viszony emberhez méltó alakulását, hozzájárul a csoportban történő nevelés megvalósításához, és segít a tanuláshoz szükséges motiváció kialakulásában és fenntartásában.
- **A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve:** a tanulóknak egymást kiegészítő fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárásokra, komplex pedagógiai szolgáltatásra van szükségük. Nem csupán az aktív fejlesztés és képzés számít nevelésnek, idesorolhatók a részvétel, az átélés, a befogadás, az élmény pedagógiai hatásai is.
- **A kooperáció és a tudatosság elve:** a pedagógus és a tanuló közösen vesznek részt a tanítási-tanulási folyamat eseményeiben. A következetes és egységes elvárások a tanulók számára könnyebben követhetők és biztonságérzetüket is növeli.
- **A differenciálás és individualizáció elve:** A differenciálás egyrészt pedagógiai szemlélet: amely az érzékenységet fejezi ki az egyéni különbségek iránt, másrészt: pedagógiai gyakorlat, amely a különbségekhez való illeszkedést próbálja megvalósítani minden rendelkezésre álló eszközzel . A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás (egyéni fejlesztési terv)

Intézményünkben olyan légkört kívánunk teremteni, ahol a gyermekek, tanulók jól érezhetik magukat.

Ennek érdekében:

- személyiségét tiszteletben tartjuk
- egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük
- bevonjuk őket saját intézményi életük megszervezésébe
- számíthatnak a pedagógusok segítségére mind tanulmányi munkájukban, mind életük egyéb problémáiban

Kiemelt elveink:

- A gyermek egész személyiségének, képességeinek fejlesztése álljon a középpontban
- Fontos a gyermek folyamatos egyéni fejlesztése
- Folyamatosan szem előtt kell tartani a tanuló egyéni adottságait, életkori sajátosságait
- Mindig a gyermek fejlesztéséhez legmegfelelőbb módszereket keressük
- Fontosnak tartjuk az egyéni igényekhez legmegfelelőbb környezet kialakítását, eszköztrendszer alkalmazását
- A fejlesztés során a pozitívumokra támaszkodunk
- Előtérbe kell, hogy kerüljön a bizalom, megértés, türelem a gyermek iránt
- Fontos az esélyegyenlőség, az integráció lehetőségének szem előtt tartása
- Kiemelt szerepet kap az egészséges életmódra nevelés
- Hangsúlyozzuk a környezetvédelem fontosságát, megtanítjuk a környezet megóvásának formáit
- Kiemeljük a szülő és a pedagógus együttműködésének fontos szerepét

Elsődleges célunk, hogy autizmussal élő tanulóink mások segítségére nem szoruló, független emberként tapasztalhassák meg magukat, valamint a társadalomba való minél jobb beilleszkedés, alkalmazkodás, a kommunikáció képessége, az önállóság kialakítása az egyén által elérhető legmagasabb fokon.

A különböző vizsgálatok nyomán kialakult egy általánosan elfogadott megközelítés, amely szerint a fejlesztés első lépésében meg kell teremteni egy olyan háttérrel, amely a lehető legnagyobb mértékben alkalmazkodik az autizmussal élő személyek egyéni sajátosságaihoz, az adott gyermek sajátos szükségleteihez. A folyamat második szakasza arról szól, hogy

magukat a változtatásokat is a gyermekekhez mérjük. A törekvés az, hogy rugalmasabbá és átjárhatóvá váljon a struktúra, a sikerélmények ösztönzően hassanak a gyermekekre.

A megfelelő módszerek alkalmazása előbb utóbb elhozza a terápia sikerét. Az eredményeket azonban nagymértékben befolyásolják az egyéni tényezők. Ezek közé tartoznak például a gyermek képességei, autizmusának súlyossága, járulékos problémái, személyisége, családi háttere.

A gyermekek nevelése, oktatása minden esetben az egyéni képességek felmérése után, a fejlesztési céloknak megfelelő keretek és feltételek között kell, hogy történjen.

3. AZ AUTIZMUSSEL ÉLŐ TANULÓK OKTATÁSÁNAK, NEVELÉSÉNEK FŐ CÉLKITŰZÉSEI

A nevelési-oktatási célok kijelölése a tanuló szükségletei mellett a család érdekeinek, lehetőségeinek és igényeinek figyelembe vételével történik.

- Elsődleges cél az autizmusból fakadó fejlődési elmaradások kompenzálása a szociális, kommunikációs és kognitív készségek fejlesztésével
- Az önellátási, önkiszolgálási készségek fejlesztésével az önállóság lehető legmagasabb szintjének elérése
- A viselkedésproblémák kezelésével a társadalmi élet normáihoz igazodó adaptív viselkedés kialakítása
- Az egyéni lehetőségekhez képest, a képességek maximális kibontakoztatásával a család életébe való beillesztés, a felnőttkori szociális adaptációra és munkavégzésre való felkészítés. A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése; ennek alapja a szociális, kommunikációs, és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása és fejlesztése
- A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához
- Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a családi és társadalmi életbe való beilleszkedésre. Így a viselkedésterápia egymásra épülő célrendszere a következő:

- ön- (esetleg köz-) veszélyes viselkedések kezelése
- családi életet akadályozó viselkedések kezelése
- taníthatóság és csoportba való beilleszkedés kialakítása
- iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása
- A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése
- Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése
- Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, jól érezze magát
- Továbblépéskor csak azokra az ismeretekre hagyatkozhatunk, amelyeket a tanuló folyamatosan gyakorolt, szükséges a tanultak folyamatos szinten tartása
- Egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekintjük, ami a gyermek számára örömforrás. Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat

4. A NEVELÉS-OKTATÁS FELADATAI

- A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése
- Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése
- Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, jól érezze magát
- Az autizmusból fakadó fejlődési hiányok kompenzálása azok fejlesztésével a következő területeken:
 - elemi pszichoszomatikus funkciók (evéssel, ivással, alvással, szobatisztasággal kapcsolatos problémák)
 - szenzomotoros készségek (testséma alakítása, mozgásos és verbális sztereotípiák kontrollja, testmozgások célszerű összehangolása)
 - szociális készségek
 - kommunikáció
 - kognitív készségek

- a sérülésből adódó szükségletekhez igazított protetikus környezet kialakítása, mely a tér strukturálásával, napirend alkalmazásával biztonságérzetet ad a gyermeknek, és ezzel a fejleszthetőség és önálló tevékenykedés alapját adja
- a sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése
- a biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként
- a gyermek szükségleteinek megfelelő, a család igényeit figyelembe vevő egyéni fejlesztési tervek kidolgozása
- viselkedésproblémák megelőzése, kezelése, társadalmilag elfogadható viselkedésformák kialakítása
- a deviáns fejlődésmentből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése
- a gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben
- az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása
- a felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés
- a feladatoknak a tanuló szempontjából értelmesnek kell lenniük, ezért az ismereteket abban a kontextusban tanítjuk, melyben a gyermeknek alkalmaznia kell azokat
- továbblépéskor csak azokra az ismeretekre hagyatkozhatunk, amelyeket a tanuló folyamatosan gyakorolt, szükséges a tanultak folyamatos szinten tartása
- egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekintjük, ami a gyermek számára örömforrás. Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat
- az oktatás során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaorientáció szempontjából
- a fejlődési egyenetlenség csökkentése elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben
- a támogató eszközök egyéni képességekhez alkalmazkodó, az egyén lehetőségeihez képesti leghatékonyabb alkalmazása
- önállóság, önellátás az egyén által elérhető legmagasabb fokon
- egyéni képességek kibontakoztatása, erős területek elmélyítése, a későbbi munkavégzésre való felkészítés
- autisztikus tüneteket mutató gyermekek, tanulók integrált oktatásának, inkluzív nevelésének előkészítése, támogatása, együttnevelésük társadalmi elfogadtatása

5. AZ AUTIZMUSVAL ÉLŐ TANULÓK SPECIÁLIS FEJLESZTÉSÉNEK SAJÁTOSSÁGAI

A szociális és kommunikációs készségek fejlődésének elmaradása mellett jellemző a sajátos kognitív struktúra, az önellátás, önkiszolgálás alacsony szintje is.

Az autizmussal élő személyek nevelése, oktatása során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- az autizmussal élő személyek nehezen képesek más személyek érzelmeinek, gondolatainak megértésére
- saját érzelmeiket, gondolataikat nem képesek megfelelő módon kifejezni, illetve környezetük számára közvetíteni
- hiányzik a szociális megértés, emiatt a szociális motiváció ösztönző ereje gyakran képtelen működni
- a jutalmazott készség kialakulásával egyidejűleg a külső motiváció visszavonásra kerül
- az autizmussal élő tanulóknak nehézkes a beszédértése, így a körülöttük lévő szituációkból nyert tapasztalatok és a vizuális információk segítik tájékozódásukat
- a kölcsönös kommunikációra való képtelenség még a magasan funkcionáló autizmussal élő gyermekeknél is jellemző
- az alternatív kommunikáció tanítása során a kölcsönösségnek érvényesülnie kell, ezzel elősegítve a közlésfolyamatban való aktív részvételt
- az autizmussal élő személyek képességei egységesen nem jellemezhetőek, eltérő szinten állnak
- tér és időbeli tájékozódási képességük sérült
- társult problémák jelentkezhetnek adott esetekben, amelyek sajátos igényeit figyelembe kell venni a fejlesztés során

6. ISKOLAI OKTATÁS, SPECIÁLIS ELJÁRÁSOK

A speciális iskolai oktatás célja, hogy az autizmussal élő gyermek felnőttkorra elérje a lehető legmagasabb alkalmazkodási küszöböt, magas szinten használja a szükséges támogató eszközöket, (napirend, folyamatábrák, alternatív kommunikációs eszközök) önállóvá váljon, megalapozza későbbi munkavégzését.

A fejlesztés fő területei a következők

- kommunikációs készségek fejlesztése
- szociális készségek fejlesztése
- kognitív készségek fejlesztése
- akadémikus készségek fejlesztése
- tájékozódás
- munkavégzés
- önkiszolgálás
- mozgás

6.1. A speciális oktatás jellemzői

Célok

- az egyéni képességek felmérése, az egyénre szabott fejlesztési módszerek és eszközök használata a megfelelő tér kialakításával és időbeosztással történik, mindezekhez személyi és tárgyi feltételek beszerzése elengedhetetlen
- speciális ösztönző háló kialakítása
- a gyermek szintjéhez mért, számára hasznosítható ismeretek közlése a szükséges augmentatív eszközök felhasználásával
- a szokásrend kialakítása viselkedéskezeléssel, illetve a környezethez való alkalmazkodás legmagasabb szintjének eléréséhez szükséges feltételek megteremtése

A gyermekek egyéni fejlesztése elkülönített helyen történik, ahol egy gyermekkel egy felnőtt foglalkozik. A napi tevékenységek ezekre a fejlesztő foglalkozásokra épülnek. Ezért az itt levont következtetéseknek minden további tevékenység során érvényesülniük kell. Ennek érdekében a gyermekkel foglalkozó összes szakember megfelelő és rendszeres tájékoztatása szükséges.

7. ALKALMAZOTT SPECIÁLIS MÓDSZEREK ÉS TERÁPIÁK

7.1. Módszerek

Az autizmussal élőkre jellemzőket szem előtt tartva a nevelés, fejlesztés tervezése a megfigyelt szociális- adaptációs szint, a mentális kor, ill. IQ, és a kommunikációs színvonal alapján történik. Az egyenetlen képesség- és képességprofil, valamint tanulási képességek miatt a módszereket és eszközöket egyénhez igazodó módon választjuk meg. A fejlődést egy erre alkalmas eszköz (Fejlődési Kérdőív) segítségével folyamatosan követjük.

Az autizmussal élők állapotát jellemzi a szociális, kommunikációs, szervezési, valamint a speciális kognitív készségek deficitje. Ennek következtében a különböző készségek minőségi károsodása, sztereotip, repetitív viselkedés, érdeklődés, aktivitás és a következményes viselkedés-problémák mutatkozhatnak. Az általunk alkalmazott módszerek segítséget nyújtanak a felsorolt sérülések, hátrányok kompenzálásban. Meggyőződésünk, hogy ezek

segítségével nagymértékben támogatni tudjuk az autizmussal élők boldogulását a mindennapi életben.

TEACCH program – e modell alapul szolgál az autizmus-specifikus környezet kialakításához, mely segítségével átláthatóvá, kiszámíthatóvá tehetjük a környezet minden aspektusát. Ezen elveket figyelembe véve tanítjuk a tér-időszervezést és munkaszervezést is.

PECS program- a képcsere módszer alkalmazása nagy segítséget nyújt a megfelelő kommunikáció kialakításában.

Viselkedésterápia – a kívánt viselkedés kialakítása érdekében a viselkedésproblémák megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása, meglévő viselkedés-problémák kezelése egyénre szabottan.

7.2. Speciális foglalkozások

Babzsák – szociális-kommunikációs és kognitív fejlesztés

Társas viselkedés – azoknak a csoportos foglalkozásoknak a gyűjteménye, melyek elősegítik a társas helyzetek gyakorlását, a szabályok megtanulását. /közös játék, közös tanulás, közös ének, tánc, közös kézimunka, ünnepek/.

Tér-idő szervezés – tanulásának célja a lehető legnagyobb fokú önállóság elérésének segítése speciális eszközrendszer használatával, mely elsősorban a vizuális információátadás módszerére támaszkodik. Témakörei: napirendhasználat, munkarend, munkaszervezés, kódos munka.

7.3. Alkalmazott terápiák

Az autizmussal élő emberek számára az autizmus- specifikus terápia nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a sérülésből eredő hátrányokat képesek legyenek, ha nem is teljes mértékben leküzdeni, de legalább valamelyest korrigálni. Ennek a terápiának fontos része, a verbális és nonverbális kommunikáció, a szociális készségek, társas interakciók fejlesztése a nemkívánatos viselkedési problémák leküzdése, a szűk érdeklődési kör, tevékenységi formák bővítése E

speciális terápia mellett, bizonyított tény, hogy néhány kiegészítő terápia nagyon kedvező hatást fejt ki az autizmussal élőkre. A kiegészítő terápiák nem helyettesíthetik az autizmus-specifikus fejlesztő terápiákat, de új teret adhatnak a tanításhoz, gyakorláshoz. Így például a hippoterápia, gyógylovaglás, a különböző szenzoros tréningek szárazföldön és vízben, vízi mozgásfejlesztés vagy a zenei interakciós tréning, stb. Ezek nemcsak a mozgásos vagy zenei készségek fejlesztésének kitűnő eszközei, hanem alkalmat teremtenek például a kommunikációs és szociális készségek fejlesztésére is.

Logopédia

Tanulóink között ugyanúgy megtalálható a beszédhibás, rossz hangképzéssel beszélő gyermek, mint más gyermekek között. Autizmus spektrum zavarral küzdő tanulóink közül a beszélők is nagyon sok nyelvtani hibát ejtenek. Jellemző rájuk az agrammatizmus, a beszédértés gyengesége. A logopédiai kezelés kiemelt fontossággal bír az autizmus specifikus fejlesztés mellett. Míg a csoportokban és az egyéni fejlesztésben megkapják a tanulók a beszédindítást, beszédfejlesztést, szókincsbővítést, addig a logopédiai ellátás keretei között a szakszerű hangképzést is megtanulhatják.

Vízhez szoktatás, vízi mozgásfejlesztés

A vízi mozgásfejlesztés a vízhez szoktatással kezdődik. A vízhez szoktatás tulajdonképpen egy alkalmazkodási folyamat. Célja az új közeg megszerettetése, az oktató, oktatási helyzet elfogadása, együttműködés kialakítása, a többiek elfogadtatása. Ez nem egyszerű feladat egy autizmussal élőknek, hiszen tudjuk, hogy nehezen alkalmazkodnak új helyzetekhez, körülményekhez. A vízhez szoktatást kis csoportban (2-3 fő), játékosan végezzük. Miután a gyermek megszokta a vizet, kezdődhet a mozgásfejlesztés. A víz különleges közeg, háromdimenziós teret ad a gyermeknek a mozgáshoz, felfedezheti testét, lehetőségeit, új érzékszerv és mozgásélményeket, változatos szituációkat biztosít számára.

Az egyensúlyi rendszert serkentő gyakorlatokkal a gyerekek mozgáskoordinációja, egyensúlyérzéke, mozgásos motivációja jelentősen fejlődik, izomtónusuk szabályozottabbá válik, testtartásuk javul, súlypontjuk stabilizálódik. A különböző mozgáselemek a vízben könnyebben elvégezhetőek, mint a szárazföldön. Ez kedvezően hat a gyermek motorikus és

szenzoros képességeire. Normalizálja a hiányzó képességeket, valamint a felfogóképességet is növeli.

Összefoglalva, az autizmussal élők számára vízi mozgásfejlesztés előnyei a következők:

- fejlődik a figyelem és feladattartás
- fejlődik a szem-kéz koordináció, finommozgás
- fejlődik a nagy-és finommozgások koordinációja
- fejlődik az egyensúlyérzék
- a kóros testtartások leépülnek
- kialakul a fej-és törzskontroll
- fejlődik a mozgásutánzó képesség
- normalizálódik az izomtónus
- fejlődik a testséma
- alakul az éntudat
- fejlődik a beszéd és a kommunikáció
- fejlődik a szociális érzékenység
- javul a viselkedés
- az önkiszolgálás területén fejlődés érhető el

Mindezeket tudva láthatjuk, hogy a vízi mozgásfejlesztés, mint kiegészítő terápia, nagyon hasznos az autizmussal élők számára.

Gyógylovaglás

A lovasterápia a ló, a lovaglás és a lóval való foglalkozás hatásait használja fel a terápia, a fejlesztés, a nevelés, a rehabilitáció és a rehabilitáció színterein.

Fizikai hatások: A lépésben járó ló mozgása, mely szinte teljesen azonos az emberi járással áttevődik a hátán ülő lovasra. A ló mozgására ráhangolódva a gerinc tartásáért felelős összes izmot egy fiziológia tréningnek tehetjük ki. A lovaglás ideje alatt a ló minden lépésnél, ezek a háromdimenziós impulzusok folyamatosan hatnak, tehát egy húsz perces lovaglás alatt több mint 1200 " gyakorlatot" végezhetünk el, ami fizika tréningnek sem utolsó.

A ló mozgása áterjed a belső fülben lévő egyensúlyszervre, melynek köztudottan kiterjedt kapcsolatrendszere van az idegrendszer más területeivel. Ily módon ennek ingerlésével olyan érési folyamatokat indíthatunk el (szenzoros integráció), amelyek kihatnak az érzékszervek, a beszéd, az egyensúly, a koordináció, a figyelem, stb. fejlődésére is. A ló testmelege a spasztikus izmokat lazítja.

Pszichés hatás: A ló hátán ülve kitágul a világ. A lovas magasabb szemszögből figyelheti környezetét, és alatta az a hatalmas, erős állat, mely szót fogad, irányítható, meleg, reagál az őt érő hatásokra, ezek mind-mind hatalmas élmények, önbizalmat, sikerélményt biztosítanak.

Szociális hatás: A ló körüli teendők, felelősségteljes feladatok. A ló nagysága, ereje tiszteletet parancsoló, a szabályok betartását magától értetődővé teszi. A ló azonnal lereagálja az őt ért hatásokat, így azonnali visszajelzést ad egy viselkedés, egy tett helyességéről, segít a szabályok megtanulásában. A fent említett hatások egymáshoz szervesen kapcsolódnak, együtt lehetnek és a foglalkozások alatt mindig azt helyezük előtérbe, azt hangsúlyozzuk, ami a terápia cél eléréséhez leginkább szükséges. A terápia nem kötelező, de megkezdéséhez orvosi javaslat és szülői beleegyezés szükséges.

Ayres-terápia elemei

Ayres szerint: az érzékelési, észlelési tapasztalatok egyik leghatékonyabb szervezője a mozgás.

A terápia lényege: mozgással történő idegrendszeri érlelés, fejlesztés, felzárkóztatás.

Célja olyan szenzoros ingerek adása, amelyek elősegítik az addigiaknál érettebb, integráltabb mozgásos válaszok megjelenését. Ezek azonban nem taníthatók, nem is erőltethetők, az ingerek felkínálásával előcsalogathatók. Speciális eszközkészlettel bír, mely változatos lehetőségeket nyújt a gyakorlásra, fejlődésre, mindezt játékos feltételekkel. Irányítása indirekt,

A fejlesztések során szerzett tapasztalataink azt mutatják, hogy a gyermekeink nyitottabbak, határozottabbak, érdeklődőbbek lettek. Fejlődött kreativitásuk, önállóságuk, nyelv-és más emocionális képességeik, teljes személyiségük pozitív irányban változott.

A terápia nagymértékben hozzájárul a stabilabb, koordináltabb nagymozgáshoz, a grafizmus, finommotorika javulásához, fejlődéséhez, továbbá a figyelem tartósságához, koncentráltóságához.

Az írómozgás javul, az íráskép rendezettebbé válik, egyes tanulási-és magatartási problémák enyhülnek, illetve teljesen megszűnnek.

Alapozó Terápia elemei

Mozgásterápia segítségével lehetőséget biztosíthatunk az idegrendszer számára, hogy bepótolja lemaradásait. Ilyenkor az idegrendszer fejlődésével párhuzamosan csökkennek a tanulási nehézségek, segítséget nyújthat a problémákkal küszködő gyermekek számára, hogy ne kelljen minden szabadidejüket tanulással tölteni, eredménytelenül. Hatására a tanulás és a gyakorlás meghozza gyümölcsét. Nagy jelentősége van a mozgás rendszeres gyakorlásának. Ezen mozgásgyakorlatok elsődleges célja új kapcsolatok kialakítása a központi idegrendszerben. Ezek a kapcsolatok természetüknél fogva csak úgy épülhetnek ki, ha sűrűn megerősítjük őket. Ellenkező esetben az újonnan létrejött kapcsolatok azonnal elkezdnek visszafejlődni, a várt fejlődés nem, vagy csak nagyon lassan következik be.

Sindelar-terápia

Komplex fejlesztő programjának célja az idegi eredetű tanulási és magatartási zavar megelőzése, ill. a zavar elmélyülésének megakadályozása. A fejlesztés az ismeretszerzés legfontosabb területeire terjed ki.

Ezek:

- figyelem
- észlelés
- intermodális kódolás (észlelési területek összekapcsolása)
- emlékezet
- szerialitás (sorrendiség)
- téri tájékozódás

Diszkalkulia-terápia

A speciális diszkalkulia foglalkozások célja a matematikatanuláshoz szükséges biztos alapok megteremtése, a **megfelelő képességek fejlesztése, jártasságok, készségek kialakítása**, pl. érzékelés-észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, beszéd fejlesztése. Segítséget igényelnek saját testen, térben, síkban, időben való tájékozódásnál.

Különleges jelentőségű a terápia során a már eddig elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek állandó gyakorlása illetve beépítése az új ismeretekbe.

Zeneterápia elemei

A zenélés önmaga olyan élményt ad a tevékenységet folytatóknak, ami belső összerendezettséget eredményez. Kodály azt írja, hogy "az ének felszabadít, gátlásokból kigyógyít, testi-lelki diszpozíciót javít, munkára kedvet csinál,...". Ez a zene néhány hatásának zseniális meglátása. Az együttzenélés katartikus élményt nyújt a hallgatónak és a zenélőnek, de csak akkor, ha a végrehajtók, -a zenélők,- teljesen egymásra tudnak hangolódni. A legtöbb problémás esetben a páciensek azért betegek, mert nem képesek a világgal összehangolódni, kapcsolatot teremteni. Terápiás foglalkozáson a szabad improvizációs gyakorlatnál olyan egyszerű hangszereket, eszközöket használnak, amelyekhez nem kell zenei előképzettség. A terápiás munkát csoportban végzik. A zeneterápia nem fiziológiailag gyógyít, de ez nem is várható el tőle. Az orvostudomány egyre inkább hajlik arra, hogy nyíltan kimondja, a betegségeknek lelki okai vannak, azaz a betegségek valójában pszichoszomatikus betegségek. A test és a lélek nem választható élesen szét. A lelkiállapot befolyásolja a betegség meglétét és állapotát.

Természetesen a módszerrel többek között az autizmusban szenvedők állapota is befolyásolható. Az autista gyerekeknél a legfontosabb tulajdonság, hogy nem tudnak a másik emberrel kapcsolatot teremteni, nem tudnak a másik emberre figyelni. Az eredendő sérülést a zeneterápia nem gyógyítja, de tapasztalatot ad a sérültnek arról, hogy ő is képes valamilyen szinten ráhangolódni a másokra. Az élmény közvetlen hatása nehezen lemérhető, de hosszútávon bizonyítható a pozitív változás. Javul az állapota, jobban képes a környezetével együtt lenni, az őt körülvevők számára elviselhetőbbé válik.

Snoozelen- terápia

A Snoozelen módszer az alábbi célok megvalósítását tűzte ki:

- ebben az esetben a pszichés alapfunkciók aktivizálása, fejlesztése a cél
- a felkínált ingereken keresztül a sérült ember új, pozitív tapasztalatokhoz juthat
- megtanulhat intenzíven érzékelni, kellemes ingereket felvenni
- a Snoozelen- terápia során fejleszthető a készségek. az inger-gazdag környezet élményének felkínálása önmagában is nonverbális kommunikációs bázist nyújt.

A Snoezelen szobában kétféle tartalommal zajlanak a tevékenységek. Az egyik a pihentető, lazító jellegű, A másik inkább terápiás hatású felhasználás. A gyermekek megtanulhatnak intenzíven érzékelni, kellemes ingereket felvenni, befogadni, használni. Mindezek segítik a felfedezést és a fejlődést, az életminőség javulását. A Snoezelen terápia során fejleszthető: hallás, ízlelés, szaglás, tapintás, szem-kéz koordináció, ok-okozat kapcsolatának felismerése, kommunikáció, pihenés, passzív stimuláció, szabadidő, játék. A figyelem felkeltésének hatásos eszköze lehet a projektor segítségével kivetített képanyag alkalmazása. Az ingergazdag környezet élményének felkínálása önmagában is nonverbális kommunikációs bázist nyújt, így számos területen biztosít terápiás lehetőséget. A saját test megtapasztalását, taktilis és kinezetikus ingerek biztosítását segíti elő a vízágy alkalmazása. A módszer különösen alkalmas a Snoezelen terápia tapasztalatok bővítésének differenciált fejlesztésére. A sokoldalú élmény biztosításával kötetlen formában alkalmazva segíti a kreatív gondolkodás a szabálytudat alakulását, a pozitív érzelmek átélésével elősegíti az aktivitás kialakulását. A transzfer hatás révén a pszichés funkciók és fizikai képességek egyéni harmóniáját teremti meg.

Feladata: A kognitív fejlődésben elmaradást mutató gyermekek a terápia alkalmazása relaxáció során játékos formában juthatnak a számukra szükséges fejlesztésekhez. A biztonságos nyugalmat árasztó környezet oldja a félelmeket, feszültségeket, ellazulnak, oldódnak a görcsös állapotok. Az együttlét és együtt játszás az eltérések elfogadását, az együttműködési készséget és az egymástól tanulást segíti elő. Különösen jól használható az autisták esetében, tünetek enyhítésére. A meghitt atmoszféra, a stressz-mentes, szeparált környezet, a relációs lehetőség a mentális egészség megőrzése.

8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

8.1. Viselkedési problémákkal küzdő tanulók

Tanulóink nagy része viselkedésproblémákkal küzd (autizmusából eredően). Ezek megnyilvánulási formái lehetnek: agresszió, önagresszió, étkezési problémák, szobatisztasági nehézség, alkalmazkodási problémák, a rugalmatlan gondolkodásból eredő viselkedési gondok. Éppen ezért fontos nevelési elveket tartunk szem előtt ezek megelőzésének érdekében:

- következetesség
- azonnali jutalmazás
- protetikus környezet kialakítása
- vizuális támogatás
- előreláthatóság biztosítása
- alternatív kommunikáció tanítása
- vizuális támogatás

8.2. Tanulási nehézségekkel küzdő tanulók

A törvény biztosította határokon belül lehetőséget adunk az egyéni ütemben való haladásra, valamint biztosítjuk a tananyag tanulóra való alakítását, válogatását. Az értékelésnél is figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat. Lehetőséget biztosítunk első osztályos tanulóinknak, hogy a tanév anyagát szükség esetén két tanév alatt végezzék el évfolyamismétlés nélkül (figyelembe véve az ide vonatkozó törvényeket).

Erre akkor kerülhet sor, ha a gyermek:

- ha a gyermek az előzőekben nem járt óvodába, ill. korai fejlesztésre, ahol autizmus-specifikus foglalkoztatást, fejlesztést kapott volna
- viselkedésproblémái és egyéb autizmusából eredő problémák oly mértékben gátolják, hogy az adott évfolyam minimum szintjét nem képes teljesíteni

8.3. Tehetséges tanulók

Az autizmussal élő tanulókra jellemző, hogy bizonyos képességeik között nagy különbség van, teljesítményük szórt. Bizonyos területeken életkori átlaguk felett, míg más területeken jóval az átlag alatt teljesítenek. Az autizmussal élőkénél a tehetségfejlesztés is speciális, hiszen nem szabad pusztán az átlagon felüli képességekre építeni, mert a többi területet is fejleszteni kell a lehető legsikeresebb rehabilitációjuk érdekében.

Gyakran fordul elő –de nem törvényszerű-, hogy speciális érdeklődési körrel rendelkeznek tanulóink, olyanokkal, melyeket magányosan, társak nélkül tudnak gyakorolni, és szociális interakciókra kevésbé van szükség hozzá. (Pl.: vasúti menetrendek, térképek tanulmányozása, útvonalak rajzolása, meteorológiai adatok gyűjtése, stb) Jellemző, hogy ezekkel szabadidejük nagy részét kitöltik

Az autizmussal élő tanulók tehetséggondozását tanítási, illetve tanítási időn túl szabadidős tevékenységek keretei között végezzük. A gyorsabb ütemben haladni tudó tanulók a tanórákon olyan differenciált feladatokat kapnak, melyek képességeiket a követelményszint fölött fejlesztik.

Amennyiben a tanuló valamilyen területen valódi tehetséget mutat, úgy erre a területre alapozva a nevelő-oktató munka során segítünk tehetségét kibontakoztatni. A tanuló részéről megnyilvánuló magasabb motivációs szint lehetőséget ad arra, hogy más területekre beépítve könnyebben leküzdje az adódó nehézségeket.

Versenyeken, kiállításokon, fellépéseken lehetőség nyílik arra, hogy a nem fogyatékos, illetve más fogyatékosági csoportba tartozó tanulókkal is összemérjék képességeiket.

A sikerélmény, a versenyeken való részvétel növeli a tanulók önbizalmát, és pozitívan visszahat a személyiség fejlődésére, illetve lehetőséget ad szociális interakciók során a szociális készségek gyakorlására.

8.4. Hátrányos helyzetű tanulók

Autizmussal élő gyermeket nevelő családok nagy része hátrányos helyzetű. Két szülő közül az egyik általában kiszorul a munkaerőpiacról, mert gyermekük iskolába kísérése - ami naponta 2-2,5 órát is igénybe vehet-, illetve a gyermek állapotának súlyossága miatt állandó felügyeletet igényel. Ebből adódóan gyakran alacsonyabb jövedelemmel rendelkeznek, azonban kiadásaik nőnek. (Pl.: a napi kétszeri bejárás miatt)

Hátrányos helyzetük azonban nem pusztán anyagi jellegű lehet, hanem speciális helyzetükből fakadóan egyre jobban szegregálódnak a szülők is, a családok külső kapcsolatai nagyon behatárolódnak.

Emiatt támogatóként állunk a szülők mellett, biztosítva számunkra azt a megértő, elfogadó környezetet, amit sokszor más területen nem tapasztalhatnak meg. Ennek érdekében csoportjainkban szoros együttműködés alakult ki a pedagógusok, és a családok között.

A hátrányok leküzdésében jelentős segítséget nyújt az Autizmussal Élők és Segítőik Egyesülete, mivel működése során több olyan programot szervezett, melyek az autizmussal élőket segítette a társadalmi beilleszkedéshez szükséges technikák elsajátításában, illetve a az ő társadalmi elfogadásukat támogatta.

9. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS AUTIZMUSSEL ÉLŐ TANULÓK ESETÉBEN

A személyiség, mint kifejezés arra utal, ahogyan az egyén önmagát és környezetét látja, ahogyan kezeli a körülötte zajló eseményeket. A pervazív fejlődési zavarban szenvedő egyének egészen sajátos módon látják önmagukat, és a külvilágot is, hiszen az autizmus az egész személyiséget átható, pervazív fejlődési zavar. A pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekek, mint minden más gyermek, fejlődő és sajátos személyiségek. Személyiségfejlődésüket azonban a genetikai adottságok, a normál érés törvényszerűségei és a környezeti hatások mellett nagyban befolyásolja az autizmus, mely egész életen át tartó sérülés, ill. fogyatékos állapot. Az autizmussal élő gyermekek nem egyszerűen lassabban, hanem teljesen másképpen fejlődnek, mint tipikusan fejlődő kortársaik.

Az autizmus három területen okoz minőségi károsodást:

- a kommunikációban
- a társas kapcsolatokban (kapcsolatteremtés másokkal, együttműködés, beleérző képesség)
- rugalmas viselkedésszervezésben (gondolkodás, alkalmazkodás, kreativitás)

A károsodás következtében ezek a gyermekek különösen viselkedhetnek, amelyért sajátos személyiségük felelős. A viselkedéses képet, vagyis magát az autizmussal élő ember személyiségét nagymértékben befolyásolja az autizmusban való érintettség súlyossága, az értelmi képesség, a környezet, az életkor, és egyéb képességek, hatások.

A fentiekből következik, hogy az iskolában folyó munka egésze a tanulók személyiségfejlesztését szolgálja.

9. 1. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1. A tanulók értelmi nevelése

Feladat: Az értelmi képességek fejlesztése, képességekhez mért ismeretanyag átadása egyénre szabott formában.

2. A tanulók közösségi nevelése

Feladat: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A körülötte lévő emberek, a különböző közösségek elviselésének tanítása, alapvető együttműködési készség kialakítása. A szociális készségek fejlesztése, a viselkedésproblémák csökkentése. A kommunikációs készség fejlesztése, alternatív, egyénre szabott kommunikációs eszközök megismertetése, használatuk megtanítása.

3. A tanulók érzelmi nevelése

Feladat: Az alapvető emberi érzelmek tanítása. Az érzelmi megnyilvánulások felismerése önmagukon és másokon. A környezet különböző jelenségeire való megfelelő érzelmi reakciók tanítása.

4. A tanulók akarati nevelése

Feladat: Az önmagukról való reális énkép, reális önértékelés kialakítása, a külső és belső tulajdonságok megismerése különböző módszerekkel, technikákkal. A mások felismerésére, megismerésére való törekvés kialakítása. Az önuralom, kitartás, feladattudat, szorgalom kialakítása.

5. A tanulók munkára nevelése

Feladat: Az emberek által végzett munka szerepének, szükségességének, fontosságának tudatosítása. A tanulók önkiszolgálási képességeinek fejlesztése, az önmaguk és környezetük rendben tartására való igény kialakítása, az erre irányuló tevékenységek tanítása. Az egyénre szabott segítséggel végzett egyre önállóbb munkavégzés segítése.

6. A tanulók etikai nevelése

Feladat: Az alapvető etika értékek megismertetése, a jó és a rossz, a helyes és helytelen fogalmának megtanítása konkrét szituációkon keresztül. A megfelelő magatartás kialakítása különböző helyzetekben egyéni segítségnyújtással (pl. szabálykönyv).

7. A tanulók nemzeti és állampolgári nevelése

Feladat: Hazánk nevének, nyelvének, jelképeinek megismertetése, megkülönböztetése másoktól. Képességek szerint a múlt és jelen eseményeinek, nemzeti hagyományoknak, kultúrának a megismertetése. A nemzeti közösséghez tartozás élményének megtapasztaltatása ünnepeken, rendezvényeken keresztül.

8. A tanulók testi nevelése

Feladat: A tanulók mozgásos képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény kialakítása. Az egészség, betegség fogalmának kialakítása. Az egészséges táplálkozás megismertetése, az egészséges ételek elfogadására való serkentés. Az egészséges életmód fontosságának tudatosítása. Az egészséges személyiség kialakítása.

9. A tanulók környezeti nevelése

Feladat: A szűkebb és tágabb környezet megismertetése, megfelelő biztonságot nyújtó tájékozódás kialakítása. A tárgyi és élő környezet alkotóelemeinek, jelenségeinek tanítása. A környezet védelmének, megóvásának megtanítása, a környezettudatos magatartás kialakítása.

10. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS AZ AUTIZMUSSEL ÉLŐK CSOPORTJAIBAN

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megeremti. Az autizmussal élők oktatásnak, nevelésének végső, legfontosabb célja, a társadalomba való beilleszkedés minél nagyobb mértékű megvalósítása. Az autizmussal élő emberek jellemző problémáiból adódóan (kommunikációs problémák, szociális, viselkedési, rugalmas gondolkodás nehézségei) a közösségbe való beilleszkedéshez szükséges készségek fejlesztése az a terület, amelyre a legnagyobb hangsúlyt fektetjük, amely áthatja az egész oktatás-nevelési folyamatot.

Először a gyermekeket kell képessé tennünk arra, hogy közösségben is képesek legyenek funkcionálni. Éppen ezért a közösségfejlesztés első lépése a gyermekek célirányos fejlesztése. A következő lépés lehet csak a közösségi szinterek kialakítása, a tanulók beillesztése a különböző csoportokba.

A gyermekek fejlesztésének fő területei a szociális készségek fejlesztése, a társas együttéléshez szükséges képességek fejlesztése valamint a kommunikációs készségek fejlesztése. A közismereti tantárgyakon túl ezért speciális „tantárgyak”, foglalkozástípusok is szerepelnek a tanulók napirendjében. Ezek: kommunikációt fejlesztő foglalkozás, társas viselkedés (közös játék, közös tanulás, közös kézimunka, közös mozgásfejlesztés, zenei interakciók-ének, ünnepek, séta) foglalkozások, „babzsák” foglalkozás, melyek egy szociális/kommunikációs fejlesztő program részei, melyeken keresztül lehetőség adódik a társas helyzetek gyakorlására, a részvétel szabályainak megtanulására, a kommunikáció funkciójának megértésére, az egyének képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtésére.

10.1. A közösségi élethez szükséges képességek fejlesztésének fő feladatai

1. A szociális készségek fejlesztésének területén

A gyermek

- képes legyen elviselni más személyek jelenlétét
- ismerje meg az elemi társas együttélés alapvető szabályait
- tanulja meg kontrolálni saját viselkedését
- tanuljon meg egyszerű szociális rutinokat
- próbálja megérteni a metakommunikációs jeleket, igyekezzen használni azokat
- tanulja meg az iskolán belül és kívül adódó szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályait
- a kommunikáció alternatív vagy verbális eszközeivel próbálja kívánságait, gondolatait kifejezni
- igyekezzen megtanulni az információcsere szabályait (témaválasztás, kezdeményezés, beszélgetés fenntartása, befejezése)
- tanuljon meg kooperálni gyermekkel, felnőttel
- ismerje fel a legjellemzőbb érzelmi reakciókat, és az azokhoz illő megfelelő viselkedési szabályokat

2. A szabadidős készségek területén

A gyermek

- tanuljon meg számára örömet nyújtó szabadidős tevékenységet választani, a választott tevékenység közben másokhoz igazodni
- tanulja meg a közösségi tereken való viselkedés szabályait (játsszótér, játszóház)
- tanuljon meg várakozni, a sorra kerülés szabályát betartani
- tanulja meg az egyszerű társasjátékok szabályait betartani
- tanulja meg a nyereséjelenését, a vesztes elviselését

3. A kommunikációs készségek területén

A gyermek

- az általa megértett szinten tanulja meg és egyre önállóbban használja a számára legjobban megfelelő kommunikációs eszközt, alternatív rendszert, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben
- tanuljon meg figyelni a beszélgető partnerre
- beszédértése, beszédhasználata fejlődjön
- egyre jobban értse a metakommunikációs jelzéseket és próbálja használni azokat

10.2. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladatok

1. Az iskolai élet egyes területeihez kapcsolódó közösségek kialakítása (tanuló csoportok, tanórán kívüli tevékenységek).
2. A csoportok összeállításánál szem előtt kell tartani az adott csoport létrejöttének célját, a tanulók életkori, képességbeli eltéréseit.
3. A tanulói közösségeket irányító pedagógus legfontosabb feladata a közösségek tevékenységének tudatos megtervezése, folyamatos megszervezése, a tanulók motiválása a közösségi munkára.
4. Fontos, hogy a pedagógus kialakítsa a tanulói közösségekre jellemző, összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normákat, megtanítsa a tanulókat egymás elfogadására, segítségére.

Az iskolai közösségfejlesztés és személyiségfejlesztés fő színterei

1. Egyéni fejlesztés
2. Közös foglalkozások
3. Tanórán kívüli foglalkozások (délutáni foglalkozás, séta, kirándulás, klub stb.)
4. Szabadidős tevékenységek

1. Egyéni fejlesztés foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

A pedagógus

- a gyermek megfigyelésére, valamint a felmérések eredményére támaszkodva készítsen egyéni fejlesztési tervet a közösségbe való beilleszkedéshez szükséges készségek fejlesztéséhez
- a fejlesztési terv alapján egyénre szabott módszerekkel, segítségadással tanítsa meg a tanulóknak a közösségben megkívánt viselkedéseket
- a gyermeket a képességeinek megfelelő fokozatossággal szoktassa hozzá a különböző közösségekhez

2. Közös foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

A pedagógus

- segítse a tanulók kezdeményezéseit
- különböző változatos munkaformákat biztosítson az együvé tartozás érzésének megerősítésére
- járuljon hozzá a közvetlen tapasztalatszerzéshez
- a közvetlen tapasztalatszerzés segítse elő a kapcsolatteremtést a természeti és társadalmi környezettel
- biztosítson lehetőséget a közösségi cselekvések változatos gyakorlására
- ösztönözzön a szűkebb környezet hagyományainak megismerésére, ápolására, késztesse az ezekért végzett közösségi tevékenységre
- tegye képessé a tanulót a környezet minőségi változásainak megfigyelésére
- alakítsa ki a tanulóban a környezet ismeretén alapuló, környezetkímélő magatartást
- irányítsa a tanulót önálló ismeretszerzés, önkifejezés, képességére
- adjon ismeretet betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, egészség megóvására
- fejlessze az embertársai iránti elfogadó és segítőkész magatartást

- a tanulás során kapjon átfogó képet a munka világáról.

3. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai

A kötetlenebb tevékenységformák és a közösen átélt élmények a közösségfejlesztés kiváló területei.

A pedagógus

- nevelje a tanulókat önellenőrzésre, egymás segítésére
- átgondolt játéktervvel és a tevékenységek pedagógiai irányításával biztosítsa, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget
- ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a harmonikus kapcsolatokhoz elengedhetetlenek
- sokoldalú és változatos foglalkozások járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez
- séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet, felelősség érzést

4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

Ezek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes és társadalmi életéhez. A tevékenységekben az egyéni élményekre kell építeni.

A pedagógus

- építsen jó kapcsolat az adott gyermekcsoporttal, szüleikkel valamint az őket segítő szakemberekkel
- erősítse a csoporton belüli kapcsolatokat
- fejlessze az önfegyelmet, a társak, felnőttek elfogadását, az együttműködést
- megfelelően használja a motiváció különböző lehetőségeit
- alakítson ki egyedi, személyiséghez alkalmazkodó kapcsolatteremtési módokat
- olyan programokat szervezzen, melyekben a gyerekek szívesen vesznek részt, élményekben gazdagodnak, amelyek során felfedezhetik önmagukban és másokban a türelmet, a segítség, részvétel, megértés képességét erősítve ezzel a közösséghez való kötődést

11. HAGYOMÁNYOK

Az autizmussal élő tanulók csoportjaiban lehetőség van olyan hagyományok ápolására, melyek a tanulók szociális készségeit fejlesztik, és kommunikációs technikáik gyakorlására is lehetőséget adnak. Különböző hagyományaink családi, vagy nemzeti ünnepekhez köthetők, illetve olyan, a mi tagozatunkon jellemző hagyományokat alakítottunk ki, melyekkel a szülőkkel való szorosabb együttműködést kívánjuk elérni.

11.1. Családi ünnepekhez, keresztény hagyományainkhoz köthető alkalmak

- minden gyermek születés- és névnapját megünnepeljük. Az ünnepelt megvendégeli a többi gyermeket, mi pedig apró ajándékkal, közös énekléssel köszöntjük őt fel. A gyermek igényeinek megfelelően közös táncolással is emlékezetesebbé tesszük ezt a napot
- Mikulás alkalmával verset, dalt tanulnak a gyerekek, utána a Mikulás kiosztja az ajándékokat. A pedagógusok az alkalomnak megfelelő bábjátékot adnak elő
- Karácsonyra hetekkel előbb készülünk: közösen dekorálunk, egyszerű ajándékokat készítünk a szülőknek. A karácsonyi ünnepségen énekelünk, s az ünnep hagyományainak megfelelő ételeket eszünk. Az iskola, illetve csoportjainkat támogató alapítvány, egyesület anyagi lehetőségeihez mérten ajándékozza meg a gyerekeket
- Húsvétkor tojáskereső játékokkal, népi hagyományokkal ünnepelünk. A fiúk locsolóverset tanulnak, s a lányok tojással köszönik meg a locsolást
- Anyák napjára nem csak az édesanyákat, hanem az édesapákat, nagyszülőket is meghívjuk. Versekkel, dalokkal, ajándékkal készülünk erre a napra

11.2. Nemzeti ünnepeink

Tanulóink mentális képességét figyelembe véve differenciáltan emlékezünk meg Március 15-ről, Május 1-ről, Október 23-ról. A közös zászlófestésen, kokárdakészítésen, s ezeknek a köztéri szobroknál történő kihelyezésénél minden tanuló részt vesz. Ezekhez az ünnepekhez köthető történelmi témájú verseket, olvasmányokat azokkal a tanulókkal dolgozzuk fel, akik képesek ezeket értelmezni.

11.3. Szakmai jellegű hagyományaink

- minden tízórai étkezés után gyümölcsöt fogyasztunk, mellyel az új ízek elfogadását gyakoroljuk, illetve az egészséges életmódra nevelésen túl lehetőség adódik önkiszolgálási feladatok végzésére is (gyümölcsök hámozása, megmosása, stb.)
- minden tanévben megrendezésre kerül a családi nap, ahol a szülőkkel közösen vesznek részt a gyerekek mozgásos játékokon, vetélkedőkön, kézműves foglalkozásokon. Ezután lehetőség van a közösen elkészített ételek mellett a kötetlen beszélgetésre is
- nyílt napot minden tanévben szervezünk. A tanórák menetébe a szülők videofelvételeken keresztül pillanthatnak be, melyek szinte az összes tantárgyra kiterjednek. Ezáltal lehetőségük van gyermekeik aktuális fejlettségi szintjéről reális képet alkotni
- a tavaszi időszakban kirándulást szervezünk, melyen lehetőség adódik a tanulóknak arra, hogy lakóhelyüktől távolabb lévő vidékekre látogassunk el, s megismerhessék a környék nevezetességeit, illetve olyan élvezetes programokon vehessenek részt, melyre környékünkön nem lenne lehetőség (állatkert, Ópusztaszeri Emlékpark, stb.)

Ahhoz, hogy a fenti ünnepek zökkenőmentesen, s minden gyermek számára szorongás nélkül zajlódjanak le, sok előkészületre, felkészítésre van szükség. Tapasztalataink azt mutatják, hogy tanulóink képesek alkalmazkodni, és élvezni is ezeket az alkalmakat, ha igazodunk tőrőképességükhöz.

12. A SZÜLŐ, TANULÓ, PEDAGÓGUS KAPCSOLATTARTÁSÁNAK RENDJE

Az autizmussal élő tanulók érdekében nagyon fontos, hogy a szülő, és a pedagógus között szoros együttműködés alakuljon ki. A szülők igényeit is figyelembe véve közösen alakítjuk ki az egységes követelményrendszert, amit, ha következetesen betartunk, tanulóink fejlődését szolgálja.

A pedagógusok és szülők közötti kapcsolat gyakori, mivel a reggeli órákban, és délután is találkozunk.

Rendszeres alkalmaink

- szülői értekezlet évente három alkalommal (év elején, félévkor, év végén)
- fogadó óra évente két alkalommal, illetve esetlegesen felmerülő szülői kérésre előzetes egyeztetés alapján egyéb alkalom esetén is
- nyílt nap évi egy alkalommal
- üzenő füzet segíti elő azt, hogy a szülő az aktualitásokat naprakészen írásban is megkapja, s ebben rögzítheti ő is, észrevételeit, kéréseit

13. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS AZ AUTIZMUSSEL ÉLŐK ISKOLÁJÁBAN

Autizmussal élő gyermekek személyiségéből fakadóan - rigiditás, az új helyzetek, tevékenységek elutasítása, kommunikációs problémák, stb. - nehezített az, hogy a megszokottól eltérő, új dolgokat tanítsunk meg. Gyakori, hogy az iskolába már rögzült, de helytelen táplálkozási, öltözködési, higiénés szokásokkal érkeznek a gyerekek.

Étkezési problémák

Az autizmussal élő gyerekek között nagyon sokan vannak, akik étkezési problémával küzdenek (pl. csak néhány ételt hajlandók megenni, csak bizonyos színű ételeket esznek, illetve csak egy bizonyos helyen fogadják el az ételt, stb.). Ők nem tudják az étkezési normák mindegyikét betartani, csak esetleg hosszabb (akár évekig is tartó), speciális fejlesztés eredményeképpen.

Higiénés problémák

Olyan, autizmussal élő gyerekek is vannak – habár kevesebben, mint az étkezési problémákkal küzdők –, akik nem hajlandók bizonyos testrészeiket megérinteni (pl. szem környéke, váll stb.). Jellemző, hogy elutasítanak bizonyos illatokat (szappan, fogkrém kiválasztása problémát okozhat), vagy a különböző hőmérsékletű dolgokat, ezért ők csak részben tudják betartani a tisztálkodással kapcsolatos normákat.

Öltözködéssel kapcsolatos problémák

Komoly gondot okozhat az öltözködés. Az érintett gyerekek egy része ragaszkodik bizonyos ruhadarabokhoz, még akkor is, ha az nem felel meg az időjárásnak. Az időjárás változásaival együtt járó ruházatcserét sem lehet esetükben gördülékenyen megoldani.

Mozgásos feladatok végzésével kapcsolatos problémák

Az autizmussal élő gyermekek a mozgás szempontjából is nagy különbségeket mutathatnak. Viselkedésük leírásakor igen gyakran találunk olyan jellemzőket, amelyek a mozgáshoz kötődik (sztereotip, repetitív mozgások, pl. hintázás, céltalannak tűnő futkározás, ugrálás, dobálás, hiperaktivitás stb.), ezek azonban nem a szűk értelemben vett mozgásfejlődés problémái, hanem sokkal inkább az autizmusra jellemző szociális, kommunikációs károsodásból, valamint a szerep- és imitatív játékhoz szükséges képzelet, fantázia sérüléséből származnak.

Vannak olyan autista gyermekek, akik életkoruknak megfelelően mozognak, vagy akár ügyesebbek is bizonyos mozgásokban, mint kortársaik, de gyakran előfordul, hogy mennyiségi és minőségi eltéréseket találunk az autista kisgyerekek mozgásfejlődésében. Gyenge utánzókézségük miatt nehezített új mozgásformák megtanítása is.

Fenti problémákat tovább súlyosbítja az a tény is, hogy utánzókézségükre nem, vagy csak minimális mértékben tudunk építeni.

A közvetlen környezete veszélyeztető tényezőit nem ismeri fel, csak esetleg adatszerűen tanulja meg azokat.

Az egészségnevelés fő feladatai

A gyermek

- képes legyen a fejlesztést végző felnőtt irányítását elfogadni
- viselje el a rövid ideig tartó testi kontaktust
- tanulja meg kontrollálni viselkedését
- képes legyen tudatosan erőt kifejteni, illetve mozgását úgy szervezni, hogy feladatvégzés során tudatos, célirányos legyen tevékenysége
- tanulja meg -rövid időre- elviselni azokat az ingereket is, amelyek számára esetleg nem nyújtanak örömet
- a napirendjében jelölt mozgásos, és higiénés feladatokat végezze el
- kóstoljon meg egészséges enivalókat is, esetleg építse be azokat az étkezéseibe

A pedagógus

- a tanuló felvételekor a gyermek szokásait, erősségeit térképezze fel. Erre építse a készségek fejlesztését
- egyénre szabott terápiákkal, módszerekkel tanítsa meg, fogadtassa el az alapvető egészség-megőrzési technikákat, készségeket
- a gyermeket fokozatosan szoktassa hozzá a különböző ingerekhez (íz, taktitlis ingerek, színek, stb.)
- egyre nagyobb önállósághoz juttassa el a tanulókat, hogy képesek legyenek a megtanult tevékenységeket a napi rutin során alkalmazni
- változatos formában, minél több helyszínen gyakorolják a megtanult dolgokat (WC-használat, étkezés, tisztálkodás, stb.)
- a családnak folyamatosan nyújtson szakmai segítséget ahhoz, hogy az iskolában tanultak átvegyenek az otthoni életterbe is

14. MÉRÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

14.1. Gyermek felmérése, fejlesztés, értékelés

Az iskolánkban tanuló gyermekek felmérése a helyi tantervben részletesen leírt formában, mérőeszközökkel és időbeosztással történik.

A felmérést követően a gyógypedagógus meghatározza az elsődleges célokat, s kidolgozásra kerül az éves, havi, heti, napi fejlesztési terv.

A fejlesztési tervek értékelésére a fejlesztési időszak lezárulásakor kerül sor.

Félévkor és év végén a gyermekek fejlődéséről, haladásáról a következőkben leírt módon adunk tájékoztatást.

14.2 A mérés és értékelés formái, a magasabb évfolyamba lépés feltételei

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát. Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról szolgál tájékoztatásul, elsősorban a szülők számára.

A tanulók énképük és önismeretük fejlesztése érdekében szembesíthetők elért konkrét eredményeikkel. Ez különösen akkor hasznos, ha nincsenek tudatában annak, hogy milyen készségeik és ismereteik vannak. Ugyanakkor a gyermekek elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye, megjelenésük sokszor a természetes érésnek, a jól szervezett környezetnek, tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Sérülés-specifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.

A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb. Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni. Ennek

mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak (pl. Fejlődési Kérdőív, megfigyelés).

Szöveges értékelés

Félévkor és év végén a szöveges értékelés területei eltérnek egymástól.

Félévkor: szövegesen értékeljük a szociális képességeket, társas viselkedést és a kommunikációt.

Tanév végén: szövegesen értékeljük a szociális képességeket, társas viselkedést, kommunikációt, intellektuális fejlődést, mozgásfejlődést és az önkiszolgálási képességeket.

Szöveges minősítés

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

- **Kiválóan megfelelt** az, aki sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített.
- **Jól megfelelt** az, aki fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.
- **Megfelelt** az, aki részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével.
- **Gyengén felelt meg** az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.
- **Nem felelt meg** az, aki nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

Érdemjeggyel történő minősítés

A szöveges értékelés mellett a 7. évfolyamtól kezdődően megjelenik a törvény által előírt érdemjeggyel történő minősítés is a következő módon:

- **Jeles** az, aki sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített
- **Jó** az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített
- **Közepes** az, aki: részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével
- **Elégséges** az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette
- **Elégtelen** az, aki: nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt minimális teljesítményeket elérte. Önállóan tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el.

A magatartás és szorgalom értékelésének formája, minimális teljesítményei

Az autizmussal élő tanulók számára az iskolai normák, elvárások felismerése és alkalmazása - sérülésükből fakadóan - akadályozott. A magatartás és a szorgalom értékelésének törvénybeli kötelezettsége csak sajátos tartalommal valósulhat meg, ezért ezeken a területeken is a gyermek önmagához mért fejlődését vesszük alapul

A magatartás és szorgalom félévi illetve év végi minősítése szövegesen történik, a 6. évfolyamtól a törvény által előírt formában.

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezetéhez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.

- **Példás** az, aki a megadott, tanult viselkedési szabályokat betartja.
- **Jó** az, aki a megadott viselkedési szabályokat felnőtt segítségével képes betartani.
- **Változó** az, aki alkalmanként segítséggel sem tartja be a tanult viselkedési szabályokat, ilyenkor inadaptív viselkedést mutat (pl. hipermotilitás, passzivitás, sztereotip viselkedés, esetleg agresszió, autoagresszió).
- **Rossz** az, aki gyakran autoagresszív, agresszív, vagy egyéb súlyos viselkedésproblémát mutat (pl. szökés). Önmagát, környezetét súlyosan veszélyezteti.

Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának, aktivizálhatóságának mértékét.

- **Példás** az, aki bizonyos tanult aktivitásokat önként, külső motiváció nélkül is elvégez, teljesítménye egyenletes.
- **Jó** az, aki biztos motivációs bázissal rendelkezik, teljesítménye egyenletes.
- **Változó** az, aki csak bizonyos körülmények között aktivizálható.
- **Hanyag** az, aki nem aktív, nem motivált, csak teljes irányítással képes elvégezni aktivitásait.

A tanuló iskolai beszámoltatásának formái, rendje

- írásbeli felmérés – egyénre szabott formában, évente három alkalommal október végén, január végén, április végén történik. Az elkészült feladatlapokat az értékelő füzethez csatoljuk
- szóbeli felelet – beszélő gyermekek esetén a tanult ismeretekről szóló beszámoló egyénre szabott megsegítéssel. Gyakoriságát a pedagógus dönti el. A szóbeli felelet eredményét a megfigyelési tapasztalatok részének tekintjük

A tanuló jutalmazásával összefüggő, valamint a magatartás és szorgalom értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

- az autizmussal élő tanulók esetében (sajátosságaikból adódóan) az értékelésnek folyamatosnak, egyénre szabottnak, pozitív tartalmúnak kell lennie
- fontos elv az egyénre szabott motivációs rendszer kialakítása
- jutalomnak azt tekintjük, ami a gyermek számára örömforrás. Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat
- megkívánt az azonnali jutalmazás, pozitív megerősítés
- az autizmussal élő tanulók számára az iskolai normák, elvárások felismerése és alkalmazása - sérülésükből fakadóan – akadályozott, így nem minősül „magatartásbeli” problémának a sérülésből eredő viselkedészavar

15. CSOPORTBONTÁSOK ÉS MÁS FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

- az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál összevont osztályok vannak. Egy csoportban van értelmileg-, és tanulásban akadályozott tanuló, valamint beszélő és alternatív, augmentatív kommunikációt használó is
- csoportba sorolásukat egyénileg döntik el az őket nevelő pedagógusok. Ennek alapja a tanulók önállósági szintje, irányíthatósága, feladatértési szintje. Fejlettségük és képességeik figyelembevételével döntünk

- természetesen kiemelt szempont az is, hogy a tanuló az autizmus spektrum mely részén helyezkedik el
- megfelelő irányítással és felügyelettel dolgozik a csoport többi része addig is, amíg az egyéni fejlesztő foglalkozások, egyéni fejlesztés időtartamára bontjuk a csoportot. Egyéni fejlesztésre minden tanuló részére lehetőséget biztosítunk, a tanuló állapotától és terhelhetőségétől függően

16. AZ AUTIZMUSSEL ÉLŐ TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK

16.1. A taneszközök kiválasztásának elvei

- a speciális szükségleteknek megfelelően egyénre szabottan kell megválasztani a tankönyveket, munkafüzeteket, taneszközöket, számítógépes fejlesztő programokat
- a tankönyvek, munkafüzetek, egyéb segédletek legyenek konkrét tartalmúak, jól variálhatóak, áttekinthetőek, tartalmazzanak minél több valóság-hű képet az egyes tantárgyak tanítása során a mindennapi életben előforduló valóságos tárgyakat kell használni az egyes tevékenységek helyén csak olyan eszközök legyenek, amelyeket valóban használunk vagy aminek funkciója van
- az alkalmazott eszközök biztonságosak legyenek

Motoros fejlődés

- finommotoros készségeket fejlesztő eszközök
- nagymotoros készségeket fejlesztő eszközök
- testi tudatosságot fejlesztő eszközök

Nyelvi fejlődés

- hallásbeli készségeket (megkülönböztetés, memória, sorrendbe rakás) fejlesztő eszközök
- nyelvi megértést fejlesztő eszközök
- verbális kifejezőkészséget fejlesztő eszközök
- non-verbális kifejezőkészséget fejlesztő eszközök

Intellektuális fejlődés

- percepciós készségeket (egyeztetés, szelektálás, sorrendbe rakás) fejlesztő eszközök
- akadémikus készségeket (olvasás-írás, számolás-mérés, környezetismeret)
- fejlesztő eszközök
- szimbolikus gondolkodás fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök

16.2. Szociális viselkedés fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök

Önkiszolgáló készségek (wc-használat, étkezés, mosakodás, öltözés, vetkőzés, fogmosás, önápolás és higiéné) fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök

Háztartási készségek fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök

Önállósággal kapcsolatos készségek (önállóság és a környezet ismerete az iskolában és az iskolán kívül) fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök

5. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2015.

1. KÉPZÉS CÉLJA

1.1. Tevékenységi körünk

Intézményünk a súlyosan-halmozottan sérült, tanköteles korú gyermekeknek - területi illetékességgel - nyújt fejlesztési lehetőséget a fejlesztő nevelés- oktatás keretein belül.

A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek attól az évtől kezdve, amelyben az ötödik életévét betölti, fejlesztő nevelésben, azt követően pedig fejlesztő nevelés-oktatásban vesz részt.

Az SNI együttneveléshez, együttoktatáshoz megfelelő szakember utazó pedagógusi hálózat (gyógypedagógus, konduktor) útján is biztosítható, ha a tanuló iskolába járással nem tud részt venni a fejlesztő nevelésben-oktatásban. Ebben az esetben a tanuló a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti tankötelezettségét otthoni ellátásban vagy az ápolást, gondozást ellátó intézményben.

A fejlesztő iskolába való bekerülés feltétele, hogy a gyermek érvényes szakértői véleménnyel rendelkezzen, amely a tankötelezettség teljesítésének helyszínéként iskolánkat jelöli meg.

A halmozott fogyatékoság nem csupán az egyes területek sérülésének egymásmellettiességét, hanem azok komplex összefonódását jelenti.

A súlyos, halmozott fogyatékoságra jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása miatt a speciálisan humán funkciók zavara mutatható ki. E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása az emberi, a dologi és természeti világhoz való viszonyuk kialakítása érdekében.

Egész életükben a környezet komplex segítségére, támogatására utaltak, személyük kibontakoztatása, életminőségük javítása érdekében szükséges fejlesztő nevelő iskolai oktatásuk.

A halmozott jelző egyértelműen arra utal, hogy azonos vagy eltérő időben két vagy több, egymással nem közvetlen oki kapcsolatban álló különböző sérülés, károsodás keletkezett.

A nevelő-oktató munka ebből következően olyan komplex fejlesztési egységet képez, ahol az egyes műveltségi területek és a speciális egyéni foglalkozások egymásra épülnek, kiegészítik egymást, növelve a képzés hatékonyságát.

1.2. Tevékenységünk céljai, feladatai

A fejlesztő iskolában folytatott tevékenységek oktatás nevelés célja:

- a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek szükségleteik és sajátosságaik szerinti nevelésben, oktatásban, fejlesztésben részesüljenek
- a fejlesztés számukra - egyénre szabott- megfelelő tartalommal bírjon, segítse a lehető legnagyobb önállóság elérését, a társadalmi beilleszkedést

Tevékenységeink célját a gyermekek szükségletei és a nevelés-oktatás folyamatával kapcsolatos adekvát elvárások határozzák meg:

- a sérült funkciók kiigazítása, fejlesztése, kompenzálása
- a lehető legnagyobb fokú önállóság elérése
- szűkebb és tágabb környezetben való eligazodás
- interakciókban való részvétel, kapcsolatok kezdeményezése és elfogadása
- pozitív személyiségjegyek erősítése, személyiségfejlesztés, önismeret, énkép
- közösségbe való beilleszkedés segítése, az együttélés megtanulása, alkalmazkodás.
- szeretetteljes, biztonságot adó, ösztönző légkör megteremtése
- az elért eredmények alkalmazása minden tevékenységben, beleértve az otthoniakat is
- a sérülésből fakadó hátrányok csökkentése, kompenzálása
- az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása
- minden tevékenység és élethelyzet során a tanuló egyéni szükségleteihez és képességeihez való igazodás
- kommunikációs képességek feltérképezése, szükség esetén AAK (alternatív és augmentatív kommunikáció)
- individuális és differenciált foglalkoztatás. Szabadidő tartalmas eltöltése a gyermek számára szórakoztató, kikapcsolódását segítő módon

1.3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási sajátosságai

- kötődés a tárgyakhoz és a jelenhez
- cselekvéses tanulás és komplex (totális) kommunikációs beágyazottság (az egyénileg kialakított és alkalmazott módszerekkel)
- tevékenységtanulás kis lépésekben
- tevékenységtanulás segítséggel (adekvát segítségnyújtás)
- a spontán tanulási szándék gyengesége

1.4. A csoport működtetése

A fejlesztő nevelés-oktatás a tanköteles korú súlyosan, halmozottan sérült, mozgáskorlátozott gyermekeknek nyújt iskolai keretek között fejlesztési lehetőséget.

A fejlesztő program jelentősége, hogy segítséget nyújtson a súlyosan-halmozottan akadályozott gyermekek iskolai keretek között történő fejlesztéséhez csoportos tevékenységek, különféle egyénre szabott terápiás eljárások segítségével, a gyermekek egyéni igényeihez alakított, meglassúbbodott tempójához igazodó módon.

A fejlesztő program iskolai keretek között törekszik képessé tenni a súlyosan és halmozottan sérült tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére, és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek. A fejlesztő program jelentősége, hogy segítséget nyújtson a súlyosan-halmozottan akadályozott gyermekek iskolai keretek között történő fejlesztéséhez csoportos tevékenységek, különféle egyénre szabott terápiás eljárások segítségével, a gyermekek egyéni igényeihez alakított, meglassúbbodott tempójához igazodó módon.

Fontos számunkra az egyéni képességek fejlesztése, a lehető legnagyobb fokú önállóság elérése, a szociális, kommunikációs és más kognitív készségek fejlesztése, kompenzálása, a fejlődésben elmaradt területek megsegítése, a mindennapi tevékenységek gyakorlati központú kialakítása.

Az alkalmazott terápiák, módszerek minden esetben igazodnak a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényeihez, életkori sajátosságaihoz, hozzásegítik a gyermekeket, hogy magukról és környezetükről és e kettő kapcsolatáról pozitív tapasztalatokat szerezzenek.

A csoporthoz tartozó gyermekek mindegyike kettő vagy több fejlettségi területen érintett súlyos mértékben, ezért az értelmi funkciók bemérése alig kivitelezhető. Ebből kifolyólag a gyermekek valószínűleg értelmi sérülésüket tekintve súlyosabb képet mutatnak, mint valós sérülésük. Ez a tény nem hagyható figyelmen kívül, amikor a pedagógiai program elkészítéséről van szó, hiszen olyan használható programra van szükség, ami valóban a gyermekek fejlődését szolgálja meglévő képességeikre alapozva, az adott lehetőségek figyelembe vételével.

A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerektől eltérően a fejlesztő nevelés-oktatás során a tanév elején és a tanév végén állapotfelmérő lappal értékeljük a tanulók mozgásállapotát.

A tanulók a csoport részére kidolgozott program és egyéni fejlesztési terv szerint haladnak.

2. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

- önrendelkezés, önálló döntéshozatal elismerése, lehetőségének biztosítása
- életminőség javítása, jó testi és lelki közérzet megteremtése
- a mindennapok életkori igények szerinti megélése
- személyközpontúság, gyermek- és családközpontúság
- biztonságos, szeretetteljes légkör
- egyéni bánásmód, egyénre szabott komplex fejlesztés (individualizáció, differenciálás)
- rugalmas pedagógiai szemlélet
- a tevékenységek lebontása és komplexitása
- a „minden mindennel összefügg” elve
- kommunikáció, önkifejezés és interakció
- kooperáció
- normalizáció

- participáció
- tolerancia, empátia
- folyamatos és pozitív értékelés
- kis lépések elve
- legközelebbi fejlődési zónába való eljutás
- szükségletorientáltság és rehabilitáció
- következetesség, folyamatosság, rendszeresség, tudatosság, komplexitás elve
- közeli és távoli célok kijelölése
- a gyermek pillanatnyi állapotához való alkalmazkodás
- a segítség elve: ott, ahol kell, pontosan annyit, amennyit kell

2.1. A nevelés, oktatás, fejlesztés folyamata

A gyermek fejlődése komplex folyamat, ezért csak átmenetileg, a célzott fejlesztés időtartamára lehet egyik vagy másik területet kiemelni. Tehát amennyire analizáljuk a tevékenységek alkotóelemeit, a fejlesztés különböző területeit, ugyanúgy ügyelnünk kell ezen területek egységbe foglalására.

A súlyosan-halmazottan sérült tanulók épen maradt funkcióira alapozva javítjuk a sérült funkciókat egyéni lehetőségeik szerint a kidolgozott terápiás fejlesztő program és az egyéni fejlesztési tervek alapján.

A tanmenetben rögzített témakörök átszövik a tevékenységeket. Az ismeretek évről évre koncentrikusan és-vagy spirálisan bővülnek, igazodnak az életkori sajátosságokhoz, melyek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint haladnak. A tanévenkénti továbbhaladás automatikus.

A projektoktatás lehetővé teszi, hogy a tanulás folyamata, tartalma minél jobban illeszkedjen a gyermekek tanulási sajátosságaihoz.

A családban már kialakított szokásokat, jelzéseket, megszerzett képességeket, készségeket, elsajátított tudásanyagot feltérképezzük és beépítjük az iskolai életbe, majd továbbfejlesztjük azokat. Elemi szintű ismereteket sajátíttatunk el szűkebb és tágabb környezetük jelenségeiről. Mozgásállapotukat igyekszünk normalizálni, javítani, az állapotromlást megelőzni, tevékenység végzése közben a testhelyzetet stabilizálni, pozícionálni; továbbá javaslatot teszünk adekvát segédeszköz szükségességére, megtanítjuk annak használatát.

A kommunikáció egyénenként változó lehetőségeit feltérképezzük, és a gyermekeket állandóan ösztönözzük a számukra lehetséges önkifejezési módok tudatos alkalmazására, gyakorlására. Beszéddel nem kommunikáló gyermekeknek alternatív-augmentatív (AAK-t) kommunikációt kínálunk fel, alkalmat adva a gyermeknek legmegfelelőbb módszer és az ahhoz kapcsolódó eszköztár kiválasztására, alkalmazására.

Az így kidolgozott kommunikációs lehetőséget folyamatosan bővítjük és a mindennapi tevékenységekben használjuk (és elvárjuk, hogy otthon is használják).

Az egyéni adottságokat mindenkor figyelembe vesszük, ennek megfelelően egyénre szabott fejlesztési terv szerint történő fejlesztést biztosítunk egyéni foglalkozások keretében és csoportban differenciáltan.

2.2. A fejlesztés területei

Kommunikáció (önkifejezési módjuk tudatos alkalmazása, gyakorlása)

- mozgásfejlesztés (mozgásállapotuk javítása, állapotromlás megakadályozása)
- észlelés-érzékelés, bazális stimuláció
- fejlesztő gondozás
- játékra nevelés
- érzelmi és szociális nevelés, közösségfejlesztés
- komplex művészeti nevelés (KMN)
- szűkebb és tágabb környezetünk megismerése
- énkép, önismeret kialakítása, személyiségfejlesztés
- hon-és népismeret, egyetemes kultúra
- az elemi gondoskodási funkciók fejlesztése
- önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés

Kommunikáció fejlesztése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók az iskolai oktatás kezdetén alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, gyakran elszigeteltek saját környezetüktől is, és rendkívül nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése. Ezért a fejlesztés elsődleges célja a gyermekek és környezetük közötti kapcsolat kialakítása, a kommunikációs lehetőségek

alapfeltételeinek feltárása és megteremtése, az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket, kapcsolatba lépni más emberekkel és hatást gyakorolni környezetükre.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

- a súlyosan-halmozottan sérült személyek esetében minden jelzést – ideértve minden testi megnyilvánulást (mozdulatot, hangot, mimikát, a légzésritmus megváltozását is) - kommunikatív értékűnek kell tekinteni, ebből kiindulva lehet leválasztani a valóban közlés értékű szándékot
- a súlyosan és halmozottan sérült személyek kommunikációjának elsődleges eszköze a testük, ezért minden ismeretet ebben a közegben kell hozzáférhetővé tenni
- a kommunikáció iránti igény felkeltése, a kommunikációnak, mint folyamatnak a fenntartása
- minden tevékenység során a kommunikáció adta lehetőségek kihasználása
- saját szándékok közlése, a másik ember megértése, önkifejezés és interakció
- amennyiben esély van a hangzó beszéd kialakítására, logopédiai segítséget kérünk
- szükség szerint alternatív-augmentatív kommunikáció (AAK) kiépítése, alkalmazása a mindennapi tevékenységek során, az ehhez való eszközök kipróbálása biztosítása
- beszédre való odafigyelés, reagálás, saját névre figyelés, közlési szándék támogatása, erősítése
- hallási figyelem fejlesztése, differenciálása
- passzív szókincs bővítése
- interakcióba vonás, visszajelzések elvárása
- igen-nem jelzés kialakítása, eldöntendő kérdéseknél, választási lehetőségek során annak gyakorlása

Az önálló döntéshozatal előkészítése

- kapcsolatfelvétel és üdvözlés formáinak kialakítása
- a kommunikáció alapszabályainak elsajátítása (pl.: egymás kivárása)
- szükségletek, kérések jelzése tudatos kommunikációval

- mindennapos rutinhelyzetek egyezményes, mások által – a tágabb környezet számára is – jól értelmezhető kifejezésének elsajátítása
- tevékenységek közben a tanult kommunikációs módok használata
- a nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, azok folyamatos alkalmazása
- egymás közötti kommunikáció ösztönzése
- a gyermekekkel foglalkozó összes felnőtt kommunikációja, minden megnyilvánulása példaértékű legyen a gyermekeknek
- a gyermekek aktivizálása, motiválása beszéddel, mondókákkal, énekekkel, hangot adó eszközökkel
- hangszerek megszólaltatása, ritmizálás, mérő érzékeltetése

Mozgásfejlesztés

A mozgás fejlesztése a „minden mindennel összefügg” elve alapján történik, hiszen minden tevékenységünk valamiféleképpen kapcsolatban van a mozgással.

- testi ingerek megfelelő szintű felvétele, feldolgozása
- saját test megélésének lehetősége, testséma kialakítása
- a tér, a téri viszonyok, a saját test helyzetének megtapasztalása
- alapmozgások kialakítása
- fej-és törzskontroll, hely-és helyzetváltoztatás kialakítása
- a kézhasználat javítása, kialakítása, fejlesztése; a szükséges feltételek megteremtése
- spontán mozgásfejlődés támogatása
- mozgásos tapasztalatszerzés
- a mozgás összekapcsolása az érzékeléssel, fejlesztő gondozással, kommunikációval
- testi kommunikáció alkalmazása
- aktivitás felkeltése, motoros válaszadás ösztönzése
- az egyes érzékellési területek és azok összehangolt működésének fejlesztése
- egyéni fejlesztési tervben rögzíteni kell a személyre szabott mozgásfejlesztést
- a tanult, gyakorolt mozgások beépítése a mindennapi tevékenységekbe
- kóros mozgásminták leépítése, korrigálása
- kontraktúrák, deformitások kialakulásának megelőzése

- javaslat segédeszközre, a segédeszközök használatának megtanítása, alkalmazása a mindennapi tevékenységek során
- szenzomotoros ismeretszerzési lehetőségek biztosítása
- koordinációfejlesztés (vizuomotoros)
- mozgás-összerendezettség
- nagymozgás és finommotorika fejlesztése
- a mozgástanítás elveinek betartása (mozgás-összerendezettség, szimmetria, korrekció, mozgások ritmizálása, elsődleges testi tapasztalatok, testi kontaktus és a terapeuta testének közvetítő szerepe)
- pozicionálás, a mindennapos tevékenységekhez szükséges biztonságos és helyes, a gyermek számára a leoptimálisabb és fájdalommentes testhelyzet kialakítása, biztosítása, amely segíti az általános testi funkciók működését és a mindennapos tevékenységek minél önállóbb kivitelezését
- tartózkodjunk sokat a friss levegőn, sétáink során alkalmazzuk a tanult mozgásformákat
- a helyzetüket önállóan változtatni nem tudó tanulóknak rendszeres időközönként biztosítani kell testhelyzetük változtatását

A mozgássérülés következtében a fejlődés esetleges elmaradása, az állapot stagnálása mellett sajnos számolni kell a mozgásállapot romlásával, ezért fontos feladatnak tekintjük a fejlesztés mellett az állapotromlás megelőzését, az elért funkciók szinten tartását, megőrzését.

Érzékelés-észlelés fejlesztése

A legsúlyosabban sérült gyermekek esetében a testi ingerekkel tudjuk a legintenzívebb reakciót kiváltani.

Az észlelés-érzékelés ingerek felvételének és feldolgozásának megváltozása miatt gondoskodni kell számukra a megfelelő ingerek biztosításáról.

A bazális stimuláció során a súlyosan-halmazottan fogyatékos gyermekek meglévő képességeiből indulunk ki. A bazális stimuláció feladata a különböző anyagok, eszközök segítségével testi ingerek biztosítása, a bőr, a látás, a hallás, az egyensúly, az íz, az illatok érzékelése terén. Célzott pozitív ingerekhez juttatás, azok érzékelése és észlelése. Egyszerre csak annyi ingert közvetítsünk, ami a gyermek által felfogható, elviselhető.

Adjunk alkalmat arra, hogy a szerzett tapasztalatokat összehasonlíthassák meglevő ismereteikkel.

Bazális stimuláció minden érzékelési terület bevonásával.

- szomatikus
- vesztibuláris
- vibratorikus
- akusztikus
- akusztiko-vibratorikus
- taktilis-haptikus
- szaglás-ízérzékelés
- vizuális

Fejlesztő gondozás

A gyógypedagógiai megsegítésnek ki kell terjednie az alapvető biológiai, létfenntartó szükségletek kielégítésére, s e tevékenységek során jól lehet érvényesíteni az érzékelés-észlelés, továbbá a mozgás-és kommunikációs képességek fejlesztésének, igényének szempontjait. Minden helyzetben, amikor a gyermeknek önálló döntésre van lehetősége, adjunk módot a szabad választásra (pl.: étkezés, öltözködés, testápolás során is).

A mindennapos tevékenységekben az önellátás szintjének emelése a cél, a mindennapos események megfelelő kis lépésekre bontásával lehetővé tesszük számukra a szituációhoz kapcsolt tevékenységtanulást és gyakorlást. A megfelelően és személyre szabottan tervezett-szervezett mindennapos tevékenységek mindamelllett, hogy biztonságérzetet adnak, sok tanulási lehetőséget biztosítanak a súlyosan-halmozottan sérült gyermekeknek.

Szükségét érezzük, hogy a gyermeket a gondozás-ápolás számára passzív helyzetéből aktívan közre,- és együttműködővé tegyük, ezzel is csökkentve a kiszolgáltatottság érzését. Törekszünk a komfortérzet biztosításán túl a testi higiénia igényének kialakítása.

Fejlesztő ápolás és gondozássorán ügyelünk az alapszükségletek kielégítésére, jó testi és lelki közérzet megteremtésére. Intim helyzetben adunk lehetőséget a vizelet- és székletürítés tanulására, jelzésére, toalett-tréning során tanuljuk a WC- és mosdóhasználatot, mindennapos tevékenységeink során lehetőséget biztosítunk a mosakodás, kézmosás, fogmosás, öltözködés

gyakorlására. Étkezések alkalmával tanuljuk, gyakoroljuk a minél önállóbb evés-ivás módjait megfelelő eszközök használatával. Nevezzük meg a táplálékokat, tudatosan ízleljünk, szagoljunk, kóstoltassunk meg minél több ételt, italt, amit lehet, nyers formában is.

Öltözködés közben nevezzük meg a ruhadarabokat az évszaknak, időjárásnak megfelelően. A mozgásfejlesztés során alkalmazzuk a tanult mozgásformákat.

Segítsük elő az egészséges életmód belsővé válását. Adjunk lehetőséget a gyermekeknek az önkiszolgálás gyakorlására, egymás segítésére az önkiszolgálási tevékenységek közben.

Játékra nevelés

A játék a gyermeki lét alapvető megnyilvánulási formája. Segítségével minden fejlesztési területen és a mindennapi tevékenységek, történések során szerzett tapasztalat felhasználható, alkalmazható, feldolgozható; figyelembe véve a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait.

A súlyosan-halmozottan sérült gyermekeket meg kell tanítani játszani!

Sérülésük gyakran mindennapi tevékenységeiket is súlyosan hátráltatják, ugyanez érvényes a játéktevékenységeikre is. Lehetőséget kell adni a játék minden lehetséges módjának megtapasztalására, kipróbálására. Az egyéni, társas, önálló, irányított, felfedezett, irányított-felfedezett játék a tanulás aktív formája.

Játszás közben figyelembe kell venni az optimális testhelyzet megteremtését (a gyermek sérülésének és a játék jellegének megfelelően).

Használjuk ki a játék nevelő és fejlesztő hatását, alkalmazzuk a többi fejlesztési területen elért eredményeket! A játék legyen örömforrás a gyermeknek!

Közösségfejlesztés, érzelmi és szociális nevelés

A tanulóknak lehetőséget kell adni, hogy önmagukat autonóm és egyedi lényként megtapasztalhassák. Segíteni kell a kapcsolatok kialakítását, a társadalmi normák elsajátítását. A biztonságot és védettséget adó környezet megteremtése alapszükséglet. Segíteni kell az anyáról való leválást, az én pozitív megélését. A tanulót szólítsuk nevén, minél többször a napi tevékenységek során, ezzel is segítve az önkép kialakulását.

A sérült gyermekek gyakran az átlagosnál is erősebben frusztrálódnak. Igyekezzünk feltárni azokat a helyzeteket, amik feszültséget keltenek a gyermekben! Gyakran a kommunikációs

gát nagyon megnehezíti ezt a feladatot, ezért fokozottabb odafigyeléssel, szituáció-elemzéssel, a család bevonásával tudunk fényt deríteni a probléma lényegére.

Amennyiben nem boldogulunk, akkor mindenképpen forduljunk gyermekpszichológushoz.

Segítsük elő az örömteli társas kapcsolatok kialakulását, támogassuk a baráti kezdeményezéseket. Adjunk, teremtsünk lehetőséget minél több interakcióra.

A társadalmi viselkedésformákat meg kell tanítanunk a sérült gyermekeknek, el kell sajátítaniuk a társadalmi normákat. Kapcsolódjunk be minél több közös/közösségi programba, vegyünk részt a csoporttal gyermekeknek szervezett rendezvényeken, ahol találkozhatnak más gyermekekkel, sérültekkel és nem sérültekkel egyaránt.

Oldjuk fel a szegregáltságot, nyissunk a társadalom felé!

Nekünk nevelőknek kell ebben jó példával elől járnunk!

KMN Komplex művészeti nevelés

- a súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztése komplex ráhatásokkal történjék
- optimális testhelyzet kialakítása
- az alkotásokhoz szükséges eszközök kiválasztása
- az eszköz fogásának gyakorlása
- szükség esetén AAK módszerek és eszközök használata
- festészet (felület bevonása pl. pöttyözés, önálló élmény megerősítése)
- szobrászat (mintázás pl. gyurma, homok)
- tárgykultúra (pl. álarc készítés)
- bábkészítés (síkbáb, terménybáb)
- ének-zene és zenehallgatás, zenei élmények megtapasztalása (népi mondókák, gyermekdalok, népdalok, ünnepek dalai, megzenésített versek, kedvenc dallamok, kortárs zene, komolyzene)
- játék és zene hangszerekkel (pl. szintetizátorral, csörgőkkel, dob)
- percepció fejlesztés
- kognitív képességek fejlesztése
- tanult mozgásformák alkalmazása
- vizuális fejlesztés

- folyamatos készenlét, segítségnyújtás
- önállóság fejlesztése
- nyugodt kellemes légkör kialakítása
- a természet és a kultúra szépségei

Szűkebb és tágabb környezetünk megismerése

A súlyosan sérült gyermekek élettere minden esetben leszűkül. Gyakran saját magukat sem tudják elválasztani környezetüktől. Segítenünk kell az énkép és a testséma kialakításával saját testi mivoltuk megélését.

Adjunk lehetőséget minél több tapasztalatszerzésre önmagukról és környezetükről egyaránt.

Tapasztalás útján tanítsuk a téri irányokat, viszonyokat. A napirend adjon időbeli keretet a foglalkozásoknak.

Ismerjék meg a csoportszoba berendezéseit, játékait, azok használatát. Kilépve a teremből, szerezzenek ismereteket az iskola épületéről, udvaráról, nevelői kísérettel a környező utcákban sétálva fedezzék fel az iskola környékét. A városi séták során jussunk el velük minél több akadálymentesített közintézménybe, boltba, vásároljunk együtt. A piacon sétálva az idény szerinti zöldségeket, gyümölcsöket mutassuk meg, tapintsuk, szagoljuk, ízleljük. Sétáink során tanuljuk a társas viselkedés és a kulturált megnyilvánulási formák szabályait, módjait.

Személyiségfejlesztés, énkép, önismeret kialakítása

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulóban kialakulhasson az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg.

A személyes identitás elsőként a test megéléséhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit adják. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek. Ezért a nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat

szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről s e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és – ezzel párhuzamosan – személyiségük határait.

A fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a gyermekek a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak.

Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire.

Hon-és népismeret, egyetemes kultúra

A fejlesztésben kitüntetett helyet foglal el a kommunikáció, a szociális interakció, a másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönösen egymásra épülő fejlesztése. Ennek során számos tanuló számára lehetségessé válhat, hogy a kultúra alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértsék. A képzőművészeti alkotásokról, zeneművekről, irodalmi művekről szereshető tapasztalatok a fejlesztő nevelés-oktatás részét képezik.

Az elemi gondoskodási funkciók fejlesztése

- a téri megismerés interiorizálásának elősegítése
- a több szempontú gondolkodás elősegítése
- a decentráció elősegítése

Egészségfejlesztés, önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés

Célja: az önellátás szintjének emelése, a személyi függőség és kiszolgáltatottság csökkentése, a mindennapos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető életmódbeli ismeretek elsajátítása, valamint az emberi szükségletek kezelésének, kontrolljának és kulturált kielégítésének megtanulása.

- a kiválasztási folyamatok érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés, a testápolás, mint örömet adó élmény és a külső segítség elfogadása, együttműködés kialakítása, alapvető tisztálkodási szokások kialakítása
- az öltözés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés
- az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés

A pedagógus, osztályfőnök feladata

Tevékenységét a munkaköri leírásának megfelelően végezze.

A pedagógiai munka tervezése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek sajátos nevelési és terápiás szükségleteiből, igényeiből adódóan nem lehet a nevelést és oktatást sem a tananyag struktúrája, sem tér- és időbeli elrendezése szempontjából egységesen kialakított szerkezetbe rendezni. A differenciált tervezőmunka ezért a nevelés-oktatás fontos elemét képezi. A pedagógiai munka szakaszolása a gyógypedagógiai tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálását, valamint koncentrikus bővítését jelenti, mindenkor szem előtt tartva a gyermek, tanuló adottságait, képességeit, sajátos nevelési igényét.

- a pedagógiai diagnózis és vélemény szolgáltatják az alapot a hosszú távú célkitűzések megfogalmazásához
- az egyéni (individuális) nevelési – oktatási – fejlesztési terv a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó speciális didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából áll. Az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves tervvel és az adott tanévre készített heti ütemtervvel
- a rehabilitációs pedagógiai program és az éves (helyi döntés alapján féléves, negyedéves szakasztervekre bontható) tervek alapján készül a heti ütemterv és az

órarend. Kialakítását meghatározza a csoport napirendje, amelyben egyes, tevékenységek rendszeresen ismétlődnek

- a tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén készítsen értékelést a gyermek haladásáról

Speciális egyéni foglalkozások

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztése, nevelése és oktatása során egyaránt teret kap a csoportközösségben, kiscsoportban, illetve egyénileg megvalósuló fejlesztés.

A csoportban végzett nevelésre, oktatásra, fejlesztésre a tematikus egységek feldolgozása, a szociális kapcsolatok kialakítását segítő „reggeli körök”, valamint a szabadidős és kreatív foglalkozások során nyílik alkalom.

A kiscsoportos és egyéni foglalkoztatás az egyéni képesség,- és készségfejlesztéskor indokolt, biztosítani kell, hogy a tanulók az egyénileg elsajátított képességeiket, készségeiket közösségi szituációban is kipróbálhassák, gyakorolhassák.

A gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámából milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban, csoportos foglalkoztatásban. A fejlesztést elősegítő terápiákról az egyes tanulók esetében a szakértői bizottság és szükség esetén a szakorvos javaslata alapján – a szülők véleményének ismeretében – az intézmény szakemberei közösen határoznak.

Az egyéni fejlesztési tervek komplex, egyénre szabott fejlesztést és egyéni haladási tempót tesznek lehetővé.

A feladatok mennyiségének meghatározásánál figyelembe kell venni a gyerekek képességeit és fáradékonyságát.

Célok

- a gyermekek életminőségének javítása
- fejlesztőgondozás, mozgás-, értelmi, érzékszervi, érzelmi, kommunikációs képességek, bazális stimuláció, önkiszolgálás, önkifejezés
- a fejlesztés során a különböző foglalkoztatásokon tanultakat integráljuk a mindennapi tevékenységekbe

3. ÉRTÉKELÉS

A tanuló fejlődésének értékelése: tanév eleji státusz (állapotfelmérés), folyamatos megfigyelést követően egyéni fejlesztési terv készítése,

Szükség esetén a tanév során ennek felül bírálata, folyamatdiagnosztika, év közben folyamatos szóbeli értékelés, év végén írásbeli szöveges értékelés, a központilag kiadott értékelési lapon, a szülő folyamatos tájékoztatása a gyermeke állapotáról, tevékenységéről és teljesítményéről.

A fejlesztő nevelés-oktatás oktatás alapidokumentumai: egyéni fejlesztési terv, állapotfelmérő lap.

4. AZ ISKOLA ÉS A SZÜLŐ KAPCSOLATA

Kapcsolattartás a szülővel

A gyermek érkezésekor és távozásakor a szülő lehetőséget kapjon információcserére. Tájékoztatást kapjon gyermekéről, annak napközbeni teljesítményéről, tevékenységeiről, élményeiről, közérzetéről, ezzel is segítve a szülő-iskola együttműködését. A tanév során 3 szülői értekezletet / tanév elején, félévkor, év végén / és mindkét félévben 1-1 fogadóórát tartunk, amelynek időpontjáról a szülők írásban kapnak értesítést.

Nélkülözhetetlennek tarjuk, hogy az iskolában tanultakat otthon is a mindennapok során alkalmazzák. A szülő tájékoztassa a nevelőket az otthon történt, a gyermek állapotát befolyásoló tényezőkről (pl. baleset, epilepsziás roham...)

Üzenő füzet alkalmazása.

5. FOGLALKOZÁSI REND

5.1. Napirend

A napirend, a reggeli- és bűcsükör keretbe foglalják a napot, az ismétlődő rituálék segítik a gyermekek időbeli és térbeli orientációjának fejlődését.

- tartalmazza az időbeosztást
- foglalkozások pontos sorrendjét, tartalmát
- a foglalkozások anyagát
- a gyermek érkezésének- távozásának módját, idejét
- a szülőkkel való kapcsolattartás rendjét
- a csoportos és egyéni foglalkozásokat
- a gondozási teendőket (fejlesztőgondozás)

5.2. Órarend

Tartalmazza a foglalkozások típusát, sorrendjét, az arra szánt időt, az egyéni és a csoportfoglalkozások beosztását.

A napirend és az órarend a teremben kifüggesztésre kerül írott formában és képi megjelenítéssel.

Leggyakrabban használt módszerek

Cselekedtetés, szemléltetés, bemutatás, magyarázat, utasítás, utánzás, választás.

6. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**SZAKISKOLA
SZAKMAI PROGRAMJA**

2015.

Szakmai Program

1. A KÉPZÉS CÉLJA

A Speciális Szakiskolai képzés célja, hogy a tanulásban akadályozott tanulók felkészüljenek egy szakma elsajátítására, az OKJ-ben megjelenő adaptált szakképző program alapján szakmai végzettséget is szerezzenek.

Speciális szakiskolánkba a nálunk általános iskolai végzettséget szerzett tanulók mellett a térség iskoláiból is sokan érkeznek. A tanulók így rendkívül szórt tantárgyi tudással és nagyban különböző neveltségi szinttel rendelkeznek. Ez meghatározza tanítási és szocializációs tevékenységünket.

A szakiskolában folyó oktató-nevelő munka vonatkozásában a közismereti tárgyak tanítása, a képességek fejlesztése és a szakmai képzés szerves egységet alkot. A képességek fejlesztését akkor végezheti eredményesen az iskola, ha követelményeiben a tanulók eltérő adottságaihoz igazodik.

Legjobb képességű végzős diákjainknak lehetősége van a „Szakma kiváló tanulója” országos szakmai versenyen indulni, ahol szakmai elmélet és gyakorlati tudásukról adnak számot és jó teljesítmény esetén a szakmai vizsgáról felmentés kaphatnak.

Azt mindenképpen ki kell emelnünk, hogy bármilyen úton is, de a **végső cél a foglalkoztatáshoz, a munkához való hozzáférés növelése**. Erősíteni kell a társadalmi kohéziót, küzdenünk kell a kirekesztés ellen. El kell érni, hogy a hátrányos helyzetűek a sajátos nevelési igényűek is hozzájuthassanak a képességeik szerinti legmagasabb tudáshoz, hogy a munkaerőpiacon aktív munkavállalóként jelenhessenek meg.

A szakképzésben végbement változások (új OKJ) itt sok segítséget nyújthatnak, hiszen a rész-szakképesítések, elágazások nyithatnak utat ahhoz, hogy ez a réteg is végzettséget szerezhessen. Az életen át tartó tanulás az ő esetükben a további rész elemek tanulását jelentheti majd.

Természetesen a társadalmi inklúzió hosszú folyamat, sok esetben eredményei nem mindig kézzelfoghatóak, de egy térség fejlődését nagyban befolyásolja, ha a szakképző intézményei előremutató példaértékű, innovatív folyamatokat alakítanak ki.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az életkorra jellemző önállósodást a speciális szakiskola azzal támogathatja, hogy megteremti a véleményt, választást és döntést igénylő helyzeteket a valóságoshoz hasonló morális dilemmák mérlegelésének lehetőségét.

Célkitűzéseink alapján az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket:

- az értelmi nevelés területén elvégzendő feladatok
- az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése
- az önismeretet és mások megismerésére törekvés iránti igény kialakítása
- a tanulók erkölcsi nevelése területén elvégzendő feladatok
- a családi iskolai viselkedés kontrolja
- munkahelyi viselkedés kontrolja
- a munkával létrehozott értékek megbecsülése
- a helyi tantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása, valamint az ezekre épülő differenciálás
- a saját belső tulajdonságok fejlesztése
- a helyes önértékelés
- az értékek felismerése, megbecsülése és a kiállítás mellettük
- felelősség magunk, mások iránt

1.1. A Speciális Szakiskola következők szerint tagozódik

9/E évfolyam: általános műveltséget megszilárdító szakasz, szakmai alapozó, előkészítő programmal

9-10 évfolyam: szakképző évfolyam (központilag kiadott adaptált OKJ program szerint)

2. TANULÓI JOGVISZONY

A speciális szakiskolai tagozatra mindazon tanulók felvehetőek, akik:

- általános iskolai tanulmányaikat sikeresen befejezték
- a választandó szakmára szükség szerint egészségügyi alkalmassággal rendelkeznek
- a KIFIR rendszerében felvételt nyertek az intézménybe
- a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság megfelelő (tanulásban akadályozott) szakértői véleményével rendelkezik
- a szabályozástól eltérni egyéni elbírálás alapján lehet. (év közbeni iskolaváltás, családi okok stb.)
- tanulói jogviszony megszűnése az iskolai tanulmányok befejezése szakmai vizsgák letétele előtt

Okai

- lakóhely változása esetén, a szülő kérésére
- más intézménybe való átvétel alapján
- családalapítás után a gyámhivatal határozata alapján nagykorúvá válás esetén
- tankötelezettség megszűnése után
- tanulói jogviszony megszűnése az iskola befejezésekor
- megfelelő esetben az iskolai tanulmányok a speciális szakiskolában a szakmai vizsgák letétele után, végbizonyítvánnyal értékelve és szakmai vizsgát igazoló bizonyítvánnyal, zárulnak, annak megfelelő dokumentálásával

3. TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Általános elvként fogadtuk el, hogy a tanterv minimum követelményeinek teljesítése a továbbhaladás feltétele. Ezen pontokat a tantervekben jelöltük.

A tanév során kiemelt figyelmet kell fordítani a lemaradó tanulókra.

Lemaradó tanulók felzárkóztatása történhet: (a lemaradás okainak vizsgálata után)

- egyéni fejlesztéssel
- kiscsoportos fejlesztéssel
- egyéni megsegítéssel, felzárkóztatással
- egyéb okok esetében annak megoldásával (gyermekvédelmi intézkedések)

A sikertelen tantárgyi teljesítés esetében javító vizsgát kell szervezni, ahol a tanuló számot adhat az adott tárgyban tudásáról. Sikeres vizsga esetén a következő évfolyamba léphet a tanuló. Sikertelenség esetén az évfolyam megismétlése szükséges. A hiányzások miatti kiesés a Szakképzési Törvény rendelkezései szerint szervezendő.

4. PEDAGÓGIAI CÉLÚ REHABILITÁCIÓ

Mivel a hozzánk érkező szakiskolai képzésben részt vevő tanulók sok helyről érkeznek, így tanulási képességeik és a környezetről alkotott világképük is rendkívül összetett képet mutat.

Az egész személyiség fejlesztésére szükség van ahhoz, hogy a szakmatanulásuk sikeres lehessen. Új ismereteket, élethelyzeteket ismernek meg, melyhez alkalmazkodniuk kell. A szakiskolai képzésben is egyéni és kiscsoportos fejlesztéseket kell szervezni.

Célja, hogy a serdülőkorban lévő fiatalokat segítse

- önértékelésük kialakításában
- kommunikáció fejlesztése, interakciós szituációs helyzetek gyakorlásában
- az önálló életvitelre való felkészülésben
- állampolgári szabályok és kötelezettségek betartásában

Tervezésnél figyelembe kell venni

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység sorozatot meg kell, hogy előzze egy felmérés, melyben a szakemberek pontos képet kaphatnak a gyermekek ismereteiről, értelmi és érzelmi fejlettségéről.

Tanulási szokásokat, mely területeken látható a hiányosság, amely a nehézségeket, kudarcokat okozza.

Részképességek gyengeségét, eddigi fejlesztési irányokat.

Nem a tanulással összefüggő problémákat.

A nem tanulással összefüggő problémák

- szabálykövetési problémák
- türelmetlenség
- önzés
- szolidaritás hiánya
- agresszió
- gyakori fegyelmi vétség
- trágár beszéd
- rendszeres hiányzás
- káros élvezeti cikkek fogyasztása
- szülői kapcsolattartás hiánya
- tiszteletlenség egymás és a tanárok iránt

5. PÁLYAORIENTÁCIÓ

A pályaaorientációs tevékenység korszerű megközelítése: a pályaválasztástól az életpálya szemléletig. Az utóbbi évtizedek változásai akárcsak más területeken, az iskolai életben is, szükségszerűvé tették kialakult munkamódok, eljárások megváltoztatását, kikényszerítve az intézmények és szervezetek megújulását. Egyik ilyen fontos szakterület a pályaválasztás is, amely már az ezredforduló előtt is új kérdéseket és kihívásokat jelentett. A családok és a társadalom számára is komoly kihívást jelent a képességeknek legjobban megfelelő szakma megtalálása és annak elsajátítása.

A pályaválasztást segítő lehetőségek közül a fiatalok a praktikus jellegűeket részesítenék előnyben, és kevésbé látják fontosnak a pszichológiai vizsgálatokat, az elméleti megközelítéseket.

A pályatanácsadás egyik alapelve, hogy az átlagos képességű gyermekeknél nem a képességek szintje dönti el elsősorban azt, hogy miben lehetnek sikeresek, hanem az érdeklődés és a személyiség beállítódásai. Minden olyan pszichikai tulajdonság, mely a pályaaorientációban fontos, megismerhető gyakorlati tevékenységekből.

Könnyebbnek tűnik a dolgunk a kiemelkedő tehetségű tanulók esetében, de a gyakorlat azt mutatja, hogy nem egyszerűbb a helyzet. A sokoldalú érdeklődés, a jó képességek, sok esetben csak megnehezítik a döntést. Kutatási eredmények azt mutatják, hogy ezen tanulóknak legalább akkora szükségük van a pályaaorientálásra, mint társaiknak.

Természetesen szót kell ejtenünk a SNI tanulók orientálásáról is. Náluk a legnagyobb gondot a reális önértékelés hiánya adja. A tanulásban való akadályozottságuk éles határt szab az elsajátítható szakmák körét illetően. Az új OKJ-ban lévő rész-szakképesítések, elágazások adta kisebb szakmai területek megtanulása és a gyakorlati folyamatok begyakorlása, új lehetőségeket nyit a szakmatanulásukban.

A pályaaorientáció keretében a fiataloknak a választható szakmák megismerése mellett el kell fogadniuk az aktív dolgozó életmódot, tudatosítani kell bennük a pályaválasztás fontosságát, valamint azt, hogy az életpálya-építése nem egyszeri döntés eredménye, hanem egy folyamat, amely a külső körülményeket figyelembe véve alakítható. A tanulóknak képessé kell válniuk a tervek és a célok összevetésére a valódi lehetőségekkel, és számon tartani a pályájukat befolyásoló tényezőket is.

Ideális esetben a pályaorientációs tevékenység eredménye az, hogy a fiatalban kialakul egy vízió az életpályáról, és a megvalósításához vezető út egyes állomásairól, látja az összefüggést saját érdeklődése és a pálya között, és kialakul a készség/gondolkodásmód a pályát befolyásoló társadalmi-gazdasági folyamatok figyelésére. Vagyis a pályaorientáció korszerű értelemben nemcsak egy döntés segítését, előkészítését jelenti, hanem egy attitűd alapjainak lerakását is, amely a változásokra való felkészülést és a fejlődés igényét tartalmazza.

6. MINDENNAPOS TESTNEVELÉS

A minden napos testnevelés pozitív elmozdulást jelent az egészséges életmódra nevelés irányában. A mozgás folyamatos fejlesztése mindig visszahat a munkára és a tanulásra.

A gyökeresen megváltozott életmód és környezet következtében egyre több a különböző egészségügyi problémákban, mozgás elváltozásokban szenvedő fiatalok és felnőttek száma. A testnevelés, ezen belül a gyógytestnevelés a különböző mozgásterápiák módszereit ötvözve, képzett szakember irányításával célozza meg a különböző ortopédiai, belgyógyászati és idegrendszeri rendellenességgel küzdő gyermekek iskolai keretek közti rehabilitációját, szükséges fizikai fejlesztését. A diákokat a gyógytestnevelésre az iskolaorvos vagy szakorvos utalja be, és a diagnózistól függően dönti el, hogy részt vehet-e emellett normál testnevelés órán is. A szakma tanulásánál is fontos, hogy a diák milyen fizikai állapotban van, képes-e egy teljes munkaidőt végigállni, milyen tartással és erővel.

A testnevelés órák heti időkeretének a terhére szervezzük meg a gyógytestnevelés órákat azon tanulók számára, akiket az iskolaorvos gyógytestnevelési kategóriába sorol az adott tanévben.

A gyógytestnevelés órákat megszervezhetjük csoportbontással, a testnevelés órákkal párhuzamosan, illetve délutáni foglalkozások keretében.

7. ALKALMAZHATÓ ELLENŐRZÉSEK, MÉRÉSEK

Az ellenőrzések célja, hogy a tanuló tudásáról, felkészültségi szintjéről, teljesítményéről, egyéni haladásáról képet alkothasson a pedagógus. Ez jelenti alapját a továbbhaladás ütemének, az egyes fejlesztési feladatok meghatározásának.

A következő ellenőrzések és mérések vannak jelen az intézmény szakképzésében

- szóbeli, írásbeli feleltetés, témazáró dolgozatok
- év eleji és év végi felmérések, kimeneti mérések
- teljesítményméréseknél: tantárgyi tesztek, feladatlapok, munkafolyamatok elemzései, elkészített munkadarabok, differenciált elméleti számonkérés
- interaktív tudáspróba

7.1. Értékelésnél alkalmazott alapelvek, célok

- ösztönző hatású legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését, a reális önértékelés kialakítását
- differenciált, egyénre szabott, normaorientált értékelést alkalmazunk, mert ez a rendszer a sérült személyiség optimális fejlesztését hatékonyabban szolgálja a enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál
- az értékelés legyen sokoldalú, változatos értékelési formák alkalmazásával
- az értékelés feleljen meg a tanuló értelmi képességének, életkori sajátosságainak, a tantárgy jellegének
- diagnosztikus, segítő módszerek alkalmazása
- megfeleljenek az elsajátítandó szakma követelményrendszerének
- szociális képességek, magatartási viselkedési szokások alakulása
- személyiség jellemzőinek alakulása
- tanuláshoz, munkához való viszonya
- cselekvőképessége, pszichomotoros fejlődése
- a tanult ismeretek alkalmazásának képessége
- tantárgyi követelmények teljesítése

7.2. Az alkalmazott értékelési formák

Szöbeli értékelés

Ezt az értékelési formát a teljes képzési időben, minden tantárgynál folyamatosan alkalmazzuk. A szakképző évfolyamon a szakma követelményeit előtérbe helyezve kell alkalmazni. (Ilyen például: a helyeslés, a dicséret, a figyelmeztetés.)

Írásbeli értékelés, minősítés

Numerikusértékelés, minősítés

- jeles
- jó
- közepes
- elégséges
- elégtelen

Az értékeléseket és a minősítéseket az erre rendszeresített hivatalos dokumentumokban kell rögzíteni. Minden tanév végén egyeztetésre kell, hogy kerüljön a napló, a bizonyítvány és az anyakönyv.

Ezen dokumentumokat a törvény által előírt titoktartási kötelezettség védi. A megfelelő szabályok szerint kell őrizni és másodlatot készíteni. Kitöltésük a törvényi előírásokban meghatározottak szerint a Nevelőtestület döntése alapján történik.

7.3. Magatartás szorgalom értékelése a szakképzésben

A magatartás értékeléséhez segítséget, alapelveket a következő szempontok nyújtanak mind a két iskolai tagozaton:

- Házirend
- pedagógusok, iskolánkban dolgozó felnőttek elvárásai
- a tanuló csoportjában, napköziben, kollégiumban, osztályközösségben milyen viselkedést tanúsít
- iskolán kívüli magatartása megfelel-e az elvárásoknak
- a gyakorlati helyeken tanúsított magatartás

7.4. A fenti alapelveket figyelembe véve a tanuló magatartása lehet

- Példás
- Jó
- Változó
- Rossz

Példás magatartású az a tanuló, aki a fenti alapelveknek, elvárásoknak maradéktalanul eleget tesz, életkorához, fejlettségi szintjéhez mérten csoportjába jól beilleszkedik, felnőttekkel, társaival nem durva, tisztelettudó, konfliktusait nem durván, agresszíven rendez el. A közösségi élet szabályait elfogadja, betartja. A szakmai alapon, pályorientáción a külső helyszíneken az elvárások szerint viselkedik. A szakmai gyakorlatokon a balesetvédelmi előírásokat betartja, a munkahely kialakult rendjét ismeri, annak szabályait követi.

Jó magatartású az a tanuló, aki a fenti alapelveknek legtöbbször megfelel, csoportjába jól beilleszkedik, társaival jó kapcsolatra törekszik, de a közösség szabályaira időnként figyelmeztetni kell. Egy osztályfőnöki, szaktanári figyelmeztetés még lehetővé teszi a jó minősítést. A szakmai gyakorlatokon a fent felsoroltakat betartja, figyelmeztetésre követi az ottani szabályokat, követelményeket. A baleset megelőzési szabályokat általában betartja.

Változó magatartású az a tanuló, aki a fenti alapelveknek gyakran nem felel meg, illetve állandó figyelmeztetést, irányítást igényel. A közösségi szabályokat nem megfelelő mértékben teszi magáévá, társaival, felnőttekkel többször durva, tiszteletlen. A szakmai műhelyben nem elég gondos a balesetek megelőzése terén. Többször elkésik, vagy nem megfelelő munkaruhában jelenik meg. A műhely rendjét rendszeresen megszegi. Változó minősítést kap az a tanuló, aki több írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetéssel, intővel, szaktanári, szakoktatói megrovással rendelkezik.

Rossz magatartású az a tanuló, aki a fenti alapelveknek nem, illetve csak néha felel meg. Társaival durva, felnőttekkel tiszteletlen, a közösségi élet alapvető szabályait nem tartja be, illetve állandó figyelmeztetéssel, irányítással lehet a közösségbe bevonni. A szakmai tanműhely rendjét nem tartja be rendszeresen, társait veszélyezteti, nem követi a szakmai

oktató utasításait, kéréseit. Rossz minősítést kap az a tanuló, aki írásbeli igazgatói figyelmeztetéseket, intőt, illetve megrovást kapott.

7.5. A szorgalom minősítésének fő szempontjai

- rendszeres felkészülés a tanórákra
- hiánytalan felszerelés
- szorgalmi feladatok vállalása, elvégzése
- tanórán kívüli tevékenységekben való részvétel
- szakmai gyakorlaton megfelelő igyekezettel és képességeihez mértén dolgozik
- szakmai elmélet területén rendszeresen készül, tételeit kidolgozza
- segítőkészség, pozitív hozzáállás a munkához

7.6. A fenti alapelveket figyelembe véve a tanuló szorgalma lehet:

- Példás
- Jó
- Változó
- Hanyag

Példás szorgalmú az a tanuló, aki a fenti alapelveknek maradéktalanul eleget tesz.

Jó szorgalmú az a tanuló, aki néhány pontban a fenti elveknek nem tesz eleget, de pozitív hozzáállást tanúsít, igyekvő.

Változó szorgalmú az a tanuló, akinek szorgalma hullámzó, nem kitartó, sok biztatást, állandó irányítást igényel.

Hanyag szorgalmú az a tanuló, aki nem kitartó, gyakori figyelmeztetés ellenére sem tesz eleget a fenti alapelveknek.

8. SZAKKÉPZŐ ÉVFOLYAM

Az iskola szakképző évfolyamára enyhén értelmi fogyatékos tanulók jelentkezhetnek.

Az iskola elsősorban saját tanulói részére szervezi a szakképző évfolyamot.

Amennyiben a rendelkezésre álló szakképzési helyeket saját tanulóink valamilyen oknál fogva nem töltik be, úgy külső jelentkezők fogadhatók.

A felvételi eljárás menete a mindenkori törvényi felvételi rend alapján történik.

Időpontja központilag, törvényben szabályozott.

Másodszakmára való jelentkezés feltételei

- Legalább közepes minősítésű szakmai vizsgát tett.
- Magatartása, szorgalma példás, illetve jó.
- Szakmai gyakorlati munkáját kötelesség- és felelősségtudat, pontosság, aktivitás, segítő készség jellemzi.
- Munkája eredményes, szorgalmával példát mutat társainak.
- A felnőttekkel szemben tisztelettudó.

Szakmai vizsgák

A szakmai vizsgáztatást a mindenkori törvényi előírások alapján kell az iskoláknak megszervezni. A vizsgáztatás költségeiről a fenntartó köteles gondoskodni.

Tanulók juttatásai

A szakképző évfolyamon az első szakma oktatása ingyenes, tandíj nem szedhető. A szakképző évfolyamra járó tanulókat tanulószervezés alapján foglalkoztatják a tanműhelyek. Ennek szabályait törvény határozza meg, melyet az intézmény és az oktató tanműhelyek is betartanak. A tanulókat a hatályos törvényi szabályozás alapján ösztöndíj illeti meg. Ennek mértékét a képző vállalattal szerződésben rögzíti az iskola.

Oktatott szakmák

A Szakiskola 9/E évfolyamán az általános műveltséget megszilárdító nevelés-oktatás, továbbá pályaorientáció, szakmai előkészítő ismeretek oktatása és szakmai alapozó oktatás folyik az előírt óraszámokban.

A szakképzési évfolyamokon (9-10 osztály) – az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott – a tanulásban akadályozott (enyhe fokban értelmi fogyatékosok) számára adaptált szakképzési program és követelmények alapján folyik a szakmai vizsgára való felkészítés:

Faipari szakmacsoport:	2154301	-	asztalosipari szerelő
Gépészeti szakmacsoport:	3152101	-	bevontelektrodás kézi ívhegesztő
Könnyűipari szakmacsoport:	2154202	-	textiltermék-összeállító
Ügyviteli szakmacsoport:	3134602	-	számítógépes adatrögzítő
Közlekedés szakmacsoport:	3152501	-	kerékpárszerelő

Kifutó rendszerű szakmaszámok:

Könnyűipari szakmacsoport:	33540501002104	-	textiltermék-összeállító
Faipari szakmacsoport:	335430101002101	-	asztalosipari szerelő,

A szakmai gyakorlati oktatást és a szakmai alapozó gyakorlatot iskolánk külső szakma gyakorló helyen valósítja meg. A számítógépes adatrögzítő szakma gyakorlati helyszínei az iskolánk informatika tantermeiben vannak. A képzési idő **minden szakmában két év**.

A szakiskola első, differenciált pedagógiai eljárásokat igénylő szakaszában az új ismeretek átadása mellett vállaljuk az általános iskolai ismeretek rendszerezését, a hiányok pótlását, a gyengébb képességű tanulók fejlesztését a továbbhaladáshoz szükséges szintre, amit a pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs, felzárkóztató órakeretben valósítunk meg, egyéni fejlesztési tervek alapján.

A szakiskola 9/E évfolyamának befejezése után szakképzési évfolyamra léphetnek, illetve másik szakiskola megfelelő évfolyamán folytathatják tanulmányaikat.

A szakiskolai oktatás alapvető **célja**, hogy tanulóink képesek legyenek sikeres szakmai vizsgát tenni, majd szakmájukban elhelyezkedni, tudásuk, képességeik és készségeik feleljenek meg a munkába állásuk idején támasztott követelményeknek.

9. TEHETSÉGGONDOZÁS LEHETŐSÉGEI A SZAKKÉPZÉSSEN

A tehetséges fiatalok felkutatása, megkeresése, minden szakiskolában dolgozó pedagógus, szakoktató feladata. A szakmatanulás és a sport olyan lehetőséget biztosítanak, az esetlegesen tanulásban nem annyira jeleskedő tanulóknak, melyek előző iskolai életükben nem jelentkezett.

Kiemelt figyelmet fordítunk a szakmai megmérettetésekre

- a speciális szakiskolák országos szövetsége által szervezett szakma kiváló tanulója versenyekre
- a Pest megyei Fogyatékosok Sportszövetsége szervezésében lévő szakiskolás sportversenyekre
- a Magyar Speciális Olimpia Szövetség által szervezett, területi, országos és nemzetközi versenyekre

10. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK LEKÜZDÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGÜNK

- a gyermekvédelemmel karöltve a HH és HHH tanulók feltérképezése, adott település szakembereinek megkeresése, és a támogatott étkezés igénylése
- szakképző évfolyamon az ösztöndíj odaítélése
- pályázatokon keresztül a jó tanulmányi eredményű tanulók támogatása
- diákmunka szervezésével (hivatalos szervek segítségével)

11. A TANULÁSI NEHÉZSÉGEK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

- habilitáció, rehabilitáció
- differenciálás a tanórákon és a délutáni foglalkozásokon
- kiscsoport képzés, differenciált osztálymunka
- gyógytestnevelés foglalkozásai
- egyéni bánásmód alkalmazása tanórán, délutáni foglalkozásokon, kollégiumban
- szakmai gyakorlaton eltérő nehézségű munkafolyamatok és munkatempó alkalmazása
- szakmai elméletnél egyéni megsegítés és felzárkóztatása keretében történő felkészülés
- járulékos fogyatékoságok (látás-, hallássérülés pl.) miatti speciális foglalkoztatás

12. AZ OKTATOTT RÉSZSZAKKÉPESÍTÉSEK KÉPZÉSÉNEK HETI- ÉS ÉVES SZAKMAI ÓRASZÁMAI SZAKMACSOPORTONKÉNT

A részszakképesítés képzésének heti és éves szakmai óraszámai

	előkészítő évfolyam heti óraszám 36 hét	9. évfolyam heti óraszám	9. évfolyam éves óraszám (36 héttel)	10. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam éves óraszám (35 héttel)
Közismeret	31,5	10,5	378	11,5	402,5
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	0	21	756+70	21	735
Összesen	31,5	31,5	1134+70	32,5	1137,5
8-10% szabad sáv (közismereti rész)	3,5	1,5	54	1,5	52,5
8-10% szabad sáv (szakmai rész)	0	2	72	2	70
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	35	35	1260+70	36	1260

A részszakképesítés oktatására fordítható idő **1703** óra (756+70+735+72+70) nyári összefüggő gyakorlattal és szakmai szabadsávval együtt.

Bevontelektródás kézi ívhegesztő

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámát évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10163-12 Gépészeti munkabiztonság és környezetvédelem	Munkavédelem	1		70		
	Elsősegély-nyújtás gyakorlat		1			
10162-12 Gépészeti alapozó feladatok	Gépészeti alapozó feladatok elmélete	2				
	Gépészeti alapozó feladatok gyakorlata		3			
10180-12 A hegesztés előkészítő és befejező műveletei	Hegesztési alapismeretek	2			3	
	Hegesztési alapgyakorlatok		2			3
11453-12 Bevontelektródás kézi ívhegesztő feladatok	Hegesztési ismeretek	2			4	
	Hegesztési gyakorlatok		8			11
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		7	14		7	14
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Asztalosipari szerelő

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszám a évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
11371-12 Biztonságos munkavégzés	Biztonságos munkavégzés alapjai	1		70	1	
	Biztonságos munkavégzés gyakorlata		1			1
10224-12 Alapvető tömörfa megmunkálás	Faipari szakmai és gépismeret	3			3	
	Faipari szakmai gyakorlat		6			6
10225-12 Asztalosipari szerelés	Asztalosipari szerelési ismeretek	3			3	
	Asztalosipari szerelési gyakorlat		7			7
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		7	14		7	14
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Számítógépes adatrögzítő

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámát évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10067-12 Gépírás és dokumentumkészítés, iratkezelés	Gépírás és iratkezelés gyakorlat		4	70		5
	Levelezési ismeretek	6			5	
	Levelezési ismeretek gyakorlat		4			4
10070-12 Munkahelyi kommunikáció	Kommunikáció alapjai	4			3	
	Üzleti kommunikáció gyakorlat		3			4
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		10	11			8
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Textiltermék-összeállító

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszám a évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10113-12 Ruhaipari anyagvizsgálatok	Ruhaipari anyag- és áruismeret	2		70	1	
	Anyagvizsgálatok gyakorlat		2			
10114-12 Ruhaipari gyártmánytervezés	Ruhaipari gyártás-előkészítés	1			1	
	Szakrajz	2			2	
	Szakrajz gyakorlat		4			4
10115-12 Textiltermékek összeállítása	Textiltermékek készítése	2			2	
	Textiltermékek készítése gyakorlat		8			11
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		7	14			6
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Kerékpárszerelő

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámát évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10502-12 Motor- és kerékpárszerelés gépészeti alapjai	Szakrajz	7		70		
	Anyag- és gyártásismeret	4			3	
10503-12 Motor- és kerékpárszerelés üzemviteli alapjai	Jogi és vállalkozási ismeretek				2	
	Munkavédelmi speciális ismeretek	1			1	
10504-12 Kerékpárszerelő feladatai	Kerékpár szerkezeti ismeretek		6			4
	Kerékpár karbantartási ismeretek		3			11
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		12	9		6	15
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

7. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
KOLLÉGIUM ÉS GYERMEKOTTHON**

**KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SZAKISKOLA
SZAKMAI PROGRAMJA**

2015.

BEVEZETÉS

A készségfejlesztő speciális szakiskolában 2010. szeptember 1.-vel elindult a szövött tárgy készítő szakmai képzésünk.

A készségfejlesztő speciális szakiskola középfokú oktatási intézmény, a szakképző intézmények közé sorolandó. A képzési idő a készségfejlesztő speciális szakiskolában, a többi szakképző intézményhez hasonlóan négy év, amiből kettőben közismereti tananyag alapján dolgozunk, és két évfolyamon szakképzés jellegű oktatás folyik.

KÉPZÉS FELÉPÍTÉSE

Készségfejlesztő Szakiskola 9-10. évfolyam

Iskolánkban 9. évfolyamtól indul a szakképzés. A 9., 10. évfolyam az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását nyújtó szakképzést folytat. A cél olyan ismeretek és készségek elsajátítása, amelyek elősegítik, hogy a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni, környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni, képességeikhez mérten munkavállalóvá válni.

A szakmai előkészítő ismeretek oktatásánál lényeges szempont, hogy a tanuló megkedvelje a képességeihez mért, választott szakmát, fizikálisan erősödjön, állóképessége, koncentrációképessége növekedjen.

Különösen hangsúlyozni kell testedzését, manuális képességeinek fejlesztését. Ennek érdekében a testedzés óraszámának emelésével és tanórán kívüli elfoglaltságokkal megvalósítjuk a mindennapos testedzést. Testi állapotuk felmérésére a tanév elején és végén kerül sor. A készségtárgyak témaköreiben azokra a területekre fektetünk súlyt, ahol a manuális készségfejlesztés a cél.

A szakmai előkészítő ismeretek tanításával a gyermek lehetőséget kap arra, hogy kedvet kapjon a későbbi szakmai tevékenységek elsajátításához, megismerkedve a szakma alapvető elméleti ismeretein keresztül. A könnyűipari szakmacsoport szakmai előkészítő, alapozó program alapján készülnek a tanulók a szakmatanulásra.

1. ELVEK, CÉLOK, FELADATOK, ESZKÖZÖK, ELJÁRÁSOK

1.1. Képzés célja

A készségfejlesztő speciális szakképzés olyan életvezetési ismeretek kialakítását tűzi ki célul, amely a mindennapi élet gyakorlati ismereteinek felhasználásával képessé teszi a tanulókat kiscsoportos lakóotthonokban, családban, napközbeni foglalkoztatással illetve védőmunkahelyi vagy integrált munkahelyi munkával, viszonylag önálló életet élni.

Megismerteti a tanulókat minden olyan munkaformával, tevékenységgel, amelyek a felnőtt fogyatékosokat foglalkoztató intézményekben előfordulnak. Széles kínálatot kell nyújtani, hiszen a tanulók iskola utáni elhelyezése szinte minden esetben egyéni lehetőségek figyelembe vételével történik, ki kell választani, a tanuló mely tevékenységformában tud a legjobban teljesíteni.

A képzés célja, hogy legyenek alkalmasak szűkebb környezetük egyéni szükségletük szerint differenciált támogatással az életkezdéshez szükséges személyiségjegyek, ismeretek és gyakorlat megszerzésére és a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítására.

Szolgálja a tanulók személyiségének formálását, munkaszocializációs képességeik kialakítását, valamint alkalmassá válásukat a lakókörnyezetük életébe való integrálódásra.

1.2. A képzés általános feladatai

- elsődleges, hogy alakítsa ki azokat a kompetenciákat, amelyek alapvetően befolyásolják a felnőtt élet minőségét, biztosítják a minél teljesebb önállóságot az életvitel során
- fejlessze és javítsa a tanulók kommunikációs szintjét az elemi szimbólumok, jelzések felfogásában, a munkautasítások megértésében, a társalgásban
- fejlessze a szociális kapcsolatalakítást, a kulturált magatartási szokásokat, az önellenőrzés képességét, a társakkal, műhelyvezetőkkel, családtagokkal és idegenekkel való kapcsolatokban a helyes magatartást
- gazdagítsa élményeiket a szűkebb emberi környezet történéseiben, a munkaörömök befogadásában, a természet élvezetében, segítse elő, hogy élményeiket ki tudják fejezni szóban, képekben
- fejlessze akaratukat az előre átgondolt cselekvésekben, a magatartás és

cselekvés önkritikus végrehajtásában

- erősítse testi fejlődésüket, higiénés kultúrájukat alakuljon ki az egészséges életmód, környezet tudatos magatartás igénye
- ismertesse meg a tanulókkal a munkafolyamatokat, a munkahelyet, a baleset megelőzésének legfontosabb módjait, szokásait, törekedjen a rend, a tisztaság szokásainak kialakítására
- nyújtson alapvető ismereteket a munkával és a társadalmi együttélés kapcsolatos jogokról és kötelességekről, segítse elő azok megértését és betartását
- alakítsa ki a monotonia tűrést, hiszen az általuk végezhető munkák általában egyhangúak

1.3. A szakmai képzési programok kiválasztásának alapelvei

- Közel álljon a fiatalok érdeklődéséhez, motiválhatóságához.
- Adjon lehetőséget sikerélményük, kreativitásuk kibontakozásához.
- Biztosítsa az egyszerű betanulást igénylő munkafolyamat elsajátításának képességét.
- Készítsen fel az önálló életkezdesre az egyéni lehetőségek figyelembe vételével.

1.4. Képzés feltételei, eszközei

A készségfejlesztő speciális szakiskolai képzésben gyógypedagógusok oktatnak. A szakmai rész oktatását erre szakosodott szőnyegszövő szakképesítéssel rendelkező pedagógus oktatja.

A gyakorlati oktatás szervezése az intézményben történik. A termék megfelelő átalakítása megtörtént, így biztosítható a tanulók munkatevékenysége.

1.5. A készségfejlesztő speciális szakiskolába való felvétel feltételei, eljárásai

- **Iskolai előképzettség:** az értelmileg akadályozott tanulók az általános iskola 8 évfolyamának elvégzése után léphet a készségfejlesztő speciális szakiskola első évfolyamába.
- **Egészségügyi és munka alkalmassági feltételek:** a készségfejlesztő speciális szakképzésre jelentkező tanulóknál figyelembe kell venni az egyéni, aktuális állapotokat, és az adott munkatevékenységre való alkalmasságot.

Iskolánk tanulóit a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vizsgálja, és javasolja szakiskolai felvételt. Iskolaorvos munka alkalmassági vizsgálata méri fel a tanuló fizikai alkalmasságát.

2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

2.1. Általános cél

A minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőség minél teljesebb megvalósulásának a személyiség kibontakoztatásának elősegítése. Iskolánk közép súlyosan értelmi fogyatékos tanulói részére olyan konkrét célokat tűztünk ki, melyek segítséget adnak a társadalmilag hasznos, egyénileg tartalmas, konstruktív életvezetés kialakításához, képességek és készségek fejlődéséhez.

Nevelő-oktató munkánkban az esélyegyenlőséget, az egyes tanulók fejlettségi szintjét, adottságait, lehetőségeit, érdeklődését vesszük figyelembe. Az iskolai életmód szervezésében a gyermeki, serdülőkori és fiatalkori szükségletekre adekvát pedagógiai válasz kidolgozását tűztük ki célul.

Tiszteletben tartjuk a személyiség önállóságát, méltóságát, az individuális igényeket. Pedagógiai munkánk kihat a tanulók testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére.

2.2. Személyiségfejlesztő nevelési feladatok

- énkép, önismeret, önértékelés fejlesztése
- kommunikációs képesség fejlesztése
- általános szomatikus állapot fejlesztése, testi és lelki egészség megőrzése
- feladattudat, kitartás fejlesztése
- szociális értékrend és képességrendszer fejlesztése
- hon- és népismeret, európai azonosságtudat
- az identitás kialakulásának segítése
- alkotó- és befogadóképesség fejlődése
- szexuális tudatosság és önkontroll fejlesztése
- feszültségek feldolgozásának elősegítése
- kompetenciaélmény biztosítása
- a felnőtt élet társas viselkedési szabályainak megismertetése
- demokráciára nevelés
- környezettudatosságra nevelés

Személyiségfejlesztő feladatunkat akkor valósítjuk meg, ha intézményünkben teret kap a színes, sokoldalú iskolai élet, a tanulás, a játék, a munka, a sport, a művészet. Ugyanakkor tanulóink egész személyiségének fejlesztéséhez a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is hozzájárul.

Ugyancsak pedagógiai programunk ad segítséget életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk kialakításához, iskolán kívüli tevékenységük, életvitelük elfogadhatóságához. Nem elhanyagolható ezért a családok – szülők, testvérek – bevonása sem.

Rendkívül fontos az a környezet, az a minta, amely a sérült gyermeket születése óta körül veszi. A gyermekre ható külső tényezők a felfogó- és értelmezési készség akadályozottsága miatt erőteljesebben formálják a személyiséget.

2.3. Személyiségformálásban szerepet játszó legfontosabb tényezők

- anya-gyerek kapcsolat, családi légkör harmóniája
- testvérek egymás közötti kapcsolata
- a környezet ingergazdagsága
- a közösség szerepe, baráti kapcsolatok kialakulása
- a pedagógus bánásmódja
- a megfelelő sikerélmény lehetősége, pozitív értékelés
- képességeinek megfelelő elvárások
- egyenrangú bánásmód
- önrendelkezés optimális szabadsága
- szexualitás kérdéseinek megfelelő kezelése
- a felnőtt élet színtereinek megismerése.

Nevelési programunk fontos eleme, hogy tanulóink értelmi fejlesztésével párhuzamosan teljes személyiségének fejlesztését is segítsük. A meglévő pozitív jegyekre építve, kiküszöbölve a sérült elemeket, kell tanulóinkat harmonikus emberré formálni. A szülőkkel való állandó és rendszeres kapcsolattartás fontos részét képezi személyiségfejlesztő munkánknak.

Tájékoztatást kell kapnunk az otthoni történésekről, rendszeres egyeztetést kell tartanunk a nevelési módszerekről.

Tanácsokkal, gyakorlati segítségadással látjuk el a szülőt, azzal a céllal, hogy gyermeke otthon is és az iskolában is egységes koncepció és követelményrendszer szerint nevelődjön. A gyermek viselkedésének mindig jelzésértéke van. A megfigyelés, a szülővel folytatott beszélgetés mellett fontos a családlátogatás, a gyermek szociokulturális hátterének megismerése is.

3. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADAK

- az egészségnevelés célja: hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját
- el kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat: tegyenek saját egészségük érdekében

3.1. Az egészségnevelés kiemelt témakörei

- az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának a tudatosítása
- az egészséges életmód iránti igény kialakítása, az egészség és környezetvédelmi nevelés keretén belül
- az egészséges étkezés, élvezeti cikkek fogyasztásának mellőzése, a pihenőidő és munkaidő hasznos eltöltése
- a mindennapi testnevelés, rendszeres testedzés, személyi higiénia iránti igény kialakítása
- az orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon megjelenés, nyugodt, kiegyensúlyozott életvitel

4. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Intézményünk közösségfejlesztési tevékenységei két csoportra oszthatók

- iskolán belüli közösségi élet
- iskolán kívüli programok, társadalmi integrációs programok

Az intézményen belüli közösségfejlesztés a tanórán és napközis foglalkozások részeként iskolai ünnepélyeken, rendezvényeken és szakkörökön valósul meg.

Az egymás iránti tolerancia, segítőkészség, a társas életben rejlő örömforrás, a csapatszellem, közös célok elérésén keresztül, közös élményekkel válik átélhetővé tanulóink számára.

A pedagógus nevelőtevékenysége részeként figyelemmel kíséri a csoportdinamikai jelenségeket, szükség szerint avatkozik be az interperszonális folyamatokba.

Az intézményen kívüli csoportfoglalkozások, munkahelyi gyakorlatok és táborozások alkalmával tanulóink nem csak egymással és pedagógusaikkal kerülnek kapcsolatba, hanem szembesülnek a többségi társadalom elvárásaihoz történő alkalmazkodás nehézségeivel is.

A nevelés külső színterein tanulóink gyakorolhatják a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, beilleszkedés kultúráját. Egymásnak segítséget nyújthatnak a felmerülő nehézségek megoldásában.

Témanapok szervezése

Az intézmény teljes közösségét megmozgató, aktuális eseményekhez kapcsolódó rendezvény, ahol tanulóink megélhetik az intézmény közösségéhez tartozás pozitív oldalait.

5. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK

A készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulók mind kiemelt figyelmet igénylő tanulók, ezért a képzés oktatásának sajátosságait az alábbiakban foglalhatjuk össze

Az értelmileg akadályozott tanulók, készségfejlesztő speciális szakiskolai oktatásának keretében:

- a megtanult ismeretek szinten tartását biztosító, közismereti tananyag megtanítása, gyakoroltatása
- az önkiszolgálás lehető legmagasabb szintre juttatása egyszerű betanított munka, bedolgozói tevékenység, vagy legalább az önellátással kapcsolatos tevékenységek megtanítása
- munkahelyen való magatartásformák kialakítása, a balesetmentes, biztonságos tevékenység, és az ezzel kapcsolatos szokások kialakítása
- a környezetben való tájékozódás javítása

Az értelmileg akadályozott tanulók készségfejlesztő speciális szakiskoláiban folyó pedagógiai munka sajátosságai

- differenciálás, egyéni fejlesztési ütem
- a tevékenységekre és konkrét tapasztalatokra épülő ismeretszerzés
- nagymértékű tolerancia és türelem
- a feladatok egyénre szabása
- a pedagógus személyes aktív közreműködése a tanulási és a munkafolyamatokban

A közismereti tantárgyak tanításának tartalmi sajátosságai

A közismereti tárgyak célja ezen a szakaszon a meglévő ismeretek szinten tartása, bővítése.

- bővítés minden esetben gyakorlatorientált, a mindennapi élethez kötődő legyen
- a munkavégzés területén, fontos a viselkedési, cselekvési sémák megtanítása, azok begyakorlása
- a differenciálás elengedhetetlen az értelmileg akadályozott fiatalok oktatásában és a munkatevékenység szervezésében egyaránt.
- minden esetben a tanulók korlátait szem előtt kell tartanunk tartva a NAT és a Kerettanterv irányelveihez igazodva az egyéni sajátosságaikra építve határozhatjuk meg a követelményeket.

Rehabilitációs, habilitációs tevékenységek

- dramatikus tevékenységek (vers, tánc, bábozás szerepjáték)
- ének - zenével kapcsolatos tevékenységek (zenehallgatás, színekottás zenélés)
- sport gyógytestnevelés: mozgás-összerendezettség javítása, 11-12. évfolyamon kiemelt feladat az állóképesség és testtartás javítása)
- kézműves tevékenységek (agyagozás, kézimunkavarrás, viaszbatikolás, stb.)
- informatikai eszközökkel kapcsolatos tevékenységek

6. TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA SZABÁLYAI

- a javítóvizsga
- az osztályozóvizsga

A vizsgának írásbeli és szóbeli része van, azonban a tanuló egyéni sajátosságait figyelembe véve, a gyógypedagógus javaslatára eltérhet a vizsgabizottság.

7. VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK SZABÁLYAI

- írásbeli szülői nyilatkozat
- a választás egy tanévre kötelezi a tanulót
- a foglalkozásokon való részvétel kötelező
- nem megfelelő magatartás felfüggesztést vagy kizárást vonhat maga után

8. BESZÁMOLTATÁS AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

Értékelés, mérés

Az értékelés célja, a tanuló folyamatos motiválása, valamint visszajelzés arról, hogy milyen szinten áll az adott szakma évfolyamonkénti követelményeinek elsajátításában. Ennek érdekében az értékelés alapján tekintjük a tanuló önmagához képest történő fejlődésének mértékét.

Értékelés tárgya

A tantárgyi ismeretek elsajátításának mértéke, az ismeretek alkalmazásának foka, és a munkához, feladatvégzéshez való hozzáállás, az elkészített munkadarab minősége, egyéni képességeik tükrében.

Értékelés formái

A pozitív személyiségfejlődés érdekében a szakképzésben szerepet kapnak a motiváló hatású értékelési formák: szóbeli, (dicséret, figyelmeztetés, a gyerekek számára népszerű programon való részvétellel történő jutalmazás, stb.) és írásbeli, illetve az érdemjeggyel történő értékelés.

1. Félévkor érdemjeggyel történő értékelés után szülői értekezleten szövegesen értékeljük a tanulókat.
2. Év végén osztályzattal, a tantárgyak elvárt teljesítményszintjének elősajátítási mértékét tükrözően.
3. A havonkénti vagy hetenkénti érdemjeggyel történő értékelés lehetősége a csoportban tanítóknak szabad választása.

Mérés formái

- 9. évfolyam elején, valamint a 12. évfolyam végén a Heidelbergi Kompetencia Inventár mérőeszközzel történik
- minden tanév során a tanulók testi állapot felmérése is elkészül, az egész iskolára kiterjedő szempontrendszer alapján (NETFIT).

Szakiskolai gyakorlati évfolyamok

Szakképesítés megszerzésére felkészítő jelleggel működnek. Szőnyegszövő készségfejlesztési program / Szövött tárgy-készítő Központi szakmai programmodul készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulók szakmai képzéséhez – 2009, melyet a Szociális és Munkaügyi Minisztérium állított össze./ Ez a modul csak a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretekhez ad iránymutatást, ezért a közismereti tantárgyakat a Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola pedagógiai programját adaptáltuk.

A képzés két évfolyama alatt lehetőség nyílik a fiatalok tanulási tempójához igazodó oktatási formák megvalósítására. Kis lépésenként sajátítják el a szakmában és a gyakorlati életben használható fogásokat.

A szakmai oktatás során az elméleti ismeretek tanításának mélysége minden esetben igazodik a tanulók egyéni befogadóképességéhez. A gyakorlati oktatási foglalkozásokon minden esetben törekszünk, hogy az egyéni bánásmód és a differenciált felkészítés elvét tudjuk a legjobban megvalósítani. A szakiskolai képzés folyamán nagy hangsúlyt fektetünk a munkaképesség fejlesztésére és megőrzésére.

Szakmai gyakorlat

Az értelmileg akadályozott szakiskolai tanulóktól elvárt teljesítményt, a szakmai gyakorlat keretében is befolyásolják az egyéni képességek és kompetenciák.

Az értelmileg akadályozott szakiskolai tanulónak a második gyakorlati évfolyam végén, a mindenkori tanév rendje szerinti utolsó tanítási hétig kell a vizsgamunkáit elkészítenie. A mindenkori tanév rendje szerinti utolsó tanítási héten vizsgát tesz.

A vizsga nem OKJ-s, de a tanuló tanúsítványt kap róla, mely igazolja a szükséges kompetenciák elsajátítását.

A vizsga két részből áll

- vizsgaremekek bemutatása
- szakmai elméleti ismeretek a megadott tételsor alapján

Összefüggő szakmai gyakorlat

A tanév végén tanulóink összefüggő nyári szakmai gyakorlaton vesznek részt, melynek célja a szakmával kapcsolatos ismeretek bővítése, kapcsolódó intézmények látogatása (múzeumok, védett munkahelyek, skanzen, stb.)

A gyakorlat időtartama: 5 munkanap.

A képzés befejezésekor elvárt teljesítmény

Értékelés szempontjai:

- feladatmegértés pontossága
- kivitelezés színvonala
- anyagválasztás helyessége
- higiénés és munkavédelmi szabályok betartása
- az önálló munkavégzés szintje
- önálló tervrajz készítése és annak leolvasása

A tanuló minden évfolyam végén bizonyítványt kap. A képzés az elkészített munkadarabok, a szakmai vizsga és a gyakorlatok során a tevékenységek elsajátításának mértéke alapján a programban előírt követelmények teljesítéséről tanúsítványt kapnak a tanulók.

A tanúsítványnak tartalmaznia kell a tanuló munkaszocializációs szintjét és az egyes modulok elsajátításában való jártasságát.

Szakmai végzettség

A készségfejlesztő speciális szakiskola befejezésekor a tanulók **BIZONYÍTVÁNYT**, mellé a **KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SPECIÁLIS SZAKISKOLAI TANÚSÍTVÁNYT** is kapnak (nem OKJ-s képzések).

Szakmacsoportok

- Szövött tárgykészítő szakmacsoport
- Háztartástan- és életvitel szakmacsoport

9. HÁZTARTÁSTAN – ÉLETVITEL SZAKMAI PROGRAM

Elméleti követelmények

- Ismerje fel a háztartásban használt gépeket, eszközöket, alapvető szinten nevezze meg a funkciókat.
- Ismerje fel a háztartásban használt tisztítószeret, alapvető szinten fogalmazza meg az alkalmazásuk szabályait.
- Ismerje az alapvető ételkészítési módokat (főzés, sütés, párolás, sűrítés).
- Segítséggel állítson össze napi, heti étrendet az egészséges étkezés szabályainak ismeretében.
- Soroljon fel üzlettípusokat, legyenek ismeretei az alapanyagok beszerzési forrásairól.
- Kísérje figyelemmel az élelmiszerek eltarthatóságát.
- Ismerje az élelmiszerek tárolásának szabályait a kamrában és a hűtőszekrényben.
- Nevezze meg a nagytakarítás lépéseit, a mosás fázisait, a szükséges eszközöket, tisztítószeret.
- Nevezze meg a ruhajavítás eszközeit, alapvető szinten nevezze meg a funkcióikat.
- Legyenek ismeretei a vasalási módokról.
- Ismerje fel, nevezze meg és helyezze el megfelelően a lakás bútorait a különböző helyiségekben.
- Ismerje fel, nevezze meg a kerti szerszámokat alapvető szinten fogalmazza meg a funkciókat.
- Dísz tárgy készítés eszközeinek ismerete, balesetmentes adekvát használata.
- Dísz tárgykészítéshez használt anyagok elemi szintű ismerete.

10. CSOPORTBONTÁSOK ÉS EGYÉB FOGLALKOZÁSOK

A testnevelés órák heti időkeretének terhére szervezzük meg a gyógytestnevelés órákat azon tanulók számára, akiket az iskolaorvos gyógytestnevelési kategóriába sorol az adott tanévben. Gyógytestnevelés órák megszervezhetőek csoportbontással, a testnevelés órákkal párhuzamosan, illetve délutáni foglalkozások keretében.

Tanulóinknak napközis ellátás keretében délutáni foglalkozások kerülnek megszervezésre.

11. JUTALMAZÁS, MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM ÉRTÉKELÉSE A HELYI SAJÁTOSSÁGOK ALAPJÁN

A tanuló magatartásának minősítése során arról alkotunk véleményt, hogy milyen a tanuló viszonya az iskola értékrendjéhez, a Házi rendben rögzített viselkedési normákhoz, az íratlan viselkedési szabályokhoz, társaihoz, tanáraihoz, az iskola dolgozóihoz. Értékelésük állapotukhoz igazodva történik.

A tanuló magatartás jegyében kifejezésre jut

- az iskolába járási fegyelme
- társaihoz való viszonya (segítő készség, szolidaritás stb.)
- a tanáraival szemben tanúsított magatartása (udvariasság)
- beszédstílusa, a kulturált magatartás szabályaihoz való viszonya az iskolában és az iskolai szervezésű rendezvényeken
- a tanuló korábbi magatartásához képest történt (pozitív vagy negatív irányú) változás
- óra alatti magaviselete (fegyelmezettség)

A tanuló magatartásának és szorgalmának minősítéséről félévkor és a tanév végén az osztályban nevelő-oktató munkát végző pedagógusok javaslata alapján az osztályfőnök dönt, melynek alapelveit a pedagógiai program tartalmazza.

A szorgalom minősítésének fő szempontjai

- rendszeres felkészülés a tanórákra
- hiánytalan felszerelés
- szorgalmi feladatok vállalása, elvégzése
- tanórán kívüli tevékenységekben való részvétel
- segítőkészség, pozitív hozzáállás a munkához

Tanulóink jutalmazása a következőképpen történhet

- szóbeli dicséret
- oklevelek
- közösségi programokon, versenyeken való részvétel
- kirándulásokon való részvétel

8. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2015.

1. A SZOLGÁLTATÁS FELADATA

A Szakértői Bizottságok (országos és területi) által meghatározott speciális fejlesztések biztosítása az integráltan tanuló látás-, hallás-, mozgássérült, tanulásban akadályozott, beszéd fogyatékos és autista gyermekek számára.

Az ellátás az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs órák keretében történik.

A szolgáltatást, a tanulót ellátó intézmény igazgatója írásban kéri az utazó gyógypedagógusi hálózat intézmény vezetőjétől.

Az együttnevelésre vállalkozó pedagógussal szembeni legfontosabb kívánalom az *elfogadó attitűd*.

A sikeres együttnevelés megvalósításának feltételei közül kiemelkedő fontosságú a tanulók egyéni sajátosságait ismerő és figyelembe vevő *gyógypedagógusok, speciális szakemberek segítségének* igénybevétele.

Az utazó gyógypedagógusi ellátás területei

- gyógypedagógiai tanácsadás, ellátás, gondozás
- logopédiai ellátás
- szomatopedagógiai ellátás
- konduktív pedagógiai ellátás
- szurdopedagógiai ellátás
- tiflopedagógiai ellátás
- pszichopedagógiai ellátás
- autizmus specifikus ellátás

A tanulók közvetlen megsegítésén túl az utazó gyógypedagógusnak feladata továbbá

- tanácsadás a gyermeket tanító nevelőknek
- segítségnyújtás az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez,
- tanácsadás szülőknek.

Pedagógiai megsegítés feladatköre

- a szaktanácsadást, melynek feladata az oktatási, pedagógiai módszerek megismertetése, terjesztése;
- pedagógusok képzésének, továbbképzésének, önképzésének segítése, szervezése;
- a tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálata, melynek feladata a tanulók, tanulóközösségek jogai érvényesítéséhez szükséges ismeretek nyújtása

2. JELENLEGI SZOLGÁLTATÁSAINK

2.1. Gyógypedagógiai tanácsadás, ellátás, gondozás

Dyslexia-dysgráfia-prevenció

Az **általános iskolai** nevelő-oktató munka egyik legfőbb célja a kommunikációs alapkészségeknek - a beszédnek, az olvasásnak és az írásnak- az elsajátítása.

Az együttnevelésben részt vevő sajátos nevelési igényű tanulók nagy része olvasási és írási nehézséggel küzd, melyhez különféle tanulási problémák és kognitív funkciózavarok is társulnak.

Az általános iskolai anyanyelvi nevelés egyik alapvető feladata, hogy a tanulók megfelelően sajátítsák el az olvasás, írás készségét, mely a tanulás, művelődés szempontjából első helyen áll a kommunikációs készségek között. . A hagyományos olvasástanítási módszerrel, nagy valószínűséggel nem tudják elsajátítani az írás-olvasás képességét.

Tudva lévő, hogy ez a tanulási zavar a **középiskolában** is hátráltatja a diákok tanulási folyamatát.

A sajátos nevelési igényű tanulóknak az önálló ismeretszerzéshez szükséges alapkészségek kialakításához több időre, hosszabban tartó bevézésre, a feladatok megértéséhez több instrukcióra és segítségre van szükségük.

Dyslexia-dysgráfia reedukáció célja

- fejlődjön a tanuló téri tájékozódása;
- fejlődjön a tanuló beszédének alaki és tartalmi oldala;
- mozgás-és ritmusfejlesztés;

- emlékezet- és figyelem fejlesztés;
- olvasási készség fejlesztése;
- grafomotoros készség fejlesztése;
- hangok, betűk differenciálása

Jellemzői

- fokozatosan, kis lépések szerint halad
- szótagolást elősegítő módszer
- sok játékos, gyakorlati lehetőséget nyújt
- alapja a hangoztatás és a fonémahallás fejlesztésére épülő betűtanítás
- hármas asszociáció minél tökéletesebb kialakítására törekszik
- megelőzi a homogén gátlás kialakulását
- intenzíven fejleszti a tanulók szókincsét

Dyscalculia

- számolási készség elsajátítása
- számkörön belüli megértés - mennyiségek összehasonlítása
- műveleti jelek megértése
- azonosság és különbség jeleinek megértése
- a számkörben való eligazodás
- helyiérték megértése
- szöveges feladatok
- számrendszer felépítése
- műveletvégzések, alapfeladatok automatizálása

A dyslexia –dysgráfia - dyscalculia prevenció, reedukáció fejlesztést az EGYMI tapasztalt gyógypedagógusai végzik.

2.2. Logopédiai ellátás

Azok a tanulók, akik beszédükben nehézségekkel küszködnek, eleve hátrányos helyzetben vannak a többiekhez képest. A logopédusok munkája emiatt nélkülözhetetlen a nevelésben, oktatásban. Segítségükkel ez a hátrány leküzdhető.

A fejlesztés célja elsősorban

- Alakuljon ki a tanuló alakilag tiszta, nyelvtanilag helyes beszéde
- Fejlődjön a tanuló szóincse, kifejezőkészsége
- Javuljon a hallott beszéd, és az írott szöveg megértése
- Fejlődjenek, tökéletesedjenek az olvasáshoz, íráshoz, helyesíráshoz szükséges részképességek.

A fejlesztés feladata

- Diagnosztizálás, terápiás terv elkészítése.
- Különböző beszédhibák szűrése, javítása egyéni és kiscsoportos formában.
- Megkésett/akadályozott beszédfejlődésű kisgyermek korai fejlesztése, beszédindítása
- Az akadályozott, illetve megkésett beszédfejlődésű, beszédhibás, részképességgyengességgel küzdő gyermekek komplex egyéni és csoportos terápiája.
- A beszéd formai és tartalmi oldalának intenzív logopédiai terápiával történő javítása.
- A tanuláshoz szükséges alapvető képességek kialakítása, a sérült elemi funkciók fejlesztése, a másodlagos tünetek kialakulásának megelőzése.

A beszédfejlesztés során a diákok kommunikációjának hatékonysága nő, önbizalmuk lesz, így közlékenyebbé, talpraesettebbé válnak.

A beszédhibák javítása és a beszéd rendellenességeinek korrigálása során alapvető jelentősége van a tudatosságnak és a tervszerűségnek. Nemcsak a helyes diagnózis - vagyis a beszédhiba pontos megállapítása - és a megfelelő terápia megválasztása, hanem az alkalmazott vizsgálatok hatékonyságának mérése is nagyon fontos. A logopédiai fejlesztést tapasztalt logopédusaink végzik.

2.3. Szomatopedagógiai ellátás

A **szomatopedagógia** a testnevelés módszereinek felhasználásával, az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokat végzi. Alkalmas betegségek megelőzésére és gyógyítására.

A **szomatopedagógiai** foglalkozások célja:

- speciális mozgásterápiás, mozgáskoordinációs fejlesztés;
- mozgáskészség fejlesztése, képességfejlesztő gyakorlatokkal;
- testtartás korrekciója, mozgáshibák javítása;
- mozgásigény fejlesztése;
- a szerzett vagy veleszületett betegség következtében kialakult állapot egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációja, rehabilitációja

A fejlesztést **szomatopedagógus** szakember végzi, a szakértői véleményben előírtak alapján.

2.4. Konduktív fejlesztés

A konduktív pedagógia, olyan gyermekek számára nyújt komplex fejlesztést, akik a központi idegrendszer károsodása következtében nem életkoruknak megfelelően fejlődnek. A konduktív nevelés annál eredményesebb, minél fiatalabb életkorban veszi kezdetét. Jelentős hátrányt szenvednek, akikkel későbbi életkorban kezdenek el foglalkozni.

A komplex nevelés magában foglalja a *mozgástevékenység, a kognitív funkciók fejlesztését és az önellátási szokások kialakítását.*

A folyamatos, sokoldalú tevékenység biztosítja a kommunikáció, a manipuláció, az értelem fejlődését, a játékigény kialakulását. Ezen kívül megelőzhetők a viselkedésben, a személyiségben bekövetkező negatív irányú változások. Jó irányba tereli a családi működés összhangját, ezen belül az optimális anya-gyermek kapcsolat alakulását.

A fejlesztést konduktor szakember végzi, a szakértői véleményben előírtak alapján.

2.5. Szurdopedagógiai ellátás

A hallássérülésnél elsődleges tünet a halláskiesés, ami maga után vonja a másodlagos tüneteket:

- beszédfejlődés elmaradása
- kommunikációs nehézségek
- viselkedési zavarok

A korai hallás-és beszédfejlesztés módszere, hogy a terapeuta a szülő és a gyermek között kialakuló mindennapi kommunikációs helyzeteket (játék, öltözködés, stb.) ragadja meg, ezek segítségével kelti fel a gyermek érdeklődését. Elsődleges cél, hogy kialakuljon a gyermek "hallási figyelme", hogy képes legyen differenciálni a különböző hangok között. Feladata a hallássérült gyermeket megtanítani helyesen beszélni, helyesen "hallani" a hallókészülékkel. Nem szépen beszélni tanít, (mint a logopédus), hanem mindenféle olyan készséget fejleszt, ami a hallással, beszéddel kapcsolatos. A szomatopedagógus a hallássérült gyermekekkel az országos szakértői bizottság által meghatározott fejlesztés keretében foglalkozik. Kiemelt feladat, hogy a családot megtanítsa arra, hogyan kommunikáljon, hogyan foglalkozzon napi rendszerességgel, hallássérült gyermekével.

Habilitációs, rehabilitációs tevékenységünk céljai és feladatai

- az akusztikus megismerő sérült funkciók fejlesztése,
- a meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- a szükséges speciális hallókészülékek és taneszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- az egyéni sikereket segít ő a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a hallássérülés súlyossága,
- a fogyatékoság kialakulásának ideje,

- a sajátos nevelési igényű tanuló életkora, pszichés és egészségi állapota,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- a társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel.

A fejlesztést szurdopedagógus szakember végzi, a szakértői véleményben előírtak alapján.

2.6. Tiflopedagógiai ellátás

Az integráltan nevelt gyengénlátó, alig látó gyermekek, tanulók tiflopedagógiai szempontú megsegítésében a befogadó iskolák többségében hiányoznak a speciális szemléltető eszközök. A rehabilitációs-rehabilitációs fejlesztő tevékenység ellátására a fogyatékoság típusának megfelelően képzett gyógypedagógusok száma nem elegendő, emiatt a befogadó iskolák nem tudnak eleget tenni a jogszabályi előírásoknak.

Habilitációs, rehabilitációs tevékenységünk céljai és feladatai

- a vizuális megismerő sérült funkciók fejlesztése,
- a meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- a szükséges speciális optikai és taneszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- az egyéni sikereket segít ő a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a látássérülés súlyossága,
- a fogyatékoság kialakulásának ideje,
- a sajátos nevelési igényű tanuló életkora, pszichés és egészségi állapota,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,

- a társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel.

A feladatok a nevelés-oktatás minden területén megjelennek: tanóra, tanórán kívüli foglalkozások.

A fejlesztést tiflopedagógus szakember végzi, a szakértői véleményben előírtak alapján.

2.7. Autizmussal élő gyermekek, tanulók ellátása

Az autizmusban jártas utazó gyógypedagógus a többségi általános iskolákban végez autizmus-specifikus fejlesztést. Ezt a típusú speciális fejlesztést azok az SNI-s tanulók kaphatják, akiknek az illetékes Szakértői Bizottság szakértői véleményben, gyermekpszichiátriai diagnózis alapján autizmus-specifikus fejlesztést ír elő. A szakértői véleményben szerepelni kell a pervazív fejlődési zavar BNO kódjának (F84), a szakemberszükségletnek, a rehabilitációs órák heti óraszámának, valamint a korrekciós javaslatoknak.

Az utazó gyógypedagógus a szakértői véleményben megjelölt korrekciós javaslatok alapján végzi a fejlesztést. Fejlesztési tervet készít, mely munkájának az alapját képezi. A fejlesztési tervet a gyermek igényeire építi, szükség esetén módosítja.

Az autizmus specifikus-fejlesztést az utazó gyógypedagógus a szülővel való megegyezés alapján, vagy a tanuló iskolájában, az arra kijelölt helyszínen, vagy a Losontzi István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény telephelyén (Cegléd, Lövész u. 2.) az „Autista-házban” végzi.

Az autizmus specifikus fejlesztés elsősorban az autizmusból eredő nehézségekre terjed ki.

Ezek a területek

- Tér-idő szervezése
- Szociális készségek fejlesztése, viselkedésterápia
- Kommunikációs készség fejlesztése

Természetesen az autizmushoz társuló egyéb területek fejlesztése is nagy hangsúlyt kap.

Ezek a területek

- Kognitív területek fejlesztése, tanuláshoz szükséges készségek fejlesztése
- Tanulástámogatás, a tanulás speciális megsegítése
- Dyslexia, dysgraphia, dyscalculia prevenció, ill. terápia
- Mozgásfejlesztés

Az utazó gyógypedagógus szoros kapcsolatot tart a szülőkkel,- segítséget nyújtanak gyermekük nevelésében, hogy elősegítsék a lehető legnagyobb mérvű önállóság kialakulását - az integráló intézmény pedagógusaival, igazgatójával. Ennek célja, a gyermek megsegítése, a gyermek érdekében végzett szakmai együttműködés, a sikeres integráció.

2.8. Kéttanítós módszer

A kéttanítós módszer (autista gyermek osztályában) akkor hatékony, ha az általános iskolai tanító és a gyógypedagógiai tanár együtt, teamban készül fel az órára, közös munkával dolgozza ki az óratervét. A tanórán egyenrangú partnerként, egymás munkáját segítve dolgoznak együtt. Felváltva tevékenykedtetik a tanulókat, sok kooperatív technikát, képességfejlesztő játékot, tevékenységközpontú módszert alkalmazva. Ehhez a munkához szükség van a szakmai egyetértésre, egymás munkájának elismerésére. A nevelőértéke ennek a módszernek, mind a halmozottan hátrányos, mind a SNI-s tanulók szempontjából jelentős. A kiegyenlített viszony miatt a két tanár figyelme, energiája megoszlik a tanulók között, ami szintén segíti az együttnevelést.

3. SZAKMAI SZOLGÁLTATÁSOK

Intézményünk gyógypedagógusai az együttnevelésben jártas szakemberek. A tevékenységeink fókuszában a sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelését támogató szolgáltatások biztosítása áll. Előadás, tréning vagy műhelymunka keretében tudunk szakmai segítséget nyújtani az együttnevelő iskolák számára.

3.1. Az összejöveteleken, a szemléletváltáson túl, segítséget biztosítunk

- a szak- vagy szakértői vélemények értelmezésében,
- az Irányelvek tanulmányozásában, alkalmazásában,
- egyéni fejlesztési tervek készítésében,
- fejlesztőeszközök ajánlásában, használatában,
- pedagógiai programok, helyi tantervek átdolgozásában,
- szakkönyvek, speciális tankönyvek bemutatásában, kikölcsönzésében,
- speciális együttnevelési módszerek (kooperatív tanulás, tevékenységközpontú pedagógiák, tanórai differenciálás) elsajátításában.
- kompetenciaalapú programcsomagok adaptálásában, mentorálásban
- kéttanítós óravezetés gyakorlatának, hatékonyságának, módszereinek bemutatásában
- A befogadó intézmények pedagógusainak differenciált módszereinek megismertetésében, a gyermek egyéni tempójához mért tanulásszervezésben, *"jó gyakorlataink"* továbbadásában.

Olyan speciális oktatási, pedagógiai módszerek megismertetésében segítünk, melyek a tanulásban akadályozott, pszichés fejlődési rendellenességgel küzdő, értelmileg akadályozott, autista gyermekek fejlesztésében, együttnevelésében segítenek.

3.2. Az utazó gyógypedagógusi hálózat tanév elején és tanév végén méri az ellátott gyermekeket, tanulókat

Gyógypedagógiai ellátás mérési rendszere

A mérési rendszer életkornak megfelelő három feladatsorból áll.

- Figyelemvizsgálat
- Edfeldt vizsgálat
- Auditív diszkrimináció mérése
- Matematikai műveletek végzésének mérése
- Értő olvasás mérése
- Helyesírás mérése

Logopédiai ellátás mérési rendszere

- Általános megfigyelés
- Beszédszervi állapot és működés vizsgálata
- Grammatikai próba

Szurtopedagógiai ellátás mérési rendszere

- Hallásvizsgálat

Tiflopedagógiai ellátás mérési rendszere

- Szemészeti tükör

Szomatopedagógiai ellátás mérési rendszere

- Mozgásfelmérés egyéni megfigyelés alapján

Autizmussal élők ellátásának mérési rendszere

- Tér-idő szervezése
- Szociális készségek
- Kommunikáció

9. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**KOLLÉGIUM
PEDAGÓGIA PROGRAMJA**

2015.

1. ELVEK, CÉLOK, FELADATOK, ESZKÖZÖK, ELJÁRÁSOK

1.1. Kollégiumi nevelés alapelvei, célkitűzései

A kollégiumi nevelés alapelvei és célkitűzései azonosak az intézmény nevelési programjának gyógypedagógiai alapelveivel és gyógypedagógiai nevelési koncepciójával.

A kollégium az iskolai nevelés és oktatás sikerének biztosításához hozzájárul és azt speciális lehetőségeivel ki is egészíti.

- A kollégiumban az elhelyezésre kerülő gyermekek személyiségének fejlesztése a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg.
- Segítse a minél teljesebb önállóság elérését a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést.
- A kollégiumi nevelőmunka a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességek fejlesztését szolgálja.
- A közvetítendő értékek legyenek összhangban az iskola pedagógiai programjával, a helyi tantervvel.

A kollégium legfontosabb célja a szokások kialakítása és elmélyítése. A speciális pedagógia egyik legfőbb elve, hogy olyan jól alkalmazható probléma-megoldási sémákat tanítsunk meg tanulóinknak, amelyek az általános élethelyzetben jól alkalmazhatók. Ezzel ugyan nem tudjuk az életben adódó minden szituációra felkészíteni a tanítványokat, de jobb eligazodási lehetőséget tudunk biztosítani számukra.

A kollégiumi nevelőmunkának a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességek fejlesztését kell szolgálnia, ennek érdekében a tevékenységek mindegyikét át kell hatnia a játéknak, a tanulásnak és a munkának. Az itt folyó nevelő munka során kiemelkedően fontos az egyéni bánásmód, a személyre szabott nevelési eljárások alkalmazása.

Nagyon eltérő nevelési igények és szükségletek jelentkeznek a nevelhetőség szempontjából.

A szokások nem spontán alakulnak ki a tanulóknak, ezért a mindennapok során folyamatos, tudatos fejlesztéssel gyakoroltatással kell ezeket kialakítani. Erre alkalmas színtér a kollégium.

Az értelmileg akadályozottság általában egy komplex tünet-együttes, összetevői nem csak a tanulásra kiható akadályozó tényezők és az érzékelés működési zavarai lehetnek, hanem biológiai egészségügyi tüneteket is hordozhatnak. Az egészségügyi tünetek kezeléséhez a

kollégium ápolónői segítséget biztosítanak. Különösen veszélyesek az éjjel fellépő ilyen rohamok. A kollégium fokozott felügyelettel igyekszik az ilyen rohamok esetleges tragikus következményeit kivédeni. Ezért éber éjszakai felügyeletet biztosítunk.

1.2. Eszközök, eljárások

A tanulásban akadályozott tanulók csak részben képesek önmagukat ellátni, ezért fokozott figyelmet és megsegítést igényelnek a gondozási és ápolási feladataik ellátásánál.

A kollégium akkor működik eredményesen, ha az ott kialakított életmód és szokásrendszer nem szakad el a természetes élethelyzetektől. Lehetőségeinkhez mérten részt veszünk a város kulturális és egyházi rendezvényein, programjain.

Az önkiszolgálás természetes része az iskolai életnek is. A kollégiumban fokozottan törekedni kell arra, hogy az ott élő gyermekek és fiatalok fokozottan, aktívan vegyenek részt önmaguk ellátásában, környezetük alakításában, rendben tartásában, gondozásában, egyéni képességeikhez mérten.

2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

2.1. A tanulók fejlődését, tehetség gondozását, felzárkóztatását, életkezdesét segítő tevékenységek

A kollégium működését meghatározó alapelvekben rögzítettek szerint szükséges fokozott figyelmet fordítani olyan tevékenységrendszer kialakítására, amely a tanulók egyéni fejlődési ütemét is figyelembe veszi és fejlesztő hatású. Ennek érdekében a kollégiumi foglalkozásokon használhatják a tanulók mindazokat a fejlesztő eszközöket, fejlesztő helyiségeket, amelyeket az iskolai időszakban is használnak (fejlesztőszoba, könyvtár, tornaterem, számítógép terem).

A tehetség relatív, a mi tanulóink között is előfordulnak olyan gyerekek és fiatalok, akik egyes területeken a többiekhez képest jobb teljesítményt nyújtanak. Az iskolával együttműködve kell megszervezni azokat a foglalkozásokat, amelyek segítik ezeknek a képességeknek kibontakoztatását.

Az egyenlőtlen fejlődési ütem a mi sajátosságaink között természetes dolog. Szinte minden diákunk és szinte minden területen egyéni sajátosságok szerint fejlődik. Előfordul az is, hogy saját fejlődési ütemétől is elmarad a tanuló, betegség, hiányzás, más esetleg lelki eredetű

probléma miatt. Ilyenkor törekedni kell arra, hogy a nem természetes elmaradását mielőbb behozza a tanuló. Ennek segítői lehetősége az egyéni foglalkozás.

A kollégiumi élet során különösen törekedni kell arra, hogy gyakorolhassák a gyerekek az önálló életformát.

2.2. Hátrányos helyzetű tanulók szervezett felzárkóztató társadalmi beilleszkedést segítő programok terve

Intézményünkben tanuló diákjaink értelmi vagy tanulásban akadályozottságuk miatt eleve hátrányos helyzetűek. A hátrányos helyzetből adódó defekteket egységes nevelési elveink következetes érvényesítésével igyekszünk kompenzálni.

A kollégium mindent megtesz a nem megfelelő családi nevelés pótlásáért, a hátrányos helyzet enyhítése érdekében. Kiegészíti a családi szokások és hagyományok rendszerét. Segíti az együttműködést a család és az intézmény között. A kollégium a hátrányos helyzet enyhítésében az iskola ilyen jellegű programjaihoz kapcsolódik.

3. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

3.1. Az iskola egészségügyi ellátása

Az iskolaorvos heti két alkalommal rendel. Az iskolaorvos és a védőnő egészségügyi kérdésekben felkérésre szakértőként működik a nevelőtestület munkájában.

A tanulók egészségügyi ellátását az orvos és a védőnő az intézmény vezetőjével egyeztetett rend szerint végzi.

Az iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által önállóan ellátandó feladatok

- Alapszűrések végzése.
- A gyermekek személyi higiéniájának ellenőrzése, testi, szellemi fejlődésük ellenőrzése, regisztrálása.
- Elsősegélynyújtás.
- Orvosi vizsgálatok előkészítése.
- Védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok elvégzése.

- Krónikus betegek, magatartási zavarral küzdő tanulók életvitelének segítése.
- Részvétel az egészségtan oktatásában.
- Testnevelés, gyógytestnevelés, technika órák, iskolai helyiségek környezete, az étkeztetés higiénés ellenőrzésében való részvétel.
- Kapcsolattartás a szülőkkel.
- Pályaválasztás segítése.
- Az elvégzett feladatok dokumentációjának vezetése, a jogszabályok szerinti jelentések elkészítése.

4. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

4.1. Közösségi élet fejlesztése, művelődési és sporttevékenységek szervezése

A közösségi élet szervezése kiemelt feladata kollégiumunknak. Gyermekgyűlés, csoportos megbeszélés és személyes beszélgetés keretein belül lehetőség nyílik a problémák megbeszélésére. Közösségformáló ereje van a havonkénti közös rendezvényeknek, az ünnepeknek, a sport és kulturális eseményeknek. A közös üzemelésből adódik, hogy ünnepeink és kulturális rendezvények egy része közös az intézmény többi részegységével. A kollégium saját munkatervvel rendelkezik, amelyben szerepelnek saját, csak a kollégium életet érintő programjai.

5. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK

Nemzeti etnikai kisebbségi nevelés a kollégiumban

Kollégiumunkban az etnikai és kisebbségi kultúrából adódó problémákat helyi körülmények között oldjuk meg. A mindennapos tevékenységek során nagy hangsúlyt fektetünk az eltérő kulturális hagyományok megőrzésére, az eltérő nevelési szokásokból fakadó hiányosságok pótlására.

Minden napra kell tervezni a kötött foglalkozások közül sport és mozgásfoglalkozást. A mozgásfejlődés szorosan összefügg az egész személyiség fejlődésével, ezért a mozgásfeladatokon és az érzelmi odaforduláson keresztül jól irányíthatóak e sérült gyerekek.

A tanulást megelőzően a délelőtti pedagógussal egyeztetünk, majd a konzultáció alapján mélyítjük, gyakoroltatjuk az iskolában tanultakat.

A délutáni foglalkozásokon nagy teret kap a differenciálás, a játékos tanulási, gyakorlási forma.

A munka, önkiszolgálás a kisebbek esetében inkább önkiszolgálási feladatokat jelent, a nagyobbak esetében ez kiegészül hasznos munkával, ami jelenti az élettér, a környezet, az iskola udvarának és közvetlen környezetének rendben tartását és egyszerűbb háztartási tevékenységeket, pl.: mosás, takarítás.

A munka tevékenység magában foglalja mindazon tevékenységeket, ismereteket, jártasságokat, készségeket, megtartási szokásokat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a tanuló eljusson az önkiszolgálás önálló fokára, és olyan elemi munkaképességeket szerezzen, amelyek lehetővé teszik az iskola befejezését követő életközegben való eredményes szocializációt.

Az irányított szabadfoglalkozásban olyan, főként a csoportok mindennapi tevékenysége során szokássá vált programokat lehet tervezni, ami más kategóriába nem sorolható (pl.: kedvenc TV műsor megnézése, drámajáték, stb.). Idetartozik a nevelői beszélgetés, amely magába foglalja a társadalmi, szociális környezet különböző eseményeit, témáit, pl. ünnepek, család, hagyományok.

7.2. Kötelezően választható szakköri foglalkozások

- kultúra
- origami
- kézművesség
- könyvtár, bábozás, mesenélés
- honismeret
- kerékpár, asztalitenisz
- barkácsolás, technika
- mese, drámajáték.

A szakköröknek kiemelt szerepet szánunk. Rendszeres (heti egyszeri) elfoglaltságot nyújtanak neveltjeinknek.

Az értelmileg akadályozott, illetve a tanulásban akadályozott gyermek testi és pszichés fejlődésében is nagy jelentősége van a játéknak. A játékon, a játékosan szervezett tevékenységen, gyakorlatokon keresztül az azokat kísérő kedvező érzelmi állapot segítségével a mozgási és a különböző tevékenységi szükségleteit elégíti ki, fejlődési lehetőségeit javítja. Tapasztalatokat szerez és bővít, észlelése, gondolkodása, érzelmi élete fejlődik

8. BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

A kollégium működési sajátosságából adódóan az ismeretek elsajátítási szintjének megállapítása, annak számonkérése nem a kollégiumi nevelőtanárok kompetenciája.

9. CSOPORTBONTÁSOK ÉS EGYÉB FOGLALKOZÁSOK

9.1. A tanulók életrendje, tanulása, szabadidejének szervezése

A kollégium működésének rendje szervesen illeszkedik az iskola működésének rendjéhez. Az óvodai csoport foglalkozásainak szervezése során a felügyeletet és a fejlesztést a foglalkozásokon túl is biztosítja. Aktív nevelői magatartást igényel a gondozás és a nevelés egysége.

A kollégiumi foglalkozások megtervezése a kollégiumban dolgozó pedagógusok, megtartása a nevelőtanárok és irányításukkal a gyermekfelügyelők feladata. A tervezésben a játéknak, a tanulásnak és a munkának arányosan kell megjelennie. Törekedni kell az önellátás, önállóság, együttműködés, alkalmazkodás, normakövetés, önkifejezés pozitív önértékelés fejlesztésére és az egészség megőrzésére. A csoportonkénti foglalkozásoknak tartalmaznia kell az önkiszolgálási feladatokat, a szabadidős programokat, munkát, tehetséggondozást, társas kapcsolatok kialakítását, közösségi tevékenységeket. A munkaszervezés során figyelembe kell venni az iskola területi elhelyezkedését, sajátosságait.

A kollégiumi foglalkozások szervezésekor kiemelt szerepet kap

- a szocializációt segítő képességek (együtműködés, alkalmazkodás, normakövetés, önállóság, önellátás, önkifejezés, pozitív önértékelés) fejlesztése,
- az egyéni tanulási és ismeretszerzési technikák megtanulása, alkalmazása,
- az egészséges életmódra nevelés - a tanuló speciális igényeihez igazítva az egészség megőrzéséhez szükséges technikák, képességek megszerzése, megőrzése,
- a környezeti nevelés, az egyéni igények alapján a saját környezet megfelelő kialakítása,
- a szabadidős program, önkiszolgálás, munka, tehetséggondozás, felzárkóztatás, társas kapcsolatok, közösségi tevékenységek alkalmazása, amelyek a tanuló eredményes társadalmi beilleszkedését segítik elő.

9.2. A kollégium hagyományőrző rendezvényei

A kollégium hagyományrendszere szerves része az iskola hagyományrendszerének. A közös ünnepélyek és programok a közös működésből adódó sajátosságok.

Programjaink

- szalonnasütés
- „Tökös-hét”
- sportverseny külön az alsó és a felső tagozatos tanulóknak
- Mikulás nap
- Adventi sportnap
- karácsony-váró kézműves-hét
- Karácsonyi ünnepség
- „X” faktor megrendezése
- szexuális felvilágosítás
- Farsang
- Valentin nap
- felvilágosítás a káros szenvedélyekről
- Nőnap megemlékezés
- „Ki mit tud?”
- „Húsvét” hagyományőrző foglalkozás
- Anyák napi megemlékezés
- gyalogtúra a Gerje-partra
- „Te szedd!” szemétszedés
- nyári tábor
- gyermekgyűlés havonta

10. JUTALMAZÁS, ÉRTÉKELÉS A HELYI SAJÁTOSSÁGOK ALAPJÁN

A kötelező és szabadon választott foglalkozásokon egyaránt érvényesülnek a jutalmazás és az értékelés kapcsán alkalmazott pedagógiai eljárások. Nagyon fontosnak tartjuk a pozitív megerősítést, ily módon is motiváljuk a kollégium lakóit a sikeres és tartós együttműködésre.

11. EGYEBEK

11.1. Gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységek

A gyermek és ifjúságvédelem tevékenységi rendszerét szintén az iskola koordinálja. A kollégium szerepe elsősorban felismerő és jelző szerep. A kollégium oldottabb légköre gyakran őszinte megnyilatkozásokra ösztönzi a gyereket, ahol esetleg olyan sérelmek is felszínre kerülnek, amelyek másutt rejtve maradnának.

Fontos, hogy intézkedés mindig csak körültekintően, a gyermek érdekeit figyelembe véve történjen. A gyerekek megszerzett bizalmát megőrizve, az intézkedés diszkrét volta mellett nem elhanyagolható a megelőzés sem.

Probléma észlelésekor a kollégiumban dolgozó munkatárs konzultál az iskolai nevelővel, illetve az intézkedésért felelős dolgozóval, az intézményegység vezetőjével.

11.2. Az iskolával és a szülővel való kapcsolattartás formái

Az iskola és a kollégium egy épületben működik. A kollégiumi és az iskolai nevelők mindennap találkoznak egymással. Munkájuk során alkalmuk van konzultálni a gyermekekről, feladatokról. A nevelőtanárok és a gondozásban közreműködő, pedagógiai munkát segítő dolgozók, a szülőkkel hetente találkoznak. A kollégiumi pedagógusok is évente két alkalommal fogadóórát tartanak az érdeklődő szülők számára, mellette lehetőséget biztosítanak a szülőkkel közös eset-megbeszélésekre. Az iskolai évnnyitóval megegyező napon kollégiumi szülőértekezletet tart az intézményegység vezetője. A nevelőtanárok részt vesznek az osztályfőnökök által megtartott szülői értekezleteken.

11.3. A kollégiumban folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési és minőségbiztosítási rendszere

Az intézmény a pedagógiai programban rögzítettek szerint, egységes minőségbiztosítási rendszert vezetett be, az ebben leírtak az irányadók. Az egységes rendszer alapja a vállalt feladatok teljesítésének mérése, valamint a dolgozók, tanulók és szülők véleményének kikérdezése az intézmény munkájáról.

11.4. Szükséges dolgozói létszám

A személyi feltételeket az intézmény személyi összetétele tartalmazza.

11.5. Tárgyi feltételek

Az épület kétszintes. A tanulókat 4-8 ágyas szobákban, a lányokat és a fiúkat külön emeleten helyezük el, a mentális képességeket és életkorukat is figyelembe véve.

Emeletenként 4 gyermek és 4 felnőtt vizesblokk van. A hálók és a kollégiumban található tantermek bútorzatának állapota kielégítő, de folyamatos cseréjükre rövid időn belül szükségessé válik. A földszinten található az orvosi rendelő, valamint a betegszoba.

A szabadidő eltöltésének egyik legjobb helyszíne az udvar. A tavasszal megújult kisudvaron található játékok megfelelnek a korszerű játszótér feltételeinek és az óvodás, alsó tagozatos gyermekek igényeinek.

11.6. A kollégiumi felvétel és a működés rendje, kizárás kritériumai

Intézményünk kollégiumában elhelyezési lehetőséget biztosítunk minden olyan gyermeknek és fiatalnak, aki az intézményünkben működő óvoda, eltérő tantervű általános iskola, készségfejlesztő speciális szakiskola tanulója és szülője, gondviselője, vagy gyámja kérte kollégiumi felvételét. Az elsősorban Pest megye területén élő értelmileg akadályozott tanulókat, szabad férőhely esetén a Cegléd város vonzáskörzetében élő tanulásban akadályozott gyermekeket.

A kollégium elsősorban a tanítási napok ideje alatt működik, de igény esetén a gyermekek hétvégi felügyeletét is ellátjuk.

Intézményünk kollégiumának alapvető részegységei

- Az óvoda
- Az alapfokú iskola
- A készségfejlesztő speciális szakiskola.

Kizárás, illetve felfüggesztés kritériuma

- Az egészségi állapot olyan mértékű romlása, amely miatt állandó orvosi felügyeletet igényelne.
- A házirend megsértése
- Egyeztető eljárás lefolytatása során

10. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**EGÉSZSÉG ÉS KÖRNYEZETI
NEVELÉSI PROGRAM**

2015.

BEVEZETÉS

Intézményünk sajátosságából és a mindennapi tapasztalatainkból is láthatjuk, hogy egyre több testileg és szellemileg éretlen gyermek érkezik,- a korának és képességeinek megfelelő gyermekközösségbe – akik lelkiileg labilisak, érzékenyek, agresszívek, nyugtalanok, türelmetlenek vagy éppen közönyösek.

Az egészségnevelés olyan tevékenységek összessége, amely az élet minőségét, az ember testi, lelki és társadalmi egészségét komplex módon kívánja javítani. Nemcsak arra tanít, mi hasznos és káros, hanem készségeket fejleszt ahhoz, hogy az ember az egészségét képes legyen megőrizni, illetve egy adott állapot esetében tisztában legyen állapotával és lehetőségeivel.

Az óvodás és iskoláskor a szocializáció döntő időszaka. Ebben a nagyon érzékeny és „képlékeny” életkorban a prevenció nem elsősorban és csak az ismeretközlésre, hanem a pozitív irányú befolyásolásra kell, hogy támaszkodjon.

Az egészség fogalma

Az egészség a szomatikus, mentális és szociális (társadalmi) jólét állapota, nemcsak a betegségek hiánya. Az egészségfogalom tárgyalásánál újabban egyre inkább hangsúlyozzák az egyén és az egyént körülvevő tárgyi-személyi környezet harmonikus együttélésének jelentőségét. Ebben döntő az egyén alkalmazkodóképessége, rugalmassága és küzdőképessége, amely különösen a fejlődő szervezet és személyiség esetében fontos.

Az egészségfejlesztés és az egészségnevelés kapcsolata

Az egészségnevelés koncepcióját felváltotta az egészségfejlesztés, amely sokkal összetettebb tevékenység.

Az egészségfejlesztés széleskörű tevékenységet foglal magába, amelyek közös célja az egyének és a közösségek egészségi állapotának javítása a betegségek megelőzése és az egészség védelme. Az a folyamat, amely képessé teszi az embereket az egészségük feletti kontroll növelésére. Elsősorban tehát egyfajta egészségtudatosságot jelent, amely igényt alakít

ki az emberekben, hogy folyamatosan figyeljenek oda egészségükre, és aktívan tegyenek meg mindent egészségi állapotuk javítása érdekében, akár egészségesek, akár betegek.

Gondoljunk arra, hogy a harmonikus beteg gyermekek egészségfejlesztése szempontjából milyen lényeges az optimális életminőség kialakítása. Az egészségfejlesztés tehát sokkal többet jelent, mint az egészségnevelés, hiszen ez utóbbi csak egy kis szegmenst jelöl. Magába foglalja a primer, szekunder és a terciér prevenció, szintjein mindazokat a tevékenységeket, amelyek segítenek az egészségi állapot javításában.

A szűrővizsgálatokat tehát éppúgy, mint az aktív életmódváltzás technikáit vagy az iskolai szabályozás különböző formáit.

Természetesen az egészségnevelést az egyik központi tevékenységnek tekintjük, hiszen az szolgálja leginkább az egészségmegtartáshoz és betegségmegelőzéshez szükséges életmódtanulás és életmódváltzás alapjait.

Az egészségnevelés célja

Az intézményünkbe kerülő gyerekek több mint fele alacsony státuszú, rossz szociális körülmények között lévő családban él, ezért – sajnos – magas a veszélyeztetett gyermekek aránya. Magas a szenvedélybeteg szülők gyermekeinek aránya, ami óriási terhet jelent mind az iskolának, mind a gyógypedagógusoknak. Munkánk során csak részben számíthatunk a családok segítségére. Jórészt a családok felnőtt tagjai is segítségre szorulnak.

Az értelmi fogyatékoság súlyosságától függetlenül intézményünk célja mindkét iskolatípusban a gyógypedagógia eszközrendszerével sajátos nevelési szükségletekhez igazított egyéni megsegítéssel, az értelmi sérült tanulóink intenzív személyiségfejlesztése, a képességekhez igazított eredményes társadalmi szocializációra való felkészítés.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk a testi – lelki egészségnevelésnek. Szeretnénk, ha tanítványaink, sérüléseik ellenére érzelmileg kiegyensúlyozott, önmagukat elfogadó önmegvalósítási lehetőségeiket kereső gyermekeké, majd felnőttekké váljanak.

Alapelvek

- az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését

- személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják
- az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel
- a pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani
- fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást
- ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait
- nyújtsanak támogatást a gyerekeknek a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében
- segítség a krízishelyzetbe jutottakat
- az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre
- az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki
- fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést

Ebben az intézményben dolgozók életvitelének is jelentős szerepe van.

Az egészségnevelés követelményei

1. A család szerepének megértése: a család, a legkisebb, legösszetartóbb, érzelmileg legerősebb közösség, fontos szerepet tölt be a gyerek életében. Az intézményünkben tanuló gyermekek többsége diszharmonikus, családban él. Ezek a családok nem képesek

a belül zajló összhang, tisztelet és szeretet hiánya miatt teljesíteni a család minden feladatát. A gyerekekre a nem teljes család van a legrosszabb hatással, ahol az egyik szülő hiánya nem teszi lehetővé a harmonikus fejlődést.

2. A helyes viselkedés szabályainak elsajátítása, a felnőttek és a társak tisztelete: a viselkedés az ember környezetéhez való viszonya. Alkalmazkodik a társadalmi szokásokhoz, erkölcsi normákhoz, a család vagy a társadalom hagyományaihoz. Tetteivel a külső ingerekre reagál.
3. A jó és a rossz tulajdonságok felismerése, önismeret és az önuralom kialakítása: a belső egyensúly, a testi – lelki harmónia megteremtésének igazi alapja az önismeret, ami a felnőtté válás folyamatának eredménye.
4. A közösségbeli „én-szerep” felismerése, a tolerancia, empátia és pozitív gondolkodás kialakítása: az ember közösségben él, és alkalmazkodnia is kell hozzá. A jelleme nemcsak látható tulajdonságokból áll, hanem egy sor pozitív és negatív tulajdonságot is rejt. Megszabadulni a rossz tulajdonságoktól csak erős akaratú lehet. Mivel a gyermek nagyon érzékeny a környezete ingereire, jellemének formálása során legfőképp nekünk kell jó példát mutatnunk.
5. A jó emberi és baráti kapcsolatok kialakítására és a problémák konfliktusmentes megoldására való igény.
6. Az egészség megelőzés alapvető feltételeinek ismerete, a helyes napirend kialakítása: a napirend egészséges rendszert visz a gyerek életébe. A család és az iskola együttműködése e téren is nagyon fontos, mivel a tevékenységek ellenőrzése (tisztálkodás, alvás, étkezés, stb.) mindkét fél részéről határozott hozzáállást igényel.
7. Az egészséges táplálkozás aktuális elveinek ismerete.
8. A biztonságos közlekedés és az elsősegélynyújtás alapelveinek elsajátítása.
9. A káros szenvedélyek negatív hatásának felismerése.

10. A testi higiénia iránti igény kialakítása.

11. A rendszeres testmozgásra való igény kialakítása.

12. Az egészséges életköznyezetre való igény, tudni, mit tehet az ember a szűkebb / tágabb környezetért.

13. A környezetre káros anyagok ismerete.

14. A környezet egészségre káros hatásának ismerete.

15. Az egészségért és az egészséges környezetért folyó törekvésekben való aktív részvétel igényének kialakítása.

Környezeti nevelés

Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

Mivel az ember a természet része, ezért a testi- lelki- szellemi egészség és a környezetkultúra nem választhatók el egymástól.

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását, képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását.

Mindez úgy valósítható meg, ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére.

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését.

Az iskola minden tanulójának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra.

Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek. A tanulók és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is.

A pedagógusok, a felnőtt dolgozók személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői.

A speciális nevelési módszereket igénylő gyerekeknél kezdetben differenciált eljárásokkal, tartalmakkal és oktatásszervezési megoldásokkal, terápiákkal kell alkalmazkodni a tanulók között meglévő nagyobb eltérésekhez. A képességfejlesztésben hangsúlyosan jelen kell lennie a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. Később a megismerési módszerek további fejlesztése, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetek, ismeretek, elsajátított tanulási szokások fejlesztése a cél. Előtérbe kerül a verbális szint, de differenciált módon jelen van a manipulációs, és a képi szint is.

Célok

- tanulóink vegyék észre a természet szépségét, óvják környezetüket
- legyenek képesek a természet jelenségeit / tárgyakat, élőlényeket / és folyamatait észrevenni, azokat elemi szinten megfigyelni
- váljon meghatározóvá életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés
- ismerjék a környezet leggyakoribb egészségét, testi épséget veszélyeztető tényezőjét és ezek elkerülési módját
- legyenek képesek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, segítsék elő az élő természet fennmaradását

- tudják, hogy az ember pozitív és negatív értelemben is befolyásolja a természeti életközösségek fennmaradását, életét
- ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek. Törekedjenek harmonikus kapcsolat kialakítására a természeti és társadalmi környezettel
- aktívan vegyenek részt környezetvédelmi tevékenységekben az intézményünk dolgozóival együtt
- legyenek tájékozottak abban, hogyan kerülhetjük el a legfontosabb környezeti veszélyeket
- viselkedésükben, magatartásukban tükröződjön a tudatos természet- és környezetvédelem
- ismerjék meg a természetvédelem alapvető céljait, nemzeti parkjainkat és természeti értékeinket
- ismerjék a környezetkárosodások megelőzésének elveit, főbb módjait, illetve a károsodott tájak természetes állapotának visszaállítási lehetőségeit és korlátait
- értsék meg, hogy a környezet károsodása nem ismer országhatárokat, a károkat, a károk megakadályozására nemzetközi összefogásra van szükség
- alakuljon ki a tanulóknak pozitív viszony a közös európai értékekhez. Ismerjék az európai egység erősödésének jelentőségét
- tanulóink ismerjék meg a veszélyes hulladék fogalmát, a gyakorlati teendőket és a szelektív hulladékgyűjtés szükségességét
- elengedhetetlen a hulladékkal kapcsolatos szemléletváltás, amely biztosíthatja a környezetvédelem modelljének bevezetését és alkalmazását
- az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése
- takarékoskodás a vízzel és a villannyal

Egészség nevelés az óvodában

A gondozás az a sajátos nevelési folyamat, amely a testi fejlesztésen kívül, az egész személyiséget alakítja. Egyben feltétele az összes nevelési hatás eredményességének.

Az értelmileg akadályozott gyermeket fejleszti vagy gátolja a családi környezet. Nem mindegy számára, hogy túlságosan óvó, védő, vagy éppenséggel elhanyagoló, esetleg fogyatékoságát figyelmen kívül hagyó, túlzott követeléseket támasztanak-e szülei.

Az egészség és környezeti nevelést jelentősen befolyásolja a gyermek értelmi, érzelmi állapota, az esetleg társuló fogyatékosága.

A gyermek megismerési folyamatait hiányos tapasztalatai, a világról való szaggatott, hézagos tudása jellemzi. Az 5-7 éves gyermekeknek a valóságról viszonylag megfelelő ismeretei vannak, s ezt az ismeretanyagot mozgósítani is képesek. A gyermek tudását az őt körülvevő világ gazdagítja.

Ebben a korban sokkal inkább a helyzetéből, élményeiből, tapasztalataiból táplálkozó, érzelmekkel (indulatokkal is) átítatott jelentésmegértés vezérli a tájékozódást. A legtöbb információhoz az „aktuális élmény” segítségével, egyéni tapasztalással juthat. A témával kapcsolatos fogalmak megértése is csak úgy válhat érthetővé és hatékonyá, ha a megvalósulást segítő tevékenységek a gyermek életkori sajátosságainak és képességeinek megfelelően **játékos** formát öltenek.

Az **egészség megőrzésére** irányuló **gondozás** magába foglalja a :

- személy
 - környezet
 - pszicho
- } higiénét

Mindennek az alapja a gyerek a pedagógus a gyermekfelügyelő és az egészségügyi dolgozók (iskolaorvos, védőnő, ápolónők) közötti bizalmas és kölcsönös együttműködés.

Környezeti nevelés az óvodában

1. A helyes óvodai életmód hatására kialakulnak azok a szokások, amelyek megalapozzák a környezetbarát életvitelt, amely példa a szülők és a közvetlen környezet számára is. Célunk, hogy az óvodáskorú gyermekek minél többet tudjanak meg környezetükről, óvják értékeit, és így kellő tájékozottságot szerezzenek környezetük védelmének fontosságát illetően.

2. A gyermek közvetlen környezetében lévő világ értékeinek megismertetése, megszerettetése.

- természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása
- helyi sajátosságok felhasználásával az élő és élettelen környezeti tényezők alapvető összefüggéseinek megláttatása
- környezettudatos életvitel kialakítása (az energiával, vízzel, árammal való takarékoság)

Higiéniás szokások kialakítása, testápolás

A bőr tisztasága mellett rendszeresen ellenőrizni kell a haj, a fejbőr és a körmök ápoltságát.

A rendszeres, következetes nevelés alapján életelemmüké kell, hogy váljon a rendszeres **kézmosás**. Körömkefe használatának ismerete.

Fogmosásra szoktatás lépéseinek megvalósítása. „**Szép mosolyért**” című fogápolási és száj higiénés **program**.

A hallójárat és a dobhártya védelmében a helyes **orrfúvásra** és **papírzsebkendő használatra** is meg kell tanítani a gyermekeket.

Az értelmileg akadályozott óvodásoknál a **szobatisztaságra szoktatás** és a wc- papír használat is fontos feladat.

Öltözködés

Figyeljünk a gyerekek **ruházatának tisztaságára, épségére és esztétikájára.**

Kövessék figyelemmel az évszakok, az időjárás és a hőmérséklet váltakozását és ennek **megfelelően öltözködjenek.**

Egészségügyi szempontokat figyelembe véve fontos a **megfelelő váltócipő** használata. (jól szellőző, rugalmas talppal és megfelelő sarokkal rendelkező)

Táplálkozás

A **megfelelő mennyiségű és minőségű táplálék** nagyon fontos a gyermek egészséges fejlődéséhez. (Figyeljünk a fejlődésben elmaradt és a feltehetően éhező gyerekekre.)

Kiemelt jelentőséget tulajdonítsunk a **gyümölcsök** és a **zöldségek** fogyasztásának a mindennapi étkezésben. (lásd: **Szív- kincsesláda program**)

A **folyadékszükségletét** biztosítsuk a gyermekeknek megfelelő rendszerességgel a nap bármely szakában. A folyadékok közül a legegészségesebb a **víz**, ezért ezt részesítsük előnybe.

Ennél a korosztálynál gyakori jelenség a rágási készség hiánya, renyhesége. Ezért fokozott figyelmet igényel a **helyes rágás kialakítása.** (lásd: „Szép mosolyért” című program)

Az étkezés megszervezése és kultúrált lebonyolítása fontos gondozási feladat. Az ízlésesen terített asztal fokozza az étvágyat. Ügyeljünk a gyermekek által elfogyasztott étel mennyiségére (pl. mohóság elkerülése).

Mozgás

Az értelmileg akadályozott kisgyermek mozgása különbözik ép társai mozgásától. Általában éretlenebbek, összerendezetlenebbek. Gyakran találkozunk náluk az idegrendszer sérüléséből adódóan kifejezett mozgássérüléssel is. Ma már nem kétséges, hogy a mozgás fejlődése és az értelmi képességek fejlődése közötti összefüggésben a mozgás fejlesztésének szánt szerep elsődleges. Ezért kiemelt jelentőségű a **mozgás a testedzés** és a **friss levegő.**

Részben mozgás-tapasztalatok útján jut el a gyerek a helyes „én kép” kialakításához. A testséma helyes kialakításában a térben való tájékozódás, a mozgás nagy szerepet játszik.

A mozgás fejlesztésében lényeges a **mindennapi tudatos fejlesztés**. (15- 20 perc) Alapját a mozgásos játékok adják, életkoronként kiegészülnek játékos feladatokkal, gimnasztikai gyakorlatokkal, esetleg zenére történő mozgással, stb.

A mozgásnak és a testnevelésnek kiemelt jelentősége van az egészséges életmódra nevelésben. A rendszeres mozgáson és testnevelésen keresztül a gyermek személyiségtulajdonságai is fejlődnek, mint a bátorság, fegyelmezettség, kitartás, segítőkészség, „másság” elfogadása, stb.

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése

Megfelelő **épület, teremméret és tárgyi környezet**.

A **csoportszobák** kialakítása körültekintést igényel. A **berendezési tárgyak** mérete a gyerekekhez igazodjon.

Külön figyelem szükséges az **udvar** kialakításához:

- biztonságos elhelyezkedése
- talaj felülete, füves rész kialakítása
- napos, árnyékos területek
- higiénikus homokozó biztosítása
- megfelelő méretű, balesetmentes játékok

Az óvoda tárgyi környezetének alakításában, megóvásában, védelmében a gyerekek tevékenyen vegyenek részt.

Környezeti nevelés az óvodában

A gyermekek végezzenek **megfigyeléseket** a növények és állatok életével kapcsolatban.

Őszi terméseket, magvakat, leveleket **gyűjthetnek**, azt rendezgethetik és a pedagógussal együtt barkácsolhatnak belőlük.

Ha az udvar lehetővé teszi **saját kiskertet** alakíthatnak ki, ahol megfigyelhetik az elültetett magvak és palánták fejlődését.

A csoportszobában kialakított **élősarokban** gondozzák a növényeket.

Kirándulások alkalmával sok tapasztalatot szerezhhetnek a tágabb környezetről.

Gyermekeinket **példamutatással** is ösztönözzük környezetünk megóvására és megbecsülésére.

Megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása

Az iskola-egészségügyi munka az óvodában kezdődik, ahol a gyermekeket felkészítik az iskolai terhelések elviselésére. Az óvodai évek alatt az iskola-egészségügy dolgozói / iskolaorvos, iskola védőnő / a gyermekeket évente egyszer, vizsgálja meg, hogy a szűrővizsgálatok során felfedezett elváltozások, betegségek korrekciója, gyógyítása révén a gyermekek egészségi szempontból az iskolakezdésre alkalmassá váljanak.

A 26/ 1997 (IX. 3) NM rendelet 3. számú melléklete a következő feladatokat írja elő:

1. Az éves munkatervhez a feladatok összeállítása, egyeztetése a nevelési-oktatási intézmény egészségnevelési programjaiban meghatározott feladatok figyelembevételével
2. A tanulók védőnői vizsgálata 6. éven felüliek esetében kétévenként történik:
 - a testmagasság, testtömeg, a testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése, a nemi fejlődés értékelése
 - a pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartás problémák feltárása
 - érzékszervek működésének vizsgálata (látás, kancsalság, hallás) és a színlátás vizsgálata a 6. évfolyamban
 - mozgásszervek vizsgálata: különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc- rendellenességekre.
 - vérnyomásmérés
 - pajzsmirigy tapintásos vizsgálata 4. évfolyamtól
3. A gyermekek, tanulók személyi higiénéjének ellenőrzése. (A tanév folyamán intézményünkben öt alkalommal történik meg
4. Elsősegélynyújtás

5. Orvosi vizsgálatok előkészítése

6. A védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok elvégzése

Krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése

1. Részvétel az egészségnevelés oktatásában
2. Testnevelés, gyógytestnevelés, technikai órák, iskolai helyiségek és környezet, étkeztetés higiénés ellenőrzésében való részvétel
3. Kapcsolattartás a szülőkkel (szülői értekezlet, fogadóóra, családlátogatás).
4. Pályaválasztás segítése
5. Az elvégzett feladatok dokumentációjának vezetése (egészségügyi törzslapok, egészségügyi könyv, védőoltások, szakorvosi beutalások, veszélyeztetettek nyilvántartása stb)

Egészség és környezeti nevelés az értelmileg akadályozottak tagozatán

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet- környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti- környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza saját szervezete működésére.

A tanköteles korú értelmileg akadályozott gyermekeknél a 12. évfolyamos iskolai képzés során – sajátos tanulási képességeket figyelembe véve, a speciális nevelési szükségletre, a különleges gondozási igényre építve, az egyéni bánásmód elvét alkalmazva, praktikus, gyakorlatias ismeretek közvetítésével – el kell érni, hogy egyszerű társas kapcsolatokat képesek legyenek fenntartani, minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

Céljaink

- meg kell ismertetni tanulóinkkal a környezetük tárgyait, személyeit, jelenségeit, valamint a tágabb környezet néhány olyan fontos társadalmi és természeti jelenségét, amelyek a konkrétumokra épülő, cselekvéses tanítás segítségével felfoghatók, és későbbi életükben is szerepet játszanak

- képessé kell tenni a tanulókat arra, hogy rendelkezzenek önmaguk testi gondozásához, ellátásához szükséges jártasságokkal, készségekkel, szokásokkal
- meg kell ismertetni a közösségi élet szempontjából fontos magatartásmódokat, szabályokat, a társas együttélés elemi követelményeit
- legyen igénye saját környezete esztétikusabbá tételére
- a tanulók ismerkedjenek meg környezetük tárgyaival, szerezzenek természeti és társadalmi környezetükből olyan tapasztalatokat, amelyek a helyzetüknek, fejlettségüknek megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- alakuljon ki igénye önmaga és környezete tisztán tartására
- váljon egyre biztosabbá énképe
- legyenek ismeretei arról, milyen módon töltheti hasznosan szabadidejét
- a szociális szokásrendszer kialakításával és alkalmazásával formálni kell az ért. akadályozott tanulók praktikus képességeit, alkalmazkodni tudását, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintjét
- célirányos tevékenységgel, gyakorlással járuljon hozzá elemi önellátási szokások / testápolás, étkezés, öltözködés, .../ kialakításához, az elsajátított ismereteknek a napi életben való alkalmazásához, begyakorlásához
- alakítsa ki a személyi higiénia iránti igényt, készítse a tanulókat ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására
- ismerje és tartsa be az egészséges életmód szokásrendjét
- az élőlények és a környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül tegye lehetővé a tanulók környezetkímélő és természetvédő szemléletének kialakulását.
- alakítsa ki igényét a természetvédelemre
- segítse, hogy felnőttként is megfelelő irányítás mellett környezete formálójává váljon

Ezeknek a céloknak a megvalósulási lehetőségei témakörökben

- testünk ápolása, ruházat
- étkezés
- önkiszolgálás
- gondozási tevékenység
- egészséges életmód és veszélyek

- család, ünnepek és hagyományok védelme
- Társas kapcsolatok
- Utca, közlekedés
- Üzletek, vásárlás
- Növények, állatok
- Kertgondozás, takarítás
- Környezetrendezés, környezetmegóvás, szelektív hulladékgyűjtés.
- Helyi célok megfogalmazása (pl. faültetés, madárvédelem stb).
- Takarékoság (vízfogyasztás, energiatakarékosság stb).

Egészség és környezeti nevelés a tanulásban akadályozott tanulóknál

Az egészség és környezeti nevelés egymással is szoros kapcsolatot mutató fogalmak, melyeknek megvalósulása csak úgy lehetséges, ha beépül a kerettanterv minden tantárgyába. Ehhez a pedagógusok és a segítő szakemberek összefogása, szakmai felkészültsége és pozitív szemlélete is szükséges. Mindezek egyértelműsítik, hogy nem egy-egy pedagógus feladata az iskolában a nevelési tevékenység. A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

1. Személyi higiénia nevelés

- a haj, a fejbőr és a bőrápolás (a kéz, láb, testfelületek lemosása, tisztántartása)
- a köröm, az orr, a fül és a szem ápolása és tisztántartása
- az anális toalett, valamint a nemi szervek higiénijára nevelés

2. Öltözködés higiénája

- időjárásnak és az adott hőmérsékletnek megfelelő öltözködés
- legyen igényük ruházatuk épségére, tisztaságára és törekedjenek esztétikus megjelenésre

- alakítsuk ki tanulóinkban az igényt arra, hogy naponta váltsanak tiszta fehérneműt
- figyeljenek cipőjük tisztaságára

3. Egészséges táplálkozás

- hagyományok és a népszokások jelentősége
- táplálék minősége és mennyisége; Táplálék piramis ismertetése és gyakorlati alkalmazása. / Kiemelt feladatként jelentkezik az 5. osztálynál / Lásd: NUTRIKID program
- gyümölcsök, zöldségfélék jelentősége
- folyadékpótlás fontossága, amiben kapjon szerepet a víz és az ásványvíz
- rendszeresség a táplálkozásban
- a gyerekek különbséget tudjanak tenni egészséges és egészségtelen ételek között. Azt is tudniuk kell, hogy részben saját maguk felelősek az egészségükért
- élelmiszerek vásárlása, tárolása
- ételek elkészítése, tárolása. Tálalás, étkezési szokások, étkezés illemtana
- tankonyha adottságainak kihasználása az egészséges táplálkozás tükrében /pl. salátakészítés/
- táplálkozási zavarok /bulímia, anorexia/

4. Környezet-higiénia nevelés

- a lakás és az iskola tisztaságának megóvása, szépítése
- a megfelelő fűtés, világítás és szellőztetés
- a lakás és az intézmény tisztántartása, mellékhelyiségek használata és takarítása
- az élővilág és környezetének egymásra utaltsága, védett természeti értékek a környezetben
- a levegő, a víz és a talaj lehetséges szennyező anyagai lakóhelyünkön
- szelektív hulladékgyűjtés megismertetése és alkalmazása

5. Betegségek megelőzésére nevelés

- fertőző betegségek megelőzésére nevelés:
 - cseppfertőzés
 - élelmiszerekkel terjedő fertőzés /pl. mosatlan gyümölcs/
 - napjainkban helyileg is nagy problémát okozó fejtetű, rühesség, impetigo stb. csökkentése, felszámolása
- nem fertőző betegségek ténye ill. megelőzésük. /pl. tartási rendellenességek, érzékszervi hibák stb./

6. Szabadidő hasznos eltöltése

- aktív pihenés fontossága
- az állandó TV és számítógép előtt való „ücsörgés” káros hatásainak felismertetése
- túrák kirándulások fontossága
- minél több időt töltsenek szabad levegőn

7. Baleset megelőzés

- közlekedési szabályok gyakorlása
- baleseti helyzetek felismerése
- háztartási eszközök használata stb.
- legyenek tisztában a gyerekek a fogalom jelentésével, azokkal a tényezőkkel, amik balesetet okozhatnak

8. Káros szenvedélyek megelőzése- Drog prevenció

- Az iskolai drog-megelőzési program az egészségfejlesztési program szerves része.
- Nevelő-oktató munkánk során testi-lelki- szellemi tényezők feltárása és fejlesztése a legfontosabb. Ezzel segíthetjük leginkább a gyermek, a fiatal makro- és mikrokörnyezeti beilleszkedését. A világ társadalmi problémái közül

legveszélyesebb a nem gyógyulási céllal használt **gyógyszerek**, az **alkohol**, **kábítószer** /drog/, **koffein**, **nikotin** túlzott mértékű fogyasztása.

- Az **óvodáskorú gyermek** aktív befogadója a világnak. Egyetlen gyermek sem kerülheti el, hogy részesedjen az őt körülvevő ingerekből. Felfedezi a világot, kérdez-felel, megfigyel, kipróbál, és folyamatosan tapasztal. Utánzással sajátítja el a különböző viselkedésformákat, függetlenül attól, hogy azok pozitív vagy negatív értéknek felelnek meg. A jutalmazó megerősítés az utánzást különösképpen fokozza.

Ebben az életkorban még elegendő az, hogy a gyermekek a nemdohányzó életmódhoz pozitív képzeteket társítsanak. /lásd: **Dohányzás vagy egészség; Kiegészítő óvodai program az egészséges életmódra neveléshez/**

- Az óvodából az **általános iskolába** került gyermeket a felsőbb osztályos tanulók miatt, fokozottabban érik azok a hatások, amelyek a dohányzást követendő példaként állítják be. Az egyik legfontosabb célja a dohányzás megelőzési programnak, hogy olyan véleményformáló élmények ériék a gyermeket, amelyek hatására minél kevesebben próbálják ki a cigarettázást, ill. szokjanak rá a dohányzásra.

Az **Iskolai Dohányzás Megelőzési Program** lényege megegyezik az óvodaival:

- A 6-9 éves életkornak megfelelő információk átadása a dohányzásról.
 - A passzív dohányzás kényszere elleni tudatos és aktív fellépés kialakítása.
 - A cseresznyés szimbólum jelentésének és üzenetének megismertetése a gyermekkel és a pedagógusokkal.
- A **12-17 éves fiatalnak** a környezetéhez való viszonya jelentősen megváltozik. Bár még mindig kissé kívülállóként szemléli, bírálja szűkebb és tágabb környezetét, kevésbé toleráns, önismerete alacsony szintű, de öntudata igen erős, vagyis sajátosan önző és adakozó, elutasító és utánozó, dacos és behódoló. /lásd: **Egészségnevelési Program/**

Egészség és környezeti nevelés a speciális szakiskolában

A tanulásban a fiatalok szakképző iskolatípusa a speciális szakiskola, mely a gyógypedagógiai intézmény része, középfokú nevelési- oktatási intézmény. A gyógypedagógiai alapfokú nevelő-oktató munka eredményeire támaszkodva differenciált segítséget nyújt a szakma tanulásához, a tanulók társadalmi beilleszkedéséhez, felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra.

Az egészséget a passzívállapot helyett folyamatként értelmezzük. Az egészség egyúttal problémamegoldásra és az érzelmek irányítására való képesség is, ami a pozitív énkép a testi-lelki elégedettség megőrzésének a forrása, az egészség dinamikus fogalom.

Az egészséges életmódra nevelés első lépcsőfoka, az egészségügyi tájékoztatás, információk, tények közvetítése, megtanítása.

Kellő ismeretek birtokában kezdődik el az egészségnevelés munkafolyamata, vagyis a második szint. Olyan viselkedés kialakítását célozza, amely képessé teszi az ifjakat és a felnőtteket, hogy nagyobb felelősséget vállaljanak életükért és környezetükért.

Témakörök:

1. Önismeret, személyiségfejlesztés

- beilleszkedés elősegítés, közösségi életre nevelés
- kommunikációs képességek fejlesztése
- konfliktuskezelő technikák
- „nemet mondás” megtanulása
- társismeret

2. Pszicho-szexuális fejlődés

- szexuális kultúra
- családi életre nevelés
- urológiai, nőgyógyászati betegségek, szűrővizsgálatok

3. Egészséges életmódra nevelés

- az egészség, mint érték
- betegség fogalma
- táplálkozás, testmozgás, pihenés, mint egészségmegőrző magatartás

- táplálkozási zavarok

4. Káros szenvedélyek

5. Daganatos betegségek

Az egészség és környezeti nevelés módszerei

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon tanulóinkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról.

Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani.

- a személyes beszélgetések
- a meggyőzés / tudatos hatás /
- a kommunikációs képességek fejlesztése szituációs játékok és bábjáték segítségével
- a közös / csoportos játékok
- a beszélgetés kisebb csoportokban vagy az osztályközösségen belül
- a beszélgetéssel és az ismeretek gyakorlati alkalmazásával egybekötött kötetlen előadás
- az audiovizuális technika / rádió, tv, videó / bevitel
- a pedagógus által irányított kísérlet és kutatás
- a séta és tanulmányi kirándulás
- a falújság és plakátok segítségével történő propaganda
- a könyvek, folyóiratok, képek és nyomtatott egészségügyi szórólapok tanulmányozása
- az osztályon belüli, iskolai és iskolán kívüli versenyek.
- szakkörök
- az Internet nyújtotta lehetőségek felhasználása
- a DÖK programok

Az egészség és környezeti nevelés megvalósulásának lehetőségei intézményünkben

Tanórai foglalkozások

- szaktárgyi órák témafeldolgozása: minden tantárgynak van konkrét csatlakozási pontja az egészségneveléshez, témához értő szakemberrel vagy külső előadókkal lehet színesíteni az ismeretátadó órákat.
- osztályfőnöki órák

Tanórán kívüli foglalkozások

- napközis foglalkozások: segítője lehet a tanórai programnak, a játékoknak gyakorlatoknak kiváló színtere lehet a napközi
- egészségnap vagy drog-prevenációs nap: az iskola egészét vagy egy részét átfogó előre tervezett programok
- szakmai tanácskozások, tréningek: tanárok felkészültségének fejlesztését célozza meg
- szülői értekezlet: lehet osztályszintű vagy iskolaszintű
- tábor szervezése (vándor és alkotótábor)
- tanulmányi kirándulások
- kézműves foglalkozások természetes anyagokkal
- vetélkedők
- kiállítások rendezése
- terepi akadályverseny
- múzeum látogatása
- állatkert, botanikus kert látogatása
- nemzeti park látogatása
- tanya látogatása
- szeméttelap látogatás
- témanap, témahét (virág, ritmus, szivárvány, víz, kő stb.) létrehozása
- „DÖK-nap „

Segítő kapcsolatok az egészség és környezeti nevelésben

1. Intézményen belül

- iskola vezetősége
- iskolaorvos
- iskolavédőnő
- iskolapszichológus
- gyermek és ifjúsági felelős
- osztályfőnökök, szaktanárok

2. Intézményen kívül

- szülők, család

- háziorvos
- védőnői hálózat
- szakpszichológus
- gyermekjóléti Szolgálat
- kórház
- rendészeti szervek
- Egyházak, Alapítványok

A SZÉP MOSOLYÉRT!

I. Foglalkozás

1. Megismerkedés
2. Fogunk és fogazatunk
3. Helyes fogápolás

1. Páronként önállóan beszélgetnek, minél több információt elmondva egymásról – majd a csoport előtt bemutatják egymást.

2. Négy csoportban feladatmegoldás:

I. csoport: Rajzoljatok le egy fogat és a rajzon tüntessétek fel a fog részeit!

II. csoport: Mit jelent? tejfog, maradandó fog, fogváltás

III. csoport: Mit jelent az, hogy fogápolás? Mit teszünk, hogy egészségesek legyenek a fogaink?

IV. csoport: Összegyűjtött arcképekből, újságkivágásokból, amelyeken fogazat is látszódik, válasszátok ki azokat, melyek nektek tetszenek! Miért ezeket választottátok?

Munka végeztével a megoldott feladatokat értékeljük, megbeszéljük. Ennek a feladatnak a célja, hogy megtudjuk, mennyi a gyerekek ismeretanyaga és milyen a szemléletük ezzel a témával kapcsolatban.

3. Fogmosás: Elméleti és gyakorlati módszerekkel történő elsajátítás

II. Foglalkozás

1. Helyes fogápolás: Fogmosással kapcsolatban tanultak felelevenítése.
Fogápolási eszközök milyensége és használata.
2. Természetes fogtisztítás vagyis a rágás
Játékos feladat. – csokievés majd almaevés
Fogak barátai és ellenségei
3. Videofilm megtekintése: Goofi fogat mos

III. Foglalkozás

1. Beszélgetés a fogorvos munkájáról. A félelem és a szorongás leküzdésének elősegítése.
2. Előre megszervezett fogorvosi rendelő látogatása. Ismerkedés a fogorvossal és az eszközökkel.

IV. Foglalkozás

Az első három foglalkozás eredményének megfelelően a gyerekek egyénileg és csoportosan játékos feladatokat oldanak meg.

- Pl.:
1. Almarágási verseny
 2. Fog barátainak és ellenségeinek utcája
 3. Előre megírt történet, mely tartalmaz olyan történéseket, amelyek károsan hatnak a fogakra és a szájra. A történet felolvasása alatt a gyerekeknek fel kell ismerniük ezeket a dolgokat.
 4. Fogmosási verseny
 5. Gyűjtsetek össze minél több közmondást vagy szólást, melyben szerepel a „fog” vagy a „rágás”
 6. TOTÓ – kérdések
 7. Megadott szerepjátékok eljátszása

V. Foglalkozás

Fogászati témájú rajzverseny megrendezése. Valószínűleg elmélyíti a gyerekek ismereteit. A legjobb rajzok készítőit jutalomban kell részesíteni és a rajzokból az iskolában kiállítást lehet rendezni.

Akiket nem érdekel a rajz, társasjátékot lehet készíteni, melynek a játékszabályát úgy kell felállítani, hogy tartalmazza a tanult ismereteket.

10-14 éves korosztály

A tanuló táplálkozási szokására vonatkozó teszt felmérés

1. Reggeliztél-e ma reggel otthon?

Igen nem az iskolában reggeliztem

2. Mit reggeliztél? Írd le!

.....

3. Hol ebédelsz tanítási napokon?

otthon

iskolai menzán

egyéb helyen (pl. rokon, büfé, stb.)

nem ebédelek

4. Múlt héten vasárnap hol ebédeltél?

otthon

iskolai menzán

egyéb helyen

5. Mit ebédeltél? Írd le!

.....

6. Vacsorázni hány órakor szoktál?

17-18^h 18-19^h 19-20^h 20^h után

változó időpontokban nem vacsorázom

7. Általában hideg vagy meleg ételt fogyasztasz vacsorára?

hideg meleg

8. Megítélésed szerint milyen gyakorisággal fogyasztod a következő ételeket?

naponta többször	naponta egyszer	hetente	évente	soha
---------------------	--------------------	---------	--------	------

chips

hamburger

hasábburgonya

cukrászati süti

tésztafélék

csoki, cukor

leves

főzelékek

nyers v. párolt zöldségek

gyümölcsök

barna v. rozskenyér

kóla v. egyéb

szénsavas üdítőitalok

ivóvíz

szörpök

tej

9. Mit gondolsz a testsúlyodról?

épp jó túl sok túl kevés

10. Mit gondolsz, a megfelelő ételeket eszed?

igen nem

1. óra

Mit gondolsz az étkezési szokásokról?

Feladat megoldása csoportokban történjen, amit a feladat befejeztével megbeszél az osztály.

I. csoport. Mit jelent számodra az étel? pl. ennivaló, társaság, élvezet, stb.

II. csoport. Mi befolyásolja leginkább, hogy hogyan eszel?

Pl. éhség, étel illata, reklám, stb.

III. csoport. Miért eszel? pl. jó illata van az ételnek, ünnepel a család stb.

IV. csoport. Mit jelent számodra a táplálkozás szó?

Mivel a gyermekek ebben az időszakban kezdenek önálló döntéseket hozni, ezért nagyon lényeges, hogy segítségünkkel ugyanakkor maguk is megtapasztalják a helyes étrendünk irányelveinek fontosságát. A helyes táplálkozás a bevásárlásnál kezdődik. Szoktál bevásárolni? A vásárlásnál mire figyelsz?

Mit tudhatsz meg az élelmiszerek címkéjéből?

2. óra

Ételed az életed! Szívbarát program.

Egyél sokféle ételt!

Táplálék útja a szervezetben

Az ételek tápanyag tartalma

Tápanyagok szerepe szervezetünkben

- fehérjék
- szénhidrátok
- zsírok
- ásványi anyagok
- vitaminok
- víz

Az ételeket a bennük lévő tápanyagok szerint csoportosíthatjuk:

- zöldség és gyümölcs
- kenyér és müzli
- tej
- hús
- különleges ételek pl. édességek, chips, üdítő italok, ízesítők

Dohányzás – kérdőív

(A számodra megfelelő választ húzd alá!)

1. Mit csinálsz, ha ideges vagy feszült vagy?

Kiabálsz

Káromkodsz

Sírsz

Csapkodsz

Rágógumit rágsz

Megpróbálsz fegyelmezni magad

Egyéb:

2. Mikor gyújtottál először cigarettára?

10 éves kor előtt

10 – 12 éves kor között

12 – 14 éves kor között

3. Kitől kaptad a cigarettát?

barátodtól

osztálytársaidtól

te vetted meg

szüleidtől

egyéb.....

4. Miért próbáltad ki a cigarettát?

osztálytársaid beszéltek rá

házibulin kínáltak meg

kíváncsi voltam

egyéb:

5. Azóta rendszeresen dohányzol?

igen

nem

6. Voltál-e már rosszul a cigarettázástól?

igen

nem

7. Mit éreztél, ha rosszul voltál? Írd le!

.....

8. Véleményed szerint mire jó a dohányzás?

megnyugtat

„feldobja” az embert

felnőttes dolog

határozottnak érzem magam, ha cigarettázok segíti étkezés után az emésztést

nincs különösebb hatás

problémamegoldás

9. Szerinted a dohányzás káros az egészségre?

igen

nem

1.óra

A dohányzás anatómiája és élettana

1. Levegő útja a szervezetben (Sematikus ábra a levegő útjáról) Helyes légzés megtanítása.
2. Dohányzás hatása a légutakra és az egész szervezetre (ábra, beszélgetés) Dohányzógép bemutatása.
3. Rövidtávú és hosszú távú károsodások a szervezetben.

2. óra

Kérdőív értékelése

Vitassuk meg!

- Kisebb értékű-e az a fiatal, aki nem dohányzik?
- Szerintetek vannak olyanok, akik csak a társaság kedvéért gyújtanak rá?
- Kit nevezünk passzív dohányosnak? Veszélyes-e?

Videofilm, vagy színes képek segítségével figyeljék meg a nem dohányzó és dohányzó ember arcborít, ujját, stb. Vonjanak le következtetéseket.

A megelőzést kell hangsúlyozni és nem a tiltást, vagyis ne szokjanak rá ill. leszokni soha nem késő. Lehet vitafórumot rendezni a dohányos és a nem dohányosok között.

1. Le lehet-e szokni a dohányzástól?
2. Milyen joga van a nem dohányzóknak a dohányzóval szemben?
3. Dohányzástól való leszokás feltételei.

3. óra

Dohány, mint növény és a dohánytermékek (szivar, bagó, pipadohány, cigaretta)

Felhasználható: videofilm, szakkönyvek, történelmi jellegű irodalom

Reklám szerepe a dohányzásra és viselkedésünkre.

A dohánytermékeket reklámozó gyűjteményből válasszátok ki, amelyik nektek tetszik. Indokoljátok meg, hogy miért! Dohányozzák vagy ne?

Pozitív döntéshozatal és a biztos személyiség kapcsolata. (Két tizenévesről szóló történet felolvasása. Egyik jellemvonása a bizonytalanság, míg a másikra a határozottság jellemző. Kire szeretnétek hasonlítani? Közösén kell kielemezni a jellemvonásokat.

8. Véleményed szerint mire jó az alkohol?

- biztonságot ad, ha valamit nem merek megtenni
- remek lesz a hangulatom
- étkezés után segíti az emésztést
- nincs különösebb haszna

1.óra

Az alkohol története.

Az alkohol testre gyakorolt hatásai (szemléletesség, érdekességek kiemelése).

Az alkohol rövid és hosszú távú hatásai. (A tanulók két csoportot alkotva gyűjtsék össze a változásokat – közös megbeszélés).

Vannak az alkohollal kapcsolatos problémáid?

- Iszol, hogy ellazulják?
- Volt már olyan, hogy meg akartál állni az ivásban, de mégis folytattad?
- Gondolsz arra, hogy mikor iszod meg a következőt? stb.

2.óra

Az alkohol és következményei.

Igaz, vagy hamis?

1. Az alkoholizmus betegség.
2. Terhesség alatt a mérsékelt ivás megengedhető.
3. Részegség és alkoholizmus ugyanaz.
4. A legtöbb orvos és pszichológus ki van képezve arra, hogy megállapítsa és kezelje az alkoholizmust.
5. Ha három italnál kevesebbet ivott valaki, még biztonságosan vezethet.
6. A legtöbb alkoholista munkanélküli.
7. Az állandó ivás megnöveli a rákos betegség esélyét.
8. A vizsgálatok azt mutatják, hogy egyetlen erős alkoholmérgezés is maradandó agykárosodást okoz.
9. Ha valaki nem iszik többé, nem számít alkoholistának.
10. Aki iszik, az valószínű, hogy alkoholista lesz.
11. Az italok keverése jobban földobja az embert, mintha ugyanazt az italt inná.

(Először önálló feladatmegoldás, majd egyenként közösen megbeszéljük a válaszokat. Téves ismeretek és fogalmak tisztázása, megbeszélése.)

Az alkohol és a család.

1. Ki az alkoholista?
2. Honnan tudod, ha valaki a családból alkoholista?
3. Mit tehetsz, ha egy családtagnak problémája van az alkohollal?
4. Sok családban van probléma az alkohol körül?
5. Elrejtsem a szüleim elől az alkoholt?
6. Elrejtsem az ivás okozta problémákat?
7. Kérjem meg, hogy hagyjon el az ivással a kedvemért?
8. Egy tizenéves is lehet alkoholista?

A beszélgetés során felmerülő eseteket, történeteket figyelmesen hallgassuk meg és a problémának megfelelően reagáljunk, segítsünk.

(Vigyázzunk, hogy a megbeszélés során lelki sérülést ne okozzunk, hiszen a megbeszéléseink alatt valamelyik tanuló családi életére ismerhet.)

3. óra

Teszt értékelése.

Videofilm megtekintése (Témával kapcsolatos).

Korcsoporra jellemző történet felolvasása, melyben alkoholfogyasztás következményei élesen rajzolódnak ki.

Szituációs játékok gyakorlása.

Hogyan lehet elkerülni a „zavaros” helyzeteket?

(Fontos, hogy tudjanak Nemet mondani minden olyan dologra, amely veszélyes lehet számukra.)

14-18 éves korosztály

Drog

1.óra

A drog és a kábítószer fogalmának tisztázása.

legális	- alkohol
drog	- dohányzás
illegális	- kábítószer

- Hol találkozhattok a kábítószerrel?

Saját döntésed alapján kerülhet a szervezetedbe drog? Hallottál a „bevetésről”?

- Legyenek tisztában a gyerekek azzal, hogy a kábítószer fogyasztó magatartása bűncselekménynek számít. Tehát az elfogyasztás érdekében történő termesztés, előállítás, megszerzés vagy tartás által követi el a bűncselekményt.

- Testi és a lelki függőség szemléletes ismertetése.

A tanulókat négy csoportra osztjuk és mindenki a következő kérdéseket kapja.

1. Miből állítják elő?
2. Sleng neve a kábítószernek
3. Hogyan juttatják a szervezetbe?
4. Milyen hatást fejt ki a szervezetre?

(Megfelelő ismereteket tartalmazó cikkeket szétosztunk.)

I.cs.	II. cs.	III. cs.	IV.cs.
marihuána	kokain	LSD	ópium
hasis	crach	PCP	morfium
hasis olaj	amfetamin és származékai		heroin

A munka végeztével megbeszéljük a feldolgozott információkat.

2.óra

Videofilm levetítése, címe: Kábítószerjárvány. Beszélgetés a filmről.

Hívjuk fel a figyelmüket a kábítószer óriási veszélyére: Idézet az „Utazás a semmi szélén” című cikkből. Tanítsuk meg a gyerekeket ellenállni, nemet mondani!

Jelszó: Nyugodtan mondj nemet! Szituációs játék.

1. Tegyéél fel kérdéseket!
2. Mondj nyugodtan nemet!
3. Indokold meg!
4. Kínálj mást!
5. Lépj le!

Pozitív szemlélet kialakítása.

3.óra

D.A.D.A. program keretében a rendőrségtől vendég meghívása, hogy az ő szemléletükkel is találkozzanak a tanulók, így is bővüljön ez irányú ismereteik.

Tudást felmérő teszt

1. A dohány és az alkohol egy drog? igaz – hamis
2. Ha már inni akarsz, jobb, ha sört iszol, mint bort. igaz – hamis
3. Ha egy terhes nő iszik, vagy drogokat használ, ez az újszülöttre is rossz hatással van?
igaz - hamis
4. Az emberek nem halnak meg alkoholmérgezésben. igaz – hamis
5. Az első kábítószer kipróbálásának nem lehet következménye. igaz – hamis
6. Melyik a leggyakrabban használt drog Magyarországon?
 1. heroin
 2. extazy tableta
 3. alkohol
 4. LSD
7. Melyik tartalmazza az alább felsoroltak közül a legtöbb alkoholt?
 1. egy üveg sör
 2. 2 dl vörösbor
 3. fél deci pálinka
 4. mindegyik azonos mennyiségű alkoholt tartalmaz

8. Magyarországon a kábítószer fogyasztás

1. szabálysértés
2. illemtelenség
3. bűncselekmény

9. Nevez meg három drogfajtát, amit a fiatalok szerinted leggyakrabban használnak!

1.
2.
3.

10. Hogyan tudsz határozottan nemet mondani a drog kipróbálására és kínálásra?

1. Ha bizonytalan vagy
2. Ha ismered az összes drogot
3. Ha ismered az összes drogot és határozottan utasítod vissza a kínálót.

Családi életre nevelés

6.osztályban

Pubertás fiziológiai és pszichológiai változásai. Mi történik a serdülő korban és minek a hatására?

- testi változások bemutatása gyermekkortól felnőtt korig szemléltető képek és ábrák segítségével
- hormon működés hatása a szervezetre
- férfi, női nemi szervek
- havi vérzés és magömlés lényege, higiénés tanácsok

Videofilm megtekintése: pl. Őszintén a felnőtté válásról. Felmerülő kérdésekre válaszadás.

7. osztályban

Szexuális érintkezés útján terjedő betegségek

AIDS és a nemi betegségek. Pedagógus munkáját segítő kézikönyv címe: Beszéljünk erről...

Szexuális nevelés és kultúra elősegítéséért Alapítvány.

- Mi az AIDS?
 - Hogyan lehet elkerülni a HIV vírust? Soros Alapítvány plakátjainak használata.
 - Kit nevezünk AIDS betegnek?
- Vírushordozó és AIDS betegség tünetekről
- Hogyan előzhetjük meg a fertőzést?
 - Laboratóriumi vizsgálat, terápia és védőoltás.

Játék: „aláírásgyűjtés” szemléletesen be lehet mutatni, hogyan is terjed a fertőzés. (egyik személy lapját megjelöljük) Videofilm AIDS ABC-je.

Nemi betegségek: lapostetű, bakteriális és gombás hüvelygyulladás, hepatitis B, szifilisz, gonorrhoea. Fel kell soroltatni a legfontosabb nemi betegségeket, de a lényeg a tüneteken van, amit fel kell ismerni és szakemberhez kell fordulni.

Tanulják meg a lányok, hogy mi a különbség a normál hüvelyi folyás és a kóros folyás között.

Tabu szó jelentése és az ezt kísérő jelenség következményei.

- megszakított közösülés
- természetes fogamzás szabályozás lehetőségei

Fontos az eszközök szemléltető bemutatása.

- végleges fogamzásgátlás (sterilitás)

Terhességmegszakítás folyamata, szövődményei szomatikus, pszichés.

- Családvédelmi szolgálat
- Prevenció fontossága
- Gyermek-nőgyógyászati szakrendelés felkeresése: beszélgetés a nőgyógyással.

Videofilm vetítése: Tudd mit teszel !

Csecsemő gondozása és nevelése (szakkör)

A család fontossága

- férj és a feleség
- szülők és a gyerekek
- testvérkapcsolat

Gyerekvárás időszaka

- várandós kismama életmódja
- terhstanácsadás felkeresése, ismerkedés a védőnővel és munkájával
- felkészülés a szülésre és az újszülött fogadására

Újszülött jellemzői és a gyermekágyas időszak.

Csecsemő értelmi és mozgásfejlődése.

Egészséges csecsemő táplálása.

- Mindenekelőtt az anyatejes táplálás fontossága.
- Tejelválasztás elősegítő tényezők.
- Szoptatás módja. Szoptató anyuka meghívása gyermekével.
- Főzelék bevezetés és elkészítés szabályai.
- Teáztatásról és a gyümölcsökről.
- Elválasztás és az étrend bővítése.
- Ha nincs anyatej vagy nem elegendő.

Csecsemő gondozása, nevelése

- csecsemő fekhelye és játszóhelye a lakásban és az udvaron
- napirendje, fürdetése korának megfelelő módon, ruházata és öltöztetése
- csecsemő pelenkázása
- alvás, levegőzés, napozás
- fogzás folyamata, hallás, látás fejlődése
- 1-3 éves gyermekek gondozása, nevelése
- értelmi és mozgásfejlődés
- tisztálkodás, fogápolás, öltözködés
- szobatisztaság
- játék szerepe és jelentősége
- jó és helyes szokások kialakítása
- dackorszak

Gyermekkori balesetek és betegségek. Ápolási tanácsok. Baba-mama klub egyik alkalmának meglátogatása.

SZÍV-KINCSESLÁDA

(Egészségmegőrző program óvodásoknak)

Az 1995-96.tanévben a „PÁPAI PÁRIS” Egészségnevelési Országos Egyesület a „SZÍV-KINCSESLÁDA” óvodai egészségnevelési programot indította útjára.

Az óvodás gyerekek – ideális körülmények között – közvetlen környezetükből, a családból és óvodai neveltetésük során rengeteg információt, ismeretet szereznek, de keveset tudnak saját testük működéséről, az egészség megőrzésének fontosságáról. Óvodás korban fogékonyak a gyerekek az egészségvédő ismeretekre és eredményesen hat rájuk a pozitív viselkedési minta. Nem titkolt célunk az is, hogy rajtuk keresztül a családok életmódbeli szokásait is megpróbáljuk jó irányba változtatni.

1. A SZÍV EGÉSZSÉGES MŰKÖDÉSÉNEK MEGISMERTETÉSE

- csoportszobában kialakítottuk a „Felfedező Központot”, mely egyben orvosi rendelő is volt
- ellátogattunk az orvosi rendelőbe, ahol ismerkedtünk a doktor nénik és védő nénik munkájával
- a gyerekeknek módjuk volt orvosi játék során igazi sztetoszkóppal meghallgatni egymás szívverését és a sajátjukat is
- szerepjáték keretében a gyerekeknek lehetőségük volt gyógyszerári játék, otthoni betegápolás eljátszására, valós tapasztalt élmények „kijátszása” során alkalmuk volt viselkedési formák gyakorlására
- lámpával átvilágítottuk az ujjunkat, fülkagylónkat, hogy lássuk az ereket

2. AKTÍV MOZGÁS ÉS PIHENÉS

- megbeszéltük, hogy mennyire fontos a szív jó működéséhez a testedzés és a regeneráló pihenés
- megfigyeltük, hogyan változik a szívverés tornázást és pihenést követően
- alkalmuk nyílt arra, hogy testük izommozgásait megtapasztalják, tudatosan figyelve a feszítés és lazítás állapotát
- képnézegetés közben kiemeltük a szabad levegőn történő séta, testedzés, mozgás jótékony hatását, minden lehetséges alkalommal éltünk is vele

3. AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS A SZÍV VÉDELME

- a környezeti nevelésből jól ismert zöldség-gyümölcs témakörét szervesen beépítettük a programba
- séta során elmentünk a piacra, megnéztük és vásároltunk zöldségfélét
- „Kóstoló Központot” alakítottunk ki a csoportszobában -salátákat készítettünk.
- Mini ABC-t rendeztünk be, melynek „árukészlete” csak egészségóvó ételekből, gyümölcsökből, zöldségekből állt, készítettünk puzzle és memória játékot
- „Egészséges Szív Étterem” játékot szerveztünk

A SZÍV-KINCSESLÁDA program jól illeszkedik az óvodai nevelés rendszerébe, biztosítja a módszertani szabadságot, s egyben bővíti a módszertani repertoárt. Jól illeszthető más egészségvédő programokhoz, így a CHEF Hungary Alapítvány Személyiségfejlesztő, drog és alkohol megelőző programjához.

A program iránt érdeklődők figyelmét felhívjuk:

A programnak be kell épülnie szemléltünkbe, minden alkalmat meg kell ragadni, hogy az elsajátított ismereteket rögzítsük, gyakoroljuk, ismét felelevenítsük a program részleteit. Beépül az Óvodai Nevelési Program gondozási és egészségnevelési célrendszerébe, és igényli a tudatosságot, s az óvoda dolgozóinak pozitív modell-hatását.

DOHÁNYZÁS VAGY EGÉSZSÉG

I. KIEGÉSZÍTŐ ÓVODAI PROGRAM AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉSHEZ

Ajánljuk mindazoknak, akik szívügyüknek tekintik a gyermekek egészséges fejlődését, függetlenül attól, hogy ők maguk dohányoznak, vagy sem.

Mottó: "Az élet meghosszabbításának titka, hogy meg ne rövidítsük."

Móra Ferenc

A PROGRAMRÓL ÁLTALÁBAN

Magyarország - összehasonlítva a világ bármely más országával - a szenvedélybetegségek előfordulási gyakorisága terén (dohányzás, alkohol, kábítószer) sajnos az "élmezőnyben" található, különösen igaz ez a dohányzásra vonatkozóan. Mindenképpen szükséges olyan, a dohányzás megelőzésével vagy a dohányzásról való leszokással kapcsolatos programok kidolgozása, amelyek kedvező irányba segíthetik az elmozdulást. A legfőbb cél az, hogy ezek a programok megtalálják azt a hangot, amellyel hatékonyan tudják befolyásolni az érintetteket.

Elsősorban nem a már megszokott és az unalomig ismert, ijesztgető, az áldozatokat elítélő negatív hatást kiváltó ellenpropagandára van szükség, hanem olyan módszerek keresésére, melyek a szabad választást lehetővé tevő, belső meggyőződésből eredő magatartásbeli változás elérését célozzák.

A dohányzással kapcsolatos statisztikákat vizsgálva megfigyelhető, hogy a dohányzók majdnem 70%-a, tizenhárom és huszonöt éves kora között kezdett el dohányozni. A dohányzás kialakulásában jelentős szerepet játszik a kortárs csoport negatív hatása. Jogosan vetődhet fel a kérdés: nem kezdhetnénk el előbb - már óvodás korban - a megelőzést?

Az óvodáskorú gyermek aktív befogadója a világnak. Egyetlen gyermek sem kerülheti el, hogy részesedjen az őt körülvevő ingerekből. Felfedezi a világot, kérdez-felel, megfigyel, kipróbál, és folyamatosan tapasztal. Utánzással sajátítja el a különböző viselkedésformákat, függetlenül attól, hogy azok pozitív vagy negatív értéknek felelnek meg.

Így a mások által produkált mintákat reprodukálja, s ezzel új viselkedési módokra tesz szert. Az utánzás hatóköre nagyobb, mint ami látszik, mert van az úgynevezett késleltetett utánzás is, amikor az egyén látszólag passzív, később azonban követi a kapott mintát.

A program kidolgozásának legfőbb szempontja volt, hogy a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve, egy olyan óvodapedagógiai anyag készüljön, melynek segítségével sikeresen lehet információt átadni, és magatartást formálni a dohányzással kapcsolatban. A program - mely az 5-6-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő - egyben "közvetítő közeg" is a gyermekek, óvodapedagógusok, védőnő és a szülők között. Az éves nevelési tervbe beépítve ajánlott, folyamatos feldolgozása az ismeretek elmélyülését segíti elő.

A dohányzással kapcsolatos ismeretek bővítése úgy válhatnak hatékonyá, ha a gyermek életkori sajátosságainak és képességeinek megfelelő játékos formát öltenek. Szintén a hatékonyságot növelheti a "Rejtély Illatóriában" c. mese, melynek feldolgozása csupán ajánlott.

CÉLOK, FELADATOK

Az óvodai nevelés feladatai között szerepel az óvodáskorú gyermekek egészséges életmódra nevelése, hiszen az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban is kiemelt jelentőségű.

A DOHÁNYZÁS VAGY EGÉSZSÉG kiegészítő óvodai program speciális prevenciósz nevelési feladatot vállal fel e korai életszakaszban. Nevezetesen az óvodáskorú gyermekek egészségének védelmét tűztük ki célul, mely a dohányzás megelőzésére, a káros szenvedély kialakulása ellen irányul.

A program alkalmat teremt arra, hogy elindulhasson a dohányzás káros hatásainak érzékeltetése. Segíti a gyermekeket abban, hogy ne elszenvedői legyenek a passzív dohányzásnak, hanem aktívan fel tudjanak lépni ellene. Felhívja a szülők figyelmét arra, hogy a gyermek szociális, társas környezetének kötelessége megóvni a felnövekvő nemzedéket a destruktív viselkedésmódoktól - amilyen az alkoholizmus, dohányzás, kábítószer fogyasztása.

Figyelembe veszi az érés sajátos törvényszerűségeit és azt, hogy a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg a gyermekek fejlődő személyiségét, különös tekintettel arra, hogy a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai élet minden tevékenységi formája színtere lehet a program megvalósításának (játék, művészeti tevékenységek, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, munka jellegű tevékenységek, tanulás).

A dohányzás elleni nevelés feldolgozásra ajánlott főbb területei, néhány lépcsőfoka

- tiszta levegő, füst érzékeltetése
- egészség és betegség értékrendjének kialakítására törekvés
- megfelelő mozgás biztosítása, edzés
- egészséges táplálkozás és a dohányzással kapcsolatba hozható összefüggései
- a tisztálkodás témával kapcsolatos lehetőségei
- érzelmek kifejezésére nevelés
- élmények feldolgozása felnőtt segítséggel
- gyermek-felnőtt kapcsolatban jelentkező dohányzással összefüggő esetleges konfliktusok kezelésének lépései
- saját igények, egyéni szükségletek kifejezésére nevelés (kulturált magatartás, megfelelő hangnem, udvariassági szokások)
- ismeret bővítés (tapasztalással meséléssel, stb.)
- dohányzással kapcsolatos kifejezések, fogalmak: füst, rekedt hang, betegség, egészség, vigyázni egymásra, mások zavarása, ízek szagok, stb.

KAPCSOLATOK

A program megvalósítása nem igényel lényegesen más kapcsolatrendszert, mint ami az óvodák életében egyébként is megszokott. Fontos szempont viszont a team-ben dolgozók harmonikus együttműködése, a dohányzással kapcsolatos nézeteik egyeztetése.

1. A családtagokkal való kapcsolattartás kiemelt fontosságú a sikeres együttműködés szempontjából, hiszen a részprogram bevezetése nem képzelhető el a szülők jóváhagyása nélkül.

2. Javasolt a kapcsolattartás a Nemzeti Egészségvédelmi Intézettel, hiszen a program bevezetését segítő eszközöket (program doboz, gyermek csomag) ott biztosítják az óvodák számára. Cím: Nemzeti Egészségvédelmi Intézet

"Dohányzás vagy Egészség" Program

1062 Budapest, VI., Andrásy út 82.

/ Erre a címre várják az esetleges visszajelzéseket is /

ERŐFORRÁSOK

Személyi feltételek:

A részprogram nem igényel más végzettséget, felkészültséget az óvodapedagógusoktól. Fontos viszont a szándék, az önkéntes elhatározás.

Tárgyi feltételek:

Beszerezhető az a "program dobozt".

A "program doboz" az alábbi eszközöket tartalmazza:

- programfüzet óvodapedagógusok részére / ebben található a mese leírása is /
- cseresznyés plakát
- diaképek, magnó és videó kazetta
- cseresznyés matricák
- füstszívó
- néhány dohányzással kapcsolatos plakát és kiadvány a szülők részére
- kirakó játék és síkbábok

II. ÁLTALÁNOS ISKOLAI DOHÁNYZÁS MEGELŐZÉSI PROGRAM

A statisztikai adatok szerint nemcsak a dohányzás kipróbálása de a rendszeres cigarettázás kialakulása is egyre fiatalabb életkorban következik be. Az óvodából az általános iskolába került gyermeket a felsőbb osztályos tanulók miatt, fokozottabban érik azok a hatások, amelyek a dohányzást követendő példaként állítják be.

Az egyik legfontosabb célja egy dohányzás megelőzési programnak, hogy olyan véleményformáló élmények érjék a gyermekeket, amelyek hatására később minél kevesebben próbálják ki a cigarettázást, illetve szokjanak rá a dohányzásra.

Az Iskolai Dohányzás Megelőzési Program lényege megegyezik az óvodaival:

A 6-9 éves életkornak megfelelő információk átadása a dohányzásról.

A passzív dohányzás kényszere elleni tudatos és aktív fellepés kialakítása.

A cseresznyés szimbólum jelentésének és üzenetének megismertetése a gyermekekkel és tanárokkal.

Arra vonatkozóan, hogy megvalósítható-e **csak** a kötelező óraszám keretei között dohányzás-megelőzés, a szerzett tapasztalat egybevág a pedagógusok véleményével: **nem**. Ezt követően megterveztük az átadni kívánt információkat és a megfelelő hordozó közeget is kiválasztottuk.

Olyan látványban figyelemfelkeltő, és interaktivitásban témaorientáló eszközre, amely az órák közötti szünetekben, és a délutáni szabadidőben is képes lekötni a gyermekeket. Ez az eszköz a **kioszk**, amely egy érintőképernyős számítógépből és egy többfunkciós kioszkházból áll.

A **szoftver** segítségével 5 különböző színes, érdekes játékkal lehet játszani: kirakós, kifestő, párkereső, fogócska, interaktív rajzfilm (2). Az egyszerű játékszabályokat egy kedves hang ismerteti a gyermekekkel az egyes játékok kezdetén. Az egyes játékok kiválasztása és a tényleges játék, egyszerűen a képernyő adott pontjának megérintésével történik.

A gyermekek a szünetekben és a délutáni szabadidőben is játszhattak a játékokkal.

A játékok kiválóan alkalmasak arra, hogy 6-9 éves korú gyermekek megismerjék a cseresznyés szimbólumot és megértsék jelentését, pozitív képet alkossanak a nemdohányzó életmódról.

A nemdohányzó cseresznye szép nagy, piros, mosolygós, látszik rajta, hogy szinte „kicsattan az egészségtől”. A dohányzó cseresznye kicsi, szürke, a szára és a levele is szürke. A gyermek azt ugyan nem tudja még, hogy a dohányzás pontosan milyen szív- és érrendszeri, vagy daganatos megbetegedéseket okozhat, de azt érzi, hogy ez a dohányzó cseresznye „nem egészséges”.

Ebben az életkorban még elegendő az, hogy a gyermekek a nemdohányzó életmódhoz pozitív képzeteket társítsanak – szép, nagy, piros, mosolygós egészséges cseresznye, olvasás, festés, mozgás a szabadban, egészséges ételek fogyasztása, a nemdohányzó egér mindig elkapja a dohányzó lassú rókát – a dohányzó cseresznyéről pedig érezzék, hogy az nem egészséges, a cigi és a csúnya sárga fog képéről a köhögés jusson eszükbe.

A **program elterjesztésével** kapcsolatos terveink között szerepel 4 új kiosk előállítása, valamint az Iskolai Programdoboz kifejlesztése, amelyben a pedagógusnak szóló tájékoztató kiadványoktól a plakátokig, az írásvetítőhöz használható színes fóliától a videokazettáig és a füstszívó pumpáig a szemléltető eszközök széles tárháza található meg. Egy kiosk két hétig lenne egy iskolában és minden iskola kapna egy Programdobozt, amelynek felhasználásával - akár a pedagógus, akár az ÁNTSZ egészségnevelő által - megtartott dohányzás megelőzési óra hangsúlyosabbá és véleményformálóbbá tehetné a kiosk nyújtotta élményt.

A-HA! Országos Szexuális és Mentálhigiénés Felvilágosító program.

A Szülészeti-Nőgyógyászati Prevenációs Tudományos Társaság szakmai csapata megalkotta az A-HA! Modellt. Ez egy komplex program a következő részterületekkel:

- **Előadás az iskolában**

Ez képezi a legfontosabb részét a programnak. Négy tanév óta adom át az ismereteket a speciális szakiskola tanulói részére. Ebben nagy segítséget nyújt a program által biztosított: multimédiás oktató DVD és egy stencilgrafikával készült hatrészes rajzfilmsorozat.

- **www.a-ha.hu**

A program második része az internetes ismeretterjesztés és tanácsadás.

- **Játék**

Évről évre megújuló internetes játék. Itt a fiatalok a számítógép által szinte észrevétlenül juthatnak hasznos ismeretekhez. A kérdések tematikájukban szorosan kapcsolódnak a családi életre nevelés, a szerelem, a szexualitás és az emberi kapcsolatok témaköréhez.

- **Kiadványok**

Az ismeretátadást a fiatalok számára igyekeznek minél élvezetesebbé tenni.

A diákcsomag nevet kapott oktatócsomag több egymást kiegészítő fontos részből áll. A kamasz-útra-való kiadvány minden évben megújulva segíti a fiatalok ismereteinek elmélyülését.

Az A-HA! Program alapelve: szexuális és mentálhigiénés edukációban minden gyermeknek és fiatalnak részesülnie kell, tekintet nélkül nemére, nemzetiségi vagy vallási hovatartozására és esetleges fogyatékosságaira.

A NUTRIKID gyerekek és az evés titkai

A magyar kiadás a Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége és a Nestlé Hungária Kft. Együttműködésével készült el. A tagok arra kötelezték magukat, hogy a dokumentációkban nem szerepeltetnek termékreklámot.

Szülők és tanárok is egyaránt használhatják a **10-12 éves gyerekek táplálkozási nevelésére**.

A gyerekeket a „Meggyőzünk, nem manipulálunk és nem tiltunk” mottó jegyében játékosan motiválja arra, hogy felismerjék saját felelősségüket. Ezért a NUTRIKID- dokumentáció a gyerekeket az életkoruknak megfelelő szinten tájékoztatja. A középpontban tehát nem az egészségügyi kérdések állnak, hanem inkább az élmények.

A hét Nutrikid-gyerek olyan tartalmakat közvetít, melyek sajátjai azon életkori csoportnak, akikhez az igen színes és esztétikus munkafüzet szól, és ezáltal számos esetben tudják magukat a hősökkel azonosítani./ „Piramisunk titkai” c. videó/

A program segítségével -ezen korosztályú tanulók részére- a táplálkozási ismeretek nagyon hatékonyan és eredményesen átadhatók, mind a védőnő, mind a pedagógusok által.

11. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

**A Cegléd- Nagytemplomi Református
Egyházközség
Hit - és Etika Tanterve**

**A Magyarországi Református Egyház
Hit – és Etika Kerettanterve 2012
Alapján**

1. Időkeretek

Az időkereteket a 137/2011.12.07. zs. t. szabályrendelet 4.§ (1,4) határozza meg. Az állami/önkormányzati általános iskolákban, illetve a hittanoktatásra vonatkozó illetékes egyházközség termeiben gyülekezeti hittanoktatás történik, amely általában heti egy tanóra esetén a tanévben 35 tanórával tervez.

2. Struktúra

A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és isten igéje között. A koncepció lineárisan és koncentrikus körökben is tervez.

A linearitást mutatja az, hogy minden tanévnek van egy címe, központi témája és hívószava, ami az adott tanév fő vonalát mutatja.

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM	VEZÉRFONAL
1.	Isten tenyerén	Kéz (fészket formáló)	Isten szeretetének lényege: az elfogadottság élménye.
2.	Istennel az úton	Kis kéz a nagyban	Isten vezetést kínál nekünk.
3.	A szabadító Isten szeretetében	Repülő madár	Isten szeretete szabaddá tesz.
4.	Isten uralma alatt	Korona	Isten uralma segíti az életünket.
5.	Istennel a döntéseinkben	Útjelző tábla	Isten támogat a döntéshelyzetekben.
6.	Isten világosságában	Nap	Isten világossága beragyogja az életünket.
7.	Isten vonzásában	Nyitott kapu	Isten magához hív bennünket. Ugyanakkor küld egymás felé.
8.	Isten Igéjének a tükrében	Tükör	Isten Igéjének tükörbe nézve felismerhetjük valóságos önmagunkat.

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti isten igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását. Ezek a koncentrikus körök témakörökként találhatók meg az évenkénti tantervi lebontásban.

3. A kerettanterv valláspedagógiai alapelvei

A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.

A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.

Célkitűzésrendszere és ajánlásai az élményt adó, személyiséget formáló, hitet ébresztő, a tanulók Isten általi megszólítottóság tudatát erősítő hittanórákat támogatják.

A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására, valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések</i> , <i>élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légtüres térben éltek a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben éltek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés</i> , <i>közösségben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják fölmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket</i> , <i>gyülekezeteink világát</i> és a <i>magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetnek be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténelmi személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

4. Kapcsolódás a sajátos igényű gyermekek katechéziséhez

Egyházunkban a katechézisben részt vesznek sajátos igényű gyermekek (pl. siket, látássérült, tanulásban, értelmileg akadályoztatott, menekült családokban élő gyermek és mások).

Számukra nem szükséges különálló tantervet készíteni, de igényként jelentkezik a kapcsolódó taneszközök készítése során módszertani segédletek, javaslatok összeállítása és közre bocsátása. A hit- és etika kerettantervhez kapcsolódóan tehát folyamatosan, az aktuális lehetőségek és kihívások figyelembe vétele mellett szükséges elkészíteni ezeket a módszertani ajánlásokat, valamint a sajátos igényű tanulók számára jól használható segédleteket.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istentől, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi háttérének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközösségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

1. évfolyam: Isten tenyerén

Az év központi szimbóluma: kéz

TÉMAKÖR	CÍM, TÉMA, IGEHELY	ÓRA
		GYŰL
Isten közösséget formál	Ismerjük meg egymást! (bevezető óra, ismerkedés a hittanórával, a csoporttal)	1
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok vagyunk (templom, köszönés, imádság)	1
Isten közösséget formál	Református iskolába járok	0
Isten szól hozzánk	Ismerkedés a Bibliával (Jn 3,16)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	A világ teremtése (1Móz 1-2,4)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Az ember teremtése (1Móz 2,4-25)	1
Isten közösséget formál	A születésnapom. Emberek körülöttem: otthonom és a családom	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Az Édenkert (1Móz 2,8-17; 3,1-13)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Barátunk a környezetünk (Teremtéstörténet)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Noé és az özönvíz (1Móz 6,9-8,22)	2
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: öröm (Noé bárkája)	1
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!	0
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a kánai menyegző (Jn 2,1-12)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megáldja a gyerekeket (Mk 10,13-16)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít Isten gondviseléséről (Mt 6,25-34)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a tenger lecsendesítése (Mt 8,23-27)	1

TÉMAKÖR	CÍM, TÉMA, IGEHELY	ÓRA
		GYŰL.
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten segít legyőzni a félelmet (A tenger lecsendesítése)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: az 5000 megvendégelése (Jn 6, 1-15)	1
Isten szól hozzánk	Ismerkedés az imádsággal (Mt 6, 1-13, étkezés előtti, utáni ima)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: nagylelkűség (Az 5000 ember megvendégelése)	0
Református keresztyénné lenni	Istennel közösségben: a keresztelelő (Jézus megáldja...)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékes vagyok (Teremtéstörténet, Bevezetés az elveszett bárány történetéhez)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Az elveszett bárány (Lk 15, 1-7)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: ragaszkodás (az elveszett bárány)	0
Ünnepeljünk együtt!	Készülődés az ünnepre (karácsony és húsvét előtt)	1-3
Ünnepeljünk együtt!	Angyal üdvözlét (Lk 1,26-39)	1
Ünnepeljünk együtt!	Angyalok hirdetik Jézus születését (Lk 2,8-20)	1
Ünnepeljünk együtt!	Angyalok hirdetik Jézus feltámadását (Lk 24, 1-12)	1
Ünnepeljünk együtt!	Az első gyülekezet (ApCsel 2,1-41)	1
Isten szól hozzánk	Isten szeretetében egész évben (évváró óra)	1
	Helyi sajátosságokra szánható órakeret	0
	Összefoglalás, ellenőrzés éves szinten	4-6
Összes óraszám		35

5. évfolyam: Istennel a döntéseinkben

Az év központi szimbóluma: útjelző tábla

TÉMAKÖR	CÍM, TÉMA, IGEHELY	ÓRA
		GYLL.
Isten szól hozzánk	Isten Igéje utat mutat a döntéseinkben (bevezető óra)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)	0
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntésre hív: az első emberpár és a bűneset (1Móz 2,4-25; 1Móz 3)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Bábel tornya (1Móz 11,1-9)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9-13) (Bábeli tornya)	0
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten követői, a próféták; az ország kettészakadása (1Kir 11,26-12,19)	0
Bibliai történetek – Ószövetség	Ilés próféta (1Kir 17,1-7; 18,20-46)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Ilés és a saraptal özvegy (1Kir 17,8-24)	0
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus próféta (2Kir 2,1-18)	0
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus és Naamán (2Kir 5,1-19)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel Bablonban: a király álma (Dán 2)	0
Bibliai történetek – Ószövetség	Három ifjú a tűzes kemencében (Dán 3,1-27)	1
Isten közösséget formál	Amikor választani kell (Három ifjú a tűzes kemencében)	1
Isten közösséget formál	Mit várnak el a körülöttem lévők? (Dániel az oroszlánok vermében – bevezető óra)	0
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel az oroszlánok vermében (Dán 6,2-25)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Jónás próféta (Jón 1-4)	1

TÉMAKÖR	CÍM, TÉMA, IGEHELY	ÓRA
		GYUL
Isten utat mutat a mindennapokban	Feladatomban van (Jónás története)	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten Igéje választás elé állít (Jer 36)	0
Bibliai történetek – Ószövetség	Ezékiel próféta és a fogság (Ez 1-3)	0
Bibliai történetek – Újszövetség	Keresztelő János próféta működése (Lk 3,1-18)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkísértése (Lk 4,1-13). Bőjt Jézus Krisztus szerint (Mt 6,16-18; Ézs 58)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	A lelki fegyverzet (Ef 6)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindennapi kísértéseink: függőségek	0
Bibliai történetek – Újszövetség	Máté elhívása (Mt 9,9-13)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: az igazgyöngy (Mt 13,45-46)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékválasztás, értékes – de mitő? (Az igazgyöngy példázata)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)	1
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a gonosz szőlőművesek (Mt 21,33-45)	0
Bibliai történetek – Újszövetség	Júdás elárulja Jézust (Mt 26,14-16; 26,47-56)	1
Református keresztyénnek lenni	Ki a Messiás? Zsidóság és keresztyénség	0

TÉMAKÖR	CÍM, TÉMA, IGEHELY	ÓRA
		Gyűl.
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megalakulása, az első keresztyén gyülekezet	1
Református keresztyénnek lenni	Ki az Úr? A keresztyének és a Római Birodalom	0
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol a pogányok apostola (keresztyénség és misszió)	1
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol missziói útjai	0
Bibliai történetek – Újszövetség	Isten embereken keresztül cselekszik: Lidia (ApCsel. 16, 11-15)	0
Református keresztyénnek lenni	Egyedül hit által (Luther Márton)	1
Református keresztyénnek lenni	A református istentisztelet	1
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Nemzeti imádságunk, a Himnusz	1
Ünnepeljünk együtt!	Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9)	1
Ünnepeljünk együtt!	Az ószövetségi próféták Jézus eljöveteléről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3)	0
Ünnepeljünk együtt!	Jézus megmossa a tanítványai lábát (Jn 13,1-11)	1
Ünnepeljünk együtt!	Jézus és Tamás (Jn 20,24-29)	1
Ünnepeljünk együtt!	Saul megtérése (ApCsel 9,1-30)	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a döntéseinkben (évváró óra)	1
	Helyi sajátosságokra szánható órakeret	1
	Összefoglalás, számonkérés	3-4
Összes óraszám		35

Készült:
Cegléd, 2013. március 18-án

Hánka Levente
lelkipásztor

12. számú melléklet

**LOSONTZI ISTVÁN
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS
KOLLÉGIUM**

MÉRÉS - ÉRTÉKELÉS

Mérés-értékelés

- a MÉRÉS-ÉRTÉKELÉSI rendszerünk alakítása,
- az intézményi, egységesítése,
- a sikeresebb eredmények elérése érdekében, méréseket felmenő rendszerben:
 - a nyújtott két tanéves 1. osztályban képességhálo, kiegészítve a mozgásfejlődési szint felmérésével;
 - az 5. osztályban a magyar nyelv és irodalom tantárgy keretén belül a szövegértés és a matematika alkalmazása felmérésével,
 - a 9. osztályban szövegértés és matematika mérésével, és a szakmához való kapcsolódás mérésével.

A 2015/2016-os tanévtől

1. Bemeneti méréseket végzünk

- az I. félév elején,
- **lehetőleg** szeptember 30-ig,
- a mérés tanulóknak történő bejelentése után,
- év eleji ismétlés után.

Mérőlapot és javítókulcsot alkalmazunk, melyet szaktanár állít össze és javít ki és központilag kerülnek megőrzésre (a titkárságon).

A mérőlapok készítése lehetőség szerint számítógéppel történik.

„A” változatok készülnek, bővítésükre kb. két évenként kerül sor.

A felmérések javítását követően a LOSI-SULI tanári számítógépén a **Belső mérések** mappában osztályonként, névsor-szerinti táblázatban kerül sor a tanulók teljesítménye pontok/százalékok/osztályzatok feltüntetésével.

A bemeneti mérés osztályzata zöld színnel kerül a naplóba, mintegy tájékoztatásként, és nem számít be a tanulói értékelésbe.

A hiányzó tanulókkal megérkezésükkor íratjuk a felmérést.

A tanulói produktumokat a szaktanár egy erre rendszeresített dossziéban megőrzi, szükség esetén rendelkezésre bocsátja (szaktanácsadó, szakértő... részére)

A felmérő feladatait a tanulókkal együtt megoldjuk, értékelést végzünk és a tanév során a feladattípusokat gyakoroltatjuk.

Az adatok számítógépre kerülésének határideje: minden év november 1.

Javasolt értékhatárok

0 % - 20 % elégtelen,

21 % - 40 % elégséges,

41 % - 60 % közepes,

61 % - 80 % jó,

81 - 100 % jeles

1. Kimeneti méréseket végzünk

a II. félév végén, lehetőleg május utolsó hetében, a mérés tanulóknak történő bejelentése után, az év végi ismétlés közben.

Az összehasonlíthatóság érdekében az év végi, kimeneti mérések feladatai megegyeznek az év eleji bemeneti mérés feladataival. (Ezt az információt nem közöljük a tanulókkal.)

Egyetlen táblázatban tüntetjük fel a tanulók bemeneti és kimeneti eredményeit, s hosszú távon egyéni, osztály, ill. intézményi szintű összehasonlítást végzünk.

Pl.

2015/2016. Matematika

sorszám	név	9E ki		9E ki		9 be		9 ki		10 be		10 ki	
		p, %	jegy	p, %	jegy	p, %	jegy	p, %	jegy	p, %	jegy	p, %	jegy

A munkaközösségek záró beszámolóiban szót ejtünk a közösen tervezett/elvégzett munkánkról, eredményeikről, a mérések tapasztalatairól, értékeljük azokat.

Határideje: tanév végi tantestületi értekezlet.

2. Egyéb mérések

Osztályfőnöki órákon a személyes kompetenciák mérésére kerülhet sor a **Szocio-kulturális háttér és motiváció vizsgálatára vonatkozó kérdőív** segítségével, beszélgetünk a tanulókkal.

A beszélgetésekről feljegyzést készíthet az osztályfőnök, a tanulók további fejlesztése érdekében.

A 9/E szakiskolások körében tanulmányaik kezdetének II félévében, február 15-ig a pályaorientáció tantárgy keretében a tanulók érdeklődését, képességét, választott szakmájához való indíttatása, viszonya felől érdeklődünk kérdőív, ill. beszélgetés keretében.

A szaktanár feljegyzést készíthet a tanulók további fejlesztése érdekében

A korábbiakban elvégzett NETFIT mérések végzése továbbra is folyamatosan történik a tanulók körében, fejlesztésük megjelölésével, a korábban használatos módon és rendszerben.

Felelősök

- a tanító,
- a magyar nyelv és irodalom tanára,
- a matematika tanára,
- az osztályfőnök,
- a pályaorientáció tanára, a szakma tanára,
- a testnevelés tanára

3. Elvárás a mérésekkel szemben

A hozzáadott pedagógiai érték (tanítás) következtében a tanulói teljesítmények jobbak az előző méréshez képest.

4. A szociális képességek felmérése– Képességháló készítése (forrás: KIEGÉSZÍTŐ ÚTMUTATÓ az Oktatási Hivatal által kidolgozott Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez felhasználói dokumentáció értelmezéséhez Gyógypedagógiai nevelés Második kiegészítés

Terület egységek	Tartalmi területek	Fejlesztési területek	XY(6;3)	Konkrét fejlesztési elképzelések
I. AFFEKTIV TERÜLET	1.1. Szociabilitás	<i>Szociális kompetencia</i> A közösség szokásaihoz, normáihoz való igazodás megtanulása, interiorizálása		
		<i>1.1.2. Kapcsolat felnőttekkel</i>	Nyílt, odaforduló, kapcsolatkész, az irányítást elfogadó.	
		<i>1.1.3. Kapcsolat osztálytársakkal</i>	Kiegyensúlyozott. Egy-két gyerekkel szorosabb kapcsolatot tart.	
		<i>1.1.4. Közösségben elfoglalt hely</i>	Megfelelő.	
	1.2. Érzelmi intelligencia fejlesztése	<i>1.2.1. Frustráció kezelése, tolerancia kialakítása</i>	Kiegyensúlyozatlan.	Drámapedagógiai helyzetben új konfliktuskezelési módok elsajátítása
		<i>1.2.2. Empátia</i>	Látványos érzelmekkel képes azonosulni.	Drámapedagógia helyzetek: mese dramatizálás során, szerepazonosulással
		<i>1.2.3. Önismeret</i>	Bizonytalan.	Mozgásterápiával támogatni az önismeretét (tudását saját testéről, határaitól, mozgáséretttségéről, kompetens környezetkezelésről), azaz fokozni az önismeretét
		<i>1.2.4. Társismeret</i>	Bizonytalan.	
		<i>1.2.5. Emberismeret</i>		
	2.PSZICHOMOTOROS FUNKCIÓK	2.1. Mozgás	<i>2.1.1. Nagymozgás</i>	Koordinálatlan.
<i>2.1.2. Finommotorika</i>			Érlelődőben.	Ua.

		2.1.3. <i>Grafomotorium</i>	Éretlen, rossz ceruzafogás, változó nyomaték, testfélkeresztezés elkerülése. Papírt forgat.	Ua.
		2.1.4. <i>Beszédmozgás</i>	Az orális praxis megfelelő, enyhe szigmatizmus.	Ua. és logopédia, hangkorrekció
	2.2. Orientáció	2.2.1. <i>Testséma</i>	Bizonytalan, j-b differenciálatlan.	Ua., testtudat testfogalom, testkép, testséma
		2.2.2. <i>Téri orientáció</i>	Saját magán a j-b térirányokat kivéve jó, kistérben is, de síkban még bizonytalan, forgatja a papírt. A viszonyszavakat ismeri.	Ua., iránydifferenciálás
		2.2.3. <i>Időben való tájékozódás</i>	Bizonytalan, Napszakokban és nagyobb idői egységekben is.	Életkoránál fogva nem elvárható. Tevékenységhez kötött ritmus kialakítása.
	2.3. Beszéd	2.3.1. <i>Artikulációs mozgások</i>	Logopédiai vizsgálat alapján.	Logopédus határozza meg és fejleszti.
		2.3.2. <i>Szókincs</i>		
		2.3.3. <i>Grammatikai viszonyok</i> Főnevek toldalékai Igeragozás Többes szám Kettős toldalékolás Relációs szókincs Az igekötő jelentésmódosító szerepe		
		2.3.4. <i>Mondatalkotás</i>		

		<p>2.3.5. <i>Beszédészlelés</i></p> <p>Szóismétlés</p> <p>Hangsorismétlés</p> <p>Szógyűjtés</p> <p>Szólánc</p> <p>Hangtalálás</p> <p>Hangkeresés</p> <p>Hangidőtartamok</p> <p>Zöngés-zöngétlen</p> <p>Szótagolás</p> <p>Hangokból szóalkotás</p>		
		<p>2.3.6. <i>Beszédértés</i></p> <p>Kommunikációs helyzetek</p> <p>Szókincs</p> <p>Visszamondás</p> <p>Értésellenőrzés</p>		
3.KOGNITIV FUNKCIÓK	3.1. <i>Észlelés (diszkrimináció)</i>	3.1.1. <i>Vizuális észlelés</i>	Sorrendiségbeli eltérés mintamásolásnál.	1.) Vizuális észlelés, különbségek, időrendiség, ritmus és memória, alaklítás, formaállandóság: formák, tárgyak karakterjegyeinek felismerése, rendszerezése, a síkban megismert formák térbeli érzékelése, az alak-háttér felfogásának fejlesztése.
		3.1.2. <i>Auditív észlelés</i>	Gyengébb, zavaró hatások erősen befolyásolják.	Észlelés fejlesztése, hangok felismerése, differenciálása
		3.1.3. <i>taktilis kinezetikus észlelés</i>	Nehezen ül a széken, a ceruzát gyakran kiejti a kezéből.	A többi fejlesztésbe ágyazottan (Ayres terápia – szenzoros integráció)

3.2. Figyelem (differenciálás)	3.2.1. <i>Vizuális figyelem</i>	Az összetett ábrák másolása hiányos, több kisebb elemet lefelejt.	2.) A figyelmi funkciók fejlesztése mozgásterápia segítségével és párhuzamosan célirányosan, a Sindelar-módszerrel 3.) A vizuális megfigyelő- és elemzőkészség fejlesztése: a vizuális memória, a vizuális helyzet, pozíció felismerése
	3.2.2. <i>Auditív figyelem</i>	A zörejek, a hangok eltérítik a figyelmét.	A hangok tulajdonságainak megkülönböztetése, különböző környezeti zajok felismerése és megnevezése, a beszédhallás fejlesztése hangkereső játékkal
3.3. Emlékezet	3.3.1. <i>Vizuális emlékezet</i>		Párhuzamosan zajlik az észlelés- és a figyelemfejlesztéssel
	3.3.2. <i>Auditív emlékezet</i>		Párhuzamosan zajlik az észlelés- és a figyelemfejlesztéssel
3.4. Képzelet		+	
3.5. Gondolkodás	3.5.1. <i>Analógiák</i>	Hasonlóságon alapuló. +	
	3.5.2. <i>Indukció</i>		
	3.5.3. <i>Dedukció</i>		
	3.5.4. <i>Rész-egész viszony</i>	A részeket nehezen illeszti egészé.	
	3.5.5. <i>Összehasonlítás</i>	+	
	3.5.6. <i>Főfogalom alá rendezés, csoportosítás</i>	+ Még funkciómegadás előfordul.	
3.6. Szerialitás	3.6.1. <i>Tárgyak sorrendje</i> <i>Képek sorrendje</i> <i>Formák sorrendje</i>		Az észlelési csatornák szerinti fejlesztésekbe ágyazottan mozgásterápiával
	3.6.2. <i>Hangok sorrendje</i>		Ua.
	3.6.3. <i>Számok sorrendje</i>		Ua.
	3.6.4. <i>Szavak sorrendje</i>		Ua.
	3.6.5. <i>Cselekvések sorrendje</i>		Ua.

		3.6.6. <i>Ritmuserzék fejlesztése</i>		4.) Ritmikus sorok kirakása 5.) Ritmusváltozások (gyors-lassú mozgásban, légzésben, beszédben, zenében) 6.) Egyszerű ritmusminták visszaadása 7.) Versek, dalok ritmusának felismerése és visszaadása
		3.6.7. <i>Automatizmusok</i>		Ua.
	3.7. Intermodalitás	3.7.1. <i>Akusztkus ingerhez vizuális inger</i>		Hang alapján képezonositás
		3.7.2. <i>Vizuális ingerhez akusztkus inger</i>		Játékos helyzetben testhelyzet felvétele utasításra
		3.7.3. <i>Taktilis ingerhez vizuális inger</i>		Tapintós játékok Különböző formák rajzolása testre, és képpel azonosítani
		3.7.4. <i>Taktilis ingerhez auditív inger</i>		Kitapintott tárgy verbalizálása Taktilisan kapott inger verbalizálása képi segítség nélkül
		3.7.5. <i>Multiszenzoriális</i>		Egyszerre több érzékelési csatorna bevonásával végzett játékok
4. ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZOTTSÁG		Lakcím Születési dátum Szülők, család fontosabb adatai Vásárlás Csekkbefizetés Idő – az óra Időjárás Étkezés Alvás Napszakok Színek stb.	+ - + + - - + + - - +	Időorientáció Ritmusváltozások (gyors-lassú mozgásban, légzésben, beszédben, zenében) Mozgások változó ritmusra Évszakok, hónapok, napok, napszakok ritmusa, szerialitás

Megjegyzés: A képességhálo az alapja a két tanévre nyújtott 1. (1/1.) évfolyam bemeneti mérésének.

Folyamati mérés az 1. évfolyam végén (amely fél évnek számít).

Kimeneti mérés az 1/2. évfolyam befejeztével.

Az értékelés személyre szabottan, szöveges módon történik.

5. Szocio-kulturális háttér, motiváció vizsgálata (forrás: Honfiné Csizmadia Valéria)

(készült a kezdő évfolyamok részére)

Kedves Tanulónk!

Köszöntünk Téged iskolánk tanulói között! Szeretnénk jobban megismerni, megérteni, ezért kérünk, válaszolj a kérdésekre! (Oszd meg velünk gondolataidat, tegyél X-et a megfelelő helyre, felelj igen – nem, van – nincs szavakkal, válaszolj értelemszerűen!)

VAGY

Kedves Kollegák!

Osztályfőnöki óra keretében beszélgetésekre kerülhet sor, mely során a tanulóinkat az alábbi kérdések segítségével jobban megismerhetjük, beszélgethetünk terveikről, segíthetjük tanulmányaikban, véleményalkotásra buzdíthatjuk őket.

1) Név	osztály	tanév	betöltött évek száma

2) Lakhely (jelenleg)	Lakhely (régen, ha volt ilyen)

3) Ki felelős a nevelésedért?			
apa	anya	gondviselő	nevelőszülő

4) Van-e munkahelyük?			
apa	anya	gondviselő	nevelőszülő

5) Testvéreid neve, kora:						

6) Szülők iskolai végzettsége:		
Apa		Anya
	nem végezte el az általános iskolát	
	8 általánost végzett	
	szakmunkásképzőt végzett	
	érettségizett	
	főiskolát végzett	
	egyetemet végzett	
	egyéb tanfolyamot végzett, melyet?	

7) Lakóhelyed neve:	város	község	tanya
----------------------------	--------------	---------------	--------------

8) Lakás/ház:	lakótelepi	kertes
----------------------	-------------------	---------------

9) Milyen fűtések van otthon?				
távfűtés	központi	cserépkályha	vaskályha	egyéb

10) Válaszd ki, amivel otthon rendelkeztek!		
rádió	digitális fényképezőgép	mosógép
televízió	CD-, DVD-író-olvasó	centrifuga
lemezjátszó	házi mozirendszer	automata mosógép
számítógép	mobiltelefon	hűtőszekrény
MP-3 lejátszó	vezetékes telefon	motor
fényképezőgép	autó	porszívó
mikrohullámú sütő	videokamera	mosogatógép

11) Van-e külön szobád?	van	nincs
--------------------------------	------------	--------------

12) Sorold fel azokat a tantárgyakat, amelyekben sikered volt az általános iskolai tanulmányaid során!

13) Sorold fel azokat a tantárgyakat, amelyekben sikered van most!

--

14) Sorold fel azokat a tantárgyakat, amelyekben nem volt sikered az általános iskolában!

--

15) Sorold fel azokat a tantárgyakat, amelyekben most nincs sikered!

--

16) Mit csinálsz a szabadidődben?

--

17) Van-e hobbid? Mi az?

--

18) Milyen szakmát szeretnél tanulni?

--

19) Miért választod ezt a szakmát?

--

20) Véleményed szerint elegendő-e az eddigi teljesítményed ahhoz, hogy felvételt nyerjél az általad választott szakmára?

--

**21) Megteszel-e mindent annak érdekében, hogy felvegyenek a választott szakmára?
Hogyan?**

--

22) Mennyi időt tanulsz? (órában)

délutánonként:

szombaton:

vasárnap:

23) Milyen idegen nyelvet tanulsz?

24) Van-e sikered az idegen nyelvtanulás terén?

van

nincs

**25) Elégedett vagy-e az idegen nyelvi
eredményeddel?**

igen

nem

**26) Megteszel-e mindent, hogy az anyanyelveden kívül a tanult idegen nyelvet a
legteljesebb mértékben elsajátítsd? Hogyan teszed azt?**

27) Hogy érzed Magad diákként az iskolánkban?

nagyon jól

jól

közepesen

rosszul

28) Írd le, miért jó a mi sulink?

29) Van-e olyan, ami nem tetszik az iskolánkban? Miért nem tetszik?

30) Hogyan változtatnál ezeken?

31) Mi a véleményed az osztályodról? Milyen?

--

32) Jól érzed Magad az osztályodban? Miért?

--

33) Közreműködtél-e eddig valamilyen iskolai/osztály-rendezvényen? Melyiken?

--

34) Közreműködnél-e valamilyen iskolai rendezvényen? Milyen produkcióval?

--

35) Sportolsz-e? Mit?

igen

nem

Válaszaidat köszönjük!

